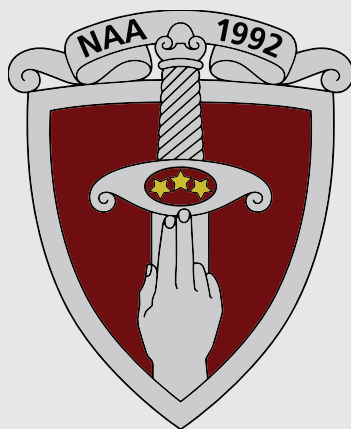

LATVIJAS NACIONĀLĀ AIZSARDZĪBAS AKADĒMIJA

KADETS

Nr. 54

Rīga 2026

**IZDEVĒJI:
LATVIJAS NACIONĀLĀ AIZSARDZĪBAS AKADEMĪJA,
LATVIEŠU VIRSNIEKU APVIENĪBA**

**Redakcijas kolēģijas priekšsēdētājs: pulkvežleitnants Ēriks Keisters
Redakcijas kolēģijas sekretāre: Laila Tīgere**

Redakcijas kolēģija:

**komandkapteinis Kristaps Sīpols
pulkvežleitnants Jānis Jansons
majors Aldis Jermacāns
majors Jānis Gavrilovs
kapteinleitnants Andis Zēģelnieks
kapteinis Artis Treulands
kaprālis Eduards Tarasovs
Dr. sc. pol. Toms Rostoks
Ilze Zeltkalne-Znotiņa
Ingūna Romanova
Loreta Kalve
Ilona Ozoliņa**

LVA sadaļas redaktori:

kapteine (atv.) Sarma Līne, virsleitnants (atv.) Andris Meikulāns

Korektore: Agija Krasta

Maketētājs: Ernests Kajaks

Iespiests Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras tipogrāfijā

Redakcijas adrese:

Žurnāls "Kadets"

**Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija
Ezermalas iela 8b, Rīgā, LV-1014**

**Par rakstu saturu, kas parakstīti ar autoru vārdu un uzvārdu, atbild to autori.
Žurnālā tiek izmantoti fotoattēli no rakstu autoru, Latvijas Nacionālās aizsardzības
akadēmijas, Latviešu Virsnieku apvienības un Aizsardzības ministrijas arhīviem.**

**Vāka noformējumā izmantota fotogrāfija no SzS MV izlaiduma 12.02.2025.,
absolvente It. Kitija Smirnova. Foto: Armīns Janiks**

SATURA RĀDĪTĀJS

IEVADS	6
Caur neatlaidību uz nākotnes virsnieku spēku	6
Virzība uz Nacionālās aizsardzības akadēmijas stratēģisko mērķu īstenošanu	7
JAUNUMI UN AKTUĀLIE NOTIKUMI 2025. GADĀ	10
Sauszemes spēku militārās vadības un Komandējošā sastāva virsnieka studiju programmu aktualitātes	10
Profesionālā bakalaura studiju programma “Jūras spēku militārā vadība”	12
Profesionālā bakalaura studiju programma “Gaisa spēku militārā vadība”	14
Baltijas valstu Jūras spēku vidējā līmeņa vadības un štāba virsnieka kurss	17
Vada taktikas kurss.....	20
VLKSŠVK jeb “kapteiņu karjeras kurss”	22
Kaujas izturības kurss	24
NAA Vasaras lauka nometne “BURNING SAND 2025”	25
NBS virsnieku izlīdzinošais studiju gads NAA	27
No idejas līdz jaunai studiju programmai	28
Augstākā instruktora kurss.....	29
Mācības “Panaceja 2025”: cietušā skatiens uz haosu, cerību un glābēju rokām.....	31
NAA Studiju programmas direktora amats.....	33
Kursam “Līderība” – 10.....	34
NAA spilgtākie notikumi sportā 2025. gadā	43
Krīvu padomes aktivitātes 2025. gadā	46
Metodisko norādījumu jaunās redakcijas izstrāde.....	47
Kompetenču attīstības pasākumi personālam	49
Latvijas delegācijas vizīte Vatikānā un tikšanās ar Pāvestu Leonu XIV	52
TRADĪCIJAS UN ATMIŅAS	54
Latvijas Kara skola arhīva dokumentos: lieta Nr. 100.....	54
Piemīņas pasākums Vareļos un Melnās kafijas vakars	57
Berešu maršs 2025: tapšanas ceļš.....	60
Mākslinieku Jāni Anmani pieminot	61
STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA	62
Starptautiskā sadarbība NAA 2025. gadā	62
Pavasara semestris Polijas Sauszemes spēku akadēmijā	65
Līderības attīstības kurss ASV Ziemeļdzordžijas universitātē.....	67
Kopējās drošības un aizsardzības politikas kurss Helēnikas Gaisa spēku akadēmijā	69
Sacensības “SANDHURST” ASV	70
INTERVIJAS UN PIEREDZES STĀSTI	72
Manas pārdomas pēc studijām NAA	72
Helmuta Šmita universitāte – citāds ceļš uz virsnieka pakāpi	74
Pārdomas par Vasaras lauka nometni “BURNING SAND 2025”	78
Kadetu pieredzes stāsti par Kaujas izturības kursu 2025	79
Kadetu pieredzes stāsti par Balto nakti	85
Kadetu pieredzes stāsti par dalību DROSMES SKRĒJIENĀ	90
No olimpiskajām spēlēm līdz leitnanta zvaigznei	95
Juris Maklakovs – aizvien ar militāru pienākuma apziņu	99
“Billītes” visus vieno	109

KONFERENCES, RAKSTI, PĒTĪJUMI	114
DSPC zinātniskā konference. 2025. gads.....	114
NAA pētnieciskā konference	118
Starptautisks seminārs par dzimumu līdztiesību	122
Politiskā pratība un visaptveroša valsts aizsardzība	124
Zemessardzes pieaugošā loma Latvijas aizsardzībā	127
Kas padara Kremļa propagandu efektīvu Latvijā?	130
Funkcionāla un efektīva redzes treniņu programmas “EYEDOO” pielietojamība militārajā jomā.....	132
LATVIEŠU VIRSNIEKU APVIENĪBA	135
Intervija ar Latvijas aizsardzības atašeju Ziemeļvalstīs pulkvedi Gunāru Kauliņu.....	135
Kā dronam “draudzēties” ar mākslīgo intelektu.....	139
Aktivitātes un notikumi 2025. gadā	144
“Latviešu virsnieks starp vēstures dzirnakmeņiem”	144
Latviešu strēlnieku vienībām – 110	145
Viesošanās Eiropas Parlamentā	146
14. jūnijs Gulbenē.....	147
Tikšanās ar Ukrainas armijas pulkvedi	148
27. Karoga svētki pulkveža Oskara Kalpaka “Liespalās”	148
Mores kauju piemiņai	149
Brīvības cīņu atcere pie Vareļu pieminekļa un Melnās kafijas vakars	149
Karavīru biedrību svētku pusdienas.....	150
Latvijas delegācija Vatikānā.....	151
<i>In Memoriam</i>	152
Latviešu virsnieku apvienība sveic savus biedrus un 2026. gada jubilārus	154
PIELIKUMI	156
NAA absolventi 2025. gadā	156
Sāīsinājumi	158
Kļūdas labojums žurnāla “Kadets” Nr. 53	160

SzS MV kursa izlaidums 2025. gada 12. februārī. Foto: Armīns Janīks

*Pulkvedis Māris Utināns,
Mācību vadības pavēlniecības komandieris,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas rektors*

CAUR NEATLAIDĪBU UZ NĀKOTNES VIRSNIEKU SPĒKU

Caur cerību, neatlaidību, pārliecību un gribasspēku 2025. gada atskatā redzam Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas izaugsmi. Tā atspoguļojas gan mūsu kadetu profesionālajā sniegunā Nacionālajos bruņotajos spēkos, gan sadarbības partneru augstajā novērtējumā. Šī izaugsme nav nejauša – tā ir mērķtiecīga darba, stingru standartu un kopīgu vērtību rezultāts.

Mūsdienu ģeopolitiskā situācija Eiropā un Krievijas izraisītais brutālais karš Ukrainā uzliek mums jaunas prasības un paaugstinātu atbildību. Kadetu veidošanās par virsniekiem šodien vairs nenozīmē tikai zināšanu apguvi un fizisku noturību. Tā nozīmē spēju domāt plašāk, rīkoties elastīgi un pieņemt lēmumus dinamiskā, nepārtraukti mainīgā drošības vidē.

Nākotnes virsnieks ir līderis, kurš izprot likumsakarības un cēloņsakarības, spēj integrēt jaunās tehnoloģijas un pielāgot domāšanas veidus atbilstoši mūsdienu kaujas lauka realitātei. Izpratne par to, ka rītdiena nebūs līdzīga šodienai, ir būtiska – tā ļauj ikvienam virsniekam ne tikai pielāgoties pārmaiņām, bet arī aktīvi veidot drošāku nākotni.

Kadeta izpratne par mūsdienu kaujas lauku ir vitāli svarīga, jo tieši tā veido pamatu motivētiem lēmumiem, situācijas izpratnei un spējai iedvesmot padotos. Mūsu rūpes par Latvijas neatkarību ir jautājums nevis par tālu vai nenoteiktu nākotni, bet gan tagadni, un tās prasa gatavību rīkoties jau šodien.

Kadets ar stingru stāju un ticību sirdī, veidojot profesionālās zināšanas un personības iezīmes, iemieso Latvijas vērtības, nesot tās sabiedrībā un kopjot tās savā ģimenē. Tieši šī vērtību nepārtrauktība ir mūsu spēka pamats.

Caur ērkšķiem uz zvaigznēm – mēs mācāmies, lai uzvarētu.

Foto: Armīns Janiņš

*Pulkvežleitnants **Ēriks Keisters**,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas prorektors*

VIRZĪBA UZ NACIONĀLĀS AIZSARDZĪBAS AKADĒMIJAS STRATĒĢISKO MĒRĶU ĪSTENOŠANU

Man ir liels gods apkopot mūsu augstskolas sasniegto 2025. gadā. Izdevums “Kadets” kalpo kā notikumu hronika, vēstures liecība nākamajām paaudzēm. Katru gadu, rakstot ievadrakstu, mani pārņem lepnuma un gandarījuma sajūta par mūsu kopīgajiem sniegumiem. Latvijas Nacionālajai aizsardzības akadēmijai (NAA) ir nozīmīga loma bruņoto spēku ilgtspējīgā attīstībā, nodrošinot pamatu nākotnes spēju augšanai. Jebkuras kaujas spējas nozīmīgākais faktors ir un būs apmācīts un motivēts karavīrs. Mums, akadēmijas personālam, ir būtiska ietekme uz nākamo virsnieku paaudžu pasaules skatījumu un vērtību sistēmas attīstību, kas ilgtermiņā veicinās profesionāli sagatavotus bruņotos spēkus.

Kā jau ierasts, savā rakstā pamatošos uz NAA stratēģiju un apkopošu akadēmijas virzību uz ilgtermiņa mērķiem. NAA stratēģija ietver piecus attīstības virzienus: efektīvu pārvaldību un ilgtspējīgu attīstību, profesionāla personāla komplektēšanu, kvalitatīvas studijas, zinātnes attīstību un sadarbību, militāro kultūru un profesionālo izaugsmi.

Foto: Armīns Janiks

Efektīva pārvaldība un ilgtspējīga attīstība

Ar lepnumu varu paziņot, ka ir noslēdzies divu gadu darbs pie augstskolas reorganizācijas. 2025. gada septembrī esam pārgājuši uz jauno NAA struktūru, kurā ir skaidri nodalītas un centralizētas trīs pamatfunkcijas – administrācija, studijas un zinātne/pētniecība. Administrācijas funkcija ietver tādu procesu kā personāla pārvaldība, apgāde, plānošana un ārējā komunikācija centralizēšanu. Zinātnes un pētniecības jomas centralizēšanai tika izveidota zinātnes prorektora amata vieta, kā arī konsolidēti akadēmijas pētnieki un bibliotēka. Savukārt, izveidojot studiju prorektora amata vietu, ir skaidri nodalīti resursi, kas tiek izmantoti ikdienas studiju procesa nodrošināšanai. Ieviešot jauno struktūru, NAA ir izpildījusi ārvalstu ekspertu komisijas un Augstākās izglītības kvalitātes aģentūras Studiju kvalitātes komisijas sniegtos ieteikumus. Nākamais solis ir iekšējo reglamentējošo dokumentu pārstrāde vai papildināšana, lai izveidotu stabilu pamatu efektīvai pārvaldībai un ilgtspējīgai attīstībai. Papildus ir uzsākta četrstāvu kazarmas renovācija un pārbūve par mācību korpusu. Kopējais kadetu skaits katru gadu turpina pieaugt, kas nosaka nepieciešamību paplašināt arī mācību infrastruktūru.

Profesionāla personāla komplektēšana

Arī šogad ar gandarījumu jāatzīst, ka spējam noturēt personāla skaitu līdzvērtīgā līmenī ar iepriekšējo gadu, tomēr personāla komplektēšanas jautājums joprojām ir ļoti nozīmīgs akadēmijas vadībai. Mēs uzskatām, ka, veidojot kvalitatīvu darba vidi, personāla komplektēšana kļūs par būtiski vieglāku uzdevumu. Reorganizācijas rezultātā tika ieviestas vairākas jaunas civilo darbinieku amata vietas, kuras veiksmīgi izdevās nokomplektēt. Patlaban varam lepoties ar profesionāliem programmu direktoriem, kuri noteikti sekmēs studiju kvalitātes tālāku uzlabošanu.

Kvalitatīvas studijas

Iepriekšējā gadā tika pārakreditēts studiju virziens “Militārā aizsardzība” un piecas studiju programmas. 2025. gadā tika licencēta īsā cikla studiju programma “Praktiskā militārā vadība”, kā arī uzņemti pirmie studējošie. Šobrīd NAA studiju programmu skaits ir sešas, un turpinās darbs pie vēl divu papildu studiju programmu izstrādes – otrā cikla studiju programmas un pirmā cikla studiju programmas instruktoriem. NAA mērķis ir izveidot kopumā astoņas studiju programmas, tādējādi nodrošinot vienotas augstākās militārās izglītības ekosistēmas izveidi, kurā gan virsniekiem, gan instruktoriem būtu līdzvērtīgas iespējas studēt līdz pat maģistra grāda iegūšanai. NAA izvirzītie mērķi ir ambiciozi – līdz 2028. gadam katru gadu ieviest vienu jaunu studiju programmu.

Zinātnes attīstība un sadarbība

Lielākais sasniegums 2025. gadā ir akadēmijas zinātniskās darbības akreditācija. Esam aizstāvējuši savu prestižu un ieguvuši augstu novērtējumu. 2025. gadā turpinājām organizēt tradicionālās NAA konferences – kadetu zinātniski pētniecisko konferenci un starptautisko drošības konferenci. Mūsu pētnieki aktīvi iesaistījās lietišķās pētniecības projektos, izmantojot Eiropas Aizsardzības fonda piedāvātās iespējas, tostarp projektā “Digitālā mugurkaula eksperiments”. Tāpat esam uzsākuši ambiciozu projektu, kura mērķis ir atjaunot nacionāla līmeņa iekšējo publikāciju, kurā tiktu apkopotas mūsu augstāko virsnieku atziņas un pārdomu raksti, kā arī publicēti labākie studējošo darbi. Pašlaik ir izstrādāts publikācijas kopējais makets, un nākamais solis ir pirmā izdevuma sagatavošana un izdošana 2026. gadā. Noslēdzot 2025. gadu, esam aktīvi atbalstījuši arī sava darbinieka rakstu un monogrāfijas “Gaisakuģu radiolokāciju sistēmas” publicēšanu. Iepriekšējā gada “Kadeta” numurā minēju, ka esam iesaistījušies kopīga zinātniskā žurnāla “New Ancylus” izdošanā. Esam iesnieguši savus zinātniskos rakstus un gaidām žurnāla publicēšanu 2026. gadā.

Militārā kultūra un profesionālā izaugsme

2025. gadā noslēdzām jau 2024. gadā uzsākto ekspozīcijas izveidi NAA galvenajā ēkā, lai atgādinātu sev par bruņoto spēku traģisko likteni padomju okupācijas laikā. Ekspozīcija tika atklāta 2025. gada sākumā. Patlaban norit darbs pie nākamā projekta, kas vērstas uz militārās kultūras uzturēšanu, – “Prīmusu sienas”. Projekta mērķis ir izstrādāt un izveidot labāko kursantu ekspozīcijas sienu, godinot izcilākos kadetus un virsniekus, kuri absolvējuši kādu no mūsu studiju programmām. Projekts ir veiksmīgi izstrādāts, un atliek vien veikt ekspozīcijas uzstādīšanu 2026. gada sākumā.

2025. gads ir vērtējams kā rezultatīvs attīstības posms, kura laikā ir sasniegti būtiski panākumi un rezultāti. NAA virzība uz nospraustajiem stratēģiskajiem mērķiem ir bijusi konsekventa un plānveidīga. Esam veicinājuši institūcijas profesionalitātes pieaugumu un darbības kvalitātes uzlabojumus attiecībā pret iepriekšējo pārskata periodu. Izsaku pateicību mūsu akadēmiskajam personālam un karavīriem!

Novēlu veiksmi mums visiem, vairojot augstskolas prestižu un atpazīstamību!

JAUNUMI UN AKTUĀLIE NOTIKUMI 2025. GADĀ

Majors Jānis Gavrilovs,
NAA Sauszemes spēku studiju kursa priekšnieks

SAUSZEMES SPĒKU MILITĀRĀS VADĪBAS UN KOMANDĒJOŠĀ SASTĀVA VIRSNIKA STUDIJU PROGRAMMU AKTUALITĀTES

Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas (NAA) Sauszemes spēku programmā 2024./2025. mācību gada februārī tika uzņemti 88 jaunie kadeti, kuri veiksmīgi pabeiguši Militārās pamatapmācības kursu Alūksnē un Jaunākā līdera kursu NAA. No tiem 20 kadeti bija uzsākuši studijas otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmā “Komandējošā sastāva virsnieks” (KSV) un 68 kadeti – profesionālā bakalaura studiju programmā “Sauszemes spēku militārā vadība” (SzS MV). 2025. gada februārī NAA absolvēja 22 kadeti, kuri turpina dienestu NBS vienībās kā jaunākie virsnieki. 2025. gada jūnijā NAA absolvēja 18 kadeti, no kuriem viens nesaņēma pirmo virsnieka dienesta pakāpi – leitnants, jo sekmīgi nenokārtoja ikgadējās fiziskās sagatavotības normatīvus.

Šajā mācību gadā tika turpināta mentoringa programma, kuras ietvaros kadets var izvēlēties virsnieku, kurš kļūs par viņa mentoru un, savstarpēji sadarbojoties, atbalstīs dienesta gaitās. Sākot ar septembri, katru ceturtdienu tika organizētas mentoru klātienes tikšanās ar kadetiem (~ 1 kontaktstunda), kuru laikā mentori dalījās savā personīgajā dienesta pieredzē NBS un virsniekam svarīgākajās aktualitātēs. Lai saglabātu studiju kvalitāti un mazinātu nesekmīgo kadetu īpatsvaru, no novembra atsevišķiem kadetiem tika ieviests studiju režīms, kas pieredzē un praksē dod stimulu studiju parādu nokārtošanai. Tika ieviesta tradīcija *Erasmus* mobilitātēs bijušajiem kadetiem tikties neformālā gaisotnē ar 1. kursa kadetiem, kuru laikā notika gūtās pieredzes apmaiņa, kā arī iedrošinājums jaunpienākušajiem kadetiem dalībai *Erasmus* mobilitātēs turpmākajā studiju gaitā. 2025. gads bija produktīvs izejošo kadetu mobilitāšu ziņā – *Erasmus+* un parastajās mobilitātēs piedalījās 59 SzS programmas kadeti, kas ir vērā ņemams skaits. Kadeti guva neatsveramu pieredzi un starptautiskās sadarbības iemaņas. Lai uzlabotu studiju satura kvalitāti studiju programmā “Komandējošā sastāva virsnieks”, tika uzsākts darbs pie šīs programmas pilnveidošanas, pārskatot saturisko sadaļu. Darbs šajā virzienā tiks turpināts arī 2026. gadā. Šajā sakarā plānots pagarināt studiju programmas ilgumu, paredzot kadetu dalību divās Vasaras lauka nometnēs.

2025. gadā kadeti piedalījās vairākos NAA reprezentācijas pasākumos, tai skaitā “Skola 2025” Ķīpsalā, tādējādi popularizējot NAA tēlu starptautiskajā līmenī un valsts izglītības iestāžu ietvaros. Šajā gadā SzS kadetiem pavasarī (aprīlī/maijā) bija lieliska iespēja piedalīties ASV Vestpointas militārās akadēmijas organizētajās sacensībās “*Sandhurst Military Skills competition*”, kuras ir prestižākās un vienas no senākajām starptautiskajām sacensībām militāro akadēmiju vidū – to vēsture datējama no 1967. gada. Kadete Katalīna Koļesova piedalījās starptautiskajā aizsardzības inovāciju hakatonā “*EUDIS Defence*” (9.–11. maijā Rēzeknē), kur komandas “*EchoSentinel*” kopvērtējumā izcīnīja godalgoto 1. vietu Latvijas mērogā. Novembrī SzS 4. kursa kadeti piedalījās Latvijas Republikas proklamēšanas 107. gadadienai veltītajā Nacionālo bruņoto spēku, sabiedroto vienību un valsts aizsardzībā iesaistīto dienestu parādē, pārstāvot gan NBS karoga vada ierindu, gan arī NAA kadetu ierindu.

2025. gada septembrī notika izmaiņas NAA struktūrā, kas ietekmēja arī NAA kadetu vadības personāla amatu un štatu pārstrukturizāciju. Esošā NAA Sauszemes spēku nodaļa pārtapa par Virsnieku pamatapmācības pārvaldi, kas savukārt radīja šādas

pārmaiņas: atdalījās Apgādes sektora elements un Vidējā līmeņa komandējošā sastāva un Štāba virsnieka kursa vadības elements, savukārt pievienojās Gaisa un Jūras spēku studiju kursa vadības elements.

Darbs ar personālu pieprasa nepārtrauktu aktivitāti, dinamiku un personīgo piemēru. Ikdienā ir jābūt gatavam ar vēsu prātu un pareizo pieeju risināt nestandarta izaicinājumus un tā brīža aktualitātes. Pēc maniem novērojumiem, ja štata amati ir nokomplektēti iespējami maksimāli, ir iespēja vērst uzmanību dienesta pienākumu izpildes kvalitātes komponentei. Pretējā gadījumā, ņemot vērā uzdevumu izpildes apjomu, intensitāti un termiņus attiecībā pret pieejamo personāla resursu, izpildes procesā parādās kvantitātes komponente. Ļoti svarīga ir savstarpējā sadarbība un pašizliedzīga dienesta pienākumu izpilde.

NAA SzS MV 4. kursa kadetu svinīgais Virsnieka solījums Brāļu kapos 2025. gada februārī.
Foto: Armīns Janiks

NAA KSV absolventu un vadības kopbilde pie Brīvības pieminekļa 2025. gada jūnijā.
Foto: Armīns Janiks

*Kapteiņleitnants Andis Zēģelnieks,
NAA Jūras spēku studiju kursa priekšnieks*

PROFESIONĀLĀ BAKALAURA STUDIJU PROGRAMMA “JŪRAS SPĒKU MILITĀRĀ VADĪBA”

Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas (NAA) profesionālā bakalaura studiju programmā “Jūras spēku militārā vadība” (JS MV) tiek sagatavoti nākamie Jūras spēku virsnieki – līderi ar augstu motivāciju, plašām zināšanām un gatavību dienēt gan Nacionālajos bruņotajos spēkos, gan arī NATO un Eiropas Savienības daudznacionālajās vienībās. Programmas mērķis ir izveidot spējīgus vidējā līmeņa vadītājus, kas pārzina gan jūras militāro taktiku, gan komandas vadību.

2024. gadā studiju programma tika atkārtoti akreditēta, apliecinot tās kvalitāti un atbilstību mūsdienu prasībām. Kopš 2017. gada programmas absolventi iegūst profesionālo bakalaura grādu “Jūras spēku militārajā vadībā” un leitnanta kvalifikāciju. Studijas akadēmijā nozīmē ne tikai teorijas apgūšanu – to norise ir cieši savienota ar reālo dienestu un praksi uz Jūras spēku kuģiem.

Prakse un pieredze

Gada laikā NAA kadeti pārbauda iegūtās tehniskās zināšanas praksē, dodoties uz Jūras spēku kuģiem. Tur viņi iepazīst ikdienas dienesta dzīvi, apgūst komandas darbu un praktiski pielieto auditorijās iemācīto. Pēc katras prakses kadeti komisijas priekšā aizstāv paveikto, daloties iespaidos un pieredzē. Šogad, pēc pirmās prakses, aizstāvēšanā bija jūtama īpaša enerģija – kadetu acīs dzirkstīja pārliecība un aizrautība par izvēlēto ceļu. Komisijas locekļi atzina, ka jaunie jūrnieki demonstrējuši ne tikai zināšanas, bet arī augstu atbildības sajūtu un patiesu degsmi par savu profesiju.

Starptautiskā pieredze

Pieredze tiek gūta ne tikai Latvijā – kadeti regulāri pārstāv akadēmiju arī ārpus valsts robežām, piedaloties starptautiskos projektos un apmaiņas programmās, gūstot pieredzi, kas bagātina gan karavīra, gan jūrnieka profesionālo ceļu. Arī 2025. gadā septiņi kadeti devās Erasmus+ mobilitātēs trīs mēnešu garumā: Aleksa Zommere, Kristers Apsītis un Kristaps Bišs mācījās Itālijas Jūras akadēmijā, savukārt Nils Arnis Kuģinieks, Hardijs Mankēvičs, Daniels Krievāns un Toms Pumpurs – Rumānijas jūras akadēmijā. Šie braucieni kadetiņiem sniedz iespēju iepazīt citu valstu jūras tradīcijas, pilnveidot profesionālās prasmes un dibināt jaunus kontaktus ar kolēģiem no visas Eiropas.

Tradīcijas

Līdztekus mācībām un komandējumiem svarīga vieta akadēmijas dzīvē ir arī tradīcijām, kas vieno kadetus un stiprina komandas garu. Katru gadu JS MV kadeti organizē īpašu saliedēšanās pasākumu, kurā risinās dažādas spēles, aktivitātes un draudzības sacensības. Pasākums tiek rīkots kadetu klubā un kalpo kā lieliska iespēja JS specializācijas kadetiņiem satīties, sadarboties un stiprināt komandas garu. Šajā pasākumā piedalās visu JS kursu kadeti, veicinot ciešāku saikni un kopīgu pieredzi starp dažādām grupām. Tā ir tradīcija, ko paši JS kadeti izveidojuši tieši savam novirzienam ar mērķi saliedēt, iedvesmot un radīt kopības sajūtu.

Akadēmijā kopumā ir daudz skaistu tradīciju, kas vieno visus kadetus: Melnās kafijas vakars, Vareļu skrējienis, kā arī kopīgi vēsturisko vietu apmeklējumi. Katrs akadēmijas gads atnes jaunus notikumus, panākumus un neaizmirstamus brīžus – gan jaunu kadetu ierašanos, gan absolventu lepnuma pilnos mirkļus studiju noslēgumā.

Studijas un sasniegumi

2025. gada februārī NAA studiju programmai JS MV pievienojās 20 jauni kadeti, kas izvēlējās kuģa mehāniķa specialitāti. Savukārt vasarā, jūnijā, seši kadeti veiksmīgi noslēdza savas studijas un kļuva par jaunajiem leitnantiem kuģu mehāniķiem. Gada beigās akadēmijā mācības turpinās: 24 studējošie izvēlējušies kuģu vadīšanas specialitāti un 31 – kuģu mehānikas jomu. Kadetu rindas turpina augt, un katrs no viņiem sper soli tuvāk savai nākotnes karjerai Jūras spēkos.

Šie notikumi apliecina, ka Jūras spēku militārās vadības programma turpina augt un attīstīties, sagatavojot profesionālus, ziņošus un motivētus virsniekus Latvijas nākotnei.

JS kadetu izlaidums Novikontas Jūras koledžā.
Foto: no Novikontas Jūras koledžas foto arhīva

JS MV kursa absolventi, 2025. gada jūnijs.
Foto: Armīns Janiņš

*Kapteinis Artīss Treulands,
NAA Gaisa spēku studiju kursa priekšnieks*

PROFESIONĀLĀ BAKALaura STUDIju PROGRAMMA “GAISA SPĒKU MILITĀRĀ VADĪBA”

2025. gada sākumā pēc veiksmīgas Militārās pamatapmācības kursa Alūksnē un Jaunākā līdera kursa pabeigšanas, kā arī izturot Baltās nakts pārbaudījumus, Nacionālās aizsardzības akadēmijas (NAA) profesionālā bakalaura studiju programmā “Gaisa spēku militārā vadība” (GS MV) tika uzņemti 20 jauni kadeti un, pievienojoties esošajiem kadetiem, kopējais studējošo skaits GS MV studiju programmā sasniedza gandrīz 80. Savukārt jau jūnijā NAA studiju programmu GS MV apbsolvēja astoņi zinoši un spējīgi leitnanti, kuri spēcinās Nacionālo bruņoto spēku (NBS) Gaisa spēku (GS) vienības. Nomināciju “Goda zobens” ieguva leitnants Rūdis Ruciņš-Vējiņš, un par GS MV studiju kursa absolventi tika atzīta leitnante Beāte Goba. 2025. gada izskaņā NAA GS MV studiju programmā studē 67 kadeti, attiecīgi sadalīti no 1. līdz 4. kursam.

Mācību gada otrajā semestrī, 1. septembrī GS MV studiju kursam mainījās kursa priekšnieks – no kapteiņa Mārtiņa Zābeļa amata pienākumus pārņēma kapteinis Artīss Treulands. Pateicoties studiju programmas akreditācijas procesam un pieaicināto ekspertu ieteikumiem, arī GS MV studiju programmas akadēmiskais personāls tika papildināts ar jaunu amatu – studiju programmas direktors, kura darbības galvenais mērķis ir studiju kvalitātes uzlabošana. GS MV studiju programma veidota, lai sagatavotu vidējā līmeņa vadītājus un speciālistus atbilstoši Gaisa spēku vienību specifikai un vajadzībām. Studiju programma, kas ir akreditēta līdz 2030. gada 14. novembrim, balstās trīs galvenajos virzienos: 1) akadēmiskās un praktiskās nodarbības NAA, lai veidotu kadetu kā līderi un veicinātu radošās personas attīstību, 2) studijas Transporta un sakaru institūtā (TSI), lai studējošie iegūtu zināšanas inženierzinātnēs aviācijas nozarē, un 3) prakse Gaisa spēku vienībās, lai iepazītu vienības specifiku un iegūtu kvalifikācijai atbilstošas profesionālās zināšanas.

Lai absolvētu NAA GS MV studiju programmu, kadetam 5. kursa laikā ir jāizstrādā un sekmīgi jāaizstāv bakalaura darbs; šogad bakalaura izstrādes procesā tika ieviests jauninājums – bakalaura darba tēmu prezentēšana. Sākotnēji to varētu uztvert kā apgrūtinājumu, kas vēl vairāk pagarina bakalaura izstrādes procesu. Taču patiesībā tas ir atbalsts kadetiem, jo nepiespiestā gaisotnē, kadetam prezentējot savu izvēlēto darba tēmu, pieredzējušais un zinošais akadēmiskais personāls spēj sniegt ieteikumus darba izstrādē un apstiprinājumu, ka izvēlētais darba virziens būs veiksmīgs.

Neatņemama studiju programmas sadaļa ir praktiskās nodarbības, jo karotprasmes ietilpst karavīra būtībā neatkarīgi no ieņemamā amata. GS MV studiju kursa kadeti arī 2025. gadā pilnveidoja lauka kaujas iemaņas nu jau par tradīciju kļuvušajā Vasaras lauka nometnē. Kamēr jaunākie kursi tikai apguva praktiskās iemaņas Nodaļas taktikas kursā, 4. kursam savas spējas plānot un vadīt taktiskās operācijas bija jāpierāda izaicinošajā Kaujas izturības (KIK) un Vada taktikas kursā (VTK). Saistībā ar Gaisa spēku specifiku plašāks redzējums tika gūts, apmeklējot Baltijas valstu Gaisa spēku vienības un pildot praksi Latvijas Gaisa spēku vienībās. Kā ierasts, 3. kursa ievadprakses noslēgumā tika veikts pārgājiens no Gaisa spēkiem līdz NAA, un šogad kadeti aptuveni 60 km garo distanci veica zemu lidojošās 11 stundās un 11 minūtēs, demonstrējot savu motivāciju un fizisko sagatavotību.

Ierasti izaicinošākais mācību gads ir tieši 1. kursa kadeti, kuriem jāiztur sākotnējie pārbaudījumi, Baltā nakts un Berešu maršs, lai pilnvērtīgi tiktu iecelti kadetu kārtā, un

4. kursa kadeti, kuriem mācību gadā jāiespēj tik daudz – jāabsolvē TSI, KIK un VTK, jāveic pirmsdiploma prakse Gaisa spēku vienībās un paralēli jāstrādā pie bakalaura darba izstrādes. Noslēdzot gadu, novembrī 1. kursa kadeti piedaloties Vareļu piemiņas skrējienā un 4. kursam soļojot NAA ierindā, Nacionālo bruņoto spēku militārajā parādē, bija iespēja atskatīties uz mācību gadā pārvarētajiem izaicinājumiem, grūtībām un sajūst kadetu sīkstumu un cīņas sparū, kāds tas bijis kopš Latvijas Kara skolas pirmsākumiem.

Akadēmiskās studijas balstās uz noteiktu izstrādātu programmu, un sekmes ir galvenā mēraukla, pēc kuras vērtēt kadeta sniegumu. Taču GS MV studiju programmas piedāvātais nebeidzas tikai ar lekciju sarakstu. Ārpusstudiju aktivitātes – pasākumi, projekti, konkursi, radošās iniciatīvas, sporta pasākumi un starptautiskās sadarbības – ne tikai paplašina kadetu redzesloku un palīdz attīstīt radošu, daudzpusīgu personību, bet arī reprezentē NAA un kadetu spējas, zināšanas un vērtības. Un arī šajā gadā GS MV studiju kursa kadeti bijuši ne mazāk aktīvi, prezentējot NAA citās izglītības iestādēs un pasākumos, darbojoties Krīvu padomē, piedaloties konkursos un sporta sacensībās, kā arī uzņemot citu valstu kadetus un pašiem dodoties ārvalstu mobilitātēs.

GS MV studiju kursa kadeti 2025. gadā, piedaloties dažādos apmācībuursos, militārajās sacensībās un internacionālajās nedēļās, apmeklēja citu valstu militārās izglītības iestādes Polijā, Igaunijā, Lietuvā, Somijā, Beļģijā, ASV, Francijā un Grieķijā. Programmas *Erasmus+* ietvaros, lai iegūtu citu valstu pieredzes salīdzinājumu bakalaura darba izstrādei, GS MV studiju 5. kursa kadete veica praksi Norvēģijas Aizsardzības universitātes koledžā. GS MV studiju 1. kursa kadets, izrādot vēlmi un izturot atlases pārbaudījumus, bakalaura programmas studijas no augusta turpina Helmuta Šmita universitātē Vācijā. Studijas plānots pabeigt 2028. gada martā. Saistībā ar NAA vārda nešanu pasaulē un sabiedrībā svarīgi ir izcelt GS MV studiju kursu kadetu dalību un panākumus starptautiskās sacensībās – prestižajās *“Sandhurst Military Competition 2025”* ASV un Igaunijas Militārās akadēmijas rīkotajās *“Reconnaissance Competition 2025”*. Tāpat šogad varam lepoties ar vēl nebijušu panākumu – GS MV studiju kursu četru kadetu komandas uzvaru Latvijas Universitātes rīkotajā *“Aizsardzības hakatonā”*, kurā 48 stundu laikā dalībniekiem bija jāsacensās jaunu ideju un prototipu radīšanā nākotnes aizsardzības risinājumiem. Un tieši kadetu ideja par alternatīvu navigācijas sistēmu tika atzīta par labāko.

Kadetu aktīvā iesaiste pasākumos un spilgtie panākumi sacensībās liecina, ka NAA Militārās vadības profesionālās bakalaura programmas akadēmiskās studijas spēj veicināt kadeta radošās personības attīstību, iniciatīvu un līderību, un studijas NAA izvēlas motivēti, radoši un mērķtiecīgi jaunieši, kuros ir potenciāls kļūt par izciliem Latvijas armijas virsniekiem.

GS MV kursa 2025. gada absolventi Rīgas pilī.
Foto: Santa Vojevodska

LU "Defence Hackathon" uzvarētāji – GS MV 2. un 3. kursa kadeti. Foto: LU arhīvs

GS MV studiju 3. kursa kadeti, apmeklējot Lietuvas Gaisa spēku bāzi Šaujos, Lietuvā.
Foto: no GS MV studiju kursa arhīva

GS MV 4. kursa kadeti 18. novembra NBS militārajā parādē. Foto: no kadetu arhīva

GS MV studiju 4. kursa izlaidums TSI. Foto: Santa Vojevodska

*Kapteiņleitnants Jānis Pētersons,
NAA Virsnieku tālākapmācības pārvaldes
JS nodaļas vecākais virsnieks*

BALTIJAS VALSTU JŪRAS SPĒKU VIDĒJĀ LĪMEŅA VADĪBAS UN ŠTĀBA VIRSNIKA KURSS

Šī gada 13. janvārī Nacionālās aizsardzības akadēmijas (NAA) Ģenerāļa Matīsa zālē ar NAA prorektora pulkvežleitnanta Ērika Keistera un ilggadējā kursa priekšnieka komandkapteiņa Kristapa Sīpola uzrunām tika atklāts jau 19. Baltijas valstu Jūras spēku vidējā līmeņa vadības un štāba virsnieka kurss (JS VLVŠVK). Uzrunās jaunajiem kursantiem tika uzsvēra nepieciešamība novērtēt sniegto iespēju pilnveidot profesionālās zināšanas, veidot ciešāku starpvalstu virsnieku sadarbību, kā arī izcelta kursantu komandieru izrādītā uzticēšanās, dodot iespēju celt savas profesionālās zināšanas un tādējādi ieguldot viņu karjeras izaugsmē.

JS VLVŠVK kursa atklāšana 2025. gada 13. janvārī. Foto: Santa Vojevodska

Kopš 2007. gada kurss tiek organizēts sešu mēnešu garumā NAA Jūras spēku nodaļas telpās. Šogad studijas 13. janvārī uzsāka un 27. jūnijā sekmīgi pabeidza 13 virsnieki no Igaunijas, Latvijas un Lietuvas. Nomināciju *THE BEST NICSC 2025 STUDENT* ieguva Lietuvas Jūras spēku virsnieks LT (N) Lukass Andziulis. Kurša laikā viņš uzrādīja augstākos mācību rezultātus un saņēma labāko novērtējumu individuālajā izvērtēšanā, ko veica kursa vadība un lektori.

NAA prorektors pl. Ēriks Keisters (no labās) pasniedz balvu kursa labākajam virsniekam lt. (N) Lukšam Andziulim.
Foto: Santa Vojevodska

Jāatzīmē, ka pagājušajā gadā kopējais kursa absolventu skaits bija nedaudz pāri 200, bet šogad tas sasniedzis jau 218. Absolventu vidū ir virsnieki no Igaunijas, Latvijas, Lietuvas, Polijas un Zviedrijas.

Baltijas valstu Jūras spēku vidējā līmeņa vadības un štāba virsnieka kurss ir būtisks karjeras posms virsniekiem, kuri sešu mēnešu laikā apgūst jūras karadarbības stratēģiskos un operacionālos elementus, kā arī iziet praktiskās apmācības starptautiskajās Jūras spēku mācībās. Šajās mācībās kursanti pilda štāba virsnieka pienākumus gan jūrā, gan krastā izvietotos štābos.

JS VLVŠVK vadība sastāv no kursa priekšnieka, trīs Baltijas valstu bruņoto spēku virsniekiem un kursa virsseržanta. Apmācības notiek četros pamata moduļos: Militārā vadība un ētika, akadēmiskā izpēte; Jūras spēku stratēģija; Jūras spēku karadarbība; Jūras spēku operāciju plānošana un izpilde. Tās vada lektori no Latvijas un dažādām Eiropas augstskolām, militārajām izglītības iestādēm, kā arī NATO skolām un izcilības centriem.

Sasniedzot kursa finiša taisni, sekmīga visu moduļu apguve un akadēmiskās esejas aizstāvēšana kļūst par virsnieka profesionālās gatavības apliecinājumu. Šis process kalpo kā stingrs filtrs, kas ļauj sagatavot kvalificētus Jūras spēku štāba virsniekus – speciālistus, kuri spēj pildīt štāba operāciju virsnieka un štāba vakts virsnieka (*Battle Watch Captain, BWC*) amatus.

Atbilstoši katras valsts karjeras sistēmai absolventi nereti tiek iecelti augstākos amatos, paaugstināti dienesta pakāpē un iegūst iespēju turpināt izglītību citās augstskolās vai augstāka līmeņa militārajās mācībās. Kurss kļūst par būtisku atspēriena punktu virsnieka profesionālajā attīstībā, virzot absolventus ceļā uz vecāko virsnieku līmeni un stiprinot Jūras spēku komandstruktūru ilgtermiņā.

JS VLVŠVK kursa noslēgums 2025. gada 27. jūnijā. Foto: Santa Vojevodska

Nākamais, 2026. gada JS VLVŠVK solās būt gan vēsturisks, gan īpaši nozīmīgs un izaicinošs – tas būs jau divdesmitais jeb jubilejas kurss, pilnā sastāvā nokomplektēts ar 18 virsniekiem no četrām valstīm: Dānijas, Igaunijas, Latvijas un Lietuvas. To vēl vairāk pastiprina fakts, ka Dānija pirmo reizi kursa pastāvēšanas vēsturē deleģēs savu Jūras spēku virsnieku, apliecinot programmas augošo starptautisko atpazīstamību un Baltijas reģiona militārās sadarbības stiprināšanos.

Pieaugošā starptautiskā atpazīstamība liecina par kursa kvalitāti. Interesi par dalību kursā nākotnē paiduši arī Somijas un Polijas Jūras spēki. Tas atbilst vienam no NAA 2025. gadā izvirzītajiem mērķiem – paplašināt akadēmijas starptautisko atpazīstamību. To ir veicinājusi augstskolas prezentēšana starptautiskajās mācībās BALTOPS, kā arī spēka veidu sadarbības ietvaros sniegtais atbalsts, Latvijas JS komandējot NATO 1. pastāvīgā jūras pretmīnu grupu (SNMCMG1). 2026. gada otrajā pusē Latvijas JS pārņēma SNMCMG1 komandvadību, un grupas štāba sastāvā dienestu pildīja JS VLVŠVK vecākais virsnieks, kā arī divi 2025. gada kursa absolventi no Latvijas Jūras spēkiem. Viņu profesionalitāte tika augsti novērtēta starptautiskajā vidē, palielinot interesi par kursu.

SNMCMG1 štābs Portlendā, Lielbritānijā, 2025. gada jūlijs. Foto: Gatis Lagzdīņš

Atskatoties uz paveikto, Baltijas valstu Jūras spēku vidējā līmeņa vadības un štāba virsnieka kurss ir kļuvis par stabilu un uzticamu virsnieku profesionālās izaugsmes balstu, veidojot teju divus gadu desmitus ilgu tradīciju šādi sniegt būtisku ieguldījumu Baltijas JS virsnieku sagatavošanā. Savukārt, raugoties nākotnē, kursu sagaida jauni izaicinājumi un iespējas – plašāka starptautiskā iesaiste, augstāki profesionālie standarti un arvien ciešāka sadarbība ar sabiedrotajiem. To īstenošana ļaus kursam stiprināt savu lomu ne tikai Baltijas valstu, bet arī NATO, jo īpaši Baltijas jūras reģiona kolektīvās aizsardzības kontekstā.

*Kapteinis Mārtiņš Mārtužs,
NAA Virsnieku pamatapmācības pārvaldes
Apmācību daļas priekšnieks*

VADA TAKTIKAS KURSS

2025. gadā Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā (NAA) risinās ikgadējais Vada taktikas kurss, kura mērķis ir sagatavot kadetus profesionālai vada līmeņa apakšvienību vadīšanai mūsdienu operacionālajos apstākļos. Kurss nodrošina kadetus izpratni par kājnieku vada un rotas operāciju pamatprincipiem, plānošanas ciklu un praktisko īstenošanu, veicot apmācības maksimāli reālistiskos, pilna spektra operāciju scenārijos. Šogad apmācībās piedalās NAA Sauszemes spēku militārās vadības 3. kursa kadeti, Komandējošā sastāva virsnieka programmas kadeti un Gaisa spēku militārās vadības 4. kursa kadeti, bet kursa norisi papildina virsnieki no dažādām NBS vienībām, kuri dalās pieredzē un sniedz profesionālus padomus operāciju izpildē.

Arī šogad kursā tiek realizēti divi starptautiskie moduļi, kuros NAA kadeti sadarbojas ar ārvalstu kadetiem, tādējādi attīstot komunikācijas un sadarbības prasmes starptautiskā

militārajā vidē. Pirmais no tiem ir *Fight in Built Up Area (FIBUA)*, kurā kadeti gan atsvaidzina, gan pilnveido darbības apbūvētā teritorijā, sākot no individuālajām un pāru līmeņa prasmēm un beidzot ar nodaļas un vada taktisko uzdevumu izpildi. Modulī iekļautie vingrinājumi ļauj apgūt kustību pilsētvidē, ēku ieņemšanu un telpu attīrīšanas principus, bet noslēgumā kadeti praktiski pielieto prasmes dinamiskos kaujas šaušanas vingrinājumos. Otrs modulis – *Crisis Management Operations (CMO)* – ir vērsts uz krīzes situāciju vadību un civilmilitārās sadarbības aspektiem. Kadeti tiek radīta sarežģīta operacionālā vide ar dažādiem incidentiem, informācijas plūsmas izaicinājumiem un nepieciešamību pieņemt pamatotus lēmumus paaugstināta stresa apstākļos.

Ņemot vērā mūsdienu militārās vides attīstību un straujo bezpilota lidaparātu (BPLA) integrāciju taktiskajā līmenī, 2025. gadā Vada taktikas kursā vēl būtiskāk nostiprināta bezpilota lidaparātu izmantošana. Kadeti apgūst BPLA vadīšanas pamatus, izlūkošanas uzdevumu plānošanu un datu izmantošanu taktisko lēmumu pieņemšanā. BPLA izmantošana nodrošina ievērojami plašāku situācijas izpratni, ļauj identificēt pretinieka pozīcijas un novērtēt savējo maskēšanās un aizsardzības pasākumu kvalitāti no gaisa skatu punkta. Kadeti atzinīgi vērtē iespēju attīstīt prasmes darbā ar tehnoloģijām, kas kļuvušas par neatņemamu mūsdienu kaujas lauka sastāvdaļu.

Vada taktikas kurss 2025. gadā turpina būt viens no nozīmīgākajiem topošā virsnieka profesionālās sagatavošanas posmiem, nodrošinot iespēju praktiski attīstīt spējas vadīt apakšvienību sarežģītos un daudzdimensionālos apstākļos. Kurss veicina kadetu gatavību darbam modernā kaujas laukā un sniedz stabilu pamatu turpmākajam dienestam Nacionālajos bruņotajos spēkos.

Vada komandiera pavēles došana. Foto: Mārtiņš Mārtužs

*Kapteinis **Ernests Berkmanis**,
NAA Virsnieku tālākpmācības pārvaldes
Sauszemes spēku nodaļas VLKSŠVK vecākais pasniedzējs*

VLKSŠVK JEB “KAPTEIŅU KARJERAS KURSS”

Vai kāds, esot jaunākais virsnieks vai kadets, ir kādreiz domājis, vai ar akadēmijas absolvēšanu viņa izglītības karjerai jeb mācību laikam ir pienācis gals? Vai viņam būs iespēja sevi izglītēt arī turpmāk, dienesta gaitām turpinoties? Ja šķiet, ka mācīšanās process ir noslēdzies un nu var sākt “dienēt”, tā ir kļūda! Lai kāptu pa kvalitatīvas karjeras kāpnēm, ikvienam periodiski nāksies piedalīties kādos izaicinošosursos, īpaši, lai tiktu pie jaunām pakāpēm un pienākumiem.

Kā nākamais posms jaunāko virsnieku karjerā pēc leitnanta pakāpes iegūšanas ir Vidējā līmeņa komandējošā sastāva un štāba virsnieka kurss (VLKSŠVK) jeb tā sauktais “kapteiņu karjeras kurss” – NBS jaunāko virsnieku karjeras (izglītības) kurss, kas dod tiesības iegūt dienesta pakāpi Militārā dienesta likumā noteiktajā kārtībā. Respektīvi, sekmīgi absolvējot šo kursu, klausītājiem ir tiesības saņemt nākošo dienesta pakāpi – kapteinis. Kurša mērķis ir sniegt izglītojamajiem nepieciešamās zināšanas un prasmes, lai viņi spētu patstāvīgi veikt rotas līmeņa apakšvienības personāla vadības procedūras (*Troop leading procedures, TLP*) un pildīt jaunākā štāba virsnieka pienākumus bataljona līmeņa vienības sastāvā. Kurša mācību procesu raksturo augsta dinamika un liels apgūstamās informācijas apjoms, kas pieprasa no virsniekiem izteiktu pašdisciplīnu, patstāvību un iniciatīvu. Īsāk sakot, šis kurss nav “pastaiga ar sunīti pa parku”. Tā redzamā puse ir garais nodarbību saraksts, bet neredzamā – patstāvīgi apgūstamā viela, kas piemirsta kopš leitnanta pakāpes iegūšanas laikiem, jo nereti dienesta gaitas ir attālinātas no militāro operāciju plānošanas. Ik pa laikam gadās situācijas, kad dienesta gaitā tā dinamika liek pat nomainīt spēku veidus, līdz ar to kapteiņu kurša klausītājiem vēl vairāk ir jāvelta papildu laiks individuālam sagatavošanās procesam, lai sekmīgi apgūtu kurša vielu.

Nozīmēto vadu komandieru “Back Brief” rotas komandierim pirms operācijas izspēles uz maketa.
Foto: no NAA arhīva

Sindikāta kā štāba apvidus analīzes produktu kopējā prezentēšana pārējiem klausītājiem.
Foto: no NAA arhīva

2024. gada novembrī VLKSSVK kursu uzsāka 30 virsnieki no dažādām NBS vienībām un Valsts robežsardzes, turklāt ar visdažādāko iepriekšējā dienesta pieredzi. Nomierinot satrauktos topošos kursa dalībniekus – jā, arī klausītāji bez iepriekšējas pieredzes sauszemes militārajā vadībā ir spējīgi šo kursu absolvēt, taču tas prasa rūpīgu pašdisciplīnu un strādātgrību.

Kursa ilgums ir 27 nedēļas jeb precīzi pusgads, kura laikā klausītāji padziļināti apgūst gan rotas, gan bataljona līmeņa plānošanas procesus individuāli un grupās. Ja kursa pirmajos divos mēnešos (rotas līmeņa apmācības blokā) visi veicamie produkti un procesi ir jāveic lielākoties individuāli, tad kursa otrajā daļā (bataljona līmeņa apmācības blokā) klausītāji ir spiesti darboties grupās, jo tikai no veiksmīga grupu darba būs atkarīgs rezultāts un gala produktu kvalitāte.

Šī kursa laikā klausītājiem ir iespēja iepazīt gan dažādas NBS vienības, gan NBS sadarbības struktūras – Valsts robežsardzi, Aizsardzības ministriju, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestu un citus. Tādējādi topošie kapteiņi redz savu lomu kopējā valsts aizsardzības kontekstā, nevis tikai kaujas laukā. Tikai padziļināti iepazīstot kaimiņu vienības NBS ietvaros, rodas lielāka izpratne par turpmāko sadarbību un jēgpilnu apakšvienību un vienību apmācību.

MAPEX izspēle. Rotu komandieru manevra izkārtojums apvidū, kamēr bataljona štābs vada izspēli.
Foto: no NAA arhīva

2024./2025. gada VLKSSVK labākais kursants izlaiduma ceremonijā pasniedz dāvanu kursa priekšniekam. Foto: Santa Vojevodska

Kurss noslēdzas ar teorētisko eksāmenu un personības novērtējumu, kā arī ar praktisko lauku vingrinājumu “Ex CRYSTAL ARROW”, kur kursa klausītāji ieņem pozīcijas reālos vienību bataljona līmeņa štābos un ir atbildīgi par operāciju plānošanu un izpildi ar reālām apakšvienībām “uz zemes”. Dalība šādās mācībās ir neatsverams praktisko zināšanu un iemaņu tests reālajā dzīvē, pirms kursanti ieņem nākamās turpmākajam dienestam nepieciešamās amata pozīcijas, kļūstot par, piemēram, rotas komandieri vai štāba darbinieku.

Noslēgšu ar apgalvojumu, ka mūsu “kapteiņu kurss” ne ar ko neatpaliek no pielīdzināmiem kapteiņu karjeras kursiem ārpus Latvijas, līdz ar to par iegūstamajām zināšanām un to vērtību nav šaubu. Kurša absolventi pozitīvi atsaucas uz kursa saturu, jo tiek tieši sagatavoti turpmākajam dienestam un procesiem, kuros kapteiņiem jāpiedalās. Pat ja kurss ir salīdzinoši sarežģīts un izaicinājumiem bagāts, strādājot komandā un iegūstot jaunus draugus, jebkurš uzdevums ir paveicams!

Uz tikšanos “kapteiņu kursā”!

*Kapteinis Mārtiņš Mārtužs,
NAA Virsnieku pamatapmācības pārvaldes
Apmācību daļas priekšnieks*

KAUJAS IZTURĪBAS KURSS

Kaujas izturības kurss (KIK) ir viens no izaicinošākajiem Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas (NAA) kadetu studijās, un tā mērķis ir trenēt un pārbaudīt topošo NBS virsnieku psiholoģisko noturību, pildot uzdevumus pastiprinātas slodzes, stresa un noguruma apstākļos. Kurša struktūra tiek pilnveidota gadu no gada, ņemot vērā iepriekšējo pieredzi.

Gatavošanās posmā sporta instruktori sešu mēnešu garumā turpina nodrošināt individuāli pielāgotu sagatavotību – slodzes maršus, elpošanas un dziļo muskuļu vingrinājumus, peldēšanu un izturības treniņus. Tāpat nemainīgi svarīga ir arī psiholoģiskā sagatavotība, ko nodrošina NAA psihologi un kapelāns, sniedzot atbalstu gan pirms kursa, gan tā norises laikā. Lai nodrošinātu drošību un atbilstību fiziskajām prasībām, Mācību padome pirms kursa rūpīgi izvērtē katru kandidātu, balstoties uz medicīnas, fiziskās sagatavotības un mācībspēku rekomendācijām.

Šogad kursu uzsāka 66 kadeti no dažādām studiju programmām, bet uzdevumu izpildi nodrošina personāls no Sauszemes, Jūras un Gaisa spēkiem, Zemessardzes, Speciālo uzdevumu pavēlniecības, Štāba bataljona, kā arī NAA personāls un vecākie kadeti. KIK laikā kadeti strādā ierobežota miega un ēdienreizu režīmā, pildot gan individuālus, gan kolektīvus uzdevumus, kas pēc intensitātes un sarežģītības pietuvināti krīzes situāciju reālajiem apstākļiem. Arī šogad kursu sekmīgi absolvēja lielākā daļa dalībnieku, pierādot spēju noturēt disciplīnu, komandas garu un profesionālu rīcību pastiprinātas slodzes apstākļos. Savu pieredzi kursa norisē apraksta JS MV un KSV kursa kadeti.

Kaujas izturības kursa pārbaudījumos, 2025. gada maijs. Foto: no NBS SPECOP SUV arhīva

Majors Aldis Jermacāns
NAA Administrācijas pārvaldes Mācību daļas priekšnieks

NAA VASARAS LAUKA NOMETNE “BURNING SAND 2025”

Katru gadu, kad vasaras vidū Ādažu militārajā poligonā ievēlās karstums un putekļi, Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas (NAA) kadeti un mācībspēki sāk vienu no intensīvākajiem un nozīmīgākajiem studiju cikliem – Vasaras lauka nometni (VLN). Var teikt, ka tas ir viens no nozīmīgākajiem Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas studiju procesa posmiem, kas ik gadu kļūst par topošo virsnieku praktisko zināšanu un militārās izaugsmes stūrakmeni. Tā ir daļa no taktikas moduļa, sadalīta četros līmeņos, un tiek realizēta kā pilnvērtīgs praktisko mācību cikls, kas sagatavo kadetus kājnieku bataljona līmeņa uzdevumu izpildei. VLN vienlaikus kalpo arī kā platforma sadarbībai starp NAA, Valsts robežsardzes koledžu (VRK) un ārvalstu militāro izglītības iestāžu kadetiem, kas nometnes laikā tiek integrēti kopējās apmācībās.

Nometnes laikā kadeti apgūst militārās zināšanas un nostiprina prasmes: precīzas šaušanas pamatus, individuālās lauka kaujas iemaņas, darbu ar topogrāfisko karti, orientēšanos apvidū, kā arī spēju plānot, vadīt un sagatavot kaujas šaušanas, lauka kaujas nodarbības. Papildus tam tiek īstenoti individuālie, nodaļas, vada un rotas līmeņa taktiskie uzdevumi, kuru izpildi vērtē NAA mācībspēki. Šīs prasmes veido pamatu katra profesionālā dienesta karavīra gatavībai un spējai efektīvi darboties dažādos kaujas apstākļos.

VLN laikā NAA funkcionē kā pilnvērtīga kājnieku bataljona līmeņa vienība ar savu taktisko vadības centru TOC (*Tactical Operations Center*), kas rūpējas par plānošanu, apgādi, sakariem un personāla vadību. Štāba darbs ļauj mācībām noritēt nepārtraukti, savukārt sadarbība ar Zemessardzi (ZS), NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupu un citām NBS apakšvienībām sniedz kadetiem ieskatu daudznacionālajā vidē.

Mācību mērķis — profesionāls karavīrs reālos apstākļos. VLN mērķis ir sniegt kadetiem zināšanas un praktiskās iemaņas, kas nepieciešamas profesionālā dienesta karavīra pamatpienākumu veikšanai. Tā ir vide, kur izaicinājumi nav šķērslis, bet gan virzītājspēks, kas attīsta disciplīnu, spēju pieņemt lēmumus, strādāt komandā un izturēt gan fizisku, gan garīgu slodzi.

Tieši tāpēc VLN ir ne vien mācību kurss, bet arī attīstības posms, kurā tiek stiprināta sadarbība, prasmīgi līdzsvarojot mācību procesu ar taktisko realitāti. Šeit ikviens kadets un instruktors ir būtiska daļa kopējā mācību ķēdē, un viņu iesaiste veido nometnes panākumus.

Nometne ir sadalīta četrās fāzēs:

- 1. fāze — sagatavošanās un izvēršanās (25.–28. jūnijs).** VLN sākas ar NAA personāla došanos uz Ādažu militāro poligону. Tur tiek izvērsts nometnes pamats – bāzes vieta ar TOC, štāba un apgādes darba zonām un dzīvojamajām vietām. Paralēli tiek nodrošināta arī bāzes perimetra apsardzība. Fāze noslēdzas, kad VLN bāze ir pilnībā funkcionāla un gatava uzsākt apmācības.
- 2. fāze — apmācību realizācija (29. jūnijs – 18. jūlijs).** Šajā posmā notiek intensīvas apmācības: individuālie uzdevumi, nodaļas, vada un rotas līmeņa taktiskās darbības. TOC un apgādes struktūras nodrošina nepārtrauktu darbību, savukārt mācību spējai pievienojas ZS un citas NBS apakšvienības. Tiek izstrādāta pavēle taktiskajam mācību uzdevumam, instruēti mācību novērtētāji kontrolieri OC

(*Observer Controllers*) un veikta sagatavošanās lauka taktiskajām mācībām FTX (*FIELD TRAINING EXERCISE*). Šī fāze ir apjomīgākā un veido kadetu praktiskās gatavības pamatu. Jaunpieņacēji - kadeti šajā posmā piedalās izturības un spēju pārbaudē – “berešu maršā”, kas norit aptuveni diennakti. Berešu maršs ietver gan taktiskus uzdevumus, gan orientēšanos apvidū, un tā izpilde dod tiesības nēsāt NAA kokardi, simbolizējot kadeta pilntiesīgu piederību vienībai.

3. fāze – **FTX taktiskie manevri (19.–21. jūlijs)**. FTX ir nometnes kulminācija. FTX ir sagatavots kā reālistisks kaujas apstākļu atspoguļojums, ļaujot topošajiem virsniekiem piedzīvot vidi, kādai viņi tiek gatavoti. Kadeti, sadalīti rotās “A” un “B”, izpilda taktiskos uzdevumus saskaņā ar izdoto operāciju pavēli. Saskaņā ar mācību leģendu tiek aktivizēti zilie spēki (*blue forces* – *BLUEFOR*) un pretinieka jeb opozicionārie spēki (*opposing forces* – *OPFOR*), savukārt OC (*Observer Controllers*) uzrauga manevru norisi un veic to novērtējumu. Šajā fāzē tiek izspēlēti tādi taktiskie elementi kā aizsardzība un uzbrukums, piesaistot kaujas atbalsta līdzekļus, piemēram, dronus, kā arī imitējot netiešās uguns pielietošanu. Zīmīgi, ka šajā posmā tiek iesaistīti arī sabiedrotie partneri no NATO daudznacionālās kaujas grupas mehānizētās apakšvienības, kas būtiski paaugstina apmācību realizācijas intensitāti un taktisko reālismu. Fāze noslēdzas ar paziņojumu par konkrēto taktisko mācību uzdevumu un fāzes mērķu pilnīgu izpildi apvidū, tā iezīmējot mācību mērķu sasniegšanu un mācību noslēgumu.
4. fāze – **administratīvais noslēgums (22.–25. jūlijs)**. Noslēgumā tiek sakārtots poligons, atgriezts ekipējums, nodoti ieroči un sakaru iekārtas, un tiek sagatavots personāls atgriešanās braucienam uz NAA. Pēc atgriešanās veic pēcmācību analīzi: AAR (*After Action Review*), kurā analizē mācību rezultātus un pilnveidojamus aspektus.

Mācību nozīme un kadetu izaugsme. VLN ir lieliska platforma ne vien kadetu praktiskajai sagatavotībai, bet arī NAA mācībaspēku profesionālajai pilnveidei. Lauka apstākļi pieprasa koordināciju, atbildības uzņemšanos un spēju strādāt komandā, sasniedzot vienību kopīgos mērķus. Virsniekiem un instruktoriem tā ir iespēja attīstīt plānošanas un vadības prasmes, savukārt kadetiem – apliecināt savu gatavību nākotnes dienestam.

Katra kadeta iesaiste ir būtiska – mācībām jābūt grūtām, jo izaicinājumi veicina izaugsmi: **“Caur ērkšķiem uz zvaigznēm.”**

NAA Vasaras lauka nometnes kopbilde, 2025. gads. Foto: Santa Vojevodska

NAA Vasaras lauka nometnes mācībās. Foto: Santa Vojevodska

Ilona Ozoliņa,
NAA Studiju un metodiskā atbalsta
nodaļas vadītāja/studiju attīstības vecākā eksperte

NBS VIRSNIĒKU IZLĪDZINOŠAIS STUDIJU GADS NAA

2024. gada sākumā Nacionālajos bruņotajos spēkos aktualizējās jautājums par iespēju nodrošināt bakalaura līmeņa izglītības ieguvu esošajiem vecākajiem virsniekiem. NAA saņēma uzdevumu izstrādāt priekšlikumus par iespējamiem risinājumiem šādas izglītības ieguvei. Tika izstrādāti trīs alternatīvi varianti:

1) virsniņu uzņemšana Transporta un sakaru institūta bakalaura studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība” trešajā kursā tālmācības formā;

2) virsniņiem tiek dota iespēja patstāvīgi izvēlēties studiju programmas citās augstākās izglītības iestādēs;

3) NAA veic virsniņu iepriekšējā izglītībā un profesionālajā pieredzē sasniegto rezultātu izvērtēšanu un pielīdzināšanu esošajām akreditētajām bakalaura studiju programmām, un izstrādā individuālos studiju plānus.

Vislielāko atsaucību guva trešais variants. 2024. gada pavasarī NAA saņēma 60 NBS virsniņu pieteikumus. Visi šie virsniņi laikā no 1999. gada līdz 2008. gadam bija studējuši NAA un ieguvuši pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības diplomu, lai gan studiju ilgums bija četri gadi, kas atbilst bakalaura studiju programmas ilgumam.

Līdz 2024. gada augustam tika veikta 47 NBS virsniņu dokumentu pielīdzināšana, no kuriem 16 bija Jūras spēku virsniņi (OF-5-1 virsniņš, OF-4 – 5 virsniņi, OF-3 – 9 virsniņi, OF-2 – 1 virsniņš) un 31 Sauszemes spēku virsniņš (OF-4 – 13 virsniņi, OF-3 – 17 virsniņi, OF-2 – 1 virsniņš). Katram virsniņam tika izstrādāts un apstiprināts individuāls studiju plāns, kā arī veikts studiju izmaksu aprēķins. NBS komandierim tika sagatavota informācija par virsniņiem, kuri pauduši gatavību iegūt bakalaura grādu NAA.

2024. gada oktobrī visi 47 NBS virsniņi uzsāka studijas atbilstoši individuālajiem studiju plāniem bakalaura studiju programmās “Jūras spēku militārā vadība” un “Sauszemes spēku militārā vadība”. Tā kā virsniņi netika atbrīvoti no tiešajiem dienesta pienākumiem, studiju process tika organizēts, paredzot klātienes nodarbības piektdienās

no plkst. 9.00 līdz 16.40, atsevišķos gadījumos – līdz plkst. 19.00. Papildu izaicinājumu radīja tas, ka daļa virsnieku dienestu pildīja ārvalstīs vai paralēli studēja Baltijas aizsardzības koledžā. Šī iemesla dēļ bija jānodrošina attālinātā pieslēgšanās iespējas un nodarbību ieraksti.

Šī iniciatīva bija unikāla akadēmijas vēsturē, jo pirmo reizi bakalaura studiju programmās tika uzņemti virsnieki ar ļoti plašu praktisko militāro pieredzi. Studiju gada laikā virsniekiem bija jāapgūst vairāki pamatkursi, tostarp matemātika, fizika, teorētiskā mehānika, civilā aizsardzība, militārā pedagoģija, loģika un citi. Kopumā NAA bija jānodrošina 52 studiju kursu īstenošana.

Paralēli kursu apguvei virsnieki izstrādāja bakalaura darbus, kas Valsts pārbaudījuma komisijas priekšā bija jāaizstāv jūnijā. Līdz bakalaura darba aizstāvēšanai nonāca 34 no 47 virsniekiem. Jāatzīmē, ka visi 16 Jūras spēku virsnieki, kas uzsāka studijas, veiksmīgi aizstāvēja savus bakalaura darbus un ieguva diplomus. No Sauszemes spēku virsniekiem četri virsnieki pārtrauca studijas dažādu objektīvu iemeslu dēļ (veselības stāvoklis, dienesta pienākumu nesavienojamība ar studijām). Deviņi Sauszemes spēku virsnieki visus studiju kursus nokārtoja, taču laika trūkuma dēļ līdz valsts pārbaudījumam netika. Viņiem tika atļauts izstrādāt un aizstāvēt bakalaura darbus rudenī.

2025. gada 25. jūnijā bakalaura studiju programmas “Jūras spēku militārā vadība” un “Sauszemes spēku militārā vadība” absolvēja 34 NBS virsnieki. Vēl seši Sauszemes spēku virsnieki bakalaura darbus aizstāvēja 2025. gada 13. novembrī.

*Mg. paed. Lita Avotiņa,
NAA Studiju un metodiskā atbalsta nodaļas
studiju programmas direktore*

NO IDEJAS LĪDZ JAUNAI STUDIJU PROGRAMMAI

No 2025. gada 25. augusta Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā (NAA) tiek realizēta jauna īsā cikla profesionālās augstākās izglītības studiju programma “Praktiskā militārā vadība” Nacionālo bruņoto spēku instruktoriem. Studiju programmas mērķis ir sagatavot Nacionālo bruņoto spēku instruktorus atbilstoši 5. profesionālās kvalifikācijas līmenim militārā dienesta pienākumu veikšanai NBS vienībās valsts aizsardzības spēju stiprināšanā taktiskā līmeņa uzdevumu izpildei ar vispārīgu ieskatu operacionālā līmeņa procesu norisē. Studiju process tiek realizēts nepilna laika neklātienē, un studiju ilgums ir divi gadi un seši mēneši. Absolvējot studiju programmu, tiek iegūts īsā cikla profesionālās augstākās izglītības diploms un vecākā militārā instruktora kvalifikācija.

Ceļš no idejas par augstākās izglītības iegūšanas iespēju NAA ne tikai topošajiem virsniekiem, bet arī instruktoriem līdz programmas realizācijas uzsākšanai bijis līkumots, taču aizvedis uz noteikto mērķi. Šis ceļš sākās ar uzdevumu, kam sekoja plāna izveide, konkrētas darbības, kāpumi un kritumi, un galu galā – rezultāts. Studiju programmas izstrāde kopumā ilga gandrīz divus gadus, un šajā procesā atbildīgās personas bija NAA civilie darbinieki Lita Avotiņa un Aldis Lūdiņš. Galvenie sagatavošanas posmi bija idejas aizstāvēšana Aizsardzības ministrijā, profesijas standarta izstrāde darba grupā un apstiprināšana Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadomes sēdē, studiju programmas dokumentu sagatavošana licencēšanai atbilstoši Akadēmiskā informācijas centra vadlīnijām, licencēšanas ekspertu vizīte augstskolā un, visbeidzot, Akadēmiskā informācijas centra Studiju kvalitātes komisijas sēde 2025. gada 16. aprīlī, kad tika saņemta licence studiju programmas īstenošanai.

Jaunajā programmā studijas šogad uzsākuši 35 Nacionālo bruņoto spēku instruktori no dažādām vienībām, pārstāvējot visu spēku veidus un Zemessardzi. Studiju programmā tiek uzņemti profesionālā dienesta karavīri ar divām dienesta pakāpēm: virsseržants (Jūras spēkos – bocmanis) un štāba virsseržants (Jūras spēkos – štāba bocmanis). Raksta tapšanas brīdī studiju process ritējis nepilnus trīs mēnešus, un studenti veiksmīgi nokārtojuši pirmos eksāmenus. Studenti atzīst, ka lielākais izaicinājums studējot ir sabalansēt laiku starp dienesta pienākumu izpildi, ģimeni un studēšanu, tajā skaitā patstāvīgo darbu pildīšanu. Viens no padomiem, ko nākamajiem pirmā kursa studentiem sūta esošie pirmā kursa studenti, ir neatstāt uzdoto darbu izpildi uz pēdējo brīdi, padomāt, vai uzņemties papildu pienākumus darbā, kā arī nebaidīties no studiju procesa.

Nenoliedzami, ka, uzsākot jaunas studiju programmas īstenošanu, realizēšanas procesā ir arī dažādi izaicinājumi, taču gan ar pašu studentu, gan NAA administratīvā un akadēmiskā personāla atbalstu programma tiek veiksmīgi realizēta un ir kļuvusi par neatņemamu akadēmijas ikdienas sastāvdaļu.

Vienoti mērķim!

Studiju programmas "Praktiskā militārā vadība" studenti pirmajā mācību dienā, NAA rektors plkv. Māris Utiņš, studiju programmas direktore Lita Avotiņa. 2025. gada 25. augusts. Foto: Andris Asčuks

*Pulkvežleitnants **Aivars Leicāns,**
NAA Augstākā instruktora kursa priekšnieks*

AUGSTĀKĀ INSTRUKTORA KURSS

Nacionālajos bruņotajos spēkos (NBS) instruktoru korpuss ieņem būtisku vietu – tas nodrošina pieredzi, stabilitāti un profesionālu atbalstu gan ikdienas apmācībā, gan vienību vadībā. Lai stiprinātu šo līmeni, NBS Instruktoru skola, kas darbojas Mācību vadības pavēlniecības sastāvā, organizēja astoto Augstākā instruktora kursu. Šogad tas norisinājās NAA izvietojumā, nodrošinot piemērotu vidi intensīvam darbam un profesionālai pilnveidei.

Instruktori zemākajos līmeņos atbalsta virsniekus, veicot tiešās vadības uzdevumus apakšvienībās, bet augstākajos līmeņos kļūst par būtisku atbalstu vienībām un štābiem. Viņi ieņem virsseržantu amatus brigādēs, spēku veidos un apvienotajā līmenī, kur viņu ieguldījums ir kritiski svarīgs gan karavīru audzināšanā, gan kaujas gatavības

nodrošināšanā. Augstākais instruktors vairs nav tikai izpildītājs – viņš ir profesionāls līdzgaitnieks, kurš ar savu pieredzi un analītisko skatījumu papildina virsnieku lēmumu pieņemšanas procesu.

Kursa laikā īpaši tiek akcentēta virsnieku un instruktoru savstarpējā sadarbība. Šī vienotā izpratne par uzdevumiem un atbildību veido bruņoto spēku sistēmisko domāšanu: virsnieks nodrošina stratēģisko skatījumu, bet instruktors – praktisko pieredzi un spēju izvērtēt situācijas no taktiskā un personālvadības aspekta. Kritiskā domāšana, riska analīze un spēja piedāvāt pamatotus ieteikumus komandieriem ir viena no būtiskākajām augstāko instruktoru kompetencēm, kam kursā veltīta īpaša uzmanība. Kursa mērķis ir sagatavot instruktorus operacionālajam līmenim – gan miera, gan kara apstākļos. Programma aptver aizsardzības un drošības procesu izpratni, militāro protokolu, personāla sagatavošanas un apmācības plānošanu, kā arī instruktora lomu vienības līdera attīstībā. Šogad kursu apguva 19 studējošie no dažādām NBS struktūrām: Aizsardzības štāba, Jūras un Gaisa spēkiem, Nodrošinājuma pavēlniecības, Mehanizētās brigādes, Zemessardzes brigādēm, NAA, Štāba bataljona un Jaunsardzes centra. Visi kursa dalībnieki ir OR-7 līmeņa štāba virsseržanti un bataljonu virsseržanti.

Kursa uzdevums ir veidot instruktoru domāšanu tā, lai viņi spētu uzņemties iniciatīvu, ieraudzīt plašāku militārās sistēmas kontekstu un izprast savu lomu komandiera atbalstā. Savukārt virsniekiem ir jāspēj pilnībā izmantot instruktoru kompetences, deleģējot pienākumus, kas sniedz maksimālu ieguvumu vienības attīstībai un gatavībai.

Virsnieku un instruktoru vienotā komanda ir priekšnoteikums tam, lai bruņotie spēki spētu daudzpusīgi un profesionāli rīkoties jebkuros apstākļos – miera laikā un kaujas situācijās.

Augstākā instruktora kurss, apmeklējot Ārlietu ministriju. Centrā ārlietu ministre Baiba Braže, kursa priekšnieks pl. Aivars Leicāns, kursa virsseržants galv. vsrž. Aleksandrs Eleksis. Foto: no ĀM arhīva

*Kareivis Daniels Ozols,
NAA Sauszemes spēku militārās vadības kadets*

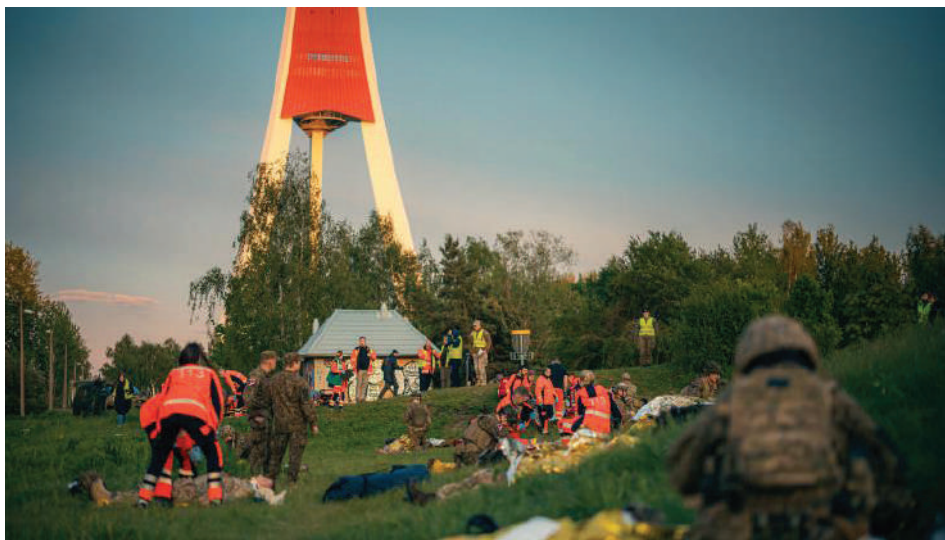
**MĀCĪBAS “PANACEJA 2025”:
CIETUŠĀ SKATIENS UZ HAOSU, CERĪBU UN GLĀBĒJU ROKĀM**

Mācības “Panaceja 2025” norisinājās Rīgā, pie Zaķusalas televīzijas torņa, kur reālajā vidē tika simulēts masveida negadījums ar daudziem smagi ievainotajiem. Mācību mērķis bija pārbaudīt un pilnveidot Zemessardzes 1. Rīgas brigādes un civilās medicīnas dienestu sadarbību, gatavību un medicīniskā atbalsta sniegšanu krīzes situācijās, nodrošinot efektīvu pacientu evakuāciju un vienotu reaģēšanu.

Mācību uzdevumi bija pilnveidot sadarbību starp militāro un civilās medicīnas dienestu, trenēt reakciju uz masveida cietušo situācijām, pacientu evakuāciju un koordinētu resursu vadību, pārbaudīt procedūras un spējas sarežģītos stresa apstākļos ar reālistiskiem ievainojumu scenārijiem.

Mana loma šajās mācībās bija cietušais ar smagiem apdegumiem, kas ļāva glābējiem trenēt sarežģītas un emocionāli intensīvas situācijas, īpaši darbā ar smagām traumām un apgrūtinātu elpošanu. Mācību uzdevuma mērķis bija panākt, lai situācijā, kad elpošana ir sekla un apgrūtināta, ķermenis strauji atdziest, komunikācija ir saraustīta un fragmentāra, glābēji strādātu tikpat rūpīgi kā reālā krīzes situācijā.

Kad sāku “elpot ar grūtībām” un turēju rokas tā, it kā tās sāpētu no apdegumiem, glābēji ļoti ātri reaģēja un sniedza man neatliekamo palīdzību. Pirmais, ko sajutu, bija folijas segas čaukstoņa – tajā mani ietinot, tika saglabāts ķermeņa siltums. Tas radīja arī drošības sajūtu, kuras tik ļoti pietrūkst brīžos, kad jūties bezpalīdzīgs. Brīžiem šķita, ka katrs mediķis velk mani “savā virzienā”, un tas manī kā cietušajā radīja apjukumu. Vieni teica: “Turam galvu nekustīgi!”, citi: “Sēdini viņu!”, vēl citi – “Nē, turpinām guļus!” Šī koordinācijas cīņa bija skaļa un saspringta, bet tieši tas lika saprast, cik nepieciešama ir vienotība.

Cietušā aprūpe līdz evakuācijai. Foto: Ēriks Kukutis

Visintensīvākās sajūtas radās, imitējot elpošanas problēmas. Brīžiem pašam šķita, ka tiešām pietrūkst gaiss. Kad glābējs klusā balsī pateica: “Mēs esam klāt, elpo kopā ar mani”, tas izraisīja manī ļoti patiesu un negaidīti spēcīgu emocionālu reakciju. Iespējams, tieši tā jūtas cilvēki reālā negadījumā.

Ierodoties MEDEVAC komandai, situācija kļuva daudz vienotāka. Mani uzmanīgi ievietoja transportā un nogādāja uz traumpunktu, kur sastapos ar nākamo realitāti – slimnīca bija pārpildīta, personāls noslogots. Pat mācību vidē šis fakts uzlika papildu spiedi. Tomēr aprūpe tika sniegta profesionāli, un mani ielika palātā, tiklīdz radās iespēja.

MEDEVAC evakuācija. Foto: Gatis Indrēvics

Esot cietušā lomā, secināju, cik svarīga ir glābēju spēja komunicēt mierīgi un vienoti. Katrs pieskāriens un teikums ietekmē cietušā psiholoģisko stāvokli, būtiski ir ātri un precīzi stabilizēt cilvēku ar apdeguma traumām un elpošanas traucējumiem. Saprātu, kā jūtas cietušais, gaidot evakuāciju un aprūpi pārpildītā medicīnas iestādē.

Mācības “Panaceja 2025” parādīja, ka glābšana ir ne tikai tehnisks darbs – tā ir arī cilvēcība, sadarbība un spēja radīt drošību haosa vidē. Tāpat es guvu pieredzi, ka arī pašam cietušajam ir svarīgi maksimāli sadarboties ar glābējiem un NMP, lai nodrošinātu ātrāku un efektīvāku palīdzības sniegšanu.

Vairāk par mācībām lasiet: “Sargs.lv reportāža: mācības PANACEJA 2025 stiprina militāro un civilo medicīnas dienestu sadarbību.” (26.05.2025.). Pieejams: <https://www.sargs.lv/lv/latvija/2025-05-21/macibas-panaceja-2025-stiprinas-militaro-un-civilo-medicinas-dienestu-sadarbibu>

*Ilona Ozoliņa,
NAA Studiju un metodiskā atbalsta
nodaļas vadītāja/studiju attīstības vecākā eksperte*

NAA STUDIJU PROGRAMMAS DIREKTORA AMATS

2025. gada 1. septembrī NAA tika ieviests jauns amats – studiju programmas direktors. Izmaiņas NAA štatā ir saistītas ar studiju virziena “Militārā aizsardzība” akreditācijas ekspertu rekomendācijām – pārskatīt NAA pārvaldības sistēmu, uzlabojot augstskolas vispārējo efektivitāti. Līdz šim studiju programmas direktora pienākumus pildīja kursa priekšnieks, nodaļas vadītājs vai prorektors papildus tiešajiem dienesta pienākumiem. Lai nodrošinātu studiju programmas nepārtrauktu efektīvu darbību un paaugstinātu studiju programmu kvalitāti, tika pieņemts lēmums, ka studiju programmas direktora amatu ieņems civilpersona ar atbilstošu izglītību un kompetenci, kas pilnībā koncentrēsies uz studiju programmas attīstību un NAA stratēģisko mērķu sasniegšanu.

Atbilstoši 2022. gada 29. novembrī Senātā pieņemtajam NAA studiju programmas direktora nolikumam, studiju programmas direktora galvenie uzdevumi ir organizēt un vadīt studiju programmas realizāciju atbilstoši augstākās izglītības standartam, profesijas standartam un NBS aktualitātēm, kā arī veikt sistemātisku studiju programmas kvalitātes uzraudzību un iesniegt kvalitātes ziņojumu Mācību padomei. Studiju programmas direktori tiek apstiprināti ar Senāta lēmumu.

Bakalaura studiju programmas direktors cieši sadarbojas ar kursa priekšnieku, kurš atbild par virsnieku sagatavošanu attiecīgajam spēka veidam, un militāro metodiķi, kas nodrošina studējošajiem nepieciešamo dokumentāciju. Studiju programmas pilnveidošanā studiju programmas direktors organizē tikšanos ar studējošajiem, absolventiem un darba devējiem.

Studiju programmas direktors aktīvi iesaistās prakses organizēšanā, noslēguma darbu izstrādes procesā, valsts pārbaudījuma komisiju darbā.

2025. gada jūlijā tika rīkots NBS iekšējais konkurss, kurā studiju programmas direktora vakancei varēja pieteikties NBS darbinieki. Iekšējo konkursu izturēja un programmas direktora amatā tika apstiprināti trīs pretendenti:

Lita Avotiņa (īsa cikla profesionālās augstākās izglītības studiju programma “Praktiskā militārā vadība”),

Ingūna Romanova (otrā cikla profesionālās augstākās izglītības studiju programma “Militārās vadības procesi”),

Inna Vertļina-Kovaļska (pirmā cikla profesionālās augstākās izglītības studiju programma “Gaisa spēku militārā vadība”).

2025. gada septembrī tika izsludināts ārējais konkurss uz diviem vakantajiem studiju programmas direktora amatiem. Tika saņemti trīs pieteikumi, no kuriem viens bija no NAA asistentes.

Konkursa komisija studiju programmas direktora amatā apstiprināja:

Ilzi Zeltkalni-Znotiņu (pirmā cikla profesionālās augstākās izglītības studiju programma “Sauszemes spēku militārā vadība” un profesionālā studiju programma “Komandējošā sastāva virsnieks”),

Jolantu Batinu (pirmā cikla profesionālās augstākās izglītības studiju programma “Jūras spēku militārā vadība”).

Tā kā Inna Vertļina-Kovaļska novembrī pārtrauca darba attiecības ar NAA, tika rīkots ārējs konkurss. Uz studiju programmas direktora amata vakanci tika saņemti četri pieteikumi, no kuriem pirmā cikla profesionālās augstākās izglītības studiju programmas

“Gaisa spēku militārā vadība” direktora amatā apstiprināja **Aleksandru Skvorcovu**.

Visi apstiprinātie studiju programmas direktori ir ar lielu pieredzi un zināšanām augstākās izglītības jomā, tāpēc noteikti varēs sniegt savu ieguldījumu studiju virziena “Militārā aizsardzība” attīstībā un pilnveidē.

Ilze Zeltkalne-Znotiņa,
*NAA Studiju un metodiskā atbalsta nodaļas
studiju programmu direktore*

KURSAM “LĪDERĪBA” – 10

Kursam “Līderība” 2025. gads pagāja jubilejas zīmē, svinot norises 9. un 10. reizi. Būtu atzīmēt, ka kurss tiek īstenots divas reizes gadā – īsi pirms Sauszemes spēku programmas absolventu izlaiduma un pirms Jūras spēku, Gaisa spēku un Komandējošā sastāva virsnieku izlaiduma. Tāpēc, šo reizu skaitu pārvēršot gados, iegūst piecus ražīgus gadus – pirmais izaicinājums tika īstenots 2020. gada jūnijā¹.

Svinot kursa jubileju, 2025. gada 3.–5. februāra un 2.–4. jūnija pasākumu trīs dienu programmas tika īpaši pārdomātas, gan saglabājot tradīcijas, vērtības un ieviešot jaunus saturiskos aspektus, gan parūpējoties par viesiem un pārsteigumiem.

Kursa tradīcijas un vērtības

Par tradīciju ir kļuvusi augstāko virsnieku dalība kursā “Līderība”, tāpēc jubilejas gadā februāra kursā līderības pieredzē no ģenerāļa skatpunkta dalījās Georgs Kerlins², kuram ir vairāk nekā 30 gadu stāžs dienestā un kas tomēr netraucēja viņam savus padomus pieticīgi nosaukt kā “manas piecas kapeikas par ienākšanu vienībā, instruktoriem utt.”. Šķita, ka ģenerāļa uzstāšanās tika tverta ar aizmācību elpu, jo ikviens teikums bija pierakstīšanas un atcerēšanās vērts. Kā īpašus var citēt: “Nevajag censties sevi pierādīt, bet gan darīt to, kas jā dara”, “Labs instruktors jūs publiski stutēs, jo viņš saprot, kā strādā armija”, “Lēmums, ja arī ne perfekts, kritiskā situācijā ir labāks nekā ja lēmuma nav vispār.” Atsevišķa atkāpe Georga Kerlina runā bija par tehnoloģiju karu, kas ir mūsdienu realitāte, tāpēc, izmantojot ģenerāļa leksiku, ir būtiski atcerēties, ka ikvienam virsniekam nepieciešama radošā ģeometrija, lai spētu atrisināt neikdienišķas situācijas, lai “zinātu drēbi”³ un turpinātu attīstīties, kā arī viņam ir jābūt izslāpušam pēc jaunām lietām un jāturpina iedvesmot.

Savukārt jūnijā līderība no augstākā virsnieka skatpunkta tika pausta kursa pirmajā dienā, kas līdz šim tradīcijās neietilpa, tomēr Jūras spēku komandieris flotiles admirālis Māris Polencs pierādīja, ka arī tas var būt risinājums. Flotiles admirālis atzina, ka katram ir jāpiemīt drošmei, tāpēc kautrība jānoliek malā. Drošme nozīmē pateikt taisnību acīs, piemēram, novērtēšanā vai ierosinot to, kas ir uzlabojams. Tomēr pāri visam admirālis novēlēja būt pašiem – tādiem, kāds katrs ir, turklāt svarīgi atcerēties, ka katram ir sava

¹ 2020. gada jūnijā notika pirmais pasākums, 2021. gada jūnijā – otrs, bet, sākot ar 2022. gadu, kurss (seminārs) tiek īstenots divas reizes gadā.

² Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas rektors no 2015. gada 19. jūnija līdz 2017. gada 7. septembrim.

³ Pārzināt savu profesiju, amatu.

vieta, ko vajag apvienot ar interesi un aizrautību, lai ar pilnu atbildību veiktu jebkuru uzdevumu. Arī no mācībām vajag ņemt pēc iespējas vairāk, savukārt rotācijas ir jāuztver kā izaugsmes iespēja, gūstot jaunu pieredzi.

Jubilejas gada programmās tika iekļautas pārbaudītas vērtības. Piemēram, februārī programmā piedalījās kadetu augstu novērtētais lektors kapteinis Nauris Svika, kas pārliecinoši un profesionāli spēj radīt izpratni par līderības jēdzienu un tā praktisko izpausmi, teoriju savijot ar praktiskām nodarbībām, sniedzot daudz noderīgu un jēgpilnu atziņu, mudinot domāt ārpus rāmjiem un motivējot uz attīstību.

NAA prorektora pulkvežleitnanta Ērika Keistera iesaiste kursu "Līderība" ir papildinājusi ar vērtīgu tēmu "Transformācija no kadeta par virsnieku"⁴, ko bija iespēja dzirdēt arī februāra kursa ietvaros. Sniedzot noderīgu un motivējošu informāciju par transformācijas būtību, viegli uztveramā, saprotamā, neformālā un brīvā stāstījumā atklājot interesantu karjeras stāstu, pulkvežleitnants apliecināja, ka nevajag baidīties kļūdīties un uzņemties papildu atbildību, kā arī to, ka dienests ir mācīšanās un nepārtraukta sevis attīstīšana. Prorektora transformācijas stāstā būtisks akcents tika likts uz to, ka šis kurss ir par domāšanas maiņu, tāpēc, vērsot uzmanību sniegtajiem ieteikumiem, ir svarīgi sākt ar priekšzīmes rādīšanu, savas fiziskās sagatavotības uzturēšanu un sevis attīstīšanu, tikai tad – padoto. Rezumējot transformācijas būtību, Ēriks Keisters aicināja kadetus "Izveidot sevi par tādiem indivīdiem, kas būtu noderīgi sabiedrībai."

Tāpat programmā tradicionāli tiek iekļauti jautājumi par virsnieku un instruktoru sadarbību un atbildības jomu dalīšanu vienībās, ko februāra kursa norisē pārliecinoši izskaidroja bataljona virsseržants Aivis Ozoliņš. Viņš aicināja diskutēt, piemēram, par to, vai visi instruktori ir jāvada un jākontrolē vienādi; vai vada komandieris var audzināt kareivi/

dižkareivi; kā audzēt instruktora autoritāti; kad runāt ar visu vadu un kādu efektu panākt. Iespējams, būtiskākais jautājums, uz kuru kadeti tika mudināti atbildēt, bija: "Vai tu sev sekotu kā virsniekam/līderim?". Tāpat noderīgi bija Aivja Ozoliņa sniegtie padomi jeb instrumenti, kā iepazīt savu instruktoru un viņa kapacitāti. Jūnija kursa norisē virsleitnants Ritvars Ohnovskis, ņemot vērā paša dienesta pieredzi, no instruktora kļūstot par virsnieku, akcentēja būtiskāko instruktora atšķirību no virsnieka – viņa ilgo atrašanos vienībā: "Instruktors ir kā instruments, ar ko realizēt uzticētos uzdevumus un mērķus."

Jūras spēku komandieris flotiles admirālis Māris Polencs kursā "Līderība". 2025. gada 2. jūnijs.
Foto: Rainers Nestro

Kapteinis Nauris Svika kursā "Līderība". 2025. gada 5. februāris.
Foto: Santa Vojevodska

⁴ Jūnija kursa "Līderība" norisē šo tēmas rakursu atspoguļoja rezerves majors Dans Jansons.

Viena no galvenajām atziņām, ar ko dalījās virsleitnants: “Neprasām no citiem to, ko nevaram izdarīt paši. Ja arī negribas, tad saņemamies un izdarām, piemēram, salokām pančo pēc gulēšanas.”

Virsnieku un instruktoru sadarbības rakursu jūnija kursā paplašināja arī kapteiņa Naura Svikas uzstāšanās kopā ar virsleitnantu Artūru Oliņu un augstāko virsseržantu Aigaru Kūmu, kas šādā izpildījumā kursā notika pirmo reizi – trio cits citu papildināja, lai kadeti veidotu plašāku kontekstu. Piemēram, augstākais virsseržants Kūms akcentēja, ka labi līderi ir izveidoti, nevis dzimuši: “Tikai izveidojoties kļūstat aizvien labāki, labāki un labāki. Nekopējiet citus, jo citi ir aizņemti. Esiet jūs paši!”

Virsleitnants Oliņš, pievēršot uzmanību apmācībai, disciplīnai un ikdienai, izskaidroja kaprāja/nodaļas komandiera, seržanta/vada seržanta un leitnanta/vada komandiera pakļautību un pienākumus, kā arī raksturoja disciplīnu, kas ir pamatā pavēju izpildei, hierarhijas ievērošanai, ierindas un uzvedības noteikumiem, savstarpējai cieņai, pieklājībai, lojalitātei un atbildības sistēmai. “Ja jūsu vienībā nebūs disciplīnas, neceriet uz šo uzskaitīto elementu izpildi,” pauda Artūrs Oliņš. Savu artavu deva kapteinis Svika, lekcijā “Par līderību, menedžmentu, varu un pašu galveno” atgādinot būtisku atziņu: “Jūs savu mērķi sasniedzat ar savu karavīru rokām. Ļaujiet cilvēkiem kļūdīties, neesiet par spilvenu visiem.” Naura Svikas vēstījumu piemēri apliecināja to, ka menedžments, līderība un vara veido kultūru, vērtības, attieksmes, kas ir spēcīgākais “arsenāls” virsnieka “ekipējumā”, un lika aizdomāties, ka jebkuram lēmumam ir sekas, tāpēc ir jādoma līdz visam, ko dara.

Citi būtiski rakursi, kas tiek skatīti kursa laikā, ir psiholoģijas joma un komandvadība. Februāra kursā, turpinot sadarbību ar rezerves kapteini Anitu Zabavņikovu, tika analizēti psiholoģiskie izaicinājumi virsniekiem; kapteine aicināja kadetus praktizēt un nepazaudēt savas vērtības, jo katram tās ir unikālas. Jūnija kursā, turpinot sadarbību arī ar komandkapteini Kristapu Sīpolu, tika pievērsta uzmanība decentralizētai komandvadībai (*mission command*). Lai radītu izpratni par to, Kristaps Sīpols izmantoja pārlicināto salīdzinājumu, piemēram, sižetu no pasakas, kad katrs velk vezumu uz savu pusi, padarot mērķa sasniegšanu neiespējamu, kas arī veido pretrunas komandvadībā. “Pasakām mērķi, bet nepasakām, kā to sasniegt,” komandkapteinis atspoguļoja decentralizētas komandvadības būtību.

Saturiskie jauninājumi – paneļdiskusijas, jaunas tēmas un vieslektori

Saturiskie jauninājumi atspoguļojās programmās – pirmkārt, ar paneļdiskusijām un, otrkārt, ar līdz šim programmā neiekļautām tēmām. Uz paneļdiskusijām tika aicināti iepriekšējā gada absolventi. Kopumā februāra kursa ietvaros notika divas paneļdiskusijas (katrā paneļdiskusijā pa sešiem dalībniekiem), kurās 12 jaunie virsnieki – Linda Balalaiko, Gustavs Bērziņš, Arta Aurēlija Grāvīte, Roberts Emīls Kalnietis, Kristers Kalniņš, Elizabete Loca, Edgars Rižais, Līga Safronova, Kristers Slavēns, Alekss Slavinskis, Raitis Tenis un Anna Zara – atklāti dalījās savās kā jauno leitnantu pirmajās dienās un nedēļās piedzīvotajā Sauszemes spēku Mehanizētajā kājnieku brigādē, Štāba bataljonā, Speciālo

Virsleitnants Ritvars Ohnovskis kursā “Līderība”.
2025. gada 2. jūnijs. Foto: Rainers Nestro

operāciju pavēlniecībā un Zemessardzē. Tieši šo kursa jaunumu kadeti atzina par vienu no vērtīgākajiem, jo jaunie virsnieki no dažādām vienībām var sniegt būtiskākos ieteikumus, kas palīdz maksimāli pielāgoties un sagatavoties turpmākajam dienestam. Kā kadeti precīzi norādīja, tā ir "lieliska iespēja klausīties zināmu leitnantu ļoti noderīgu, nenovērtējami svarīgu, aktuālu skatījumu un pieredzes stāstus par to, kā būt virsniekam un "neuzkāpt uz grābekļiem""⁵. Piemēram, leitnants Slavēns atzina, ka akadēmija sagatavo ļoti labi, ja esi apkērīgs un sniegto ņem pretī, un jokodams papildināja, ka esot pat noderējuši pieraksti, bet visa pamatā ir pavisam vienkāršs algoritms – jāaudzē līderi. Arī leitnants Bērziņš pavisam atklāti pauda, ka tikai tagad, gadu pēc akadēmijas absolvēšanas, sāk saprast, kas ir virsnieks, tāpēc aicina kadetus būt gan atvērtiem, visu laiku mācoties, gan arī komunikabliem, tostarp ar instruktoriem/seržantiem: "Nevajag būt kreītniem, bet vajag [izrādīt] cieņpilnu attieksmi, jo tā var daudz vairāk panākt."

Kadeti īpaši atzinīgi novērtēja arī izvēlēto sarunas formātu: "Paneļdiskusijas palīdz atrast atbildes uz jautājumiem, kuras citādi neizdomātu un neuzdotu." Paneļdiskusijas notika rezerves majora Dana Jansona vadībā, kurš atzina, ka tas ir bijis liels izaicinājums viņam pašam, lai spētu sajust atmosfēru, paredzēt trīs soļus uz priekšu, uzmanīgi tvert sarunu pavedienus. Nemot vērā atgriezenisko saiti, kas kursa noslēgumā tika saņemta no kadetiem, tika pieņemts lēmums arī turpmāk programmā iekļaut vienu paneļdiskusiju, atvēlot tai vairāk laika un precīzāku strukturējumu.

Līdz ar to paneļdiskusija par jaunā leitnanta pirmajām dienām un nedēļām Jūras spēkos, Gaisa spēkos un Sauszemes spēkos bija būtiskākais akcents jūnija kursa trešajā jeb noslēdzošajā dienā. Veidojot tradīciju, paneļdiskusijā piedalījās iepriekšējā gada absolventi – jaunie leitnanti Elīna Pinne (Gaisa spēki), Artis Čiževičs, Kirils Kārklīšs un Gaits Lapsa (Jūras spēki), kā arī Artūrs Ķīsis un Agrita Timofejeva (Sauszemes spēki). Jaunie leitnanti, atgriežoties nesenā pagātnē, atcerējās, kāda bijusi viņu pirmā darba diena un pirmie mēneši, sākot dienēt vienībā pēc akadēmijas absolvēšanas. Viena no būtiskākajām vērtībām, kas tika akcentēta jauno leitnantu atklāsmēs, bija uzticība, norādot uz to, cik sarežģīti to iegūt un cik būtiski saglabāt. "Uzticība ir jānopelna," rezumēja Artis Čiževičs, sakot, ka gaidas un realitāte atšķiras. Papildinot Arta teikto un daloties savā pieredzē, leitnants Artūrs Ķīsis akcentēja: "Tas ir smags darbs – panākt to, ka mani klausā kā komandieri. Uzticēsies tad, ja jūs būsi kā komandieri ar darbiem, nevis vārdiem." Viņam piekrita Agrita Timofejeva: "Visiem jums tiks dota vara, bet vispirms jums ir nepieciešama cieņa, uzticība un kompetence, tikai tad varēsiet vadīt." Savukārt diskutējot par jautājumu, kā vislabāk iepazīt savu personālu, jaunie virsnieki iezīmēja realitāti. "Daudziem bija motivācijas trūkums, tāpēc jāmeģina deleģēt, jāmeģina atrast, kas katru interesē," ar savu pieredzi centās iedvesmot Gaits Lapsa. Paneļdiskusijas dalībnieki arī raksturoja tās sajūtas, kad apjausta notikusī transformācija no kadeta par virsnieku. Kirils Kārklīšs stāstīja par paša skaudro pārmaiņu ceļu: "Pirmkārt, vajadzēja dabūt sajūtu sevī – jā, tagad gan ir pārliecība." Jauno leitnantu godīgās un vaļsirdīgās atbildes pavēra priekškaru tam, par ko bieži vien ikdienā nerunā vai nevēlas runāt.

Akcentējot otru saturisko jaunumu jeb tēmas, kas līdz šim netika iekļautas programmās, jāatzīmē pulkvežleitnanta Aivara Spriedēja pieredzes stāsts "No virsnieka līdz atašejam", kurā viņš ne tikai labi izskaidroja kadetiem līdz šim nezināmo par to, kas ir atašejs un kādas ir viņa funkcijas, bet arī radīja izpratni par zināšanu, pašmācības un problēmu nestandarta risinājumu lielo nozīmi, jo dienesta gaitas var būt neparedzamas. Gan pašiem kā virsniekiem, gan padotajiem karavīriem noderīgu, aktuālu un vajadzīgu informāciju

⁵ Šeit un turpmāk rakstā izmantotas anonīmās atgriezeniskās saites anketas, kuras kadeti aizpildīja kursu noslēgumā. Kadetu atgriezeniskās saites palīdz veidot nākamo kursu saturu.

sniedza kapteine Dagnija Ozola. Kā atgriezeniskās saites aptaujās atzīmēja kadeti, daudz kas no tā iepriekš nebija dzirdēts vai zināms, piemēram, par veidiem, kā apbalvot un motivēt karavīrus. Viena no atziņām, ko kadeti guva šīs lekcijas laikā un, iespējams, atcerēsies vislabāk, bija “Draudzējieties ar personāldaļu!”, kas viņiem kā jauniejiem virsniekiem noderēs, rūpējoties par savu komandu un atceroties to, ka jāņem vērā arī karavīra privātā dzīve un jāizvērtē ikviena situācija. Pateicoties kadetu novērtējumam, ka par minētajām tēmām noteikti ir jārunā arī turpmāk, gan pulkvežleitnanta Spriedēja, gan kapteines Ozolas lekcijas tika iekļautas arī jūnija kursa norisē.

Jubilejas gada programmās tika iekļautas jaunas tēmas, kā arī piesaistīti jauni lektori, īpaši jūnija kursa norisei, radot būtisku pienesumu Gaisa spēku un Jūras spēku topošajiem virsniekiem. Komandkapteinis Guntis Skunstiņš, kurš savam pieredzes stāstam bija izvēlējies nosaukumu “Vienmēr kustībā”, to apliecināja gan ar savu dienestu, gan arī ieteikumiem jauniejiem leitnantiem. Tā, piemēram, moto “Ieguldi sevī!” nozīmē nemitīgu pilnveidi fiziskajā, profesionālajā un personīgajā jomā. Atsaucoties uz flotiles admirāļa Māra Polenca atziņām, arī Guntis Skunstiņš norādīja, ka komandā ir jāpieņem ikviens ar viņa īpatnībām, jo katrs karavīrs ir svarīgs, tikai nepieciešams viņā ieklausīties un mēģināt saprast.

Balstoties bagātīgajā starptautiskā dienesta pieredzē, Guntis Skunstiņš mudināja pieņemt to, ka lietas iespējams paveikt vairākos veidos, tāpēc ir svarīgi neapstāties pie pirmās reizes, bet mēģināt citādi. Atgriezeniskajā saitē kadeti novērtēja komandkapteiņa internacionālo un nacionālo pieredzi darbā ar personālu, atzīmējot, ka dažādās atziņas darbam ar personālu tikušas izskaidrotas vienkāršā stāstījumā.

Paneldiskusijas dalībnieki un tās vadītājs rezerves majors Dans Jansons kursā “Līderība”. 2025. gada 4. jūnijs.
Foto: Rainers Nestro

Jubilejas gada viesi un pārsteigumi

Atgriežoties pie raksta sākumā minētajiem viesiem un pārsteigumiem, jāatzīmē, ka kursa norisi februārī kuplināja īpaši gaidīti ciemiņi – NAA bijušais rektors pulkvedis Oskars Kudlis⁶, kura ieguldījums kursa “Līderība” izveidē ļauj viņu saukt par kursa idejas tēvu, un akadēmijas bijušais prorektors pulkvežleitnants Andris Rozītis, kurš savukārt saucams par kursa krusttēvu, ņemot vērā to, ka viņš bija pirmo pasākumu moderators.

Vēl februārī starp svētku reizes pārsteigumiem minama lektora Normunda Bērza uzstāšanās ar publiskās runas padomiem, kas var ļoti noderēt virsnieka ikdienā, kā arī pateicības medaļu izsniegšana un pašu sarūpētā svētku kūka.

Jūnija kursa pārsteigumu sagādāja Polijas Jūras akadēmijas pārstāve Dr. soc. Monika Visocka ar aktuālo jautājumu par dzimumlīdztiesību militārajā vidē. Līdz ar to kursā “Līderība” tika paplašinātas robežas, programmā iekļaujot ārvalstu pārstāvi un lekcijai notiekot angļu valodā.

SzS mehanizētās kājnieku brigādes komandieris pulkvedis Oskars Kudlis, kursa “Līderība” idejas autors, viesojoties kursa “Līderība” jubilejas gadā. 2025. gada 5. februāris.
Foto: Santa Vojevodska

Polijas Jūras akadēmijas pārstāve Dr. soc. Monika Visocka kursā “Līderība”. 2025. gada 4. jūnijs. Foto: Rainers Nestro

⁶ Laikā, kad radās ideja par līderības kursa izveidi, Oskars Kudlis pildīja NAA prorektora pienākumus.

Rezumējot kursa “Līderība” jubilejas gadu, kursa moderators rezerves majors Dans Jansons atzina, ka katra reize sekmē arī viņa izaugsmi, līdz ar to neviens no kursiem nav līdzīgs citam, lai gan kā ietvars saglabājas galvenās vadlīnijas un daļēji arī programma. Jūnija kursu rezerves majors uzsāka ar novēlējumu būt cilvēcīgiem, šīs īpašības nozīmi pielīdzinot vecāku nozīmei bērnu audzināšanā: “Kad kļūsti par vecāku, tad nevari būt laba mamma vai tētis, ja sirds nav īstajā vietā.” Tieši tāpat ir komandierim, jo virsnieks ir cilvēks ar izpratni. Šis Dana Jansona novēlējums ne tikai caurvijās visa jūnija kursa saturiskajai koncepcijai, bet arī kļuva par vadmotīvu kursa turpinājumam.

Atziņas par kursu “Līderība”

Oskars Kudlis, Sauszemes spēku mehanizētās kājnieku brigādes komandieris, NAA prorektors, rektors no 2020. gada 28. jūlija līdz 2022. gada 21. decembrim, kursa “Līderība” (tobrīd – semināra) idejas autors:

“Ja kurss “Līderība” ir izdzīvojis tik daudzas reizes, tad, manuprāt, tas dod savu pienesumu. Šis kurss tapa ar domu, ka ir nepieciešams kopsavilkums pirms akadēmijas absolvēšanas, tāpēc kursa saturā iekļauti svarīgi aspekti, sākot no sadarbības ar instruktoriem un beidzot ar publiskās runas padomiem vai citām būtiskām lietām. Jāatzīst, ka, absolvējot akadēmiju un aizejot uz vienību, varam redzēt, ka jūsu, jauno leitnantu, izaugsme, sagatavotība ir augusi, un akadēmijas darbs tiek augstu novērtēts. Kurša saturā ir iekļauti daudzi svarīgi aspekti.

Pirmie trīs mēneši vai pat pusgads ir ļoti svarīgi. Viens no būtiskiem aspektiem jeb pirmais padoms, ko vēlētos sniegt kā ceļa maizi, – necentieties pierādīt to, kas jūs neesat. Tās nav sacensības, tāpēc esiet cilvēcīgi savā pārlicībā. Otrais padoms – esiet gatavi kļūt par daļu no komandas. Jūs būsiat līderi, komandieri, tāpēc tas, ka kaut ko nezināt, neesat gatavi, nav negatīvs aspekts. Jautāšana radīs izaugsmi un respektu. Trešais padoms – esiet atvērti un godprātīgi. No rīta līdz vakaram, jebkurā dzīves situācijā. Pārliecinātība par sevi, saviem darba principiem – tas ir tas, uz ko jāiet.”

Andris Rozītis, pulkvežleitnants, kursa “Līderība” moderators:

“Kurss “Līderība” bija mana iespēja atgriezties militārajā dienestā, jo tajā brīdī biju atvaļinājies, un šis kurss sniedza armijas garšu un būtību. Es pilnībā apzinājos, ko komandieris vēlējas sasniegt ar kursu “Līderība”. Atcerieties, ka teorija ir viens, bet visur ir vajadzīga prakse un pieredze. Bet ar jums, topošajiem leitnantiem, jau rēķinās kā ar spējīgām personām. Jau no pirmās dienas nebaidieties par to, kas esat, spējat pieņemt lēmumus, nevis izvairīties no tiem, jo aiz katra no jums stāvēs vesels vads. Turiet godā to, ko esat guvuši akadēmijā, un esiet gatavi vienmēr tur atgriezties, lai dotu savu pienesumu, jo virsnieku kvalitāte ir ļoti spēcīga.”

Dans Jansons, majors (atvaļināts), kursa “Līderība” moderators:

“Kadeti (topošie leitnanti) ir drošības garantants (arī manas ģimenes). Jebkura kārtīga virsnieka būtība ir balstīta viņa attieksmē un pieredzē. Viss pārējais ir šo divu atribūtu praktiskā realizācija dienestā un dzīvē. Jo bagātīgāka virsnieka pieredze un jaudīgāka attieksme, jo sagatavotāks virsnieks būs visam, kas viņu sagaida tālāk, vienalga, cik izaicinoši tas sākotnēji var šķist. Proti, stiprini, audzē savu veselīgo attieksmi un krāj dažāda veida pieredzes, kur un kad vien tas ir saprātīgi iespējams, un tad liec to visu lietā. Turklāt jāatceras, ka virsnieks nekad nevar būt gatavs visam, taču var būt sagatavojies. Tikai virzoties pa pieredzes praktisko ceļu, sperot tos soļus, kas sākumā nereti ir gana patizli, ķeras, ir klupieni un sasitumi... Tikai praktiski sperot pieredzes soļus, izvērtējot šo soļu sekas un veicot korekcijas turpmākajā ceļā, mēs kļūstam labāki it visā. Tikai tā virsnieks kļūst par Virsnieku. Un šim ceļam nekad nevajadzētu beigties. Sevis pilnveidošana un

attīstīšana ir nebeidzams process. Īpaši militārajā vidē.

Manuprāt, ar kursa “Līderība” palīdzību mēs cenšamies iedot jaunajiem, minimālu pieredzi uzkrājušajiem virsniekiem, sākotnējo izpratni – kas tad ir tas aptuveni pareizais virziens, uz kuru pusi un kā būtu jāspēr pirmie soļi virsnieka dzīvē, kā atrast sevī pareizo virsnieka attieksmi un nebaidīties no pieredzes apgūšanas. Mēs, šī kursa organizētāji un vieslektori, cenšamies iedrošināt viņus tiem pirmajiem soļiem, lai jau pašā sākumā nebūtu jāpiedzīvo smagie kritieni un traumas. Kritieni būs, bet ir taču atšķirība, vai tu pirmajā kritienā tiec cauri tikai ar viegli nobrāztu celi, vai arī laužiem kauliem. Tālāk jau būs viņu pašu darbs.

Kā labiem vecākiem mūsu uzdevums ir parūpēties, lai bērns, sperot pirmos soļus lielajā dzīvē, ir labi sagatavots un jūtas drošs pat tad, ja apzinās, ka nav gatavs visam. Taču ar pareizo attieksmi viss var notikt. Kā saka mani draugi no aizokeānijas: “*Sky is the limit!*”.

Nauris Svika, kapteinis, kursa “Līderība” moderators, vieslektors:

“Līderību iemācīt nav iespējams, tāpēc mans mērķis, ko īstenoju kursa “Līderība” laikā, ir dot iespēju domāt nepieciešamajās kategorijās un vērtībās, ar cerību, ka kaut kad, sasniedzot apmēram 30 gadu vecumu, vismaz dažas no pārrunātajām niansēm atkal atnāks atmiņā, bet jau pavisam citā kvalitātē un izpratnē. Jaunības maksimālismā ir grūti būt par līderi, jo tajā vecumā visi raujas uz priekšu, lai izceltu priekšplānā savu personību, panākumus, viedokli, kas ir nedaudz pretēji līdera būtībai, bet pilnīgi adekvāti šim vecumam. Ar laiku nāks pieredze, un līdera priekšplānā būs komanda, cilvēki, ar kuriem viņš strādā, nevis viņš pats.

Visticamāk, kurss “Līderība” ir aktuāls, ja jau notiek 10 reizes pēc kārtas un aptaujas anketās tiek rakstīti atzinīgi vārdi. Bet, ja iedzījinās rūpīgāk, šādiem pasākumiem, kuros tiek skatīti visdažādākie virsniekiem aktuālie temati, vajadzētu notikt regulāri, lai visa apmācību procesa ietvaros topošie leitnanti periodiski varētu uz situāciju paskatīties ne tikai no akadēmiskā, bet arī no praktiskā ikdienas skatpunkta, izdarot nepieciešamos secinājumus un iegūstot atziņas.

Vēlējuma vietā gribu padalīties epizodē no savas pieredzes. “Es gribu, lai jūs visi esat “lūzeri”... lielākie “lūzeri” pasaulē šeit, tagad un tuvākajos mēnešos...” – aptuveni ar šādiem vārdiem iesākās pirmā vadības lekcija Vācijas militārajā akadēmijā 2000. gadā. “Aizmirstiet par lekcijām un prezentācijām. Jūs sagaida daudz dažādu vadības izaicinājumu, un es gribu, lai jūs regulāri zaudējat tajos kā neviens cits cilvēks pasaulē. Es gribu, lai jūs pieļaujat kļūdas, lai jūs izgāzaties šeit un tagad tikai ar vienu mērķi – turpināt darīt, nebaidīties no kļūdām, gūt atziņas, kas ar laiku noved pie izcilības.” Būtiski atcerēties, ka lielāko uzvarētāju pamatā ir tas, ka sagatavošanas posmos viņi nebaidās būt lielākie “lūzeri”.

Sarmīte Gailīte, kapteine, kursa “Līderība” idejas īstenoņā:

“2020. gadā NAA prorektors vienā no plānošanas un attīstības sarunām/sapulcēm izteica priekšlikumu par “ceļamaizes” sagatavošanu jaunajiem virsniekiem, pabeidzot NAA. Šī ir intelektuālā “ceļamaize”, dāvana no NAA. Uzdevumu sapratu un sāku strādāt pie semināra tēmām. Ideju bija daudz, bet, lai tās realizētu ierobežotā laikā, bija jāiespringst.

Veiksmīga sadarbība un komunikācija izvērās ar pirmo semināra moderatoru – atvaļināto majoru Andri Rozīti, un šī sadarbība turpinājās arī vēlāk, viņam ieņemot NAA prorektora amatu. Katra kursa “Līderība” norise bija cita, ja dažas tēmas atkārtojās no iepriekšējā kursa, to izpilde, emocijas tomēr bija citas. Mani iedvesmo strādāt ar tādiem projektiem, kuriem es redzu jēgu, attīstību un novērtējumu. Par to liecināja jauno leitnantu atsauksmes par šo kursu. Tā nemanot paskrēja laiks, šo kursu īstenojot divas reizes gadā. Katra diena kursā jaunajiem leitnantiem bija kā atklājums, kas iededza dzirksti

prātā un sirdī. Nozares profesionāļi spēja iedvesmot, vadīt, jo viņu teiktais bija kā piemērs, kas iesēja leitnantu sirdīs mīlestību pret profesiju, valsti un cieņu pret līdzcilvēkiem. Šī ir dāvana, kas nesīs augļus vēl daudzās paaudzēs. Visiem jaunajiem leitnantiem novēlu, lai katrs solis ved uz gudrāku, stiprāku un vienotāku Latviju.”

Ilze Zeltkalne-Znotiņa, NAA asistente:

“Iesaiste kursa “Līderība” organizēšanā bija mans pirmais uzdevums, sākot strādāt akadēmijā. Šobrīd tie jau ir seši pasākumi, tāpēc jāatzīstas, ka esmu saaugusi ar šo kursu. Un, manuprāt, līderībā satiekas paši labākie. Vārdu “labākie” šajā gadījumā lietoju ar nozīmi – tie, kuri vēlas dalīties. Tāpēc priecāšos par ikvienu absolventu, kurš atgriezies kursā “Līderība” kā labs virsnieks, lai dalītos savā pieredzē.”

Kursa “Līderība” apkopojums

Nosaukums

Kurss – kopš 2024. gada, kad tika iekļauts studiju plānos
Seminārs – no 2020. gada jūnija līdz 2023. gada jūnijam

Moderatori

Dans Jansons – 8 reizes

Andris Rozītis – 1 reizi

Nauris Svika – 1 reizi

Norises dienas

4 dienas – pirmais, otrais seminārs

3 dienas – sākot no trešā semināra

Lekcijas un lektori

Lekcijas – vairāk nekā 125

Lektori (ieskaitot paneļdiskusijas dalībniekus) – 90

Augstākie un vecākie virsnieki⁷, kas piedalījušies

Flotiles admirālis Māris Polencs

Brigādes ģenerālis Georgs Kerlins

Pulkvežleitnants Edmunds Svenčs

Brigādes ģenerālis Ilmārs Atis Lejiņš

Pulkvedis Sandris Gaugers

Atvaļināts ģenerālleitnants Raimonds Graube

Atvaļināts viceadmirālis Gaidis Zeibots

Lektori, kuri vadījuši visvairāk nodarbību

Rezerves majors Dans Jansons – 35 nodarbības

Kapteinis Nauris Svika – 6 nodarbības

Atv. kapteine Anita Zabavņikova – 5 nodarbības

Majore Sandra Landratova – 4 nodarbības

Prof. Zanda Rubene – 4 nodarbības

NAA personāla komanda, kas organizējusi kursu “Līderība”

Kapteine Sarmīte Gailīte – no pirmās līdz devītajai reizei

Kapteine Kristīne Timma – sākot no 10. reizes

Asistente Annija Andersone – no otrās līdz ceturtajai reizei

Asistente Ilze Zeltkalne-Znotiņa – sākot no piektās reizes

Kursa norises vietas

Labklājības centra aktu zāle

Ģenerāļa Rūdolfa Klinsona zāle (pirmajās reizēs)

⁷ Pakāpes norādītas atbilstoši dalībai kursa “Līderība” norises laikā.

*Kaprālis Ģirts Gailums,
NAA Sporta daļas vecākais apmācību instruktors*

NAA SPILGTĀKIE NOTIKUMI SPORTĀ 2025. GADĀ

Neatņemama kadetu ikdienas sastāvdaļa un arī viens no galvenajiem studiju uzdevumiem ir rūpēties par savas fiziskās sagatavotības nepārtrauktu attīstību un pilnveidošanu. Tas notiek gan ikdienā – sporta nodarbībās, gan pārstāvot savu vienību un vienlaikus arī augstskolu dažāda līmeņa sporta sacensībās. Ir aizvadīts sporta pasākumiem bagāts gads – kadeti nesuši NAA vārdu gan starptautiskos, gan Latvijas, gan NBS līmeņa sporta forumos. Uzrādītie rezultāti atspoguļo ieguldīto darbu, gatavību startēt nepierastos apstākļos, kā arī katra kadeta vietu visu dalībnieku vidū. Ir bijuši rezultāti, ar kuriem varam lepoties, un ir bijušas situācijas, kad sportistam vienīgais konkurents ir viņš pats un viņa motivācija un gribasspēks turpināt cīņu. Turpinājumā – neliels atskats uz 2025. gadu caur sporta norišu prizmu.

Kadetu sacensības “All Rounder 2025”

Septembrī NAA kadeti piedalījās Ģen. Milana Rastislava Štefanija Bruņoto spēku akadēmijas Slovākijā (*Armed Forces Academy of General Milan Rastislav Štefánik, Liptovský Mikuláš, Slovakia*) rīkotajās daudzcīņas sacensībās “All Rounder 2025”, kur divu dienu laikā bija jāveic sešas dažādas disciplīnas (uzdevumi). Katrā no uzdevumiem tika pārbaudītas noteiktas karavīru iemaņas. Kopvērtējumā NAA komanda izcīnīja 9. vietu divpadsmit komandu konkurencē. Komandu pārstāvēja kareivis Jānis Lubāns, kareivis Reno Leps, dižkareivis Olafs Rozenvalds, kareivis Vadims Bebrīšs, kareivis Jēkabs Bērziņš un kareivis Kristaps Bērziņš.

NAA SzS 2. kursa kadeti Slovākijā, no kreisās: Reno Leps, Kristaps Bērziņš, Jānis Lubāns, Olafs Rozenvalds, Jēkabs Bērziņš un Vadims Bebrīšs. Foto: Ģirts Gailums

Panākumi NBS čempionātos

Februārī norisinājās NBS čempionāts distanču slēpošanā, kur NAA komanda izcīnīja vairākas individuālās godalgas, kopumā ierindojoties 3. vietā. Komandas sastāvā startēja majors Lauris Marovskis, seržants Vladislavs Ņedaivodins, kareivis Mārcis Pīnups, kareivis Jānis Marcinkēvičs un kareive Viktorija Spruģevica. Kadetiņiem bija arī individuāli sasniegumi distanču slēpošanā: 1. vietu izcīnīja seržants Vladislavs Ņedaivodins un 2. vietu – kareive Viktorija Spruģevica.

Marta sākumā notikušajā NBS čempionātā peldēšanā NAA komanda ieņēma vairākas godalgotas vietas: 2. vietu 50 m brasa distancē vīriešiem – kareivis Jānis Ričards Sniedze, 1. vietu S-2 vecuma grupā 50 m brīvajā stilā – kapteine Lāsma Ozola un 3. vietu komandas stafetē – kaprāle Jeļena Maļuka, kareivis Jānis Ričards Sniedze, kareivis Mārcis Pīnups un kareivis Verners Mūrnieks.

Aprīļa sākumā norisinājās NBS čempionāts florbolā, kur NAA vīriešu komanda ieņēma 3. vietu.

Maijā NBS čempionātā hokejā apvienotā komanda AM/MVP izcīnīja 3. vietu; NAA komandu pārstāvēja četri kadeti. Maija beigās notika NBS čempionāts orientēšanās sportā, kur sieviešu S-1 grupā 1. vietā ierindojās kareive Tīna Kate Spektore un sieviešu S-3 grupā 1. vietā – civilā darbiniece Aļīda Ābola.

NBS Spartakiādē jūnija vidū apvienotā MVP komanda kopvērtējumā izcīnīja 4. vietu. Individuāli tika sasniegti ļoti labi rezultāti: vieglatlētikā stafetē tika izcīnīta 1. vieta (kareive Līga Velvere-Krūmiņa, kareivis Kristians Feldmanis un kareivis Edgars Namnieks). Individuāli godalgas saņēma kareive Līga Velvere-Krūmiņa (1. vieta 1500 m skrējienā) un kareivis Edgars Namnieks (1. vieta 100 m skrējienā). Jauktajā krosa stafetē 1. vietu izcīnīja komanda, kurā bija kareive Līga Velvere-Krūmiņa, kareivis Kristians Feldmanis un seržants Vladislavs Ņedaivodins. Tautas bumbā meitenēm 3. vietu ieņēma matrozes Paulas Valteres, kareives Alises Elzas Skrickas, kareives Ramonas Ligeres, matrozes Aleksas Zommeres, kareives Noras Blūmas un kareives Kristas Kristenas Skudes komanda. Strītbolā sievietēm 2. vietu izcīnīja komanda, kuras sastāvā bija matroze Paula Valtere, kareive Una Undīne Ungere, kareive Jete Jozefīne Jansone un civilā darbiniece Dita Blumberga. Tuvcīņā svara kategorijā līdz 76 kg 2. vietu izdevās sasniegt kareivim Artjomam Kvašņinam, svara kategorijā + 97 kg 2. vietu – kareivim Artim Bramanīm. Minifutbolā 2. vietu izcīnīja komanda, ko pārstāvēja dižkareivis Edgars Rastopčins un kareivji Renārs Zīmelis, Viesturs Ostrovskis, Jurgis Grīgs, Ardis Liepiņš, Ivo Gaučis, Artjoms Šaboha, Kristians Hartmanis un Endijs Apsīts.

NBS Spartakiādē MVP futbola komanda izcīnīja 2. vietu. No kreisās: Kristians Hartmanis, Jurgis Grīgs, Ivo Gaučis, Ardis Liepiņš, Renārs Zīmelis, Endijs Apsīts, Viesturs Ostrovskis, Artjoms Šaboha, Gatis Jurjāns un Edgars Rastopčins. Foto: Santa Vojevodska

Jūlijā NBS šķēršļu skrējienā "Navy Run" no NAA startēja divas komandas, pirmajai NAA komandai ieņemot godalgoto 2. vietu.

Vēl NAA kadeti ar dažādām sekmēm startēja NBS čempionātos pludmales volejbolā, basketbolā, vasaras biatlona, volejbolā un ložu šaušanā.

Decembrī NBS čempionātā telpu futbolā NAA komanda uz uzvarētāju pjedestāla ieņēma 2. vietu.

NBS čempionātā NAA telpu futbolā komanda izcīnīja 2. vietu.
No kreisās: Lauris Kazāks, Kristians Hartmanis, Aleksis Dusaliņevs, Jurgis Grīgs, Ardis Liepiņš, Renārs Zīmelis, Ivo Gaučis, Endrijs Apsīts, Viesturs Ostrovskis un Artjoms Šaboha. Foto: Sporta kluba arhīvs

NBS čempionāts peldēšanā. 1. vietā ZS 3. LBde Kristaps Kalniņš, 2. vietā NAA Ričards Jānis Sniedze un 3. vietā – GS Pāvels Vagalis.
Foto: Sporta kluba arhīvs

NBS sporta čempionāta gada kopvērtējumā NAA komanda var lepoties ar izcīnīto 3. vietu.

NBS komandieris ģmāj. Kaspars Pudāns un NBS čempionātu kopvērtējuma kausu ieguvēji. 1. vietā Vidzeme brīgāde (pl. Pēteris Plečkens), 2. vietā Gaisa spēki (plkv. Viesturs Masulis), 3. vietā – Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija (kkpt. Kristaps Sīpols). Foto: Sporta kluba arhīvs

*Kareivis Vents Andžejs Lūsis,
NAA Gaisa spēku militārās vadības 4. kursa kadets*

KRĪVU PADOMES AKTIVITĀTES 2025. GADĀ

2025. gadā Krīvu padome aktīvi piedalījās dažādos pasākumos gan Nacionālās aizsardzības akadēmijas (NAA) iekšienē, gan popularizējot NAA un pārstāvot Latviju. Katra gada sākumā kadeti ne tikai tiek pārcelti nākamajā kursā, bet arī sagaida jaunos kadetus – pirmo kursu. Šogad sagaidīšanas kulminācija jeb Baltā nakts risinājās 11. februārī. Šajā pasākumā atbalstu sniedza gan citas NBS vienības, gan korporācija “Tervetija”.

Martā, kā jau ierasts, tradicionāli tika rīkots sešu augstāko izglītības iestāžu sadarbības pasākums “Dzimballe”, kur kadetiem ir iespēja satīkties ar daudzu citu augstskolu studentiem ārpus studijām, socializēties un atpūsties studentiskā, ritmiskā, tematiskā ballē. Šo pasākumu organizēja Krīvu padome un aktīvie kadeti.

Maijā Krīvu padome devās uz Ziepniekkalna vidusskolu, lai atbalstītu vidusskolas militarizētās sporta spēles. Tāpat maijā Krīvu padome organizēja erudīcijas vakaru ar mērķi atkāpties no ierastajiem fiziskajiem izaicinājumiem un pavadīt kopā laiku, apvienojot izklaidi ar intelektuālu pārbaudi. Pasākumā iesaistījās gan kadeti, gan NAA personāls.

Jūnijā Krīvu padome piedalījās četru augstāko izglītības iestāžu sadarbības pasākuma “Sporta spēles 2025” organizēšanā. Šajā pasākumā aktīvi iesaistījās NAA kadetu pulks, kas sacensībās starp vairākām augstskolu komandām ieguva trešo vietu.

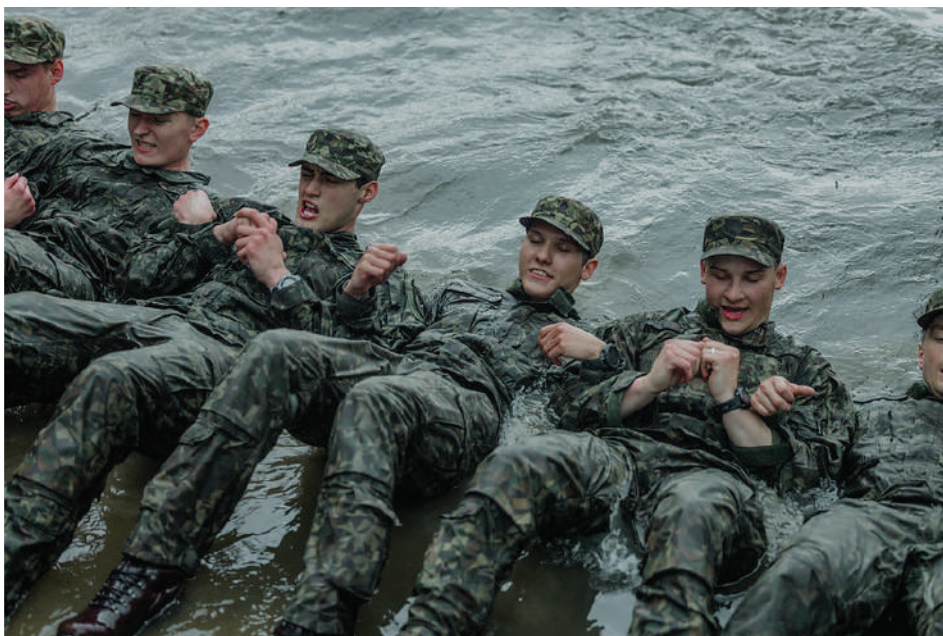
Jūnijā norisinājās arī tradicionālā Vasaras balle, kas kadetiem ir kā atpūtas brīdis, lai izrautos no ikdienišķā ritma un pavadītu laiku kopā, dziedot un dejojot visu nakti. Šajā pasākumā mūsu kadetiem pievienojās vairāki viesi no Latvijas augstāko izglītības iestāžu studējošo pašpārvaldēm.

Ielīgošana Krīvu padomes rīkotajā zaļumballē. 2025. gada 19. jūnijs. Foto: Santa Vojevodska

Vēl jūnijā padomes vīrieši reprezentēja NAA, dejojot RISEBA gada balvas svinībās, kur Krīvu padome uzvarēja nominācijā “Gada draugs”.

Jūlijā kā daļa no ikgadējās vasaras lauka nometnes risinājās NAA Berešu maršs, kas jau otro reizi tika rīkots Ādažu poligonā. Šeit tika pārbaudīta kadetu fiziskā un morālā izturība, izejot 35 km garo trasi un tās ietvaros veicot gan intelektuālus, gan fiziskus pārbaudījumus.

Pārbaudījumi Berešu maršā. 2025. gada 7. jūlijs. Foto: Santa Vojevodska

Augustā Krīvu padome aktīvi atbalstīja studentu forumu KUBS, kur piedalījās arī kadeti.

Oktobrī Krīvu padome organizēja Helovīna pasākumu, kurā kadeti pievienojās arī Valsts policijas koledžas kadeti.

Visa gada garumā Krīvu padome piedalījās dažādos All rīkotos pasākumos – iesvētībās, semināros u. c. –, kā arī aktīvi darbojās Latvijas Studentu apvienībā.

Ilze Zeltkalne-Znotiņa,

NAA Studiju un metodiskā atbalsta nodaļas studiju programmu direktore

METODISKO NORĀDĪJUMU JAUNĀS REDAKCIJAS IZSTRĀDE

Lai pilnveidotu prasības, procedūras un kārtību NAA akadēmiskajā vidē, 2025. gadā tika veikts nozīmīgs darbs metodisko norādījumu jaunas redakcijas izstrādē.

Kopš NAA metodisko norādījumu iepriekšējās redakcijas sagatavošanas 2022. gadā bija pagājis zināms periods, kura laikā strauji attīstījušies digitālie risinājumi, tostarp aktualizējies mākslīgā intelekta lietojums, kā arī gūta zināma pieredze metodisko norādījumu lietošanā. Tas mudināja pārskatīt dokumentu un sagatavot to jaunā redakcijā, iekļaujot nepieciešamos papildinājumus un precizējumus.

Metodisko norādījumu jaunās redakcijas izstrāde tika veikta darba grupā, kurā piedalījās NAA vadošie pētnieki, docenti, lektori, asistenti un metodiķi. Jaunās redakcijas izstrādei darba grupa tikās 11 reizes. Papildus tam vairākas tikšanās notika mazākos sastāvos, lai detalizēti risinātu konkrētus jautājumus. Pirmā darba grupas tikšanās notika 20. martā, savukārt noslēdzošā – 3. septembrī, kad darba grupas dalībnieki bija pārskatījuši jaunākās redakcijas pilno versiju, diskutējot par pamanītajiem precizējumiem, lai sagatavotu konsekventu vēstījumu. Darba grupai bija uzdevums līdz nākamajai tikšanās reizei iepazīties ar jau veiktajiem labojumiem kopējā kontekstā un izskatīt kādu nākamo apakšnodāļu, līdz ar to kopumā jaunie metodiskie norādījumi ir papildināti ne tikai ar skaidrojošiem tekstiem, bet arī ar plašākiem piemēriem. Ir papildināts militārās vadības un drošības jomu pētniecības virzienu saraksts, kas izmantojams bakalaura darba tēmu izvēlē, kā arī precizēti darba izstrādes posmi (sk. metodiskajos norādījumos – 1.2. Bakalaura darba tēmas izvēle un apstiprināšana).

Bakalaura darba struktūrā un saturā (sk. 2. daļā) akcentēts, ka anotācija nepieciešama gan latviešu, gan angļu valodā. Saīsinājumu saraksts būs skatāms pirms ievada, nevis darba noslēdzošajā daļā, kā tas bija līdz šim. Lai veidotu konsekveni, sniegts aprakstošāks skaidrojums saīsinājumu saraksta veidošanai. Ievadā izvērstāk skaidrota struktūra, pēc kādas jāveido ievaddaļa, kā arī papildināts pētījuma objekta un pētījuma priekšmeta apraksts. Īpaši ievaddaļa papildināta ar jauniem konkrētiem piemēriem, ilustrējot, kā veidot pētījuma objektu, hipotēzi, pētījuma jautājumus un ierobežojumus. Darbs noslēdzas ar secinājumiem un priekšlikumiem, proti, turpmāk darba struktūrā nav iekļauts nobeigums.

Būtiskākās izmaiņas:

1. Darba tēmas prezentēšana – bakalaura darba izstrādes posmi tika papildināti ar jaunu 1. posmu, kurā kadets sagatavo prezentāciju par bakalaura darba konceptu un docētāju grupai prezentē tēmu, pētījuma aktualitāti, pētījuma mērķi(-us), pētījuma uzdevumu, pētījuma jautājumu(-us) vai hipotēzi(-es), pētījuma metodi(-es), darba struktūru, izmantojamo literatūru. Šim posmam ir rekomendējošs raksturs, tas tiek īstenots pirms bakalaura darba tēmas apstiprināšanas Mācību padomē.

2. Precizēts teorētiskās daļas saturs, skaidri norādot, ka tikai normatīvo aktu izmantošana nav uzskatāma par teorētisko materiālu.

3. Pētniecības metodes kā atsevišķa daļa – jaunajā redakcijā pētniecības metodes tiek izdalītas atsevišķā nodaļā, skaidri nodalot teorētisko un empīrisko daļu. Pētnieciskā metodoloģija, kādu to lietoja līdz šim, tika aizvietota ar līdzvērtīgu jēdzienu “pētniecības metodes”. Daļas mērķis ir izskaidrot datu ieguves un analīzes paņēmienus.

4. Word dokumenta sagatave – tiek ieviests vienots formāts, ko aicina izmantot visu darbu sagatavošanā, tādējādi nodrošinot korektu noformējuma prasību izpildi.

5. Atsauču noformējums – atsauču un literatūras saraksta noformēšanai izmantota Amerikas Psihologu asociācijas (APA) atsauču sistēma, līdz ar to precizēti piemēri grāmatu, rakstu, periodisko izdevumu un elektronisko resursu noformēšanai. Šī sadaļa papildināta ar mūsdienās aktuālo jautājumu, kā norādīt mākslīgā intelekta rīkus, kas izmantoti darba sagatavošanā, bet tā nevar būt teksta pārfrāzēšana, piemēram, pārģenerēšana zinātniskajā valodā.

6. Iesniegšana tikai elektroniski – visu darbu iesniegšana turpmāk notiks tikai elektroniski, saglabājot tos PDF formātā, parakstot ar elektronisko parakstu un nosūtīt uz e-pastu.

7. Darba vadītāja atsauksme – turpmāk darba vadītājs vairs neliks atzīmi, bet atbilstoši atsauksmes veidlapai sniegs novērtējumu par bakalaura darba izstrādes regularitāti,

kadeta patstāvību un ieguldījumu darba izstrādē, par studējošā kompetenču līmeņa novērtējumu. Kopējo sadarbību novērtēs (konsultācijas, atgriezeniskā saite, ieteikumu izpilde utt.), izvēloties atbilstošo vērtējumu – teicami, labi, apmierinoši, vāji.

Jaunie metodiskie norādījumi Mācību padomē apstiprināti 2025. gada 15. oktobrī. Atbilstoši izstrādātajiem bakalaura darba metodiskajiem norādījumiem tika sagatavoti arī diplomdarba izstrādes nosacījumi, ņemot vērā šī darba veida specifiku. Arī šie metodiskie norādījumi tika pieņemti 2025. gada 15. oktobra Mācību padomes sēdē. Tāpat kā līdz šim, metodiskie norādījumi pieejami platformā ILIAS.

Norādījumu jaunā redakcija būs spēkā ar 2026. gada pavasara semestri. Tas nozīmē, ka gan bakalaura darbi, gan arī diplomdarbi, kurus kadeti aizstāvēs nākamā gada jūnijā, būs izstrādāti atbilstoši jaunajiem metodiskajiem norādījumiem.

Ize Zeltkalne-Znotiņa,

NAA Studiju un metodiskā atbalsta nodaļas studiju programmu direktore

KOMPETENČU ATTĪSTĪBAS PASĀKUMI PERSONĀLAM

Ievērojamākie personāla pilnveides pasākumi 2025. gadā bija mācību izbraukums un vasaras lauku nometnes apmeklējums. Abu pasākumu mērķi, pilnveidojot personāla kompetences, bija vērsti uz kolektīva saliedēšanu, prasmju attīstību un zināšanu paplašināšanu. Mācību izbraukuma laikā tiek īpaši akcentēta katra indivīda izaugsme kolektīvā un sadarbība komandā, savukārt vasaras lauku nometnes apmeklējums koncentrējās uz militārās vides un specifiskas izzināšanu.

Personāla otrais mācību izbraukums

Personāla otrais mācību izbraukums jeb NAA pastāvīgā personāla pamatkompetenču ietvara attīstības seminārs risinājās no 8. līdz 10. maijam. Arī šajā reizē mācību izbraukuma vieta bija Subate. Atšķirībā no pirmā izbraukuma šoreiz 8. maija dienas pirmajā pusē nodarbības vēl notika Rīgā. Sadarbībā ar mācību centru “Novikontas” tika īstenotas teorētiskas nodarbības ar praktiskiem demonstrējumiem par lēmumu pieņemšanu un emociju pārvaldību stresa un ārkārtas situācijās.

Ikvienam interesentam bija iespēja ne tikai vērot lēmumu pieņemšanu ārkārtas situācijā, bet arī tajā piedalīties. Daļa personāla palika vērotāju lomā, savukārt drošākie personāla pārstāvji reālistiskos un dinamiskos apstākļos – simulāciju vidē pērkona laikā, stipra lietus vai pat vētras laikā, esot ūdenī, – pārliecinājās par to, cik būtiska ir komandas vienotība. Paši drosmīgākie, tostarp prorektors Ēriks Keisters, pieņēma izaicinājumu un ielēca ūdenī no deviņu metru augstuma.

Sasniedzot Subati, personālam tika piedāvāti dažādi praktiski un patstāvīgi uzdevumi, ko bija iespējams veikt gan individuāli, gan pāros vai mazās grupās. Tā tika veicināta pašvadības mācīšanās, attīstot starpdisciplinārās prasmes (fizisko un emocionālo treniņu, labbūtību, spēliskošanu utt.). Dienas turpinājumā sadarbībā ar Kārli Kazāku notika teorētiskā nodarbība ar praktiskiem piemēriem, vērstot uzmanību uz valodas daudzveidību, bet vienlaikus saglabājot skaidru vēstījumu un paustā nepieciešamību. Kārlis Kazāks nodarbībā demonstrēja, kā, apvienojot vairākas prasmes publiskās runas rakursā, publiskā runa var kļūt par pašizaugsmes un iedvesmas instrumentu.

Semināra otrās un trešās dienas rīts sākās ar praktisku nodarbību Ritas Lūriņas vadībā. Tajā tika aktivizēta ķermeņa plastika un mutvārdu runas tehnikas vingrojumi

emocionālajai un fiziskajai veselībai, tostarp izmantojot daudzveidīgu kustību tehniku. Otrās un trešās semināra dienas caurviju tēma bija vizuālās domāšanas un vizualizācijas attīstīšanas iespējas. Lai nodrošinātu dažādu procesu izpausmes caur vizuāliem priekšstatiem, lektore Dace Andersone nodarbības laikā kā piemērus izmantoja spilgtāko semināra notikumu atspoguļojumu praktiskā veidā.

Otrās dienas būtiskākā daļa tika veltīta kompetenču, zināšanu un prasmju attīstībai reālās un neierastās dzīves situācijās, ko personāls veica nezināmā vidē un apstākļos. Uzdevuma izpildei bija piesaistīts vietējais Augšdaugavas novada eksperts – Ričards Šmits. Savukārt komandas vadības pilnveidošana, apgūstot pārmaiņu un inovāciju vadības kompetences, kā arī aktīvs izziņas process, zināšanu un prasmju sasaiste ar reālo dzīvi, vērtību un attieksmju veidošana tika īstenota sadarbībā ar Gunāru un Rasmu Igauniem.

Semināra trešajā jeb noslēdzošajā dienā, līdzīgi kā pirmajā izbraukumā, lielu atsaucību guva publiskās runas aktivitātes, kas šajā reizē tika īstenotas sadarbībā ar Mārtiņu Eglienu. Praktiskā nodarbība par seminārā iegūtajām prasmēm, attieksmju un zināšanu kopumu, kas ļauj rīkoties dažādās situācijās, ņemot vērā apstākļus un sasniedzot konstruktīvu un rezultatīvu komandas sadarbību, ikvienam semināra dalībniekam deva impulsu ikdienas uzdevumu veikšanai.

Personāls atkal varēja pārliecināties, ka vides maiņa veicina saliedēšanos, jo ir nepieciešama cita laiktelpa, lai distancētos no ikdienas rūpēm un rutīnas, ierastās vides. Par to liecina arī pēc semināra veiktā aptauja.

Izbraukumam sekojošā personāla aptauja apliecināja to, ka arī šī pasākuma mērķis tika sasniegts: 96 % dalībnieku atzina, ka izdevās vairāk saliedēties ar kolēģiem, lai veiksmīgāk īstenotu ikdienas uzdevumus. Par pasākumā gūto pozitīvo saliedētību, visticamāk, liecina vienprātīgais balsojums, ka šādi izbraukumi ir jāveido kā NAA tradīcija; 100 % dalībnieku atzina, ka noteikti vēlētos piedalīties arī nākamajā izbraukuma seminārā. Domas dalījās tikai par norises vietu: lielākā daļa (71 %) atbalstītu ideju, ka arī trešais izbraukums notiek Subatē, savukārt 29 % aicināja palūkoties citās vietās, kur būtu iespējams īstenot semināra norisi. Par saistošākām nodarbībām tika atzītas tās, kuras vajadzēja veikt nezināmā vidē un apstākļos, kas, iespējams, vēl labāk ļauj iepazīt kolēģus. Personāla atsauksmēs norādīts, ka neformālā vidē kolēģi izrādījās vēl atsaucīgāki, izpalīdzīgāki, atvērtāki. Ikdienas darbs pierāda, ka pēc saliedēšanas pasākumiem uzdevumu izpilde dažādu nodaļu grupās tiek risināta veiksmīgāk.

NAA otrais mācību izbraukums. 2025. gada 8. maijā pirms izbraukšanas uz Subatī. Foto: Santa Vojevodska

NAA otrais mācību izbraukums 2025. gada 8.-10. maijā. Foto: no personāla personīgajiem arhīviem

Vasaras lauku nometnes apmeklējums

Personāla militāro zināšanu pilnveide tika īstenota 17. jūlijā, apmeklējot Vasaras lauku nometni. NAA virsseržanta Dmitrija Kozlovska vadībā civilie darbinieki tika iepazīstināti ar nometnes mērķi, uzdevumiem, teritorijas izvietojumu un plānojumu, kā arī iekārtojumu.

Apmeklējuma laikā personāls guva priekšstatu par nometnes organizatorisko struktūru no ikdienas pamatdarbībām un grafika līdz personāla izvietojuma loģistikai un apgādes procesiem. Izstaigājot nometnes teritoriju, tika parādīta gan vadības zona un plānošanas zona, gan mācību sektori un atpūtas vide.

Multinacionālās kaujas grupas pārstāvji nodrošināja militārā transporta un ieroču demonstrācijas, kā arī atsaucīgi atbildēja uz jautājumiem par transporta vienību izmantošanas taktiku, bruņojuma specifiskajām īpašībām, ikdienas izaicinājumiem un dienestu starptautiskā vidē. Pasākuma noslēgumā apmeklētājiem tika piedāvāts brauciens ar bruņutransportieri "Patria" un sešriteņu visurgājēju, kas radīja īpašu realitātes un militārās vides klātbūtnes sajūtu.

Pasākums sniedza dalībniekiem ne tikai teorētisku un praktisku ieskatu militārajā jomā, bet arī emocionālu pieredzi, kas veicina dziļāku piederības apziņu. Personāls atzina, ka šādas vizītes ir ļoti vērtīgas, jo palīdz labāk izprast militāro vidi, kurā viņi strādā, un stiprina saikni starp civilo un militāro jomu, rada izpratni par aizsardzības struktūras nozīmi, kā arī sniedz iespēju praktiski palūkoties uz procesiem no karavīra skatpunkta.

*Kristers Apsītis, Aleksa Zommere, Kristaps Bišs,
NAA Jūras spēku militārās vadības 2. kursa kadeti*

LATVIJAS DELEGĀCIJAS VIZĪTE VATIKĀNĀ UN TIKŠANĀS AR PĀVESTU LEONU XIV

Mūsu svētceļojums sākās 23. novembrī, kad ieradāmies Romā un pievienojāmies svētceļotāju grupai no Latvijas. Pirmais Latvijas nacionālais svētceļojums uz Vatikānu notika pirms 100 gadiem, kad svētceļnieki devās ceļā ar vilcienu un brauciens ilga piecas dienas. 2025. gads tika noteikts par jubilejas gadu, to 2024. gadā pasludināja pāvests Francisks. Šajā gadā no Latvijas tika organizēti vairāki svētceļojumi uz Romu, kurus vadīja Jānis Smelteris – Svētā Jeruzalemes Kapa bruņinieku ordeņa Latvijas nodaļas vadītājs.

Uzturēšanās laikā mums bija iespēja dzīvot klosterī, kuru uztur mūki. 24. novembrī kopā ar visu Latvijas svētceļnieku grupu, kurā piedalījās arī komandkapteinis Kristaps Sīpols, devāmies uz Vatikānu. Mums tika dota iespēja simboliski nest iedomātu krustu, atceroties ceļu, ko reiz veica Jēzus. Ierodoties Vatikānā, apmeklējām Svētā Pētera baziliku.

No kreisās: kadeti Kristers Apsītis, Aleksa Zommere un Kristaps Bišs. Svētā Pētera bazilika, pie Bernīni baldahīna. Foto no kadetu personīgā arhīva

Tur mēs iekļāvāmies Latvijas delegācijā kopā ar Latvijas Republikas Ministru prezidentu Eviku Siliņu, Nacionālo bruņoto spēku komandieri ģenerālmajoru Kasparu Pudānu, kā arī virsniekiem un instruktoriem no Latvijas, un NBS militārpersonām, kas atrodas dienestā Itālijā.

Latvijas delegācija piedalās svētajā Misē. Svētā Pētera bazilika, pie Pētera katedras altāra. Foto: Gatis Rozenfelds

Pēc svētās mises visa Latvijas delegācija devās uz Svēto Apustulisko pili – Klementa zāli, kur notika tikšanās ar pāvestu Leonu XIV. Pāvests sasveicinājās ar visiem klātesošajiem garīdzniekiem un audienci, kā arī pasvētīja relikviju, kas tiks nogādāta Pasienes Svētā Dominika Romas katoļu baznīcā Latvijā.

Latvijas delegācijas tikšanās ar pāvestu Leonu XIV. Apustuliskā pils, Klementa zāle, Vatikāns. Foto: Vatican Media

Roma ir krāšņa un iespaidīga pilsēta, kas katram sniedz iespēju piedzīvot vairākus gadsimtus vienas dienas laikā. Šis brauciens mums bija īpašs – gan kā piedzīvojums, gan kā nozīmīga pieredze Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas kadetiem.

*Dr. hist. Kārlis Dambītis
NAA Drošības pētniecības un inovāciju centra
vadošais pētnieks*

LATVIJAS KARA SKOLA ARHĪVA DOKUMENTOS: LIETA NR. 100

Par Latvijas vēstures svarīgāko dokumentu saglabāšanu un izpēti rūpējas Latvijas Nacionālais arhīvs. Tā pārziņā atrodas Latvijas Valsts vēstures arhīvs, kurā glabājas dokumenti par Latvijas bruņoto spēku izveidošanos un pastāvēšanu laika posmā no 1918. gada beigām līdz pat 1940. un 1941. gadam, kad Latvijas armija beidza pastāvēt un tās dokumenti pakāpeniski nonāca arhīva glabāšanā.

Viens no dokumentu kopumiem ir Latvijas Kara skolas fonds Nr. 1471, kas glabā bagātīgas un interesantas liecības par Latvijas Kara skolas pirmsākumiem 1919. gadā un notikumiem līdz pat 1940. gada vasarai. Tiesa, lielākā daļa no dokumentu apkopojumiem ir administratīva satura – tās ir Kara skolas priekšnieka pavēles, Kara skolas virsnieku instruktoru un karavīru saraksti, kadetu saraksti, apbalvojumu un sodu žurnāli, kadetu biogrāfijas, t. s. dienasgrāmatas par karavīru skaitlisko sastāvu, mācību saraksti, dažādas instrukcijas, sekmju izraksti, mācību programmas, mācību materiāli, dokumenti par Kara skolas nodrošinātajiem kursiem, saimnieciskie u. c. dokumenti. Kopējais lietu skaits Kara skolas fondā ir 869, kas ir ievērojams apjoms. Šie dokumenti, lai gan bieži ir ļoti vienveidīgi, patiesībā atklāj Kara skolas nozīmi Latvijas aizsardzības veidošanā starpkaru periodā un demonstrē ļoti stingru pieeju jaunās virsniecības audzināšanā. Tomēr šajā rakstā es pievērsīšos vienai konkrētai lietai, kas negaidīti atklāj daudzas interesantas nianse par Kara skolas dalību 1919. gada kaujās, proti, lietai Nr. 100. Lietas nosaukums ir “Dažādi raksti, kas atstāti uzglabāšanai no iznīcinātām lietām, laikā no 1919.g. līdz 1928.g.” Lietas nosaukums jau pats par sevi vēsta, ka šeit glabātie dokumenti kaut kādā veidā ir īpaši un nepieciešama to padziļināta izpēte.

Viens no pirmajiem dokumentiem ir pirmā Kara skolas komandiera pulkveža Rūdolfa Klinsona parakstīts Kara skolas vēstures papildinājums, kas skaidro pirmo Latvijas bruņoto spēku izglītības iestāžu veidošanās hronoloģiju laikā no 1919. līdz 1920. gadam. Tam seko ārkārtīgi interesants, bet nedatēts un bez autora paraksta esošs pārskats par kāda, acīmredzot, Kara skolas virsnieka vizīti Francijas Sensīras Kara skolā (*École spéciale militaire de Saint-Cyr*) ar nolūku novērtēt iespējami pārņemamo pieredzi no šīs Napoleona dibinātās skolas. Seko virkne tehnisko dokumentu, piemēram, Kara skolas kurvjumbas, jeb basketbola ceļojošās balvas izcīņas noteikumi, instrukcija par laivu un airu lietošanu vasaras nometnes laikā, kā arī instrukcija par armijas laukumā atrodošās šautuves lietošanu.

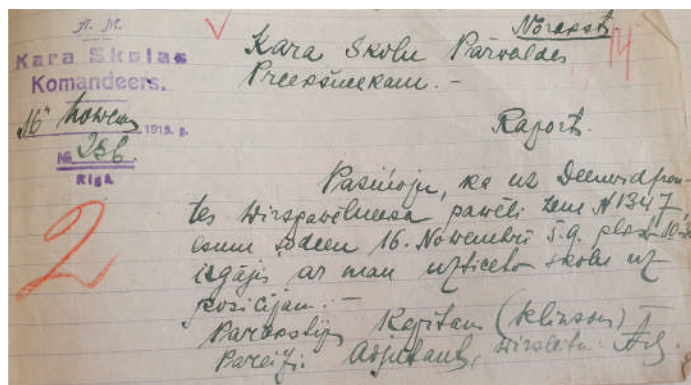
Tomēr bez šīm instrukcijām arhīva lieta satur arī nopietnākus dokumentus – laika un notikumu lieciniekus. Tie ir ziņojumi un saraksti ar kritušajiem un ievainotajiem Kara skolas kadetiem. Lielākoties mēs zinām 14 kritušos un no ievainojumiem mirušos kadetus. Bet šajā sarakstā parādās arī kadets Emīls Blekke, kurš 1920. gada 7. maijā kritis praktisko mācību izvešanas laikā Siguldas apkārtnē. Tāpat šeit minēti no slimībām citu iemeslu dēļ mirušie Kara skolas karavīri – gan ilgākā laika posmā no 1920. līdz 1926. gadam. Tie ir kapteinis Kārlis Caune, kadets Arvīds Henriņš, virsleitnants Jānis Ilziņš, kadets Leopolds Pīrs, kadets Rūdolfs Lodziņš. Tālāk seko kauju laikā ievainotie – 31 kadets, kur katram pierakstīts ievainojuma guvuma laiks un veids, un gūstā kritušais kadets Vidvuds Šēfers. Šis saraksts veidots, balstoties uz Kara skolas dienas pavēlēm. Bet aiz saraksta seko oriģinālie, kauju laikā no piezīmju grāmatiņas izplēstie ziņojumi Kara skolas komandierim par kadetu Jāņa Dēliņa, Viktora Deglava, Nikolaja Labrenča, Gustava Biļinska ievainošanu.

Sākot ar 14. lapu, lietā rindojas dokumenti, kas saistīti ar Vareju kauju – skolas komandiera kapteiņa Rūdolfā Klinsona ziņojums Kara skolu pārvaldes priekšniekam par to, ka Kara skola 16. novembrī plkst. 10.30 izgājusi uz uzticētajām pozīcijām. Tālākie ziņojumi jau ir traģiskāki – par kritušajiem un ievainotajiem kadetiem no rotām, ievainoto saraksti no slimnīcām, lūgumi kritušos nogādāt apbedīšanai dzimtajās vietās u. c. Ļoti skaudra ir Kara skolas komandiera 26. novembrī izdotā apliecība kadetiņiem Eduardam Eihem un Jānim Ozolam, kurā viņi tiek komandēti uz Vareju mājām, lai uzmeklētu 18. novembra kaujā kritušo kadetu līkus un nogādātu tos uz Rīgu apbedīšanai.

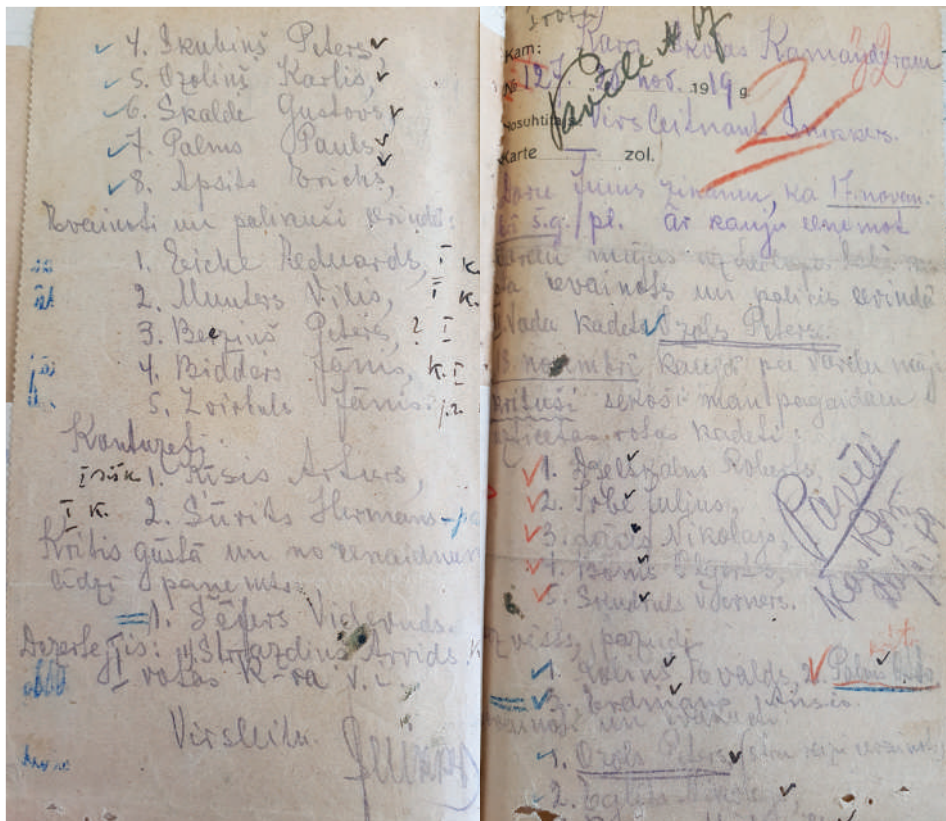
Simbolisks ir arī kapteiņa Rūdolfā Klinsona 30. novembra ziņojums, kurā viņš paziņo Kara skolu pārvaldes priekšniekam, ka ar uzticēto skolu viņš plkst. 3 pārradies no kaujas lauka Kara skolas telpās. Turpat netālu rodami arī abu Kara skolas rotu kadetu saraksti, kuri decembra sākumā bija Kara skolas ierindā. Tie, kuri bija klāt pirmajā “Melnās kafijas vakarā”.

Cita starpā šajā dokumentu apkopojumā ir kapteiņa Raimonda Bebra ziņojums par kadetu Hugo Bričkas varonīgumu un pienākuma apziņu. 1919. gada 9. oktobrī uz Jelgavas šosejas smagas apšaudes laikā viņu smagi ievainoja, kad viņš nodrošināja ziņu nogādā starp fronti uz divīzijas štābu Šmita eļļas fabrikā. Šim uzdevumam viņš bija pieteicies brīvprātīgi. Jau smagi ievainots kājā, viņš bija turpinājis uzdevumu, lai aiznestu divīzijas štāba pavēli priekšējām karaspēka daļām. Pēc uzdevuma pabeigšanas viņu nogādāja Armitsteda slimnīcā (mūsdienās Bērnu klīniskā universitātes slimnīca), kur kāju nācās amputēt. Kadets Brička palika bermontiešu okupētajā Pārdaugavā, kur, ticēdams Kurzemes atbrīvošanai, ieviesa šo ticību arī citiem palātas biedriem. “Ievērojot visu sacīto lūdzu Jūsu rīkojumu dēļ kadeta Bričkas paaugstināšanas par leitnantu. Mums maz tādu pārliecinātu latviešu kāds ir man uzticētās rotas kadets Brička. Viņa ciešanas un sāpes nav atmaksājamas ar to darbu un ticību ar kādu viņš gāja cīņā ar melno bruņinieku,” rakstīja kapteinis Raimonds Bebris savā 1919. gada 5. decembra ziņojumā Kara skolas komandierim. Tam seko virkne citu interesantu dokumentu – piemēram, Pagaidu valdības Ministru prezidenta un Apsardzības ministra Kārļa Ulmaņa apsveikums 1920. gada 1. janvārī un pārskats par Apvienotās kara skolas divgadīgā miera laika kursa darbību no 1920. gada 1. oktobra līdz 1921. gada 1. februārim.

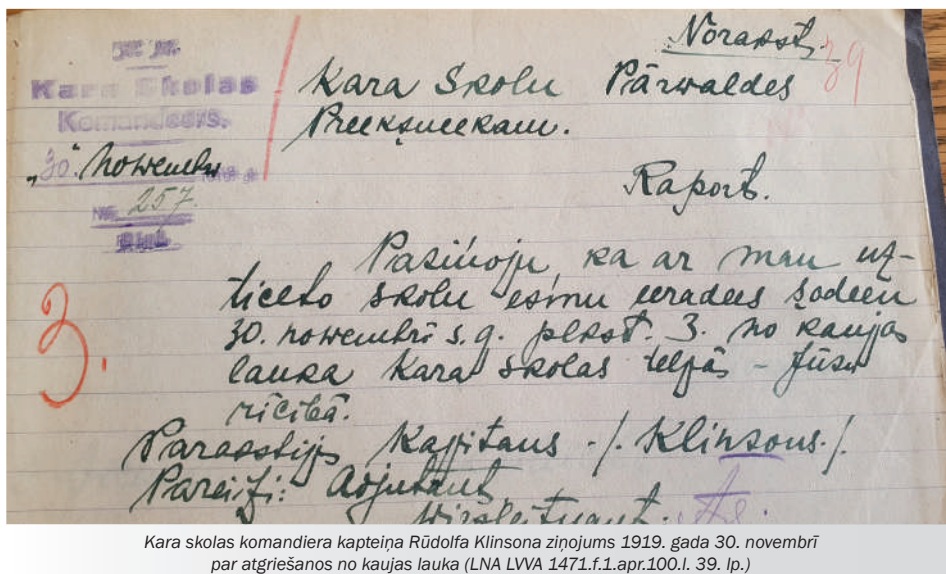
Kas šo 100. lietu atšķir no citām? Tajā ietvertā informācija pārsvarā ir dublēta vai iekļauta Kara skolas ikdienas pavēlēs un sarakstēs, tāpēc tā varbūt nav pati būtiskākā, tomēr šeit saglabāto dokumentu lielākā daļa ir oriģināli, kas nākuši tieši no kaujas lauka.

Kara skolas komandiera kapteiņa Rūdolfā Klinsona ziņojums 1919. gada 16. novembrī par iziešanu uz pozīcijām (LNA LVVA 1471.f.1.apr.100.l. 14. lp.)

Kara skolas 1. rotas ziņojums 1919. gada 26. novembrī par 17. novembra kaujas pie Varejiem zaudējumiem (LNA LVVA 1471.f.1.apr.100.I. 32. lp.)

Kara skolas komandiera kapteiņa Rūdolfa Klīnsona ziņojums 1919. gada 30. novembrī par atgriešanos no kaujas lauka (LNA LVVA 1471.f.1.apr.100.I. 39. lp.)

Anda Priedīte
*NAA Studiju un metodiskā atbalsta nodaļas
 militārā metodiķe*

PIEMIŅAS PASĀKUMS VAREĻOS UN MELNĀS KAFIJAS VAKARS

Novembris Latvijas Nacionālajai aizsardzības akadēmijai (NAA), gluži tāpat kā mūsu valstij, ir ļoti nozīmīgs mēnesis. Šajā mēnesī 1918. gada 18. novembrī dibināta Latvijas valsts, un jau pēc gada nule kā dibinātās Latvijas Kara skolas topošajiem kadetiņiem bija jādodas kaujās un jāaizstāv nesen dzimušās dzimtenes brīvība cīņās pret Bermonta karaspēku. Vēl pat neuzsākot mācības, jaunie kadeti tika nosūtīti uz fronti un iesaistīti Latvijas Neatkarības karā jeb Brīvības cīņās. Aizstāvot savu valsti, šajās cīņās pie Daugavas tiltiem un Vareļu kaujās krita 14 Kara skolas kadeti.

Lai pieminētu šo kadetu varonību un ziedošanos dzimtenes labā, NAA arī šogad organizēja piemiņas pasākumu Vareļos. Pasākums iesākās 28. novembra rītā ar piemiņas brīdi pie Vareļu pieminekļa Jelgavas novada Salgales pagastā. Pasākumu ar savu klātbūtni pagodināja un uzrunas teica NAA rektors pulkvedis Māris Utināns, MVP kapelāns kapteinis Ilmārs Kravalis, atvaļinātie NBS pulkveži Gunārs Goba un Gunārs Veide, Jelgavas novada pašvaldības pārstāvji.

Pēc svinīgās daļas tika uzsākts Vareļu piemiņas skrējieni. Grupās pa desmit kadetiņiem, savstarpēji mainoties skrējēju grupām, tika veikts noteikts ceļa posms, kas vijās caur Jelgavas, Olaines, Mārupes pašvaldībām un noslēdzās Rīgas Brāļu kapos. Pēdējo posmu skrienošo kadetu grupu ar aizdegtām lāpām pie mūžīgās uguns sagaidīja NAA pastāvīgais personāls, kapelānam noturot īsu piemiņas brīdi un pēc tā lāpu gājienā dodoties atpakaļ uz NAA.

Pasākuma dalībnieku kopbilde pie Vareļu pieminekļa.
 Foto: Gatis Dieziņš

NAA kadeti uzsāk Vareļu piemiņas skrējieni.
 Foto: Gatis Dieziņš

Novembrī turpinājās vēl viena tradīcija – kā ik gadu, arī šogad 30. novembrī NAA tika rīkots Melnās kafijas vakars. Pasākums iesākās ar svinīgo Vakara jundu, kurā tika izsaukti kadetu vārdi, tajā skaitā 14 kritušo kadetu vārdi, un viņiem par godu aizdegtas 14 lāpas. Vakara jundu šogad vadīja NAA Virsniņu pamatapmācības pārvaldes SzS studiju kursa priekšnieks, dežūrvirsniņš majors Jānis Gavrilovs. Pasākumu ar savu klātbūtni pagodināja NAA vadība: rektors pulkvedis Māris Utināns un NAA Studiju prorektors pulkvežleitnants

Ēriks Keisters. Kā goda viesi tika sagaidīti: Latvijas Valsts prezidents Edgars Rinkēvičs, Latvijas Aizsardzības ministrs Andris Sprūds, NBS komandieris ģenerālmajors Kaspars Pudāns. Pasākumu kuplināja NAA ilggadējie draugi un sadarbības partneri: Latviešu Virsnieku apvienības pārstāvji, Latvijas armijas vienību komandieri un pārstāvji, Pļaviņu vidusskolas un Oskara Kalpaka profesionālās vidusskolas pārstāvji, kadeti, NAA pastāvīgais personāls. Šogad pasākumu pirmo gadu apmeklēja arī Jaunsardzes centra jaunieši. Vakara junda noslēdzās ar ģenerāļa Mārtiņa Hartmaņa goda zobena nominācijas ieguvušā ZS 1. RBde leitnanta Artūra Ķīša godināšanu. Zobenu ar nominācijas gravējumu viņam pasniedza un īsu uzrunu teica Mārtiņa Hartmaņa ģimenes pārstāve Diāna Jance.

Pasākuma otrajā daļā, kas risinājās NAA Labklājības centra aktu zālē, viesus gaidīja tradicionālais simboliskais mielasts – rupjmaize, brūkleņu marmelāde un melna kafija, kuru pirms baudīšanas svētīja MVP kapelāns kapteinis Ilmārs Kravalis. Uzrunas teica NAA direktors, Valsts prezidents, Aizsardzības ministrs, NBS komandieris, Pļaviņu vidusskolas skolēni un Latviešu Virsnieku apvienības pārstāvji.

Lielākā daļa runātāju uzsvēra vienu domu: "Ir ļoti svarīgi pieminēt un atcerēties Brīvības cīņās kritušo kadetu varonību un ziedošanos Latvijas valsts labā, jo, neskatoties uz tajos laikos valdošo neskaidro situāciju, kad nekas neliecināja, ka spēsīm izveidot un nosargāt savu brīvu un neatkarīgu Latvijas valsti, mums tas izdevās, pateicoties latviešu tautas, karavīru un kritušo kadetu ciešajai pārliecībai, lielajai idejai, gatavībai ziedot pašu dārgāko – savu dzīvību!"

Šogad pasākuma ietvaros bija iespēja apskatīt bermontiādes laikam veltīto Latvijas Kara muzeja izstādi, ar kuru īsos vārdos iepazīstināja muzeja pārstāvis Jānis Tomaševskis. Par muzikālo priekšnesumu abās pasākuma daļās rūpējās ZS orķestra kvintets.

Arī patlaban, kad pasaulē valda neskaidrība un tepat kaimiņos notiek nežēlīgs karš, kad nav ciešas pārliecības par mierīgu nākotni, ir ļoti svarīgi uzturēt un kopt tādās tradīcijas kā piemiņas pasākums Vareļos un Melnās kafijas vakars. Tā ir iespēja NAA kadetiem un ikvienam, kurš iesaistās šajos pasākumos vai apmeklē tos, izkopt un uzturēt mīlestību pret savu valsti, vienotības apziņu un gatavību to aizstāvēt, ja tāda nepieciešamība radīsies.

NAA 4. kursa kadeti pie 14 kritušo Kara skolas kadetu fotogrāfijām. Foto: Armīns Janiks

Vakara jundas dežūrvirsnieks maj. Jānis Gavrilovs. Foto: Armīns Janiks

Lt. Artūrs Kīsis (no kreisās) saņem Mārtiņa Hartmaņa zobenu no NBS komandiera ģmaj. Kaspara Pudāna. Foto: Armīns Janiks

Melnās kafijas vakara pasākuma otrajā daļā. Priekšplānā no kreisās: Valsts prezidents Edgars Rinkēvičs, no labās Aizsardzības ministrs Andris Sprūds, NBS komandieris ģmaj. Kaspars Pudāns. Foto: Armīns Janiks

*Kareive Aleksa Spandega,
NAA Sauszemes spēku militārās vadības 1. kursa kadete*

BEREŠU MARŠS 2025: TAPŠANAS CEĻŠ

Nekas šajā dzīvē nenāk par velti, katram solim ir sava cena un savs ieguvums. Tāpat ir ar savas vienības kokardi. To var saņemt, tikai izejot cauri virknei pārbaudījumu: Berešu maršam, 24 stundām, 12 stacijām un citiem uzdevumiem.

Tas nav tikai attālumš, ko kadeti ik gadu veic ar smagām mugursomām un nogurušiem soļiem. Tas ir pārbaudījums, kas parāda to, ko ikdienā paši dažreiz nepamanām. Spēks, kas lielāks par nogurumu, disciplīna, kas stingrāka par šaubām, un komandas gars, kas neļauj palikt vienam. Katrs solis šajā maršā ir pierādījums tam, ka kadets spēj pārvarēt ne tikai ceļu, bet arī pats sevi. Tieši brīžos, kad kājas kļūst smagas un klusums starp soļiem šķiet garāks par pašu distanci, rodas īstā izturība.

Akadēmijas kadeti, kas izgājuši iesvētības jeb Balto nakti februārī, tiek sadalīti pa nodaļām, jauktā secībā. Starta pulksten 20.00, katra grupa startē ik pa 20–30 minūtēm. Pirms marša jūtams satraukums. Kurša biedri ir kaujinieciskā noskaņojumā, par spīti ierastajam nogurumam – neatņemamai sastāvdaļai, jo ir ikgadējās Vasaras lauka nometnes vidus.

Pārgājiena laikā var novērot katra kadeta raksturu un to, cik viņi ir spēcīgi, īpaši tad, ja blakus ir atbalstoša un motivējoša komanda. Nogurums, sviedri un noberzta kāja – tas viss ir nieks. Pēc marša noiešanas karavīru sejās vērojams atvieglojums un smaids, jo maršs, pirms kura mocīja neziņa un apjukums, nu ir galā. Katrs, kas to pieveicis, ir pierādījis sev un saviem biedriem, ka ir akadēmijas kokardes cienīgs.

Berete, ko kadets saņem marša noslēgumā, ir ne tikai formas elements, bet arī zīme. Zīme, ka esi izturējis, atbalstījis citus un paveicis to, ko daudzi neuzdrošinās pat mēģināt. Kokarde, ko kadets saņem, ir apliecinājums tam, ka katrs pārbaudījums, katra stacija un katrs solis ir bijis tā vērts.

Šis pārbaudījums raisa līdzīgas sajūtas kā grupas “AC/DC” dziesma “Highway to Hell” – tā iemieso to brutāli godīgo enerģiju, kas rodas, kad tu ej uz priekšu, neskatoties uz šķēršļiem. Tā nav dziesma, kas stāsta par iznīcību, – tā stāsta par ceļu, kuru izvēlas tie, kuri nebaidās no grūtībām. Berešu maršs nebija ceļš uz elli – tas bija ceļš uz to, kas mūs padara stiprākus nekā jebkad agrāk.

NAA kadeti Berešu marša uzdevuma izpildē 2025. gada 7. jūlijā Ādažu polīgonā. Foto: Santa Vojevodska

NAA prorektor pl. Ēriks Keisters uzrunā kadetus. Berešu maršs, 2025. gada 7. jūlijs. Foto: Santa Vojevodska

Laila Tiģere,
NAA Bibliotēkas vadītāja

MĀKSLINIEKU JĀNI ANMANI PIEMINOT

2025. gada 9. novembrī 81 gada vecumā mūžībā devās mākslinieks Jānis Anmanis – spilgta personība Latvijas mākslā. Jānis Anmanis bija daudzu mākslas nozaru pārstāvis, viņa talanti papildināja cits citu, un katrs no tiem – glezniecība, grafika, mūzika, dzeja, pantomīma, pasākumu veidošana u. c. – atspoguļoja viņa plašo radošo diapazonu. Jāņa Anmaņa mākslas darbi glabājas gan Latvijā, gan ārvalstu muzejos un kolekcijās, viņa māksla ir sasniegusi skatītājus daudzviet pasaulē, un priecē arī mūsu kadetus, mācībspēkus un darbiniekus.

2004. gadā mākslinieks Jānis Anmanis viesojās Nacionālajā aizsardzības akadēmijā – Tradīciju zālē notika radošā tikšanās ar viņu. Atceros, ka pie sienas bija izvietoti viņa darbi – diezgan liela formāta gleznas un mākslinieks visā savā neapslāpēti neparastajā savdabībā ļāva sevi nedaudz iepazīt. Gleznotājs, kurš nereti redzēja pasauli kā pasaku, mazu daļiņu sevis atstāja arī mums – tikšanās noslēgumā Meistars dāvināja akadēmijai savu gleznu “Senatnes balss”, kas tapusi 1990. gadā. Jāņa Anmaņa darbi nereti apvieno cilvēku figūras un simbolus, veidojot gan senatnes, gan svētuma noskaņu, un tieši šāda man šķiet mums dāvētā glezna. Bet mākslas būtība sniedz iespēju katram iztēloties savu redzējumu.

Gleznu “Senatnes balss” var aplūkot NAA Labklājības centrā pie kapelas.

Jānis Anmanis. Glezna “Senatnes balss” (1990).
Foto: Laila Tiģere

STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

Anete Ratniece,

NAA militārā speciāliste (militāri publisko attiecību jomā)

STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA NAA 2025. GADĀ

Starptautiskā sadarbība ir viens no Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas (NAA) stratēģiski nozīmīgākajiem darbības virzieniem. Sadarbība ar partnerinstitūcijām gan Eiropā, gan ārpus tās ļauj NAA kadetiņiem ne tikai paplašināt profesionālo zināšanu un prasmju loku, bet arī attīstīt spēju sadarboties starpkultūru vidē un darboties ārpus ierastās komforta zonas. Viens no NAA starptautiskās sadarbības principiem paredz, ka katram kadetam studiju laikā ir iespēja piedalīties partnerinstitūciju organizētajos apmācību moduļos, pieredzes apmaiņas programmās vai citos starptautiskos pasākumos. Šādas aktivitātes ļauj NAA kadetiņiem gūt ieskatu citu valstu akadēmiskajā vidē un profesionālajā praksē, paplašina sadarbības partneru tīklu un veicina jaunu, ilgstošu kontaktu veidošanu.

Svarīga sadarbības dimensija ir arī dažādu starptautisko pieredžu nodrošināšana: kadeti var piedalīties apmācību moduļi citā valstī, uzņemt ārzemju kadetus vai mācīties kopā ar ārvalstu pasniedzējiem. Katrs šāds kontakts bagātina NAA kadetu pieredzi, paplašina izpratni par starptautisko dimensiju nozīmi un stiprina mūsu kopīgo mērķi – veidot kompetentu, atbildīgu un starptautiski orientētu profesionāļu sabiedrību.

West Point U.S. Military Academy rīkotajās sacensībās SANDHURST 2025.
Foto: no West Point U.S. Military Academy foto arhīva

Lai arī NAA aktīvi piedalās starptautiskās sadarbības jomā un regulāri izmanto partnerinstitūciju piedāvātās mobilitātes iespējas, institūcija turpina attīstīt sadarbību un meklēt jaunas iespējas. Pastāvīgi tiek pilnveidoti esošie projekti, veidotas jaunas iniciatīvas un uzrunāti potenciālie sadarbības partneri. Divpusējās sarunas un citas aktivitātes tiek organizētas, lai NAA kadeti, mācībaspēki un personāls iegūtu plašu un daudzveidīgu starptautisko pieredzi, kas veicina gan akadēmisko izaugsmi, gan starpkultūru sapratni.

2025. gadā 114 NAA kadeti ir piedalījušies starptautiskās aktivitātēs – gan dažādos īstermiņa apmācību moduļos, gan semestra garumā. NAA kadeti ir guvuši nozīmīgu starptautisko pieredzi, iesaistoties dažādos apmācību projektos kopā ar ārvalstu

kolēģiem. Šo aktivitāšu laikā viņi attīstījuši gan teorētiskās zināšanas, gan praktiskās iemaņas darbā starptautiskā vidē.

2025. gadā NAA kadeti piedalījās Ziemas karadarbības kursā Igaunijā, kopējās drošības un aizsardzības politikas kursā Grieķijā, militārās līderības kursus, kā arī citās aktivitātēs – militārajās sporta spēlēs Polijā, drosmes skrējienā Lietuvā, militārajās sacensībās “All Rounder 2025” Slovākijā u. c.

Šajā gadā NAA pasniedzēji viesojās Terēzes Militārajā akadēmijā Austrijā, Ģen. T. Koscuško Sauszemes spēku militārajā universitātē Polijā, Igaunijas Militārajā akadēmijā organizētajos militārajosursos. Mācībspēki organizēja lekcijas un profesionālos seminārus gan NAA kadeti, gan tālākizglītības programmu dalībniekiem. Vizītes laikā pasniedzēji ne tikai dalījās ar savām zināšanām, bet arī veicināja tiešu pieredzes apmaiņu un dialogu, kas padziļināja izpratni un stiprināja profesionālās saites starp institūcijām.

Turpinot iepriekšējos gados uzsāktu, arī šogad NAA ir būtiski paplašinājusi sadarbību ar Ukrainas institūcijām, īpaši akcentējot pieredzes apmaiņu un zināšanu atbalstu kara apstākļu skartajām struktūrām. Šī sadarbība sniedz iespēju gan nodot Ukrainas pārstāvjiem mūsu uzkrātās zināšanas, gan gūt ieskatu viņu profesionālajā pieredzē un situācijas realitātē. Latvijā tika uzņemtas Ukrainas akadēmiju delegācijas, Ukrainas kadeti piedalījās mūsu organizētosursos, piemēram, Vasaras lauka nometnē, *Tactical-Special Training in Modern Combat Operations* u. c. Gada laikā tika rīkoti arī specializēti semināri un diskusijas, kas ļāva Ukrainas speciālistiem papildināt zināšanas un iepazīties ar jaunākajām profesionālajām aktualitātēm un NAA pārstāvjiem – gūt tiešu ieskatu notiekošajā, tostarp informāciju, kas iegūta no frontes līnijās strādājošiem ekspertiem.

Kopumā 2025. gads NAA starptautiskajā darbībā iezīmējies kā būtiskas izaugsmes un mērķtiecīgas attīstības periods. Gan kadetu, gan mācībspēku iesaiste starptautiskajos projektos un vizītēs apliecina, ka NAA spēj pielāgoties mainīgajiem apstākļiem un vienlaikus saglabāt konsekventu virzību uz kvalitāti un profesionālo kompetenci. Sadarbība ar partneriem ārvalstīs ne tikai paplašina akadēmisko pieredzi un nodrošina aktuālu zināšanu apmaiņu, bet arī stiprina institūcijas spēju reaģēt uz globālajiem izaicinājumiem.

Ārvalstu kadetu prakses NAA

Starptautiskajā vidē NAA rīkotās aktivitātes un organizētie kursi turpina gūt ievērojamu atzinību, apliecinot to kvalitāti un nozīmi profesionālajā sadarbībā. 2025. gadā NAA īstenoja vairākus nozīmīgus projektus un pasākumus, kā arī aicināja starptautiskos kadetus piedalīties tradicionālajā Ziemas ballē, kas šogad notiek kopā ar NAA personālu, radot īpaši iekļaujošu un draudzīgu atmosfēru. Mums ir prieks ik gadu sagaidīt viesos kadetus no ārvalstu institūcijām NAA organizētajās starptautiskajās kadetu aktivitātēs, tādējādi paplašinot sadarbības tīklu un stiprinot daudzpusīgu akadēmisko mijiedarbību.

Šajā gadā NAA ar gandarījumu uzņēma kopumā 68 ārvalstu kadetus, kuri pievienojās gan īstermiņa mobilitātēm, gan pilna cikla studiju aktivitātēm. Ārvalstu kadetu skaita pieaugums apliecina NAA spēju nodrošināt starptautiski konkurētspējīgu un atbalstošu studiju vidi. Mūsu mācībspēki un personāls īpašu uzmanību pievērta tam, lai nodrošinātu kadeti vienmērīgu integrēšanos studiju procesā un piedāvātu daudzpusīgas iespējas pilnveidot gan akadēmiskās zināšanas, gan starpkultūru kompetences. Šī pieredze bagātina studiju vidi un veicina ilgtspējīgu starptautisko sadarbību, kas ir būtiska mūsdienu augstākās izglītības kvalitātes rādītājam.

NAA mācību kursi ir veidoti atbilstoši starptautiski saskaņotām apmācību vadlīnijām un izceļas ar savu daudzdimensionālo pieeju. Nodarbības risinās ne tikai NAA iekštelpās,

kur tiek pilnveidotas teorētiskās zināšanas, – tikpat būtiska ir praktisko situāciju apguve ārpus auditorijām, kā arī vieslektoru iesaiste no partnerinstitūcijām, kas sniedz kadetiņiem aktuālu, praksē balstītu skatījumu.

Tāpat kā iepriekšējos gados, arī šogad iekļāvām ārvalstu kadetus mūsu NAA rīkotajās aktivitātēs un mācībuursos – Vasaras lauka nometnē, Starptautisko kadetu nedēļā, *Crisis Management Operations (CMO)* un *Fight In Built Up Area (FIBUA)* apmācību moduļos. Vasaras lauka nometnes programmas ietvaros kadeti iegūst zināšanas par šaušanas principiem, kājnieku kaujas pamatprocedūrām un taktisko uzdevumu plānošanas faktoriem. Prasmju līmenī viņi spēj precīzi neitralizēt mērķi vidējā distancē, izmantojot dažādas šaušanas pozīcijas, kā arī praktiski pielietot lauka kaujas iemaņas uzdevumu izpildē. Attīstītās kompetences ļauj kadetiņiem patstāvīgi un efektīvi pielietot kājnieku lauka kaujas prasmes nodaļas un vada taktisko uzdevumu ietvaros.

Ārvalstu karavīru dalība Vasaras lauka nometnē. Foto: Santa Vojevodska

Fight In Built Up Area programmā kadetiņiem tiek izvirzīti vairāki būtiski priekšnoteikumi, kas nodrošina vienlīdzīgu sagatavotības līmeni un efektīvu mācību procesu. Pirmkārt, kadetam jāatbilst Eiropas valodu apguves B1 līmenim angļu valodā, kas nodrošina spēju aktīvi piedalīties tematiskajās diskusijās un sekot līdz mācību saturam. Otrkārt, programmas dalībniekiem jābūt sekmīgi pabeigtai militārajai pamatapmācībai, kas kalpo kā pamats turpmāko prasmju attīstībai. Tāpat nepieciešama arī 1. līmeņa apmācības vai tai līdzvērtīgas sagatavošanās sekmīga nokārtošana.

Kareivis Erlands Gavis,
NAA Sauszemes spēku militārās vadības 2. kursa kadets

PAVASARA SEMESTRIS POLIJAS SAUSZEMES SPĒKU AKADĒMIJĀ

Šogad man pavērās lieliska iespēja doties uz Polijas Sauszemes spēku akadēmiju *Akademia Wojsk Lądowych* (AWL) Vroclavā. Iepriekšējas pieredzes saistībā ar *Erasmus+* programmu man nebija. Pavasara semestris sākās 2. martā un beidzās 28. jūnijā.

2. martā ierodoties Vroclavā, devos uz studentu kopmītni, kur tika izmitināti visi *Erasmus+* dalībnieki, iekārtojot un iepazīnos ar pāris kadeti. Kopā mūsu bija 31 kadets no 10 valstīm. Nākamajā dienā tika rīkots svinīgais pasākums, izvade un semestra oficiāla atklāšana. No kopmītnēm uz akadēmiju mūs pavadīja piekomandētie poļu kadeti. Akadēmijā satiku visus virsniekus un pasniedzējus, kuri piedalās šajā programmā. Mums tika izrādīta akadēmijas teritorija, iepazīnāties ar mācību priekšmetiem un lekcijām, un vakars noslēdzās ar svētku pusdienām.

Ikdienas transports no kopmītnēm uz akadēmiju bija autobuss, pārvietošanās iespējas pa Vroclavu un visu Poliju ar publisko transportu nebija limitētas, kas brīvajā laikā ļāva neierobežoti apmeklēt citas pilsētas. Pati pirmā nedēļa bija nedaudz izaicinoša. Lai adaptētos jaunajai videi un saprastu, kā šeit viss notiek, bija vajadzīgs nedaudz laika. Otrajā nedēļā mūsu rīcībā bija arī gids, kas iepazīstināja ar pilsētu un tās vēsturi. Pa vidu lekcijām maijā bija ielānota trīs dienu ekskursija uz Krakovu un dažādiem vēsturiskiem objektiem – gida pavadībā uzzinājām par pilsētu un tās vēsturi. Devāmies arī uz viduslaiku sāls raktuvēm, kuru maksimālais dziļums bija apmēram 360 metri zem jūras līmeņa, un cietoksni “Srebrna Gura” (*Srebrna Góra*).

Lekcijās bija ietverta gan teorētiskā, gan praktiskā daļa, piemēram, militārajā vadībā bija sagatavoti trīs mācību bloki, teorija, praktiskie vingrinājumi un fiziskā sagatavotība. Praktiskajā daļā stiprinājām līderības prasmes un sadarbojāmies ar citu valstu kadeti. Tika dotas dažādas šķēršļu trases ar noteiktu uzdevumu un scenāriju, katrā izvirzot savu komandieri un nākamajā to nomainot. Aprīļa vidū piedalījāmies akadēmijas sporta spēļu dienā, kur pāris cilvēku no mūsu vidus spēlēja galda tenisu, basketbolu un volejbolu. Šīs lekcijas un mācību priekšmeti deva ieskatu, ko un kā mācās poļu kadeti. Viens no priekšmetiem bija saistīts ar zirgiem, un tas palīdzēja gūt teorētiskas un praktiskas zināšanas par šo dzīvnieku.

Brīvajā laikā ar citiem kadeti devos uz pilsētu un pasākumiem; par dažādām vietām lielākoties stāstīja piekomandētie poļu kadeti, kuri palīdzēja iepazīt Polijas kultūru, ēdienus, ieteica vietas un pilsētas, kuras apmeklēt. Bez viņu palīdzības Polija un tās kultūra nebūtu iepazīta pilnvērtīgi.

Pati Vroclava ir studentu pilsēta, jo lielais skaits studentu, universitāšu un *Erasmus+* mobilitātes programma padara to daudzveidīgu pilsētu, kur nav tik izteiktas poļu kultūras, bet gan kultūru un tradīciju dažādība.

Pēdējā nedēļā devāmies uz kalniem pilsētā Šklarska Poremba (*Szklarska Poręba*), kur bija ielānoti dažādi uzdevumi; šajā apmācību nedēļā mums pievienojās kadeti no citām valstīm. Pirmajā dienā tikām sadalīti trīs komandās un īsi iepazīstināti ar nedēļas plānu un pašu pilsētu. Otrajā dienā saņēmām uzdevumus un teorētisko ievadu par to, kā jāveic starptautiskās miera sarunas, piemēram, lai veiktu gūstekņu apmaiņu. Trešajā dienā veicām orientēšanos ar uzdevumiem pa kalniem un mežiem, apmēram 15 km distancē, kas deva jaunu pieredzi un skaistus kalnu skatus. Ceturtajā dienā bija jāiziet četras stacijas, veicot uzdevumus par tām tēmām, ko bijām mācījušies iepriekšējās dienās, proti, miera uzturēšanas sarunām, un vakarā kopā ar mācību personālu un sadarbības kadeti

baudījām svētku vakariņas, kas noslēdza šo pavasara semestri. Piektajā un noslēdzošajā dienā bija jāveic pēdējais uzdevums – uzkāpt augstākajā kalna punktā, apmēram 1000 metrus virs jūras līmeņa. Tas prasīja apmēram trīs stundas. Atvadījāmies no mācību personāla, kas ar mums sadarbojās, un devāmies atpakaļ uz Vroclavu, kur atgriezāmies vakarā un pirms došanās atpakaļ uz savām valstīm kopā ar citiem kadetiņiem devāmies uz pēdējām vakariņām Polijā.

Zināšanas, iemaņas, draugi un kontakti, ko ieguvu šajos četros mēnešos, sniedza man unikālu un nepārspējamu pieredzi turpmākajā gaitā. Manuprāt, šāda tipa sadarbība starp NAA un AWL ir jāuztur, lai katru gadu kadeti iegūtu noderīgas zināšanas, pieredzi un plašāku skatu uz citu valstu kultūrām, kā arī iemantotu jaunus draugus.

Nedēļa Šklarska Poremba kalnos. Foto: no personiskā arhīva

Pirmā diena "Akademia Wojsk Łądowych". Foto: no personiskā arhīva

*Dižmatroze Paula Valtere,
NAA Jūras spēku militārās vadības 3. kursa kadete*

LĪDERĪBAS ATTĪSTĪBAS KURSS ASV ZIEMEĻDŽORDŽIJAS UNIVERSITĀTĒ

Gada sākuma tika izplatīta informācija par iespēju doties komandējumā uz Amerikas Savienotajām Valstīm (ASV). Pretendentiem bija jāatbilst šādām prasībām: spēja brīvi komunicēt angļu valodā, orientēšanās prasmes apvidū, praktiskās un teorētiskās zināšanas darbībām ar ieročiem, laba fiziskā sagatavotība, vismaz sešus mēnešus pēc atgriešanās derīga pase.

Tā laika kursa priekšnieks kapteiņleitnants Artis Strautiņš iedrošināja mani pieteikties braucienam, par ko esmu viņam ļoti pateicīga. Tomēr arī šaubījos, vai spēšu demonstrēt profesionalitāti un veidot pozitīvu tēlu par salīdzinoši mazo Latviju un Nacionālo aizsardzības akadēmiju (NAA), iespējams, spēcīgākajai valsts armijai pasaulē.

Man un manam komandējuma kolēģim Sauszemes spēku 4. kursa kadetam, dižkareivim Kristīnam Stepem tika dots mazāk par mēnesi, lai sakārtotu ievērojamu daudzumu dokumentācijas legāla ieceļošanas statusa ASV iegūšanai. Informācija par to, kas mūs sagaida Ziemeļdžordžijas Universitātes (UNG) rīkotajā Līderības attīstības kursā (LDP), kā arī par nepieciešamajām lietām, ko ņemt līdzi, bija ļoti ierobežota. Zinājām, ka piedalīsimies lauka taktiskajā uzdevumu (FTX) fāzē, pavadot trīs naktis mežā, kā arī būs iespēja uzlabot šaušanas un navigācijas prasmes.

Sniegotajā 17. februārā rītā izlidojām no Latvijas un ap plkst. 16 ielidojām Atlantā, Džordžijas štatā, kur mūs jau gaidīja augstākais virsseržants (atv.), UNG Starptautiskās sadarbības nodaļas priekšnieka vietnieks Terijs Baumans. Viņš mūs aizveda uz Dalonegu – mazu pilsētiņu, kurā bez tās pastāvīgajiem iedzīvotājiem izvietots Ziemeļdžordžijas Universitātes komplekss ar vismaz 7000 studentiem. Universitātes teritorija radīja grandiozu iespaidu: tur bija komplekss ar brīvi pieejamu bibliotēku, sporta zāli divos stāvos ar trīs basketbola laukumiem, vairākām ēdnīcām, pastu, basketbola arēnu, maziem veikaliņiem. Pirmajā dienā ziņkāre ņēma virsroku, un devāmies uz sporta zāli, kur valdīja īsta rošība.

Pirmo pilno dienu ASV mēs pavadījām kopā ar Teriju, kurš mūs tuvāk iepazīstināja ar universitātes kompleksu. Tikāmies ar pieredzes bagātiem atvaļinātiem dienesta darbiniekiem, ieskaitot ģenerāli, kurš piedalījies pirmajās operācijās pret terorismu Afganistānā. Pēc tam pievienojāmies Grieķijas, Lietuvas un Polijas akadēmijas kadetiem, lai apskatītos lekciju procesu. Pirms un pēc FTX mums tika norādīts, ka rīta fiziskās sagatavotības treniņi nav obligāti, tomēr piedalījāmies vienā no tiem, lai novērtētu kadetu sagatavotību un norisi. Pēcpusdienā bijām piesaistīti starptautiskajiem kadetiem kā novērotāji, lai gūtu priekšstatu par citām lekciju norisēm.

Par pašu LDP apmācību vairāk informācijas ieguvām no lietuviešu un grieķu kadetiem, kuri ar mums pavadīja vairāk laika nekā paši UNG kadeti. Tā kā netikām piesaistīti nevienam vadam, mums īsti nebija izveidojies normāls kontakts ar kadetiem. LDP kurss ir ļoti līdzīgs NAA Jaunākā līdera kursam (JLK), kurā komandējuma partneris Kristians pats ir piedalījies kā kurators, lai apmācītu kadetu kandidātus apgūt nodaļas komandiera pienākumus, pavēles došanu un nodarbību vadīšanas prasmes.

Nākamās dienas līdz FTX vadījām galvenokārt kopā ar Teriju, kurš mūs iepazīstināja ar Dalonegas pilsētiņu, rosināja apskatīt apkārtni un apbrīnot skaistos skatus, kā arī aizveda apskatīties *Camp Merrill* – nometni, kurā trenējas ASV reindžeri, lai mums rastos priekšstats par kalnaino poligonu un iespaidīgo nometnes vietu.

Ceturtdienā saņēmām papildu ekipējumu, kas bija nepieciešams, lai varētu aizvadīt FTX bez starpgadījumiem, un pēc tam pēcpusdienā notika PCI (pirmskaujas pārbaude). Nepilnu stundu pirms izbraukšanas saņēmām arī ieročus un devāmius uz *Fort Moore*, kur notika FTX. Atšķirībā no Latvijā pierastā brauciens uz poligonu notika amerikāņu standarta skolas autobusos, kur klausījāmies mūziku un pārsteigti pētījām civilos iedzīvotājus, kuri bija laimīgi un priecīgi. Pilnīgs pretstats mūsu akadēmijas praksei.

Var piekrist, ka izpratne par FTX nozīmi Amerikā ir citāda, tuvāka tulkojumam – tās tiešām ir lauka kaujas iemaņas. Toties Latvijā mēs izmantojam FTX, lai izpildītu galveno uzdevumu, par ko pirms tam esam apguvuši nepieciešamās zināšanas un prasmes. Amerikāņu FTX neattiecas uz taktiku, piemēram, patruļbāzi, slēpni vai reidu, viņi izmanto individuālās teltis un taktisko faktoru neietver.

Piektadienu jau no agrā rīta pavadījām, kopumā piecas reizes orientējoties pa dažāda veida apvidu: pirmā skaitījās izmēģinājuma reize, nākošās divas bija ieskaites pārbaudes, kur bija nepieciešams iegūt trīs no pieciem kontrolpunktiem, kas mums nesagādāja nekādas problēmas. Pēdējās divas bija nakts orientēšanās.

Nepatīkami pārsteidza LDP kadetu vienaldzība pret starptautiskajiem kadetiem, atmosfēra bija gluži citāda, bez tādas pretimnākšanas, kādu universitātē saņēma vieskadeti oktobrī. Vietējo kadetu vienaldzība, komentāri par latviešu kadetiem, pat īsti nezinot, kur mūsu valsts atrodas pasaules kartē, bija ļoti nejauka. Protams, bija arī pozitīva pieredze saskarsmē ar UNG kadetiem, kuri bija ļoti atsaucīgi.

Sestdienā jau agri no rīta virzījāmies uz pirmo šautuvi – tur mūs apmācīja speciālisti, kuri jau vairākus gadus nodarbojas ar prasmīgu šaušanu. Izgājām cauri galvenajām šaušanas pozīcijām un turpinājām ar triecienšautenes AR-15 piešaušanu. Pati šaušana notika ar mehānisko tēmekli, un pats ierocis atšķīrās ar vieglumu, aizslēga pārvilkšanu un sitienu no šāviena. Respektīvi, karavīram ir iedotas četras magazīnas, katrā 10 patronas. Pirmais šāviens – kontrolšāviens – jāveic stāvus pa 25 metrus tālu mērķi, pēc šāviena jāieņem pozīcija guļus un jāizšauj pārējās deviņas patronas. Izšaujot pirmo magazīnu, patstāvīgi jāsamaina magazīna un jāieņem pozīcija guļus ar balstu, un jāturpina uzdevums. Tad ir jāieņem pozīcija celis ar balstu (šī uzdevuma veikšanai izveidota speciāla barikāde, kas tiek pielietota kā balsts katrai šaušanas pozīcijai). Kad ir izšauta trešā magazīna, jāieņem pozīcija stāvus, jāsamaina magazīna un jāpabeidz uzdevums. Mērķi katrā pozīcijā atrodas dažādos attālumos, un katram mērķim ir paredzēta sava patrona; ja netrāpa, tad jāturpina šaut pa nākamo mērķi. Pastāv arī laika ierobežojums: ja neesi laicīgi sašāvis, piemēram, četrus paceltos mērķus, tie pēc noteikta laika nolaižas un paceļas nākošie. Lai kvalificētos, ir jāsašauj vismaz 23 no 40 mērķiem.

Svētdienā notika pēdējais FTX pārbaudījums, mūsu gadījumā – maršs 10 jūdzes (aptuveni 16 km) ar 15 kg smagu somu; marša pabeigšanai bija iedotas trīs stundas. Nepārvietojāmies ierindā, lai kadetiem būtu iespēja pašiem pierādīt, kādā tempā viņi spēj pieveikt šo posmu un izaicināt paši sevi. Pabeidzot maršu, somas tika nosvērtas, lai pārbaudītu iespējamu krāpšanos. Pēc marša tika dota atļauja apkopt kājas un savākt atlikušo ekipējumu, tad visi sakāpām autobusos un devāmies atpakaļ uz universitāti.

Atgriežoties kopmītnēs, atlikušo dienas daļu varējām atpūsties un atgūt spēkus. Pārējās dienas atkal pavadījām ar Teriju, aplūkojot citas skaistas vietas – zelta raktuves muzeju, ūdenskritumus, un tad jau bija klāt diena, kad devāmies mājās.

Paula Valtere ar ASV kadeti Šepardu brīvājā laikā.
Foto: no personiskā arhīva

*Kareivis Jurgis Grīgs,
NAA Gaisa spēku militārās vadības 3. kursa kadets*

KOPĒJĀS DROŠĪBAS UN AIZSARDZĪBAS POLITIKAS KURSS HELĒNIKAS GAISA SPĒKU AKADĒMIJĀ

Šī gada rudenī man bija iespēja piedalīties Erasmus+ programmā un apmeklēt Helēnikas Gaisa spēku akadēmiju Grieķijā. Brauciena galvenais mērķis bija apmeklēt lekcijas un iepazīties ar *Common Security and Defence Policy* (Kopējā Drošības un aizsardzības politika) pamatprincipiem.

Komandējuma ilgums bija piecas dienas, un dienu grafiks bija līdzīgs. Apmeklēju lekcijas, kurās varēja uzzināt daudz jauna par tādām tēmām kā atsevišķas Eiropas Savienības armijas iespējāmība, dronu karadarbības iespējas, dzimumu izaicinājumi armijā u. c. Lekciju laikā tika uzdots arī grupu darbs, kurā bija jāizveido prezentācija un jāprezentē, dodot iespēju aprunāties un iepazīties ne tikai ar grieķu, bet arī citu valstu kadetiem, kas, manuprāt, bija visnoderīgākais šī komandējuma laikā.

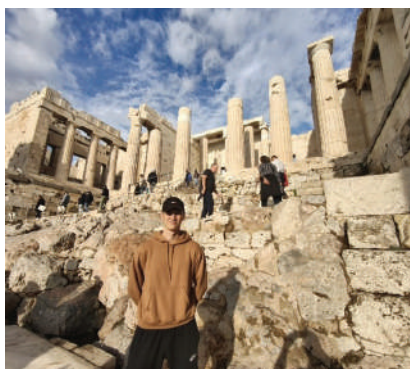
Pēc lekcijām devāmies ekskursijā uz Atēnām, kur tika dotas aptuveni trīs stundas, lai aplūkotu ievērojamākos apskates objektus. Redzējām Atēnu skaistākos apdzīvotos rajonus, Atēnu Kara muzeju, Akropoli, kā arī izmantojām iespēju nopeldēties jūrā, kur oktobra laikā ūdens temperatūra joprojām pārsniedz 25 °C.

*Lekciju apmeklēšana.
Foto: Helēnikas Gaisa spēku akadēmija*

*Pie grieķu lidaparāta Atēnu Kara muzejā.
Foto: no personiskā arhīva*

*Slavenās Akropoles drupas.
Foto: no personiskā arhīva*

No pilsētas apmeklējuma parasti atgriezāmies jau krēslā, tomēr diena vēl nebija galā. Piemēram, vienu vakaru tika rīkots t. s. "Ice breaker" – saliedēšanās pasākums, kura laikā bija daudz iespēju socializēties un iepazīties ar ārvalstu kadetiem, uzzināt par viņu ikdienu un dienesta gaitām. Citās dienās bija iespēja apmeklēt Helēnikas akadēmijas kadetu klubu, kurā arī tika piedāvātas vairākas izklaides un saliedēšanās iespējas.

Pēdējā komandējuma dienā risinājās noslēguma pārbaudījums par nedēļā apgūtajām tēmām, kuru sekmīgi nokārtojām. Par to tikām apbalvoti ar trim kredītpunktiem, kuri ir pielīdzināmi NAA punktiem.

Kopumā šis komandējums bija ļoti noderīgs un interesants. Tā bija iespēja ne tikai gūt jaunas zināšanas, bet arī iepazīties un sadraudzēties ar jauniem cilvēkiem, un tas noteikti paliks atmiņā. Man šis komandējums neradīja domu, ka esmu darbā, bet gan drīzāk nelielā vienas nedēļas ceļojumā. Ceru, ka šī sadarbība turpināsies, lai dotu iespēju šo unikālo pieredzi izmantot arī citiem kadetiem.

*Dižkareivis Toms Gaigalnieks,
NAA Sauszemes spēku militārās vadības 3. kursa kadets*

SACENSĪBAS "SANDHURST" ASV

Sacensības "Sandhurst" ir vienas no prestižākajām un tradīcijām bagātākajām kadetu militārajām sacensībām pasaulē. Tās tiek organizētas jau vairāk nekā 50 gadus, taču starptautiski – kopš 1993. gada. Sacensības katru gadu notiek vienā un tajā pašā vietā – Vestpointā, Ņujorkas štatā, ASV. Vestpointa ir militāra pilsēta, kas laika gaitā izveidojusies, pateicoties Vestpointas militārajai akadēmijai.

Viss sākās pirms diviem gadiem, kad iepriekšējā komanda bija atgriezusies no ASV un dalījās pieredzē un pārdomās. Tas bija mirklis, kad es sapratu, ka es arī gribu tur būt, gribu ar godu pārstāvēt mūsu akadēmiju un nest valsts vārdu pasaulē. Sapratu: ja būs iespēja, tad pieteikšos un darīšu visu, lai uz turieni tiktu. Tā arī notika! Drīz tika izsludināta atlase nākamajiem kadetiem par iespēju doties uz ASV un pārstāvēt akadēmiju. Atlase nebija viegla, tika izvēlēti labākie no labākajiem. Brīžiem pat sāku šaubīties, vai mani paņems komandā, jo vairāk nekā puse kandidātu laika gaitā tika atsijāti un palika tikai stiprākie. Treniņi nebija viegli, nācās sportot arī brīvdienās, taču tas bija to vērts, mēs bijām gatavi ziedot savu brīvo laiku, lai komanda taptu stiprāka.

Ierodoties Amerikā, mūs pārņēma izbrīns – tik daudz jauna visapkārt! Pati Vestpointas akadēmija izskatījās kā pils kinofilmās, tai apkārt neskaitāmi futbola, beisbola un citu sporta veidu stadioni, likās, ka pat zāle tur ir zaļāka. Viss tik skaists, sakārtots, jauna sporta infrastruktūra un pasakaini skaists skats uz jebkuru pusi. Izkāpjot no mašīnas, mūs pārņēma neliela eiforijas sajūta.

Taču nebijām tur ieradusies, lai baudītu skatus, – mēs braucām pārstāvēt savu valsti. Nākamajās dienās sākās treniņu un sagatavošanās posmi. Varēja just, cik ļoti satuvinājušies tobrīd bijām, bija sajūta, ka esam nevis komanda, bet ģimene.

Atceros starta šāvienu sacensībām. Pirmais etaps pilnā ekipējumā bija jāskrien tieši pret kalnu – toreizējās sajūtas grūti izteikt vārdiem, bet vēl tagad, to atceroties, sirds sāk dauzīties ātrāk. Es vairāk nekā 10 gadus nodarbojos ar vieglatlētiķi, taču vēl nekad nebiju saskāries ar tik grūti pievēršamu distanci, un tas bija tikai sacensību sākums. Tad nāca posms, kur bija jākāpj kalnā. Šķita, ka pie kājām piesieti ķieģeļi, kalns veda vairāk augšup nekā uz priekšu. Latvijā nav nekā pat tuvu tam, ar ko varētu salīdzināt. Uzkāpjot kalnā, jau tāpat bija sajūta, ka trūkst gaisa, bet

Crossfit stacija. Foto: Mārtiņš Mārtužs

nākamais uzdevums bija jāveic gāzmaskās. Skrienot ar perifēro redzi manīju, kā puīši no citām komandām ģībst. Viss AMI kostīms bija slapjš no sviedriem, gan mūsu, gan sāncenšu. Ūdeni dzērām spaiņiem, pie katras mazākās pauzes, jo baidījāmies no atūdeņošanās.

Kā fiziski sāpīgāko posmu atceros pēdējo – Crossfit staciju. Komanda tika sadalīta vairākās mazās stacijās (vidēji pa trim cilvēkiem katrā), es tiku Muscle-up stacijā. Šo staciju mērķis bija konkrētā laikā izpildīt iespējami daudz vingrinājumu. Jau pēc pirmajiem mēģinājumiem iepriekš iegūtās tūlznas pārplīsa un sāka asiņot rokas. Rokas sūrstēja, dedzināja, taču adrenalīns un patriotisms mūs dzina uz priekšu, sakodām zobus un darījām līdz galam.

Nezinu, kas notika, iespējams, slodzes maiņas vai ķermeņa pārslodzes iespaidā, bet skrienot no pēdējās stacijas uz finišu, sākās lokāli krampju uzbrukumi kājās. Līdz finišam bija atlicis mazāk nekā kā kilometrs, taču likās, ka līdz beigām netiksīm: kājas vienkārši pārstāja klausīt. Ar ko tādu saskāros pirmoreiz, un interesantākas ir tas, ka tas notika nevis ar atsevišķiem kadeti, bet gandrīz visiem no mūsu un pretinieku komandām.

Atceros lielo atvieglojuma sajūtu, kad, atskrienot finišā, varēju novilkt somu. Kājas bija tik jēlas, ka likās – nedēļu nespēšu pastaigāt, taču priekšā vēl bija maršs. Nedaudz atpūtāmies un devāmies uz marša starta vietu. Katrs spertais solis likās kā elle, taču tas nebija trakākais. Kad Latvijā trenējāmies, tikko bija nokūsis sniegs un āra temperatūra nebija augstāka par +5 grādiem, taču Amerikā, dienā, kad sākām iet maršu, tā bija ap +30. Šī temperatūras maiņa un Latvijai netipiski augstie kalni mūs gandrīz piebeidza. Bija ļoti grūti saņemties un turpināt iet, pa ceļam redzējām, kā citu komandu kadeti ģībst un krīt gar zemi no lielās pārslodzes. Sasniedzot finišu, prieks bija neaprakstāms. Tā tiešām bija viena no fiziski grūtākajām dienām mūsu dzīvē.

Komanda saka lielu paldies kapteinim Mārtiņam Mārtužam un seržantam Vladislavam Ņedaivodinam par to, ka spēja mūs sapurināt un dot motivāciju īstajos brīžos – tieši tad, kad tas bija nepieciešams!

Finišs pēc marša. Foto: Mārtiņš Mārtužs

Otrās sacensību dienas noslēdzošais uzdevums.
Foto: Mārtiņš Mārtužs

Noslēdzošais treniņš.
Foto: Mārtiņš Mārtužs

MANAS PĀRDOMAS PĒC STUDIJĀM NAA

Izlaidumā saņemot zobenu no Valsts prezidenta Edgara Rinkēviča. Foto: Ilmārs Znotiņš

Ir pagājis jau aptuveni pusgads, kopš esmu kļuvis par virsnieku. Patlaban dienu Lielvārdē, Gaisa spēkos, un reizēm aizdomājos par pieredzi, ko esmu guvis studējot. Saprotu, ka NAA absolvēšana ir ne tikai pabeigts posms, bet arī apliecinājums tam, ka mērķtiecība un neatlaidība veicina rezultātus.

Uzsāku studijas 2020. gadā, un atceros, ka tolaik nebija ne mazākās nojausmas, ko no tām sagaidīt. Nebiju pārliecināts par sevi, jo iepriekšējās militāras pieredzes man nebija. To es izjutu, kad piedalījos dažādos apmācībuursos līdz pat trešajam kursam. Personāla vadīšana, motivēšana un pašpārliecinātība man bija sveša, taču laika gaitā un pateicoties ne tikai saviem kursa biedriem, bet arī virsniekiem, instruktoriem un kursu kuratoriem, manī šīs īpašības kļuva arvien skaidrāk apzinātas un es kļuju drošāks, ne tikai vadot nodaļas vai vada līmeņa uzdevumus, bet arī ikdienā, kad šīs īpašības bija nepieciešamas. Tagad analizējot studiju gaitu, saprotu, ka esmu daudz iemācījies par sevi un studijas man ne tikai ir palīdzējušas iegūt jaunas zināšanas, kas noder dienestā, bet arī paralēli esmu labi iepazinis sevi, jo nepilni pieci gadi ir ļoti ilgs laiks, kad sevi analizēt, ja ne tieši, tad zemapziņā. Un esmu pārliecināts, ka tas notiek.

Tagad, kad esmu virsnieks, ikdienā saskaros ar daudz un dažādām situācijām, kurās ir nepieciešama daudzveidīga pieeja. Ja man ir jānosauc trīs galvenās īpašības, kuras esmu ieguvis studējot, tās būtu – disciplīna, kritiskā domāšana un cilvēcība. Manuprāt, šīs trīs īpašības ir kā stūrkmens, lai spētu kvalitatīvi pildīt savus pienākumus ne tikai ikdienā, bet arī ārpus dienesta, mājās pie ģimenes.

Ir svarīgi neaizmirst cilvēkus, kuri ir palīdzējuši man pilnveidot zināšanas studiju laikā un augt kā personībai, jo es uzskatu, ka katrs panākums, katrs mirklis, kad plūc uzvaras laurus, nav viena cilvēka, bet gan komandas darbs. Lielu atbalstu studiju laikā izjutu no saviem kursa biedriem, kuri man palīdzēja brīžos, kad bija grūti, lai gan zinu, ka arī viņiem nebija viegli. Arī Gaisa spēku programmas instruktori dalījās pieredzē un bija saprotoši grūtos brīžos – tas ļāva man atrast pareizo virzienu. NAA vadības un apmācību personāls

demonstrēja profesionālu attieksmi, veidojot apmācību kursus, un pilnveidoja studijas, lai es spētu iegūt reālas zināšanas, kuras noder. Jāpateicas arī manai ģimenei, kas man palīdzēja neiespējamo pārvērst par iespējamu.

Studijas NAA paliks atmiņā kā pozitīvs, pieredzes bagāts un personīgi nozīmīgs dzīves posms. Tagad vēlos pilnveidoties esošajā vienībā un gūt pēc iespējas vairāk zināšanu, lai nākotnē saskatītu pozitīvo, kā arī domātu kritiski un pamanītu virzienus, kuros būtu nepieciešami uzlabojumi. Noteikti esmu motivēts un nākotnē turpināšu studijas maģistrantūrā, jo virsniekam ir ne tikai jālepojas ar līdz šim iegūtajām zināšanām, bet vienmēr jābūt kustībā un jāiegūst jaunas zināšanas. Skatos nākotnē ar pārliecību, ka NAA iegūtās zināšanas un pieredze man ļaus attīstīties un iekļauties profesionālajā dienestā, lai stiprinātu un aizsargātu Latvijas sabiedrību.

Gods kalpot Latvijai!

*Lt. Rūdis Ruciņš-Vējiņš GS MV izlaidumā 2025. gada jūnijā, NAA.
Foto: Ilmārs Zhotiņš*

*Kareivis Kristiāns Feldmanis,
NAA Komandējošā sastāva virsnieka kursa kadets*

HELMUTA ŠMITA UNIVERSITĀTE – CITĀDS CEĻŠ UZ VIRSNIKĀ PAKĀPI

Šis nebūs klasiskais kadeta stāsts par to, kā izskatās jaunkareivja ceļš uz virsnieka pirmo pakāpi, bet gan par to, kā uzdrīkstēties iet nestandarta ceļu un nebaidīties novirzīties no ierastajām sliedēm.

2022. gada februārī es tiku imatrikulēts Gaisa spēku 1. kursā, un tikai pēc nepilniem diviem mēnešiem, apgūstot pirmos mācību priekšmetus, tika izsludināta iespēja visiem 1. kursa kadetiņiem turpināt mācīties Helmuta Šmita universitātē (*Helmut Schmidt Universität – Universität der Bundeswehr*, turpmāk tekstā HŠU) Vācijas otrajā lielākajā pilsētā Hamburgā. Vispirms šī iespēja šķita vilinoša, taču, kad uzzināju, ka būs jāstudē inženierzinātnes, pirmais entuziasms nedaudz apsīka. Fizika un matemātika gandrīz trīs gadu garumā? Nē, paldies, es sākumā nodomāju. Kā nekā vidusskolas pirmajā gadā es aizgāju no fizikas un matemātikas klases ar domu, ka šo vairs darīt negribu. Arī fakts, ka vairāki kadeti, kas mēģinājuši iet šo ceļu pirms manis, atgriezušies mājās no studijām priekšlaicīgi, sākotnēji nebija iedrošinošs. Tomēr kaut kas man neļāva šo domu tik viegli atmet. Gribēju sevi pārbaudīt un tomēr ticēju, ka absolvēt Šmita universitāti ir iespējams. Jo – kas gan ir sliktākais, kas var notikt? Labāk ir izmēģināt un “aplauties”, nekā neuzzināt nemaz.

Tā nu es pieteicos šīm studijām. Plāns bija šāds: tā vietā, lai četrarpus gadus mācītos NAA Gaisa spēku kursā, es nepilnus divus gadus studēšu Vācijā, atgriezīšos Latvijā ar bakalaura grādu inženierzinātnēs, turpināšu studijas NAA un absolvēšu to Komandējošā sastāva virsnieka programmā. Mani tas apmierināja, un biju tam gatavs. Savā gadā es biju vienīgais pretendents uz mācībām Hamburgā, līdz ar to atlase bija nosacīta – vajadzēja nokārtot angļu valodas padziļināto testu, jo mācības HŠU notiek angļu, nevis vācu valodā, iesniegt vidusskolas atestātu un veiksmīgi nokārtot akadēmijas matemātikas un fizikas testus. To visu izdarot, saņēmu ziņu, ka 1. septembrī varu kāpt lidmašīnā un doties uz Helmuta Šmita universitāti Vācijā. Tā es arī darīju.

Helmutš Šmits bija Rietumvācijas kanclers laikā no 1974. līdz 1982. gadam, un viņa vārdā nosauktā universitāte ir Vācijas bruņoto spēku augstskola Hamburgā. Tajā studē virsnieki, topošie virsnieki un civilie studenti, galvenokārt vācieši, kā arī citu valstu karavīri, tostarp no Latvijas. Universitāte ir dibināta 1973. gadā, pa vienai skolai divās pilsētās – Hamburgā un Minhenē. Tās struktūra ir sadalīta trīs bataljonos pēc mācību virziena – “Alfa” (inženierija), “Bravo” (pedagoģija, vēsture, psiholoģija) un “Charlie” (politika un ekonomika).

Helmuta Šmita universitāte krasi atšķiras no mūsu interpretācijas par to, kāda ir valsts lielākā militārā akadēmija. Mums ierastais režīms ar uniformas obligātu valkāšanu, obligātiem rīta rosmes apmeklējumiem, regulārām izvadēm un stāva tīrības pārbaudēm, atskaitīšanos komandieriem par katru mazāko niansi tur nepastāv. Šī universitāte vairāk atgādina civilu augstākās izglītības iestādi, nevis virsnieku sagatavošanas skolu. Un tāda tā arī ir. Uzsvars tiek likts galvenokārt uz akadēmiskajiem priekšmetiem, augstskolas profesori pasniedz lekcijas un militārais režīms un militārie pasākumi universitātes iekšienē ir retums. Neatkarīgi no tā, vai kadets šajā universitātē mācās mašīnbūvi, ekonomiku vai elektroinženieriju, viņam vispirms ir jāiegūst maģistra grāds kādā no zinātnēm un ti-

Helmuta Šmita universitātes logotips

kai pēc tam jāspecializējas savā konkrētajā arodā, kurā viņš dienēs kā virsnieks. Vācu kadetiņiem tam ir atvēlēts gads vai nedaudz vairāk pēc universitātes absolvēšanas. Šeit militārās apmācības netiek jauktas kopā ar akadēmiskajiem priekšmetiem – visam savs laiks. Runājot par militāro režīmu, jau pirmajā uzrunā no universitātes vadības komandieri uzsvēra šīs sistēmas ideju – kontrole no vadības būs minimāla, jo topošajiem virsniekiem ir jāpiemīt pašmotivācijai un spējai izdarīt sev uzliktos darbus bez motivācijas vai kontroles no augstākstāvošajiem. Ja šos uzdevumus – nokārtot eksāmenus un pašam kontrolēt savas ikdienas gaitas – topošais virsnieks nespēj izdarīt, tad neviens ar viņu neauklējas. Ja kāds vēlas šeit būt, tad darbojas patstāvīgi. Kaut kas šajā sistēmā man ļoti patīk. Uzreiz sapratu, ka patstāvīgums un sava laika organizēšana būs tikai manis paša atbildība. Ja gribēšu, tad darīšu, ja ne, tad ne. Es izvēlējos darīt.

Ierodoties Vācijā, aprašanai ar jauno vidi bija atvēlēts mēnesis, jo tur mācību gads sākas oktobra pirmajā nedēļā. Līdz tam apguvu vācu valodas pamatus, iepazinu kursa biedrus un pārējos ārvalstu kadetus, kā arī pilsētu un apkārtni. Patīkami bija tas, ka katram kadetam kazarmās tiek piešķirta sava personīgā istaba ar tualeti, televizoru, dīvanu un citām “ekstrām”. Savā ziņā ļoti ekskluzīvi. Jāpiemin arī katra atsevišķā kazarmu stāva kultūra un tradīcijas, kuras ir jāiepazīst un jārespektē. Katrā stāvā ir savi konkrētās jomas atbildīgie un ir ieviesti konkrēti likumi un kārtība, kā ikdienas lietas tiek darītas, līdz pat mazākajām niansēm. Ne velti vācu valodas vārds “ordnung” ir tik populārs jēdziens.

Pirmajos mācību trimestros (šajā universitātē mācību gads ilgst 9 mēnešus un ir sadalīts trīs trimestros, nevis ierastajos semestros) liels uzsvars tika likts uz augstākās matemātikas pamatiem, elektroinženieriju un mehāniku, tā iedodot zināšanu pamatu, uz kā būvēt nākamā gada priekšmetu zināšanu bāzi. Ikdienā lekcijas sākās pulksten 8.00, un maksimālais lekciju daudzums dienā bija trīs, kas nozīmē, ka brīvā laika studentiem bija atvēlēts gana. Bija pat dienas, kad lekciju nebija vispār. Katrs trimestris ilga 12 nedēļas, un pēdējās divas nedēļas tika atvēlētas tikai eksāmeniem, kuru laikā lekcijas nenotika. Šajā divu nedēļu laikā intensitāte krietni pieauga, jo eksāmeni varēja ilgt līdz pat trīs stundām, un tādi varēja būt četros līdz piecos dažādos priekšmetos. Brīvā laika starp lekcijām un eksāmeniem bija daudz un, lai to aizpildītu, universitāte nodrošināja iespēju izvēlēties gandrīz jebkādu sporta veidu un tajā trenēties savā brīvajā laikā, sākot no hokeja, cīņas sporta, peldēšanas un beidzot ar amerikāņu futbola un airēšanas treniņiem Hamburgas sirdī Alstera ezerā. Es trenējos triatlona komandā, kuras sastāvā 2024. gada vasarā izcīnījām 2. vietu Vācijas augstskolu čempionātā sprinta distancē. Tāpat lielu daļu laika pavadīju, trenējoties vienā no lielākajiem Hamburgas tenisa klubiem, kur es arī pārstāvēju savu komandu un piedalījos komandu sacensībās. Tie, kam sportiskās aktivitātes nav sirdij tuvākās, varēja izmēģināt spēkus mašīnbūves komandā, kurā puīši un meitenes būvēja no nulles sacīkšu auto un paši arī startēja komandā ar to. Tiem, kas vairāk gribēja nodarboties ar zinātni, bija iespēja strādāt kopā ar profesoriem kādā no fakultātem un pat saņemt atalgojumu par savu darbu. Vārdu sakot, iespēju brīvā laika pavadīšanai netrūka, vajadzēja tikai būt atvērtam un pamanīt iespējas.

No paša pirmā trimestra atmiņā visvairāk ir iespaidies kāds ar mācībām nesaistīts notikums. 2022. gada novembrī Vācijas galvaspilsētā Berlīnē norisinājās Sēru dienas (*Volks-trauertag*) piemiņas pasākums Berlīnes parlamentā Bundestāgā, kurā Latvija bija izvēlēta kā īpašais viesis. Man un diviem citiem Vācijā dzīvojošiem latviešiem šajā pasākumā tika dota iespēja uzstāties ar trīs minūšu pašsagatavotu runu vācu valodā Vācijas parlamenta un Latvijas prezidenta un delegācijas priekšā. Savā runā minēju personīgo pieredzi militārajā vidē un stāstīju, kāpēc esmu izvēlēties iet šo ceļu, kā arī kādu nozīmīgumu redzu militārajai attīstībai mūsdienās. Šī bija unikāla iespēja, jo tādas pieredzes nenotiek bieži. Un šo uzstāšanos interesantāku darīja tas, ka Vācijā biju nodzīvojis tikai nepilnus trīs

mēnešus un manas vācu valodas zināšanas tobrīd bija tuvu nullei, tomēr šādu iespēju es negribēju palaist garām.

Kristiāna Feldmaņa uzstāšanās piemiņas pasākumā Bundestāgā. 2022. gada novembris.

Foto: no personiskā arhīva

Otrajā mācību gadā sākās jau dziļāki inženierijas novirzieni, piemēram, termodinamika, fotonika un gaisa kuģu dzinēju uzbūve. Sarežģīti, tehniski, bet ļoti interesanti. Pats par sevi novēroju, ka, iedziļinoties tematos, kuri sākumā šķiet neinteresanti un pliekani, tie var kļūt par visaizraujošākajiem priekšmetiem. Nevar nepieminēt vācu valodas lekcijas un vācu valodas skolotāju, kurš, cita starpā, bija liels latviešu kultūras cienītājs, zināja mūsu tautas vēsturi un pat pāris frāžu latviski. Viņam ir lieli nopelni manā vācu valodas apgūvē, un viņa darbu novērtēja teju visi, kam bija iespēja pie viņa mācīties. Studijas inženierzinātņu (“*Engineering Science*”) fakultātē notika angļu valodā, tāpēc teorētiski vācu valodas zināšanas nebija nepieciešamas, taču ikdienai noderēja gan. Jebkurā sabiedrībā cilvēks vislabāk var iejusties tikai tad, kad spēj sazināties ar vietējiem cilvēkiem viņu valodā. Es divarpus gadu laikā apguvu vācu valodu no nulles līdz sarunvalodas līmenim, līdz ar to man izdevās gluži citādi sajust vācu kultūru, ikdienas paradumus un citas mazas, šķietami mazvērtīgas nianšes, kuras ir iespējams saprast tikai tad, kad esi ar vietējiem cilvēkiem burtiskā nozīmē uz vienas frekvences.

Šis posms manā dzīvē ir bijis ļoti krāšņs un pilnīgs. Es iemācījos daudz, ieraudzīju un piedzīvoju pasauli no citas puses, redzēju, ka lietas var darīt citādi, nekā to darām mēs. Vai šis citāda ir labāks? Es nezinu, bet iespaidu uz mani tas ir atstājis. Šo laiku, ko pavadīju Helmuta Šmita universitātē, redzu ne tikai kā laiku, kas iztērēts bakalaura grāda iegūšanai kādā zinātnē. Protams, arī tas ir vērtīgi, tomēr daudz vērtīgāk bija gūt emocijas un piedzīvojumus, jo tas jau ir interesantāka šajā dzīvē. Nevienš neatcerēsies, kādas atzīmes ieguva vai kādas formulas izmantoja matemātikas eksāmenā, bet atcerēsies tieši cilvēkus sev apkārt un laiku, ko pavadīja, darot to, kas patīk, un dator to pēc saviem noteikumiem. Un tieši to es tur ieguvu. Man tas bija ļoti raibs laiks, kas noteikti papildināja manu piedzīvojumu bagāžu. Novēlu kadetiem uzņemties darīt to, kas sākumā šķiet nedrošs un nezināms, iziet tam cauri, izbaudīt gan labo, gan sliktu, un doties dzīvē tālāk ar šo piedzīvoto zināšanu un pieredzes bagāžu. Es ticu, ka tā noderēs gan virsnieka karjerā, gan arī citur dzīvē. Es tā izdarīju, un esmu gatavs doties tālāk savā ceļā. Dodies tu arī!

Helmuta Šmita universitātes triatlona komanda, piedaloties Vācijas augstskolu sacensībās 2024. gada vasarā, vidū Kristiāns Feldmanis. Komanda izcīnīja 2. vietu starp visām Vācijas universitātēm. Foto: no personiskā arhīva

Bakalaura izstrādes procesā Kristiāns Feldmanis darbojās kopā ar kopā ar 3D printēšanas komandu, kopīgi veidojot dažādus projektus un prezentējot izstādēs. Šajā izstādē tika prezentēta Braila rakstāmmašīna, kas gandrīz pilnībā uzbūvēta, izmantojot 3D printēšanas tehnoloģiju.

Foto: no personiskā arhīva

Starptautiskie kadeti Vācijas aviokompānijas "Lufthansa" galvenajā ēkā 2022. gada septembrī. Foto: no personiskā arhīva

*Dižkareivis Aivars Skābarnieks,
NAA Sauszemes spēku militārās vadības 3. kursa kadets*

PĀRDOMAS PAR VASARAS LAUKA NOMETNI “BURNING SAND 2025”

Katru gadu pēc Jāņu ielīgošanas, Latvijas Nacionālas aizsardzības akadēmijas (NAA) personāls un kadeti, testē savas spējas mācoties lauku kaujas apstākļos, lai krīzes situācijā turpinātos kadetu apmācība. Apmācība kadetiņiem tiek sadalīta līmeņos: 1. kurss – individuālās iemaņas, 2. kurss ir tendēts uz nodarbību vadīšanu un smagajiem nodaļas ieročiem, 3. kurss ir nodaļnieku un grupas komandieru līmenis, kā arī pistoles glock-17 apmācība, 4. kurss ir vada komandieri, seržanti un vadības grupa, kā arī vada nodarbības, kas ir lielākas par nodaļas līmeni.

Mācoties 3. kursā, katrs apmācību bloks bija interesants un izaicinājumiem pilns, jo paralēli savu individuālo iemaņu uzlabošanai, pildījām nodaļas komandieru amatus, kas kadetu starpā ir izaicinoši. Ikdienā mācoties NAA, uzturam labas un draudzīgas attiecības, gan ar vecāku, gan ar jaunāku kursu kadetiņiem. Veicot kādu uzdevumu, ir jāievēro hierarhija, bet bieži vien jāpārmij kāds skarbāks vārds ar kolēģiem.

Katru gadu, kāpjot augstākos amatus, varam izprast, kāpēc pagājušajā nometnē darījām to, ko tajā brīdī līdz galam neizpratām, sava šaurā un ne tik zinošā redzējuma dēļ. Taču katru gadu, atgriežoties Vasaras lauka nometnē (VLN), esam arvien zinošāki un atbildīgāki, pildot sev uzdotos uzdevumus.

Pozitīvi, ka NAA sāk integrēt “Patria 6X6” gala pārbaudījuma fāzēs, kas rada lielāku izpratni par to, kā tehnika spēj atbalstīt kājinieku manevru. Mūsdienās arvien vairāk tiek izmantotas tehnoloģijas. Arī šajā nometnē tika veikta apmācība ar bezpilota lidaparātiem un mobilo lietotni “Viedsargs”, kas ir kompānijas LMT radīts produkts militārajai saziņai. Tajā var tiešsaistē redzēt vienības un veikt piezīmes, kas atvieglo vadošo amatu darbu.

Kopumā VLN ir izaicinājumiem pilna, sākot ar loģistiku, beidzot ar plānošanu. Sadarbība ar robežsardzes kadetiņiem un sabiedrotajiem, ne tikai uzlabo kadetu komunikācijas spējas, bet arī dod iespēju dalīties pieredzē un pilnveidoties kopējam mērķim – aizsargāt Latviju, kad tas būs nepieciešams. Tikai kopā, plecu pie pleca, mēs to spēsim paveikt!

*MVP komandieris pasniedz Latvijas valsts karogu NAA VLN labākajam kadetam dkar. Aivaram Skābarniekam.
Foto: Santa Vojevodska*

NAA kadeti Vasaras lauka nometnes uzdevumu izpildē Ādažu poligonā, 2025. gada jūlijs. Foto: Santa Vojevodska

KADETU PIEREDZES STĀSTI PAR KAUIJAS IZTURĪBAS KURSU 2025

Dižmatrozis Kirills Dubsons,
NAA Jūras spēku militārās vadības 4. kursa kadets

ATMIŅAS PAR KAUIJAS IZTURĪBAS KURSU 2025

Kaujas izturības kursu 2025 es atcerēšos kā *slapjo KIK*. Pirmajā dienā no rīta sāka līt lietus, un sauli mēs redzējām tikai ceturtajā un pēdējā dienā. Vienubrīd pat snīga sniegs, kas nav ierasta laikapstākļu parādība maija vidū. Kadeti, kuriem vēl būs jāizbauda šis fenomenālais pasākums, es sirsnīgi iesaku paņemt līdzīgu ūdensnecaurīdīgo blociņu un zīmuli, lai piefiksētu dienas notikumus un savas emocijas. Es, balstoties savos pierakstos, arī pēc pusgada varu izjust tā brīža atmosfēru, morālo un garīgo stāvokli, bet no atmiņām par noietajiem simtiem kilometru sāk sāpēt kājas.

Kā jebkurā kaujas uzdevumā viss sākās ar sagatavošanas fāzi – ir ļoti svarīgi laicīgi sākt fiziski un morāli gatavot organismu izaicinājumiem, kā arī pielāgot ekipējumu tā, lai tas palīdz, nevis traucē. Daži no maniem ieteikumiem:

- neželējiet naudu kvalitatīvām zeķēm un zābakiem;
- izmantojiet mākslīgās ādas plāksterus un prettulznu zīmuli, un katru brīvu minūti veltiet tam, lai apkoptu kājas un ļautu tām *paelpot*;
- atrodi sev ērtāko veidu, kā sakārtot *Bravo* somu, jo tā būs jums līdzī vienmēr gluži kā bruņurupucim viņa māja – bruņas (es atradu veidu, kā salikt ekipējumu un neizmantot sānu kabatas, un tas ievērojami atviegloja maršu veikšanu);
- paņemiet līdzī čības – tas dos iespēju atpūtināt kājas garajās pauzēs.

Mūsu gada KIK atšķirās ar to, ka tika mainīta šķēršļu secība un pirmajā dienā uzreiz pēc ekipējuma pārbaudes un ieroču izņemšanas mūs aizveda uz Murjāņiem, no kurienes sākās laivu brauciens pa Gauju uz Kadagu. Šajā sakarā mans ieteikums kadeti, kuri šo lasa un gatavojas iziet KIKu, ir – vienmēr pārbaudiet, vai noteces korķi ir ciet, citādi varēsiet izmantot savas ķiveres un katliņus ūdens smelšanai! Mūsu ekipāža to, ka kaut kas nav kārtībā, saprata tikai pēc stundas, kad ūdens līmenis laivā bija jau 20 cm. Centieties arī apiet sēkļus, citādi pusei laivas komandas būs jākāpj ārā, lai nostumtu laivu un turpinātu ceļu. Pats galvenais – strādājiet kā komanda, turiet ritmu un dalieties maiņās, lai taupītu spēkus! Ūdens šķēršļu būs daudz un no tiem nevajag baidīties, galvenais ir darīt to, kas tika mācīts, un palīdzēt viens otram.

Otrajā dienā pēc negulētās nakts un plānotā uzbrukuma mūs gaidīja vēl viens ūdens šķērslis, precīzāk, karjera pārvarēšana ar plostiem no somām. Ūdens bija ledaini auksts, gaiss vēl aukstāks, bet neko darīt – jālien ūdenī un jāpeld. Šeit ļoti svarīgi ir pareizi sapaķot somu, un OBLIGĀTI izmantot ūdens necaurīdīgos maisus, jo slapja soma ar mitrām drēbēm sver divreiz vairāk nekā sausa un drastiski samazina izredzes iziet kursu. Kapeļāns mēģinās jums iestāstīt, ka ūdens ir silts, un paātrināt procesu – uztveriet to kā viņa amata pienākumu izpildi, bet neticiet nevienam vārdam!

Vieni no patīkamākajiem brīžiem bija, kad dažus ceļa posmus mūs veda ar autobusu. Tad bija iespēja sakoķt kājas siltumā, bet tas radīja jaunu izaicinājumu – kā neaizmigt? Par to, kā neaizmigt, varat neuztraukties, jo kuratori vienmēr būs blakus, lai pabakstītu, noliktu balstā, uzbļautu un ar visām savām zināšanām un prasmēm motivētu jūs cīnīties ar miegu. Sākumā man šķita, ka tas ir negodīgi un kuratori iet ārpus pieļaujamām normām un robežām, bet, nonākot SUV stacijā, manas domas ļoti ātri mainījās. Mieg

pazuda momentā, jo lielākais uztraukums bija par to, kā izdzīvot trīs stundas Vakarbuļļos. Tas ir iespējams! Galvenais ir atslēgt smadzenes un darīt to, ko tev saka – tik vienkārši.

Pieņemts uzskatīt, ka Kaujas izturības kurss ir vissmagākais fiziskais un morālais pārbaudījums akadēmijas laikā, bet, ticiet man, laikam ejot, atmiņā paliks tikai pozitīvie momenti, interesantas stacijas un smieklīgas situācijas.

Pārgājiens KIK-2025. Foto: Santa Vojevodska

Dmtr. Kirills Dubsons KIK, kura laikā topošie virsnieki veica dažādus uzdevumus pastiprinātas slodzes, stresa un noguruma apstākļos. Foto: Santa Vojevodska

Mans mīļākais brīdis KIK laikā, izņemot, protams, pēdējo dienu, bija laiks, ko pavadījām Gaisa spēku bāzē. Pirmkārt, pēc trīs negulētām diennaktīm mums ļāva pagulēt veselas divas stundas, otrkārt, uzspīdēja saule un mēs beidzot varējām izžāvēt drēbes, un, treškārt, stacijas bija aizraujošas, interesantas, ar pievienoto vērtību un neprasija no mums lielu fizisko piepūli.

Turpinot ar pozitīvām atmiņām, jāpiemin arī katras dienas vakariņu laiks – nekad mūžā ēdiens nebija bijis tik garšīgs, tēja tik salda un brīvā stunda tik īsa. Centieties maksimāli izmantot šo laiku, lai pastaipītos un ļautu ķermenim atpūsties. Protams, katra stunda, kad mums ļāva pagulēt, bija zelta vērtā, bet uz kopējā noguruma fona pat četras stundas miega šķita kā četras minūtes. Trešajā dienā es sapratu, ka tā ir maza bēda, jo cilvēks var

gulēt, arī stāvēt kājās un pat ejot maršus, galvenais, lai blakus ir biedrs, kurš ievēl tevi atpakaļ ierindā, ja novirzies no kursa.

Vēl pie pozitīvām atmiņām jāpieskaita peintbola turnīrs cīņā par saldumiem un truša vakariņas (paldies instruktoriem par sātīgu, smaržīgu, garšīgu zupu no aknām, sirdīm un nierēm), AMII stacija, jo uzdevums bija izplānots līdz detaļām un ļāva iejusties kaujas situācijā, kā arī ierakumu reālā spridzināšana.

Nobeigumā vēlos novēlēt tiem, kuri ies Kaujas izturības kursu nākotnē, nekautrēties un droši jautāt padomus vecākajiem kursiem; laicīgi gatavot savu ķermeni un garu; būt saliedētiem kursa laikā, jo biedra motivācija, īsa saruna, joks, morālais atbalsts un parastā frāze "laiks turpina iet uz priekšu, ENDEX tuvojas", ir tas, kas dos motivāciju nepadoties un turpināt uzdevumu ar sakostiem zobiem, plecu pie pleca ar biedriem. Man ļoti paveicās ar cilvēkiem nodaļā, un, lai gan no septiņiem līdz beigām nonāca tikai trīs, manā izpratnē mēs strādājām kā viens organisms.

Sajūtu, kas piepilda ķermeni, kad kurss ir iziets un beidzot var nolikt somu, nevar aprakstīt ar vārdiem. Man ļoti pārsteidza un lika pasmaidīt atbalsts no citiem kursiem, kuri palīdzēja mums nogādāt ekipējumu uz kazarmām, dalīja saldumus un apsveica ar izaicinājuma pārvarēšanu. Nākamgad noteikti sagaidīšu biedrus ar "Coca-Cola" bundžām un "Laimas" konfektēm Ozolparkā.

Amat Victoria Curam – uzvara pieprasa sagatavotību. Sāc gatavoties KIKam jau tagad un negaidi, ka kāds to izdarīs tavā vietā vai tu varēsi izsprukt cauri. Veiksmi visiem!

Dižkareivis Ēvalds Kalējs,

NAA Gaisa spēku militārās vadības 4. kursa kadets

KIK-2025: KOMANDĀ IR SPĒKS

Jau desmit gadus Nacionālajā Aizsardzības akadēmijā (NAA) norisinās "Kaujas izturības kurss" (KIK). Šis kurss ir kā atskaites posms, ka studiju laiks NAA tuvojas noslēgumam, un vienlaikus – lielākais fiziskais un mentālais pārbaudījums, ar kuru kadeti saskaras studiju laikā. Kurša mērķis ir vienkāršs: pierādīt, ka TU kā indivīds to vari, ka MĒS kā komanda to varam. KIK ilga septiņas dienas, kuru laikā mēs, kadeti, pārbaudījām savu fizisko un mentālo noturību, kā arī vēlmi pabeigt iesākto un izturēt šo kursu.

Kursam bija ilgstošs sagatavošanās posms – vairākus mēnešus pēc noteiktas sporta programmas trenējām dziļo muskulatūru, gājām maršus, skrējām. Tuvojoties kursa sākumam, treniņu intensitāte pieauga un bija skaidrs – viegli nebūs. Pienākot maijam, stresa līmenis bija ļoti augsts, jo zinājām, ka pēc divām nedēļām sāksies KIK kurss. Neskaitāmas reizes devāmies pie vecākā kursa biedriem, lai iegūtu vēl kādu pēdējo padomu, vēl kādu motivāciju un mierinājumu, ka nebūs nekā traka.

Viens no spilgtākajiem brīžiem, kas vienmēr visiem paliek atmiņā, ir pats sākums. Tas pienāca 2025. gada 14. maija agrā rītā. KIK dalībnieku vidū bija jūtams stress un neziņa. Devāmies uz ekipējuma pārbaudi, kur tai tika pakļauts pilnīgi viss – atvērtas zobu pastas tūbiņas, izvilktas zābaku zolītes. Līdzdi nedrīkstējām ņemt neko, izņemot drēbes un plāksterus. Kad pārbaude beidzās, bija jūtams, ka beidzas arī stress. Mēs teicām: "Ja jau sākām, tad arī pabeigsim."

Atmiņā spilgti palikusi artilērijas apšaudes imitācija. Nakts laikā ar kolēģiem rakām lielas bedres, īsti nesapratām, kāpēc, bet, tā kā bija pavēle, mēs to darījām. Uz noguruma fona cilvēki sāka iemigt stāvus vai darbībā. Lukturīšu sarkanā gaisma lika galvai griezties, un nezināmu iemeslu dēļ ļoti "vilka uz miegu". Tad nu mēs nācām klajā ar risinājumu – ie-

durt nažus kokos un pakārt lukturīšus, lai spīd uz darba vietu, mazinot reiboņus un miegu. Efekts tika sasniegts, darbs turpinājās un miegs vairs nenāca. Nākamajā dienā veicām AMII (aizsardzība no masu iznīcināšanas ieročiem) uzdevumu – mūs aizsūtīja uz iepriekš izraktajām bedrēm, lika ielikt ausu aizbāžņus, atstutēt galvas pret bedres malu un gaidīt. Tad sākās apšaudes imitācija. 120 mm mīnmetēja apšaudē tika izmantotas īstas sprāgstvielas un iznīcināti zemes vaļņi pie ierakuma malām. Sajūtas bija īpatnējas, neizskaidrojamas. Pēc apšaudes konstatējām, ka dažus biedrus lādiņu imitācijas sprādzieni apbēruši ar smiltīm līdz viduklim. Nebija ne traumu, ne pārdzīvojumu. Tad nu smejojoties rakām viņus ārā, ķircinādami par dažādām tēmām.

Cits spilgts mirklis, ja neskaita noslēgumu un sliktos laikapstākļus, bija maltītes gatavošana. Kurša ietvaros viena no psiholoģiskajām pārbaudēm bija truša pagatavošana, kas kopumā prasīja apmēram stundu. Katram kursa dalībniekam tika piešķirts trusis, kuru piesēja pie rokas, lai neaizbēg. Instruktori demonstrēja, kā pareizi nokaut un ķidāt trusi, lai dzīvnieks nemokās un gaļa netiek sabojāta. Biju viens no pāris drosmīgajiem, kurš ēda arī jēlas truša ķidas. Atceros, ka tajā mirklī nodomāju: "Ja ne tagad, tad kad?". Procesa gaitā mums piesietie truši ik pa laikam kļuva nemierīgi, tāpēc tos glaudījām un mīļojām. Pēc tam tas dažiem sagādāja problēmas, jo viņi bija paspējuši pieķerties mazajiem, pūkainajiem dzīvniekiem. Taču beigās tas nevienu neapturēja. No truša tika izmantots praktiski viss, lai pagatavotu buljonu. Tā garšu ir grūti aprakstīt – tas bija kaut kas fenomenāls, kaut kas labs...

KIK pārbaudījums. Foto: Santa Vojevodska

Kar. Druvis Reiniks un dkar. Ēvalds Kalējs KIK-2025.
Foto: Santa Vojevodska

Kā jau visam, arī KIK ir sākums un arī beigas. Kurša laikā vēlreiz pierādījās, ka komandā ir spēks. Vairākas reizes saskāros ar situāciju, kad biedri vēlējās izstāties no kursa ar domu, ka nākamgad to tomēr izies. Ik reizi, noķerot šādu mirkli, kad kādam bija grūti, es mēģināju viņu motivēt ar mazajiem mērķiem: "Izturam tikai līdz vakariņām, tad es tev likšu mieru". Vakariņas bija atelpas posms, kas cilvēkiem deva atpūtu un jaunu motivācijas vilni. Tieši tāpēc, saskaroties ar biedriem, kuri apsvēra izstāšanos, tika runāts par izturēšanu līdz vakariņām.

KIK laikā neviens netika atstāts novārtā, kā komanda kopā mēģinājām tikt uz priekšu, uz nākamo pārbaudījumu, uz beigām. Mans lielākais ieguvums no šī kursa – zināt, ka esmu spējīgs tikt cauri šīm grūtībām, zināt, ko nozīmē būt pārgurušam "citā līmenī", un zināt, kāpēc ir nepieciešams komandas atbalsts.

*Kareīve Paulīna Latsone,
NAA Komandējošā sastāva virsnieka kursa kadete*

KAUJAS IZTURĪBAS KURSS – MANA PIEREDZE

“Līst, vējš, drīz viss slapjš. Auksti. Slapji. Ļoti. Pēc – trīceklis. (..) LIETUS DEMORALIZĒ. ĻOTI. VISU DIENU LĪST. (..) Cīņa ar pēdu sāpēm, ļoti (..) pēdām viss slikti. Noietai 25tk soļi, ir 08:40.”

Kaujas izturības kurss ir viens no tiem pārbaudījumiem, par kuru kadeti runās vēl ilgi pēc tā pieveikšanas, atceroties fiziski izaicinošos brīžus, nakts rakšanas darbus, cīņu ar miegu, kuratoru “Neguļam!”, komiskos “gluka” momentus, kā arī sniegs padomus nākamajiem gājējiem.

KIK ir mērķtiecīgi strukturēts izaicinājumu kopums nedēļas garumā, lai noskaidrotu, kāds karavīrs un cilvēks ir kadets tajos brīžos, kad jāstājas pretī savam nogurumam, komforta robežai, šaubām un, iespējams, bailēm. KIK mērķi ir iedalāmi: mentālās noturības pilnveidošanā, trenējot un apzinoties savu reakciju stresa un miega trūkuma apstākļos; fiziskās sagatavotības pārbaudīšanā, sevišķi izturību ilgstošā slodzē; prasmē darboties komandā, jo daudzi uzdevumi ir izpildāmi tikai sadarbojoties; vadības prasmju attīstīšanā, spējot pieņemt lēmumus un uzņemties atbildību.

Šogad KIK izaicināja ar laikapstākļiem, kad ekipējums bija slapjš jau laivu braucienā, ārā bija tikai 9 °C, kad peldējām pāri karjeram ar paštaisītajiem plošiem, trešajā dienā SUV stacijā ekipējuma pārbaudes laikā sniga sniegs, savukārt, kad bijām pilnā AMII ekipējumā, spīdēja spoža saule un diena bija iesilusi.

Kopš KIK pagājis pusgads, atskatoties uz to tagad, saprotu, ka tas bija izaicinošākais piedzīvojums, ko esmu veikusi – lietus, bezmiegs, daudzie kilometri, militārā disciplīna. Lai gan, manuprāt, turējos labi, atceros, ka piepampušo un sāpošo pēdu dēļ gan piezagās šaubas par savām spējām, gan minētā diskomforta dēļ nespēju pilnvērtīgi iesaistīties visās aktivitātēs. No otras puses, šis izaicinošais faktors lika saglabāt saikni ar realitāti un spēt parūpēties par sevi. Sausā drēbju kārtā somā sargāja mani mentāli, savukārt kolēģa atbalstošais “Turies pie manis!” turēja fiziski drošā attālumā no sajūtas “Viss ir slikti!”.

*Kar. Paulīna Latsone. Noslēdzošais rīts, līdz finišam vairs nav tālu, var pat vēl mazliet pasmaidīt fotogrāfam.
Foto: Santa Vojevodska*

Lai gan pēc laika, kad viss ir paveikts un pēdas sadzijušas, KIK vairs nešķiet tik briesmīgi grūts, tomēr dažas atmiņā palikušās epizodes neļauj to atzīt par viegli izdarāmu. Tas prasīja gan nepārtrauktu vienošanos ar sevi par to, ka es varu, gan pārkāpšanu pāri savam ego, pieņemot un lūdzot palīdzību, gan kādu sāpju asaru, gan pretsāpju tableti. Kursā laikā pārlicinājos, ka spēju labi funkcionēt ilgstošas augstas slodzes un stresa apstākļos, un atskārtu, cik būtiska loma ir labai sagatavotībai, nemēģinot iztikt ar kadetu vidū tik labi pazīstamo “gan jau saies”.

KIK nav viegls, un tādām tam arī nav jābūt, bet tieši grūtības padara šo kursu par vienu no spilgtākajiem posmiem kadeta dzīvē un par vienu no NAA tradīcijām virsnieku veidošanas procesā.¹

Pārgājiens KIK-2025. Foto: Santa Vojevodska

¹ Izvilkumi no KIK pierakstiem. Diemžēl pieraksti pēc 3. dienas ir zuduši, jo marķiera tinte izrādījās izplūdusi.

KADETU PIEREDZES STĀSTI PAR BALTO NAKTI

*Matrozis Darius Uščins,
NAA Jūras spēku militārās vadības 1. kursa kadets*

KADETU IESVĒTĪBAS PASĀKUMS BALTĀ NAKTS

Pirms kļuvu par kadetu, par iesvētībām biju dzirdējis tikai dažus nostāstus Alūksnes militārajā bāzē – par trīs dienām un trīs naktīm, kas it kā sadala cilvēku dzīvi “pirms un pēc” šī notikuma. Taču to nav iespējams saprast līdz brīdim, kad esi tam izgājis cauri pats. Tikai tad aptver, kā tradīcija, kas aizsākta Latvijas Kara skolā, turpina dzīvot šodien un kā tā savieno pagātni ar tagadni. Man Baltā nakts nozīmēja ne tikai pārbaudījumus un disciplīnu, bet arī sajūtu, ka soli pa solim kļūstu par daļu no kaut kā lielāka.

Sestdienas rīts sākās ļoti agri – ap diviem naktī, kad krīvi mūs modināja ar skapju dauzīšanu un sarežģītām pavēlēm, kas pusmiegā šķita teju neizpildāmas. Visa nakts tika pavadīta vairākas reizes ceļoties, lai pareizi saģērbtos un saklātu gultas. Ar katru reizi laika limits tika samazināts, līdz mūs izdzina ārā no kazarmām un lika gulēt guļammaisos – jo “nenovērtējam” siltās telpas.

Svētdienas rīts noritēja līdzīgi – mūs atkal agri modināja ap vieniem naktī, un krīvi mūs sagaidīja ar dungošanu, aurošanu un pretrunīgām pavēlēm. Šī diena tika veltīta ekipējuma pārbaudei. Visi zināja, kas jāņem līdzi, tomēr daži biedri nebija pietiekami aizdomājušies un svarīgas lietas bija atstājuši skapī. Kamēr viņi skrēja tām pakal, pārējiem bija jāveic fiziskie vingrinājumi.

Taču īstais pārbaudījums sākās pēc tam – tas bija Skudru maršs. Trīs stundas un četrdesmit divas minūtes soļojām vienā lielā aplī viens aiz otra. Nedrīkstējām runāt vai skatīties apkārt. Man Skudru maršs ļoti patika – varēja domās palikt ar sevi un padomāt, vai tiešām es vēlos tieši šo. Citiem tas bija ļoti grūti, un, kad krīvi piedāvāja “padoties”, viņi to labprāt darīja. Problēma tikai tāda, ka viņiem bija jāiet meklēt “motivācija” – A4 lapa ar uzrakstu “MOTIVĀCIJA”.

Pirmdienas nakts, īstā Baltā nakts, bija tradīcijas kulminācija. Mūs pamodināja pusnaktī ar “Minimi” uguns kārtu stāvā. Iestājās milzīga panika – visi skrēja, ģērbās un centās saprast, kas notiek. Mūs sadalīja grupās un nosūtīja uz desmit stacijām, kuras bija sagatavojuši vecāko kursu kadeti.

Manas grupas pirmā stacija bija ārā: viena grupas puse stūma “Scania” automašīnu, bet otra veica vingrinājumus. Pēc tam grupas tika apmainītas un kļuva skaidrs, ka sākotnējais plāns “stipros” nolikt pie “Scania” bijis kļūdainis: vajākamajai daļai vajadzēja atkārtot uzdevumu tikpat ātri; kad tas neizdevās, veicām fiziskos vingrinājumus.

Pēc tam devāmies uz Jūras spēku staciju, kas man paliks atmiņā uz ilgu laiku. Mūs sasēja ar mezglīem, iemeta laivā un lika dzert šprotu masu ar eļļu. Pēc tam nokļuvām pie stadiona, kur viens grupas biedrs tika nozīmēts kā “cietušais”, kas jāevakuē. Bija jāceļ baļķis, jāveic vēderpreses un jāglābj biedrs – haotiski, bet ļoti interesanti.

Skrienot uz DAC ēku, sapratu, ka nesaprotu neko no apkārt notiekošā, un tas mani pat uzmundrināja – aiz katra stūra varēja slēpties jauns pārbaudījums. DAC ēkā sastapām MP dienesta suņus, kas šoreiz bija ļoti nikni un gatavi mums uzbrukt. Mūs sadalīja un pa vienam iztaujāja par NAA. Pēc pratināšanas mūs izmeta ārā un uzdzina uz ceturto stāvu, kur acis tika aizsietas un viens vadītājs vilka mūs cauri šķēršļu takai. Atceros tikai to, ka, izrādās, mans ķermenis vienlaikus spēj parauties gan uz priekšu, gan atpakaļ.

Pēc tam nokļuvām sešstāvu kazarmā, kur gājām cauri visiem stāviem, sākot ar trešo. Bija jāiztur CrossFit stacija, jāpierāda akadēmiskās zināšanas eksāmenā un jāiziet MNC

“veselības pārbaude”. Visbeidzot izklūvām ārā un nokļuvām improvizētā kaujas laukā ar uzdevumu veikt ātro uzbrukumu.

Kad visas stacijas bija aiz muguras, mūs nostādīja tajā pašā aplī, kur dienu iepriekš notika Skudru maršs. Krīvi rosījās ap katlu, kur vārījās Krīvu Rūgtais, un demonstrēja, ka dzēriens ir “dzerams”. Doma par sava katliņa piepildīšanu ar šo šķidrumu nebija patīkama. Dzēriens tiešām atbilst nosaukumam – īpaši pēc šprotu ēšanas no tā gandrīz nāca vēmiens. Tomēr katram kadetam šis pārbaudījums bija jāpieveic, un es, zobus sakodis, izdzeru savu porciju. Spilgtākā atmiņa saglabājusies par kādu kadeta kandidātu: viņš nekādi nevarēja iedzert dziru, un ap viņu izveidojās liels pūlis, kas viņu vienbalsīgi motivēja. Kad dzēriens tika pievārēts, nostājāmies ierindā un devāmies sešu kilometru skrējienā uz bijušo Kara skolu. Skrējiens pats par sevi nebija garš, bet pēc nakts piedzīvojumiem un Krīvu Rūgtā tas izvērtās ļoti smags.

Skrējienam noslēdzoties, pēdējais izaicinājums bija izstāvēt garo rindu, lai dotu kadeta solījumu, un tad kandidāti kļuva par kadetiem. Atgriežoties kazarmās, vecāko kursu kadeti bija parūpējušies, lai mūsu telpa būtu pilnībā izārdīta; mums atlika vien domāt, kā visu paspēt sakārtot un sagatavoties izvadei, kas bija jau pēc divām stundām.

Kad beidzot sasniedzām bijušo Kara skolu un mūs oficiāli pieņēma kadetu sastāvā, sapratu, ka tas nav tikai formāls brīdis. Tas ir punktu savienojums – starp Skudru maršu, nogurumu, pārbaudījumiem, pēdējās nakts stresu un lepnumu, kas pavada katru soli šajā ceļā. Baltā nakts man iemācīja izturību, pacietību un cieņu pret tradīcijām, ko uzturējuši neskaitāmi kadeti pirms manis. Bet svarīgākais – tā iemācīja nepadoties pat tad, ja šķiet, ka spēka vairs nav. Šī iemesla dēļ Baltā nakts vienmēr paliks kā viena no spilgtākajām pieredzēm ceļā uz kadeta statusu.

Kareivis Andis Moiks,

NAA Sauszemes spēku militārās vadības 1. kursa kadets

SAJŪTAS PĒC BALTĀS NAKTS: ESMU PELNĪJIS BŪT KADETS

Baltās nakts mērķis ir saliedēt kadetu kandidātus un pārbaudīt viņu piederību Nacionālajai aizsardzības akadēmijai (NAA). Šis notikums ir gan fiziski, gan psiholoģiski izaicinoša pārbaude, kas ilgst visu nakti, aptuveni no pusnakts līdz agrai rīta stundai, un kuru organizē Krīvu padome.

Pirmā nakts daļa sākas ar strauju reaģēšanu uz signāliem – pēc gulēšanas un atpūtas brīža ir jāsaģērbjas un jānostājas ierindā noteiktā laikā, kas ir pārbaudījums komandas darbam, koncentrēšanās spējām un darbību izpildes ātrumam. Turpinājumā notiek rūpīga gultiņu klāšana, iekļaujot laika ierobežojumus un papildu fiziskās aktivitātes, piemēram, matraču iznešanu ārā un turēšanu virs galvas, kas prasa gan spēku, gan precizitāti. Šis uzdevums sagādāja zināmas grūtības gan man, gan pārējiem kandidātiem. Laika ierobežojums radīja stresu un haosu, pirmajās reizēs bija sarežģījumi ar vietām un lomām, proti, nevarējām sadalīt darbus un to veicējus, un vietas visiem bija par maz. Ar laiku sapratām, ka gultas jāklāj pa diviem, kas jūtami paātrināja šo procesu un palīdzēja visu izdarīt laikā.

Otrajā naktī galvenā uzmanība ir vērsta uz mentālo noturību – pēc aprīkojuma pārbaudes kadeti pilnā ekipējumā dodas Skudru maršā, kas var turpināties vairākas stundas. Tā laikā paveras īslaicīgas iespējas atpūtas pauzei, ja pareizi atbild uz atjautības uzdevumiem, ko uzdod Krīvu padomes locekļi. Man bija divas iespējas atbildēt, un es atbildēju pareizi tikai uz otro jautājumu. Skudru maršs nebija viegls, jo ārā bija auksts un staigājām diezgan lēni, tātad sasildīties bija ļoti grūti. Vislielākās grūtības šajā uzdevumā sagādāja

laika izjūta, jo nebija ne mazākās nojausmas, cik ilgi staigājam un cik ilgi tas turpināsies. Kamēr staigājām, uz atkarotajumu tika atskaņotas dažādas skaņas, piemēram, dakšas skrāpēšana pret šķīvi, kas pārbaudīja mūsu mentālo noturību. Manuprāt, šis uzdevums bija ļoti labs veids, kā pārbaudīt mūsu mentālo noturību un vēlmi kļūt par kadetiem.

Trešā nakts ir Baltās nakts kulminācija, kuras sākums ir modināšana ar ložmetēja šāvieniem, radot trauksmi un komandām dodoties uz dažādām stacijām, kur tiek pārbaudītas kandidātu spējas strādāt kopā, saliedētība un gatavība būt kadetiem. Izdzirdot ložmetēja šāvienus, sapratu, ka galvenā daļa ir sākusies, bet nezināju, ko īsti no tās gaidīt, jo biju dzirdējis dažādas baumas un mēģinājumus mūs nobiedēt. Kopā bija 12 stacijas, katra ar savu uzdevumu, sākot ar pretīgiem dzērieniem un beidzot ar smagā transporta vilkšanu. Šis nakts noslēgumā kadetu kandidāti dzer īpašu dzērienu, sauktu par Krīvu Rūgto, kas simbolizē rituālu un pārbaudījumu. Dzira sagādāja daudz problēmu, jo to izdzert bija grūti un, ja gadījās izvēties, tad to vajadzēja darīt tajā pašā katliņā, no kā tika dzerts.

Pēc tam notiek skrējiens uz kādreizējo Kara skolu Kr. Barona ielā, kur notiek svinīgā kadeta solījuma došana un parakstīšanās kadetu grāmatā. Skrējiens arī nebija viegls, jo pēcgarša pēc Krīvu Rūgtā joprojām bija jūtama. Atgriežoties kazarmās, mūs sagaida pēdējie pārsteigumi un pārbaudījumi, kas veicina kolektīva saliedētību, proti, kazarmu otrais stāvs bija pilnībā izārdīts: skapji apgāzti, gultas izjauktas un saliktas viena uz otras, viss mūsu ekipējums izmētāts pa stāvu. Laika to visu sakārtot arī nebija daudz, tāpēc vajadzēja rīkoties ātri, kas mums arī izdevās.

Sajūtas pēc Baltās nakts bija ļoti labas, jo apjautu, ka esmu kadets un esmu to pelnījis. Šis process ir unikāls un svarīgs etaps kadetu kandidatūras ceļā, kas sagatavo topošos kadetus Nacionālo bruņoto spēku dienestam gan fiziski, gan mentāli.

Kareivis Ralfs Stepanovs,

NAA Gaisa spēku militārās vadības 1. kursa kadets

BALTĀ NAKTS: PIEREDZES STĀSTS

Tradīcija, ko Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas (NAA) uztur spēkā jau daudzus gadus – Baltā nakts – ir viens no pārbaudījumiem, kas nosaka kadeta kandidāta piederību NAA un spēju saglabāt raksturu brīžos, kad miega un spēku resursi tuvojas izsīkumam.

Pirms nakts iesvētībām bija noiets 15 kilometru maršs – pēdējais posms Jaunākā līdera kursā –, un jau tas vien lika just nelielu bezspēku. Turklāt iepriekšējā dienā gulēt nebija daudz sanācis – ieroču tīrīšana notika līdz pat trijiem naktī. Bet atgriežoties Baltajā naktī: nakts vidū mūs pēkšņi pamodināja: lika saklāt gultas, dziedāt, tad klāt gultas, iet gulēt un pēc divām minūtēm tikām celti augšā, lai atkal klātu gultas un pildītu dažādus vingrinājumus. Tas viss kopā ilga ap divarpus stundām. Bija smagi – gan fiziski, gan psiholoģiski. Nākamajā naktī sekoja Skudru maršs – 15 kilometri, ejot vienā līnijā ar trīs dienu somām plecos, klausoties uz apli 10 sekunžu skaņdarbu. Tieši šis brīdis daudziem bija pats smagākais. Divas iepriekš negulētās naktis iedarbojās uz nerviem, un nogurums lika justies tā, it kā jebkurā brīdī varētu noģībt. Bet bija skaidrs viens – ja tu izkrīti, tad automātiski izgāzies. Tāpēc gājiens pārvērtās cīņā ar motivāciju un varbūt arī nedaudz spītību.

Noslēdzošajā naktī bija jāiziet septiņas stacijas. No tām visgrūtākā viennozīmīgi bija CrossFit stacija: tas nozīmēja kopīgi stumt automašīnu, ik pēc 25 metriem veicot mini uzdevumus – presītes ar balķi, iet līšus pa zemi un citus spēka vingrinājumus. Rokas pēc tam bija “izmetamas”, taču šī stacija saliedēja mūs kā komandu – visi atbalstījām cits

citu, un tas noteikti uzturēja labu garīgo līdzsvaru. Visinteresantākā bija Sagūstīšanas stacija. Militārā policija mūs aizveda līdz nopratināšanas telpai, ceļā radot spriedzi ar suņu rējiem un elektrošoka skaņām. Taču zinājām, ka mums fiziski netiks darīts pāri, jo tas būtu pret noteikumiem. Nopratināšanas laikā policija centās no mums izvilkēt dienesta datus, vārdu, uzvārdu utt., bet neviens no mums neko nepateica, un kopumā jutāmies gluži kā trillerī. Drīz tikām izsviesti laukā uz nākamo staciju.

Kad stacijas bija izietas, mūs gaidīja leģendārākais pārbaudījums – Krīvu Rūgtais. Katlā brūvētais dzēriens, kurā peldēja olīvas, neizvārīti makaroni un zāļu tējas, lika katram nopietni pārdomāt: “Vai tas tiešām ir tas, ko vēlos?” Taču viens bija skaidrs – ja neizdersi, netiksi uz kadeta zvērestu. Kad dzēriens bija pievārēts (dažiem biedriem nācās palīdzēt), sekoja pēdējais posms – piecu kilometru skrējieni līdz Kara skolai. Pēc tāda “maisījuma” vēderā skrējieni lika kuņģim griezties, bet šī sajūta tikai vēl vairāk atgādināja, ko patiesībā esam paveikuši.

Baltā nakts palīdzēja mums pārvarēt bailes un nogurumu, saprast, ka pat grūtākajā brīdī nevajag salūzt un bieži vien nav tik traki, kā domājām. Mēs izturējām, jo blakus bija biedri, un neviens netika atstāts viens. Manuprāt, tieši šis ir Baltās nakts moto – nevis salauzt, bet saliedēt un norūdīt.

Kadeti Baltās nakts iesvētībās. Foto: Santa Vojevodska

Baltās nakts iesvētības, pēc kuras kadeta kandidāti tika oficiāli ieskaitīti kadeta kārtā.
Foto: Santa Vojevodska

KADETU PIEREDZES STĀSTI PAR DALĪBU DROSMEŠ SKRĒJIENĀ

Drosmes skrējieni ir sporta pasākums, kas Latvijā norisinās kopš 2016. gada. Tas ir tautas šķēršļu skrējieni, kas apvieno sportu, izturību, komandas garu un domāts katram, kas vēlas pārbaudīt savas fiziskās un mentālās spējas, piedzīvojot pozitīvu un emocijās bagātu sporta atmosfēru.

*Kareivis Kristiāns Feldmanis,
NAA Komandējošā sastāva virsnieka kursa kadets*

DROSMEŠ SKRĒJIENS – KOMANDAS DARBA PARAugSTUNDA: DROSME, SPĒKS, IZTURĪBA

Dalība Drosmes skrējienā patiešām attaisno šī šķēršļu skrējiena nosaukumu – bez drosmes šeit nekādi neiztikt. Seriāla pirmajam posmam sākoties aprīļa nogalē Ogrē, kad gaisa temperatūra vēl tik tikko sasniegusi stadiju, kad dūnu ziemas jakas ir pieņemami likt nost, un seriālam noslēdzoties septembra beigās Liepājā, kur dzestrais vējš pūš nemītīgi un viļņi jūrā šķietami nerimst nekad, NAA kadeti nenobijās no izaicinājuma, bet pieņēma to un piedalījās. Visas 2025. gada sezonas laikā NAA kadeti startēja komandas ietvaros. Tika nokomplektētas divas komandas – īsajā septiņu kilometru distancē un garajā 14 kilometru distancē, kuras sastāvā bija arī es un vēl trīs karavīri.

Pirms sezonas ekspektācijas nebija lielas, jo, lai gan šī bija Drosmes skrējiena 10. jubilejas sezona, NAA kadeti tajā startēja pirmoreiz. Pirms pirmā posma notika sagatavošanās treniņi, kā arī atlase, lai noskaidrotu, kuri sportisti startēs 14 un kuri – septiņu kilometru distancēs, jo vietu skaits bija limitēts. Ļoti motivējoši bija redzēt, ka gribētāju startēt ir daudz, kas nozīmē, ka būs jāiespringst, lai iekļūtu sastāvā.

Doties uz pirmo posmu Ogres Zilajos kalnos, skaidrs bija viens: nedz aukstais Dubkalnu karjera ūdens, nedz kalnainais apvidus nepadarīs šo sacensību vienkāršāku, nemaz nepieminot 30 dažādus šķēršļus, kas jāpieveic vienā aplī (garajā distancē ir divi šādi apli): dubļu vannas, tīkli, baļķi un viss kas cits. Līdz šim neviens no mūsu komandas nebija startējis līdzīgās sacensībās, taču apziņa, ka iesim tam cauri kā komanda, kas pēc nepieciešamības atbalstīs un pieskatīs, darīja mūs rāmākus un pārliecinātākus. Tā nu mēs stāvam uz starta līnijas. Gaidām. Sildāmies. Pēdējās domas par to, vai kājās uzvilkti tiešām vispiemērotākie apavi. Sirds sitas straujāk kā parasti. Priekšā mežs, 14 kilometri un daudz nezināmā, kas tajos sagaida. Starta šāviens ir nepārprotams, un ir skaidrs – atpakaļceļa vairs nav. Tikai uz priekšu.

Bija jālec pāri baļķiem un jālien tiem pa apakšu, priekšrocību šeit nav nevienam – ne īsam, ne garam. Skrienot tālāk, priekšā paveras stāva siena, un nu ir skaidrs – būs jāpalīdz. Pēc treniņos izdarītā jau esam sastrādājušies. Pietiek tikai ar acu skatienu un pusvārdu, lai saprastu, kas kuram jādara. Mūsu komanda darbojas kā F1 pitstop crew, paņem celi, pieskrien, pārlec, padod roku – un visi esam sienas otrajā pusē. Tālāk ir jāpeld līdz bojai, aprīlī ūdens nebija īpaši silts, bet azarts un adrenālīns neļauj atslābt ne mirkli. Dažs labs vēl paspēj padzerties auksto karjera ūdeni. Visi slapji pēc peldes skrienam pa smilšu kalniem, kur kājas slīd atpakaļ un atsperties īsti nevar. Tas, protams, padara visu skrējieni vēl grūtāku kā līdz šim. Žurkstošās kājas un piesūkušās zeķes jau sāk kaitināt, bet jāturpina vien ir. Turpinājumā izklupieni ar smilšu maisiem un smagām kājām, kas pirmajos soļos vairs negrib klausīt, un turpinām skriet. Smagumu nešana, sišana un vilkšana bija katra posma sastāvdaļa, kas ļāva mums kā komandai izpausties un otram palīdzēt ar spēcīgāku tvērienu vai izpildot kādu vingrinājumu atkārtoti. Nu jau

ar vēl smagākām kājām un apaviem, kas pēc dubļu peldēm ir neatpazīstami un kļvuši divreiz smagāki, jādodas tālāk uz nākamajiem uzdevumiem. Bez tīkliem neiztikt – bija gan parastie, caur kuriem liūs līdām, gan dzeloņdrāšu, zem kuriem līdām vēl uzmanīgāk, lai kādā brīdī tajos nepazaudētu kādu drēbes gabalu. Protams, arī vertikālais tīkls, kura pārvarēšana prasīja laiku, jo tas tomēr ir pietiekami augsts. Kad tas ir paveikts, atliek doties otrajā aplī. Saldajā ēdienā tikai pēdējais šķērslis – iemērcēšanās ledus vannā –, un finišs ir klāt. Visi esam slapji, netīri un nosaluši. Bet visi smaida, jo zina, ka ir paveikuši kaut ko grūtu un izaicinošu. Šis bija tikai pirmais posms, tagad atliek gatavoties nākamajiem.

Viens no pirmajiem šķēršļiem pirmajā posmā Ogrē.
Foto: sacensību organizatori

Smails pēc uzvaras pirmajā posmā. Abas komandas vienā attēlā un treneris kpr. Artūrs Ločmelis pa vidu.
Foto: no Artūra Ločmeļa personiskā arhīva

Pēc Ogres posma startējām vēl trijos posmos gan Lietuvā, gan Latvijā – Rīgā un Liepājā. Katrā posmā scenārijs bija līdzīgs – kājas slapjas jau no pirmajiem kilometriem, dubļi uz sejas un kārtējais šķērslis acu priekšā. Bez peldēšanas neiztikt nekur. Neminstoties lecam iekšā un dodamies uz priekšu. Bieži vien dubļi sniedzas līdz pat nabai un jāturas vienam pie otra, lai neiegāztos kādā grāvī uz sejas. Reizēm trases organizatori bija parūpējušies par tik jestriem dubļu posmiem, ka uz katra otrā soļa jāpārliecinās, vai apavs vēl kājā. Ar katru posmu mūsu pārliecība un gatavība tikai auga. Pārliecību noteikti deva fakts, ka uz katru posmu devāmies vienādā sastāvā, tāpēc iepazinām viens otru aizvien labāk. Katrs šķērslis tika atstrādāts, katrs zināja savu lomu un darīja to, kas bija jādara, lai tiktu uz priekšu maksimāli ātri. Ar šādu komandas garu darboties ir ļoti iedvesmojoši. Noteikti mēs katrs arī individuāli būtu spēcīgi, taču, saliekot kopā mūsu dzinējus vienā mašīnā, bijām neapturami – kā vilciens, kas lielā ātrumā dodas konkrētā virzienā uz priekšu un kuru neviens šķērslis neapturēs.

Izcīnīta uzvara absolūtajā vērtējumā un uzvara katrā individuālajā posmā.
Foto: sacensību organizatori

Drosmes skrējienā neviens nav labāks vai sliktāks karavīrs, sportists, vai cilvēks – mēs visi esam viena komanda, kas strādā kopā un šķēršļus pārvar kopā. Kombinētie šķēršļi bija pat ļoti izaicinoši, jo prasīja gan tehniku, gan fizisku spēku. Plecu pie pleca arī tos mēs pārvarējām bez sarežģījumiem. Pats skrējieni 14 kilometru garumā jau tāpat ir izaicinājums, jo mūsu uzdotais temps aptuveni 4.00 min/km nav citiem pa spēkam. Tāpēc arī kļūvām par nepārspētiem un absolūtiem čempioniem Drosmes skrējienā. Galvenais ir uzdrīkstēties izaicināt un pārspēt pašiem sevi.

Smaids, komandas spēks, drosme. Foto: sacensību organizatori

*Dižmatrozis Ernests Kubijus,
NAA Jūras spēku militārās vadības 4. kursa kadets*

DROSMES SKRĒJIENS: PIERĀDĪT SPĒJAS, UZLABOT REZULTĀTUS

2025. gadā biedrības “Drosmes aģentūra” organizētajās šķēršļu joslas skrējiena sacensībās Drosmes skrējiena pēc MVP komandiera pavēles piedalījās divas NAA komandas. Sacensības notika 26. aprīlī Ogrē, 15. jūnijā Telšos, Lietuvā, 19. jūlijā Daugavpilī, 23. augustā Rīgā un 20. septembrī Liepājā. Sacensībās komandām bija iespēja startēt septiņu un 14 kilometru garās distancēs. Mērķis dalībai sacensībās bija NAA tēla popularizēšana sabiedrībā un kadetu fizisko spēju attīstības veicināšana.

Pirms startēšanas sacensībās notika kandidātu atlase OR-4 Artūra Ločmeļa vadībā. Tika uzrunāti vairāki kadeti, kas pēc to spēju pārbaudes NAA teritorijā tika sadalīti divās komandās: septiņu kilometru un 14 kilometru distancei.

Pirmajās sacensībās Ogrē septiņu kilometru distances komandu veidoja vairāki Sauszemes spēku (SZS) 1. kursa kadeti (Kristers Miķis, Anna Frolova, Dāvis Vintuks, Rinārs Krušāns un Markuss Uldriķis) un viens Jūras spēku (JS) 4. kursa kadets (raksta autors). Sacensībās komanda ieguva 3. vietu, bet Dāvis Vintuks skrējiena laikā guva potītes traumu, kas viņam liedza piedalīties turpmākajos posmos.

*Izcīnīta uzvara absolūtajā vērtējumā un uzvara katrā individuālajā posmā.
Foto: sacensību organizatori*

Ogres posma dalībnieki. Foto: sacensību organizatori

Otrajās sacensībās Telšu pilsētā komanda atkal guva 3. vietu (šoreiz piecu kilometru distancē), kā arī pilnveidoja stratēģiju šķēršļu pārvarēšanā, pirmo reizi novērojot, ka sacensībās daudzi šķēršļi ir vienādi visos posmos. Dāvis Vintuks un Anna Frolova veselības problēmu dēļ šajā posmā nestratēja, viņu vietā piedalījās SZS 1. kursa kadets Renāts Prokofjevs.

19. jūlija sacensībās Daugavpilī komandas no NAA nestratēja, jo šajā dienā notika Vasaras lauka nometnes mācības.

Sacensībās augustā Rīgā komanda startēja gandrīz pilnīgi citā sastāvā (Aleksis Dusaļijevs no JS 1. kursa, Kaspars Stacevičs, Kirills Dubsons un raksta autors no JS 4. kursa). Sacensībās tika gūta 2. vieta un pilnveidota šķēršļu pārvarēšanas stratēģija.

20. septembrī Liepājā Kirilla Dubsona vietā piedalījās JS 3. kursa kadets Jurijs Šorohovs. Sacensībās tika iegūta 2. vieta.

Sacensību kopvērtējumā NAA septiņu kilometru distancē komanda balvas neizcīnīja, taču katrā posmā atsevišķi pierādīja savas spējas, gūstot godalgotas vietas un sacensību seriāla laikā uzlabojot savus rezultātus. Sacensības ļāva kadetiņiem pārbaudīt un pierādīt savas spējas, kā arī veicināja saliedēšanos to starpā, pulcējot aktīvus un sportiskus kadetus vienotam mērķim un aktīvai atpūtai draudzīgā un neformālā atmosfērā. Nokļūšana uz sacensībām tika organizēta, izmantojot dienesta transportu, un nesagādāja nekādas problēmas.

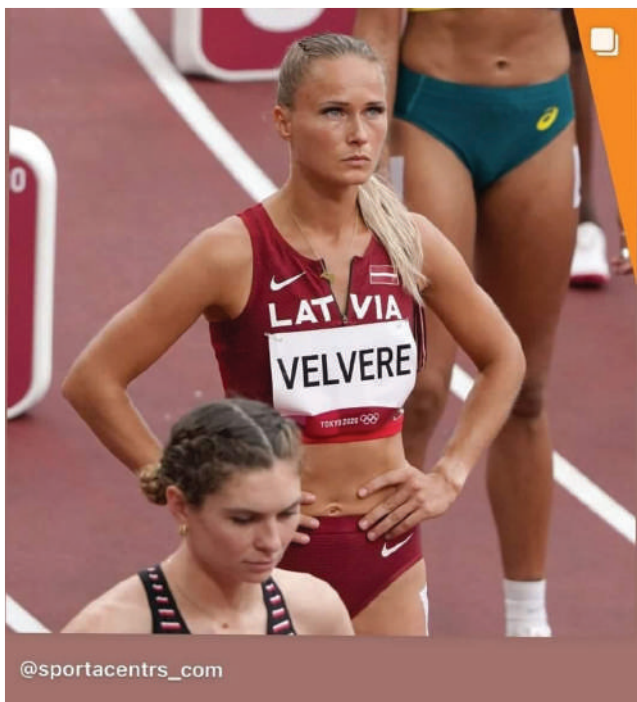
*Kaprālis Artūrs Ločmelis,
NAA Sporta nodaļas apmācību instruktors*

NO OLIMPISKAJĀM SPĒLĒM LĪDZ LEITNANTA ZVAIGZNEI

Intervija ar KSV kadeti, kareivi Līgu Velveri-Krūmiņu

levadam, lūdzu, pastāsti par sevi – kur esi uzaugusi, kā iekļāvies sporta dzīvē, kā nokļuvi līdz olimpiskajām spēlēm?

Esmu dzimusi un augusi Saldū. Savas pirmās sacensības aizvadīju Kalnsētas parkā. Tolaik vēl nezināju, ka padsmīt gadus vēlāk turpat stāvēšu sava novada priekšā, veļtot tam svētku uzrunu. Ceļš līdz olimpiskajām spēlēm ir ļoti smags un mērķtiecīgs darbs gadu garumā, kur olimpiskās lāpas spožums neatspoguļo ieguldīto darbu, un tikai reti kurš patiesi saprot, ko tas no cilvēka prasa.

Gatavošanās startam Tokijas olimpiskajās spēlēs. Foto: Kārlis Dambrāns

Kas motivēja pāriet no sportistes par karavīru?

Par “olimpisko karavīru” kļuva burtiski mirkļa lēmuma rezultātā. Treneris Juris Beļinskis man pajautāja, ko es domāju par dienestu Nacionālajos bruņotajos spēkos. Mans brālis ir profesionālā militārā dienesta (PMD) karavīrs, tāpēc atbildēju, ka tikai to labāko! Tā arī izvērtās sarunas par NBS Sporta klubu un manu iespēju to pārstāvēt kā sportistei. Arī pandēmija pasaulē ņēma virsroku, un es ar darbu vairs nevarēju sevi nodrošināt, jo visas sacensības tika atceltas. Armija man deva stabilu atalgojumu un balstu zem kājām. Ne brīdi šo izvēli nenožēloju.

Kas motivēja uzsākt studijas NAA?

Arī par šo lēmumu nebija ilgi jādomā. Sapratu, ka tas ir nākamais solis manā dzīvē un arī (ne)sportistes karjerā. Sapratu, ka gribu būt nevis vienkārši karavīrs, bet gan personība, kas ar savu pieredzi, vērtībām un zināšanām var būt noderīga arī militārajā vidē.

Pirmie iespaidi par NAA darbību

Man NAA sākās ar Jaunākā līdera kursu, kas ātri vien lika noprast, ka brīvā laika šeit būs maz. Ar to arī biju jau samierinājies, pieņēmusi, ka sportošana un sacensības būs jānoliek otrajā plānā. Nodarbību plānu un pavēļu gatavošana vēlās vakara stundās un pavēles atdošana 5.30 no rīta īsti neiet kopā ar kvalitatīvu treniņu dabu. Tā kā man joprojām bija mērķis startēt militārajās pasaules spēlēs, es arī nakts melnumā gāju trenēties – tas bija brīdis, kuru varēju veltīt sev, lai cik grūta būtu bijusi diena līdz tam.

Kā tu raksturotu NAA sporta metodiku un attīstības virzienus?

Uzskatu, ka sporta metodika kopumā ir pārdomāta un sabalansēta, balstīta uz vidējā karavīra spējām. Bet, manuprāt, dalībai sporta pasākumos, īpaši NBS organizētos, kadetus vajadzētu sūtīt iespējami labākajā sastāvā. Tas tikai celtu akadēmijas prestižu un atpazīstamību.

Kāpēc tev bija svarīgi piedalīties Drosmes skrējienā?

Drosmes skrējieni ir sacensības, uz kurām ar acs kaktiņu skatījos jau gadiem. Un, teikšu godīgi, skatījos ar nelielu skaudību, jo zināju, ka arī šāda veida skrējienā es būtu konkurētspējīga, gribēju sevi izaicināt. Bet man, toreiz Latvijas Olimpiskās vienības sportistei, nebija ļauts piedalīties šādos “ekstrēmos” pasākumos. Tāpēc, tiklīdz radās tāda iespēja, ne mirkli nedomājot piekritu.

Drosmes skrējieni 2025 (2. posms – Lietuva). Foto: no Drosmes skrējiena arhīva

Ko tev nozīmē startēt šajā sacensību seriālā tieši NAA komandas sastāvā?

NAA patlaban, šos 1,5 gadus, ir mana vienība. To reprezentēju es, un tā reprezentē mani. Tāpēc es esmu gatava cīnīties godam un pēc labākās sirdsapziņas. Būt vienīgajai sievietei komandā, turklāt uzvarošajā komandā, ir lepnums. Un savā ziņā arī atziņa, ka, iespējams, manā vietā nemaz nebūtu jaudīgāka čaļa, ko ielikt.

Studējot un sportojot NAA, kā tu raksturotu līderības un personīgā piemēra ietekmi jaunās virsnieku paaudzes veidošanā?

Uzskatu, ka līderis ir tas, kurš vada ar piemēru, nevis ar vārdiem. Es gribu būt paraugs saviem kursa biedriem un jebkuram, kam ikdienā ir saskarsme ar mani. Jaunā virsnieka rīcība noteiks, kādām vērtībām un standartiem ir nozīme tālākajā dienesta vietā.

Kā sportiskā pieredze tev palīdz grūtību pārvarēšanā NAA studiju procesā?

Sportiskā pieredze mani ir sagatavojusi praktiski visām “grūtībām”, ko akadēmija spēj man piedāvāt. Un tieši šī sportiskā pieredze ir tas, kas akadēmijas grūtības padara par maziem cinišiem, nevis lieliem kalniem, kas jāpārvar. Esmu kritusi un cēlusies, un pārvarējusi savu “es nevaru” desmitiem reižu, tāpēc visu, kas citiem šķiet grūti, es pieņemu kā izaicinājumu.

Kādi būtu ieguvumi NAA kadetu personības attīstībā, ja ikdienā lielāku nozīmi piešķirtu fiziskajai sagatavotībai?

Akadēmijas vide kadetiem ir laba vieta, lai savu “es nevaru” latīņu paceltu pavisam citā līmenī. Fiziskā un psiholoģiskā noturība būtu liels ieguvums, kas ļautu daudz ilgāk efektīvi strādāt un pieņemt svarīgus lēmumus arī uz noguruma fona. Regulāras un strukturētas fiziskās aktivitātes dod iespēju sev pierādīt, ka tu spēj daudz vairāk nekā tev pašam šķiet, bet ja tev netiek dota iespēja sevi izaicināt, tu nekad neuzzināsi, uz ko tu vispār esi spējīgs.

Kā, tavuprāt, ilggadēja sportiskā disciplīna varētu palīdzēt topošajiem virsniekiem veiksmīgāk pārvarēt krīzes brīžus militārajā jomā un ikdienā?

Sports audzina raksturu, iemāca būt disciplinētam, turpināt uzdevumu noguruma apstākļos, izmantot doto laiku lietderīgi, audzina slodzes un stresa toleranci, emociju kontroli un lēmumu pieņemšanu “zem spiediena”. Disciplīna iemāca darīt lietas arī tad, kad negribas, sadarboties komandā un saglabāt vēsu prātu. Šīs ir tās vērtības un kvalitātes, kas virsniekam palīdz efektīvi tikt galā ar jebkuru situāciju.

Kādas prasmes un vērtības no NAA tu gribētu paņemt turpmākajā dienestā, kad būsi ieguvusi pirmo virsnieka pakāpi?

Lojalitāte, drosmē, godprātība – būt lojālam valstij un saviem cilvēkiem; būt drosmīgam pieņemt pareizo lēmumu un to aizstāvēt; rīkoties atbildīgi un pēc labākās sirdsapziņas. Taktiskā domāšana, fiziskā un psiholoģiskā noturība, līderība stratēģisku lēmumu pieņemšanā, spēja turpināt uzdevumu jebkuros apstākļos, iedvesmot un atbildēt par saviem padotajiem.

Kāpēc tu pieteicies sacensībām “Dzelzs vīrs”?

Līdz NAA mana dzīve ir bijusi strukturēta, ar diezgan noteiktu rutīnu, sacensībās skrienot 800 metrus. Ne vairāk, ne mazāk. Tagad, kad vairs neesmu pasaules elites līmeņa sportiste, es atrodu citus veidus, kā sevi izaicināt. Un kāpēc lai tas nebūtu 25 kilometru skrējieni formastērpā? Pamatapmācības laikā mans kursa seržants piedalījās “Dzelzs vīrā” un ar lepnumu teica: “Jā, es piedalījos.” Ar cieņu viņā noskatījos un nodomāju – es arī gribētu... Tas bija pirms pieciem gadiem.

Ko tev nozīmē fakts, ka "Dzelzs vīrā" finišējušo dalībnieku sarakstā pirmajā desmitniekā ir trīs NAA kadeti?

Tas nozīmē, ka akadēmijā ir sasodīti spēcīgi cilvēki! Top 10 visā NBS! Top 10 lieko nav. Ar vislielāko lepnumu varu teikt, ka arī es esmu šajā desmitniekā – kā vienīgā sieviete.

Kadetu komandas dalībniece kar. Līga Velvere-Krūmiņa sacensībās Rīgā. Foto: sacensību organizatori

Vasaras lauka nometnē. Foto: Santa Vojevodska

Ja tu būtu prorektore, kā tu šos rezultātus interpretētu un kādus mērķus izvirzītu, lai finišētāju skaits būtu lielāks?

Šie rezultāti parāda šo trīs kadetu izcilo fizisko sagatavotību un augstās darbības. Ņemot vērā vispārējo fiziskās sagatavotības normatīvu rezultātus, ir skaidrs, ka šie rezultāti nav balstīti uz konsekvētu un plašu sagatavošanās sistēmu. Lai finišētāju skaits būtu lielāks, ir nepieciešama lielāka kadetu iesaiste, lielāka motivācija piedalīties šāda veida pasākumā. Varbūt ar laiku izcilība būs norma, nevis izņēmums.

Kādu tu redzi sevi pēc pieciem gadiem, kad tev būs pakļauti karavīri un tava atbildība būs veidot viņu izaugsmi un prasmi pārvarēt grūtības dažādos dienesta brīžos?

Sevi redzu kā virsnieku, kurš rada vidi, kurā karavīri spēj augt un attīstīties, kļūt drošāki, spēj uzticēties gan sev, gan man, ikdienā demonstrējot profesionalitāti, disciplīnu un attieksmi, kādu sagaidu no citiem. Vadīt ar piemēru. Būt cilvēkam, kas iedvesmo ikvienu kļūt par labāko sevis versiju.

Ilze Zeltkalne-Znotiņa,
NAA Studiju un metodiskā atbalsta nodaļas
studiju programmu direktore

JURIS MAKLAKOVŠ – AIZVIEN AR MILITĀRU PIENĀKUMA APZIŅU

Atvaļinātais ģenerālmajors Juris Maklakovš bija trešais¹ Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas (NAA) rektors un aizvien ir saistīts ar akadēmijas kadetu izglītošanu², aplicinot to, ka virsnieks vienmēr paliek virsnieks – saglabājot kustības inerci (piemēram, 2023. gadā iegūstot doktora grādu) un vērtības, kas viņa pasaules skatījumā atspoguļojas sirsnībā, humorā un cilvēcīgumā. Tas pierādījās arī esot Gaisa spēku komandiera un NBS komandiera amatā, vēlāk – vēstnieka darbā.

Lai atskatītos uz nozīmīgo dzīves jubileju, uz tikšanos 2025. gada 29. jūlijā Juris Maklakovš ierodas punktuāli, pat pirms noteiktā laika. Tikšanās notiek NAA bibliotēkas telpās, zinātnieku lasītavā. Ģenerālmajora uzmanību uzreiz piesaista vairākas grāmatas, un viņš atzīst, ka ir kaislīgs grāmatu lasītājs un īpaši daudz lasa angļu valodā. Saruna par NAA pirmsākumiem un laiku rektora amatā izvērsas filozofiskās atkāpēs. Atbildes un jautājumi savijas, pārklājas, tāpēc atmiņu vēstījums iegūst saistoša teksta atstāstu.

JURIS MAKLAKOVŠ PAŠA VĀRDIEM

Līdzās no NAA pirmsākumiem

NAA kolektīvam pievienojos pusgadu vēlāk – proti, akadēmija dibināta 1992. gada 13. februārī, bet es pievienojos septembrī, līdz ar to nevar teikt, ka esmu bijis līdzās no paša akadēmijas izveides šūpuļa, bet no pirmsākumiem gan.

Pirmo reizi ar Valdi Matīsu³ tikos 1991. gada novembrī vai decembrī Latvijas pārstāvniecībā Maskavā. Līdzās bija arī Kārlis Krēslīņš⁴, kas tobrīd Maskavā bija mans skolo-tājs kara aviācijas akadēmijā; kontaktu uzturam aizvien. 1991. gadā man vajadzēja atgriezties Latvijā, tāpēc biju izvēles priekšā: uzrakstīt diplomdarbu un to aizstāvēt, vai arī uzreiz atgriezties Latvijā. Runāju arī ar Maskavas akadēmijas vadību, kas mudināja pabeigt studijas un iegūt inženiera grādu. To atbalstīja arī pulkvedis Valdis Matīss un pulkvedis Kārlis Krēslīņš, no kuriem uzzināju, ka Latvijā tiks veidota aizsardzības akadēmija. Un jau sarunā ar Matīsu un Krēslīņu neformāli tika izlemts, ka mani gaidīs akadēmijas pulkā.

Juris Maklakovš kopā ar Kārli Krēslīņu. 1996. gads. Foto: no Jura Maklakova personiskā arhīva

¹ Pirmais NAA rektors (no 30.03.1992. līdz 27.02.1998.) bija pulkvedis Valdis Matīss, otrs (no 27.02.1998. līdz 02.04.2001.) – pulkvežleitnants Ilmārs Vīksne. Tagadējais NAA rektors pulkvedis Māris Utināns ir 12. rektors.

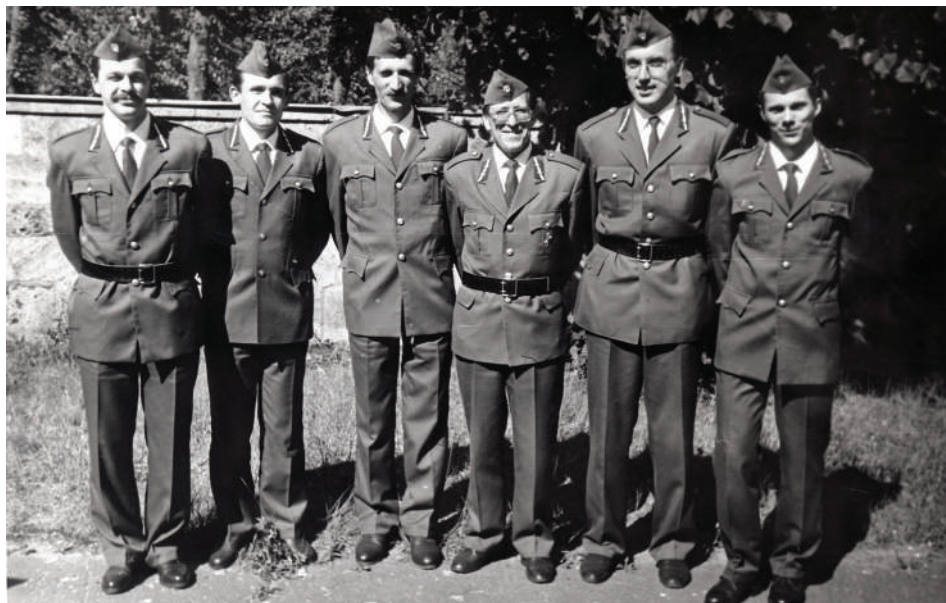
² Juris Maklakovš ir docents Transporta un sakaru institūtā – NAA sadarbības augstskolā.

³ Valdis Matīss bija pirmais NAA rektors (priekšnieks) no 1992. gada līdz 1998. gadam. Plašāku informāciju par Valdi Matīsu sk., piemēram, žurnālā “Kadets” Nr. 53, 64.–70. lpp.

⁴ Kārlis Krēslīņš bija ceturtais NAA rektors.

NAA pievienojos, kad mācības vēl notika Mālpilī, bet vadība atradās Rīgā, Raiņa bulvārī, kur akadēmijai bija dažas telpas. Aizvien vēl atceros uzvārdus tiem, kuri pirmie sāka mācīt: Bīskaps, Melderis, Leflers, Skrinda, Gulbis, Arnicāns, Goba –, un tiem, kuri sāka studēt Mālpilī: Dilāns, Ozoliņš, Naglis... Pirmajam sešu mēnešu kursam izlaidums bija 1992. gada oktobrī. 1993. gada sākumā NAA sāka iekārtoties teritorijā Ezermalas ielā Rīgā. Akadēmijas vadība un nodarbinātu telpas bija ēkā, kur atrodas Tradīciju zāle, bet tagadējās medpunkta telpās bija dienesta kopmītņu istabas, arī man tāda bija. Jāsaka, ka neizjutu lielas grūtības padomju armijas pamestajās telpās, kas mūs sagaidīja Ezermalas ielā, jo visur līdzās bija optimisms. Atceros cilvēkus, ar kuriem kopā dienēju, – mēs bijām iedvesmoti, ar vēlmi sasniegt, bez jebkāda pesimisma un gaušanās par problēmu. Protams, mēs nebijām ideāli, mums bija trūkumi, bet mēs mācījāmies un, galvenais, bija komandas sajūta, virzoties uz mērķi.

Tolaik NAA struktūru veidoja vadība, Mācību daļa, katedras un bibliotēka. Bija arī apgādes dienests un Apkalpes rota. Sākotnēji personālu veidoja 20–30 cilvēku. Vēlākos gados visi akadēmijas civilie darbinieki kļuva par militārajiem darbiniekiem, un ikvienam bija nepieciešams apgūt militāros kursus. Lai gan pamatojums tam nebija patriotisks, jo galvenokārt tas bija atlīdzības dēļ, tomēr ieguvums bija neatsverams, jo šādi sagatavoti civilie darbinieki kā rezervisti varēja būt reāls atbalsts krīzes situācijā un palīdzība mobilizācijā.

Pēc svinīgā zvēresta Brāļu kapos 1993. gada 9. jūnijā. No kreisās: Arnis Kalnājs, Juris Maklakovs, Pēteris Smilgzdrivs, Aivars Pētersons, Indulis Skrastiņš, Ilmārs Vīksne. Foto: Laila Tīgere

Dienestu NAA sāku Skaitļošanas centrā, jo tobrīd nebija cita amata, kurā mani ielikt. Tā kā es pratu rīkoties ar datoriem, tas bija noteicošais faktors, kāpēc mani pieņēma šajā amatā, un tikai 1993. gada februārī sāku pasniegt, kad toreizējais Inženierzinātņu katedras vadītājs Māris Gulbis rada iespēju pievienot mani katedras kolektīvam.

Lai gan biju lektors, pēc vecuma biju dažu kadetu vienaudzis. Atminos, ka t. s. viengadnieku kursā Ēvalds Krieviņš pat bija vecāks par mani. Arī par rektoru kļuva jauns – 36 gadu vecumā.

NAA sasniegumi, ikdiens un tradīcijas

Laikā, kad biju rektors, notika pirmā NAA akreditācija, kuras priekšsēdētājs bija Latvijas Universitātes toreizējais rektors Ivars Lācis. Uzaicinājām no ārzemēm sadarbības partnerus, piemēram, no Dānijas, kas veica izvērtēšanu no sava skata punkta. Akreditācija mobilizēja visu akadēmiju. Un cik mēs bijām priecīgi, kad to ieguvām! Akreditācijas procesā bija daudz darba ar dokumentāciju, bet man vienmēr bijusi svarīga kārtība, arī dokumentos. Piemēram, liela problēma bija studiju plāni, jo neviens negribēja tos izstrādāt. Gāja karsti, jo daudzi studiju plānus uzskatīja par savu īpašumu un negribēja dalīties, paziņojot: "Tas ir mans privātais."

Uzturēt kvalitāti bija svarīgi, tāpēc, diemžēl, nācās atskaitīt kadetus gan disciplīnas, gan arī nesekmības dēļ. Spilgti atceros, kā kāda kursa vecākie kadeti mēģināja ietekmēt jaunuzņemtus kadetus, līdz ar to vajadzēja pat atvaļināt kādu labu kadetu. Atskaitījām arī par nesekmību. Mācību padome sanāca kopā, apspriedās, konstatēja, ka ir parādniēki, tad saucām šos kadetus klātienē, uz klausot arī viņus, dodot iespējas pārkārtot un mēģināt labot situāciju.

NAA rektors plt. Juris Maklakovs (priekšplānā) NAA kadetu bakalaura darbu aizstāvēšanas laikā. Foto: no NAA arhīva

Vadības un politisko zinātņu katedras darbinieki kopā ar plt. Juri Maklakovu. Foto: no NAA arhīva

Vēl no sava "NAA laika" vēlos akcentēt starptautisko sadarbību – Baltijas jūras valstu militāro akadēmiju ikgadējo konferenci. Ziemeļvalstu pārstāvjiem tiekoties, viņi nolēma, ka jāauzicina arī Baltijas valstis. Tā kopā ar Ilmāru Vīksni braucām uz pirmo tikšanos Zviedrijā, turp devāmies ar prāmi. Kopš tās reizes tikāmies katru gadu Polijā, Zviedrijā, Dānijā, kā arī Latvijā. Tas bija spēcīgs pasākums, kurš vairoja sapratni, kurā virzienā jāiet, kā darīt tālāk utt. No sadarbības partneriem mācījāmies arī militārās tradīcijas.

Pateicoties starptautiskajai sadarbībai, dāņi daudz ieguldīja akadēmijas attīstībā, to starp piešķīra līdzekļus bibliotēkas renovācijai. 2025. gada oktobrī svinīgajā bibliotēkas atklāšanā pēc renovācijas piedalījās jau kā Gaisa spēku komandieris.

NAA Bibliotēkas atklāšana pēc renovācijas 2005. gada 5. oktobrī. Pirmajā foto no kreisās brģen. Kārlis Krēslīņš un plkv. Juris Maklakovs. Otrajā foto no kreisās: Dānijas Karaliskās militārās akadēmijas rektors plkv. Finns Bertelsens, GS komandieris plkv. Juris Maklakovs, bibliotēkas vadītāja vsrž. Laila Tīgere. Foto: no NAA arhīva

Akadēmiju nevar veidot, pamatojoties tikai uz mācīšanu, – topošo virsnieku jāattīsta vispusīgi, tāpēc svarīgas bija tradīcijas, kolektīva saliedēšana, fiziskā sagatavotība. Organizējām ielīgošanu Ķīšezera krastā, rīkojām 18. novembrim veltītus pasākumus, svinējām Ziemassvētkus, Jauno gadu u. c. Un, protams, turpinājām stiprās, senās tradīcijas – Melnās kafijas vakarus, krīvu darbību. Spilgtas atmiņas ir par Vasaras lauka nometnēm, kas saliedēja, jo visa akadēmija dzīvoja lauku vidē pie Kadagas ezera, kur viss notika uz vietas. Uz nometnes atklāšanu tika aicināti arī NAA civilie darbinieki, notika sporta spēles, priekšnesumi, koncerti un dejas.

NAA rektors pl. Juris Maklakovs un Valsts prezidente Vaira Vīķe-Freiberga Melnās kafijas vakarā NAA. 2002. gads. Foto: no Jura Maklakova personiskā arhīva

Domājot par akadēmijas pirmsākumiem, ir ļoti pozitīvas atmiņas, jo mēs dzīvojām uz pacēluma viļņa, kas nedaudz mazinājās 2000. gadu sākumā.

Lielākie izaicinājumi NAA laikā

Viena no lielākajām problēmām akadēmijas sākumposmā bija tā, ka nebija militārās terminoloģijas latviešu valodā. Tu vēlējies kaut ko pateikt, mācīt, bet nezināji, kā to izstāstīt un kā tas saucas. Līdzināties, mierā, ierinda, vads, rota, bataljons – tagad viss ir pašsaprotami, bet tajā laikā tā bija viena no lielākajām grūtībām, un vārdu, ar kuriem šobrīd operējam tik viegli un saprotami, tobrīd nebija. Mums bija Padomju Savienības skolu pieredze, britu vai vācu skolas leksika, bet mūsu vidū nebija neviena, kurš būtu mācījis latviski militārajā terminoloģijā. Mēģinājām rakstīt definīcijas, veidot vārdnīcas.

Tāpat liels izaicinājums bija datorprasmē, jo sākotnēji akadēmijā biju viens no retajiem, kurš prata strādāt ar datoru, turklāt 2000. gadu sākumā mācību iestādēs kopumā bija ļoti sarežģīti ar datortehniku. Gatavojoties akreditācijai, reti kurš prata rakstīt datorrakstā, tāpēc meklējām sekretāres palīdzību. Īpaši vecāka gadagājuma cilvēkiem bija grūti, kad pašiem vajadzēja sagatavot dokumentus, bet svarīgi ir mācīties un attīstīties.

Tomēr vislielākais sarežģījums bija politiskais spiediens un finanses. Politiskā spiediena mērķis bija mainīt mūsu izglītības sistēmu, nosakot, ka virsniekus nepieciešams gatavot ātri, piemēram, gada laikā. Pirmajos desmit gados teju katru gadu bija jauns ministrs un katram no viņiem – savs redzējums. Katram ministram bija padomnieki (no Vācijas, Amerikas, Ziemeļvalstīm), un visi deva padomus: vieni vēlējās, lai mācības akadēmijā būtu vienu gadu, otri – kaut ko citu. Mēs sadarbojāmies ar Ziemeļvalstīm, kur bija 2,5–3 gadu apmācība, bet, ja amerikāņiem vajadzēja vienu, tad britiem citu. Būtībā visi cīnījās, lai nebūtu četru gadu programma, kā tas bija NAA. Jā, vispirms bija četri gadi, tad sapratām, ka vajag izdalīt specialitātes – viena gada kursus virsniekiem speciālistiem.

Man kā rektoram bija nemitīga cīņa par finansēm. Ņemot vērā neskaidrību par apmācībām un politisko spiedienu, bija ļoti grūti sadalīt finansiālos resursus. Ja nav skaidra mērķa, tad ar finansēm ir visai sarežģīti. 90. gados bija pacēlums, bet vēlāk politiskā gaisotne prasīja vai pat spieda “ražot” virsniekus. Joprojām esmu pārliecināts, ka virsnieku viena gada laikā nevar sagatavot. Jā, var iekalt zināšanas, iemācīties reglamentu utt., bet panākt, lai cilvēks nepārtraukti mācītos, sevi fiziski uzturētu virsniekam nepieciešamā formā (stāja, iemaņas), – gada laikā to nevar izdarīt. Piemēram, jāiemācās pieklājība – to var panākt, arī dzīvojot vidē, kur tas tiek praktizēts, un redzot labus piemērus.

Finanses armijā bija ļoti sāpīgs jautājums. Naudas vienmēr pietrūka, reizēm pat katastrofāli, piemēram, datoriem. Vienmēr vajadzēja apzināties, ka nākamajā gadā nekas labāk nebūs. Tas saistās ar materiāltehniskajiem līdzekļiem mācību procesā – tas, kas bija, tas bija. Visur, kur skatījies, vajadzēja finanses – šautuvēs, simulatoru iegādē utt. Naudu vajadzēja visam, sākot no papīra, kura mēdza pietrukt... Bet mēs to sapratām, ka, nu, nebūs, nebūs... Ja salīdzina ar šodienu – kāda jums ir bibliotēka, cik sakārtotas auditorijas!

No rektora līdz Gaisa spēku komandierim un NBS komandierim

Manuprāt, savā dzīvē esmu gājis visam cauri ļoti strauji, pat apprecējos 19 gadu vecumā. Es nezinu, kāds tam ir iemesls, bet tas noteikti bija mans liktenis. Lai ko es sāku, visu sāku mazliet “negatavs”, raugoties no šībrīža skata punkta. Līdz ar to man vajadzēja pielikt lielākas pūles, lai saprastu, iedziļinātos, paveiktu utt.

Rektora amatā biju trīs intensīvus gadus, jo pilnīgi negaidīti nāca piedāvājums doties uz ASV, kad kāds virsnieks nevarēja turp tikt, bet man nebija iespējas tam pat sagatavo-

ties. Amerikā pavadīto laiku aizvien atceros kā labu dzīves posmu, jo ieguvu ne tikai daudz zināšanu, bet arī kontaktus, kas joprojām tiek uzturēti. Atgriezos no Amerikas un kļuva par Gaisa spēku komandieri, tur arī bija savi izaicinājumi – uzsākām gaisa telpas patrulēšanu, Gaisa spēka centra būvniecību, tapa pirmie angāri, lai veiktu meklēšanas un glābšanas darbus, izveidojām gaisa telpas novērošanas sistēmu, pretgaisa aizsardzību utt. Arī tas bija ļoti intensīvs un interesants dienesta posms.

Es arī atvaļinājos agri. 2010. gadā NATO militārajā komitejā es atvadījos (atvaļinājos) no visiem NATO militārajiem komandieriem, vienlaikus atvadījās arī Turcijas bruņoto spēku komandieris (ap 70 gadus vecs), viņš bija pats vecākais, bet man tolaik bija tikai 46 gadi. Militārās komitejas priekšsēdētājs tā arī teica – ka no mums aiziet pats vecākais un pats jaunākais.

Man bija liela cerības un redzējums, kā izskatīsies bruņotie spēki, bet tā piepildījuma nebija, proti, iestājoties bruņotajos spēkos, cerības bija daudz lielākas nekā tolaik sasniegtais. Ja tagad paskatās atpakaļ – es atvaļinājos 2010. gadā, bet 2008. gada krīze radīja lielu pesimismu, ļoti daudzus atvaļināja, samazināja atlīdzības, tas radīja neapmierinātību un psiholoģisko spiedienu. Pēc tam atkal bija pacēlums. Piemēram, Lielvārdē es redzu lielu attīstību, salīdzinot ar to laiku, kad tur biju komandieris.

Līdera īpašības – būtiska virsnieka vērtība

Uzskatu, ka līdera īpašības – smadzenes, sirds, mugurkauls – pamatā ir iedzimtas, tomēr laika gaitā mēs tās pilnveidojam. Varētu likt vienādības zīmi starp virsnieku un līderi, bet arī seržantam ir jābūt līderim, jo armijā visi ir līderi. Tomēr neviens par tādu nepiedzimst, daudz kas nāk klāt no prakses, zināšanām, ieteikumiem utt. Līderi nevar izveidot, ja cilvēkā to īpašību pēc būtības nav un viņš ir, piemēram, noslēgts, negrib neko darīt, – diemžēl tādu jaunieši nemudinātu studēt NAA, jo sākotnējām dotībām ir jābūt. Toties atceros kādu meiteni, kura apliecināja to, ka ar augstu motivāciju var sasniegt savu dzīves mērķi. Pirmajā gadā viņa neiestājās akadēmijā veselības problēmu dēļ, taču nākamajā gadā atkal iesniedza dokumentus un iestājās. Tagad viņa dienē un ir ļoti laba virsniece.

Problēma eksistē, jo ne vienmēr mēs saprotam jaunākas paaudzes. Man dažreiz grūti saprast jauniešus no ļoti daudziem aspektiem. Šķiet, ka jaunie kadeti neizprot to būtību, ka viņu turpmākā dzīve ir saistīta ar bruņotajiem spēkiem un ka tas ir dienests, nevis civilā dzīve. Tagadējiem kadetiem mēdzu jautāt, kas viņi grib kļūt, kāda ir viņu motivācija, bet atbildēs sastopos ar daudzām lietām, kas brīžiem šķiet dīvainas. Piemēram, “Gribu dienēt tikai Latgalē”: nākas secināt, ka šāds kadets nav gatavs dienestam, nesaprot būtību, nav gatavs upurēt pat vienkāršas lietas. Diemžēl cilvēki, tai skaitā kadeti, vairāk dzīvo mobilajos telefonos, sociālajos tīklos – virtuālajā dzīvē, bet nav spēcīgi attīstīti dzīvošanai realitātē. Nodarbību pārtraukumos kadeti pat neiziet ārā no telpas, bet turpina skatīties telefonā. Es neesmu nevienā sociālajā tīklā, jo man būtiskas ir citas vērtības.

Jāatzīst, ka līdera dotības man ir noderējušas gan rektora amatā, gan vēstnieka darbā. Kad biju vēstnieks Azerbaidžānā, Kirgizstānā un Kazahstānā, šo valstu cilvēki, kas apmeklēja Rīgu, teica, ka latvieši esot tik nopietni, atturīgi, toties gluži pretēji esot, aizbraucot uz Latgali, kas ir mans dzimtais novads. Maniem viesiem Latgale asociējās ar laipnību un viesmīlību, bagātīgi klātiem galdiem, tas viss viņiem sasaucās ar Kaukāza valstīm. Tāpēc uzskatu, ka sirsnīgums varētu būt iedzimts. Toties no militārā dienesta esmu ieguvis neatlaidību un mērķtiecību.

Dzīves moto: "Harmonija, kārtība un zināšanas"

Dodoties pastaigās, klausos audiogrāmatas angļu valodā, pārsvarā par vēstures tēmām, mēģinot pilnveidot savas zināšanas un kārtējo reizi apliecinot, ka jāmācās visu mūžu. Tā, klausoties audiogrāmatu par Hābsburgiem, Austrijas impēriju, uzzināju, kā viņi izveidoja ģerboni un ieviesa devīzi: "Harmonija, kārtība un zināšanas". Cik atbilstoši man!

Pirmkārt, harmonija – dzīves gaitā sastopos ar cilvēkiem, kuri maldīgi uzskata, ka, pabeidzot mācību iestādi, jau ir kļuvuši gudri, lai gan harmonija un gudrība ir tur, kur ir prakse, zināšanas, līdera dotības. Pabeidzot izglītības iestādi, tu esi gandrīz vai nekas, bet par virsnieku vari kļūt tikai tad, ja esi harmoniski attīstīts cilvēks, kuram ir stipra gan garīgā, gan fiziskā puse. Virsniekam jābūt fiziski sagatavotam, garīgi spēcīgam. Otrkārt, armija ir kārtība, un nosacījums par kārtību ir ļoti svarīgs! Treškārt, zināšanas – tās vienmēr ir jāpilnveido, mēs nevaram apstāties, tāpēc esmu mācījies visu dzīvi. 2023. gadā aizstāvēju doktora disertāciju, doktorantūrā mācījos kopš 2018. gada, kad tuvojās beigām diplomātiskā karjera.

Mana šīsdienas pārlicība ir, ka 30 % dzīves vajag veltīt ģimenei, 30 % sabiedriskajam darbam, 30 % – tikai darbam. Pēc atvaļināšanās no vēstnieka dienesta vēlējos kaut ko darīt un apzinājos, ka akadēmiskā dzīve bija mans sapnis, ko izdevās īstenot, jo akadēmiskā dzīve dod piepildījumu tajos 30 %, kad dalos zināšanās, un varu ne tikai iemācīt, sagatavot jauniešus, bet arī pats apgūstu, attīstītos un virzos tālāk. Savukārt 30 % sabiedriskās dzīves tika veltīta gan Ģenerāļu kluba (tajā skaitā esam septiņi NBS komandieri) darbam, gan citiem sabiedriskiem pienākumiem, tai skaitā saistībā ar diplomātisko dienestu. Kam tiek atlikušie 10 %? Labiem hobijiem. Tādiem ir jābūt katram. Tā es joprojām jūtos lietderīgs.

Ārpus dienesta

Visu laiku esmu kustībā. Joprojām jūtu, ka militārajā jomā iegūtais ir mans pienākums. Mostos sešos un katru rītu sāku ar rīta rosmi. Tā kā patlaban man ir laiks, daudz lasu un klausos audiogrāmatas. Īpaši zinātniski populāro literatūru, dokumentālo, vēsturisko. Tā, piemēram, esmu izlasījis daudzas Stīvena Hokinga grāmatas. Tā kā karjera aizvien nav beigusies, jo turpinās darbs akadēmiskajā vidē, gatavojoties nodarbībām, daudz iepazīstu tehnisko literatūru. Vēl ar lielu prieku cenšos kaut ko remontēt, apzinoties, ka tieši tehnika ir mana stiprā puse. Man patīk remontēt pašam, un būtiskākais ir, ka es varu to izdarīt ar savām rokām, vai tas būtu skrejriteņis, veļasmašīna vai pļaujmašīna. Jau dienot Buhārā no 1985. līdz 1988. gadam, remontēju helikopterus, tajā laikā notika karš Afganistānā un tur bija mana pirmā dienesta vieta virsnieka amatā.

Mans lielākais hobijs – prieks un dzīves sastāvdaļa – ir mazdēls, kuram gribas nodot visu labāko. Kad enerģiskais puika divas reizes nedēļā ciemojas pie mums, viņš saka, ka negrib dzirdēt vārdu "gulēt". Viņš zina ne tikai visus pasaules dzīvniekus, jo katru sestdienu dodas uz zooloģisko dārzu, bet četru gadu vecumā (!) viņam mācu spēlēt šahu, nerunājot par basketbolu un futbolu. Pagaidām virzu visur, bet viņam pašam vajadzēs izdarīt izvēli. Vai mazdēls varētu kļūt par virsnieku? Kāpēc gan ne?!

Vēl viens mans hobijs ir medības un kādreiz bija arī sports, jo tikai 40 gadu vecumā iemācījos spēlēt tenisu, ko uzskatu par man piemērotāko no sporta veidiem. Līdz ar to arī ārpus dienesta noder izturība un enerģija, ko nepārprotami ieguvu militārajā jomā.

CV

Dzimis: 1964. gada 27. oktobrī Ludzas rajona Ņukšu pagastā

Izglītība:

2018.–2022. gads – Rīgas Tehniskā universitāte (doktorantūra), 2023. gada 2. jūnijā ieguvis zinātnes grādu (PhD) inženierzinātnēs un tehnoloģijās

2003.–2004. gads – ASV Sauszemes spēku kara koledža

1988.–1992. gads – Maskavas Žukovska Gaisa spēku kara inženieru akadēmija (radioinženieris)

1982.–1985. gads – Kaļiņingradas kara aviācijas inženieru skola (radiotehniķis)

1982. gads – Absolvējis Rēzeknes 1. vidusskolu

Darba pieredze:

Kopš 2023. gada 1. augusta – docents Transporta un telekomunikācijas institūtā

2019.–2020. gads – attīstības prorektors Rīgas Aeronavigācijas institūtā

2015.–2019. gads – Latvijas Republikas ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks Azerbaidžānas Republikā

2011.–2015. gads – Latvijas Republikas ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks Kazahstānas Republikā un Kirgizstānas Republikā

2010.–2011. gads – padomnieks Ekonomisko un divpusējo attiecību direkcijā, padomnieks Ārlietu ministra birojā

Militārā karjera:

2006.–2010. gads – NBS komandieris

2004.–2006. gads – Gaisa spēku komandieris

2001. gada 31. jūlijs – 2004. gada 13. maijs – NAA rektors

1993.–1999. gads – NAA prorektors mācību darbā

1993.–1995. gads – NAA Inženierzinātņu katedras vadītājs, pasniedzējs

1993. gads – NAA Skaitļošanas centra inženieris programētājs

Plt. Juris Maklakovs, tolaik NAA prorektors mācību darbā (1998.–2001. gads). Foto: no NAA arhīva

Militārās pakāpes:

2008. gada 28. februāris – ģenerālmajors

2006. gada 30. jūnijs – brigādes ģenerālis

2004. gada 7. janvāris – pulkvedis

Apbalvojumi:

Francijas ordenis par nopelniem (2011), ASV Mičiganas štata Nacionālās gvardes komandiera medaļa (2010), Igaunijas Nacionālo bruņoto spēku komandiera apbalvojums par īpašiem nopelniem (2010), Norvēģijas Bruņoto spēku komandiera medaļa (2010), Viestura Ordenis (2007), citi valsts un NBS apbalvojumi

Dzīves atziņa:

Harmonija, kārtība un zināšanas

Kopā ar NAA kolēģiem, plkv. Māri Gulbi un plt. Ilmāru Vīksni. Foto: no NAA arhīva

Plt. Juris Maklakovs 1999. gada parādē. Foto: no Jura Maklakova personīgā arhīva

Virsnieku ballē Latviešu biedrības namā 2000. gadu sākumā. Foto: no Jura Maklakova personīgā arhīva

Pirmā sanāksme par Latvijas Ģenerāļu kluba izveidi. 2007. gads. Foto: no Jura Maklakova personīgā arhīva

NAA rektors plt. Juris Maklakovs, AM NATO integrācijas izpildsekretārs vadm. Gaidis Andrejs Zeibots, Aizsardzības ministrijas valsts sekretārs Edgars Rinkēvičs, aizsardzības ministrs Ģirts Valdis Kristovskis NATO integrācijas jautājumu apspriešanas konferencē 2001. gadā. Foto: no NAA arhīva

NAA rektors plt. Juris Maklakovs un prorektors plt. Normunds Aizpurs, atzīmējot NAA pirmās desmitgades jubileju. 2002. gads. Foto: no NAA arhīva

Juris Maklakovs, viesojoties NAA bibliotēkā intervijas dienā 2025. gada 29. jūlijā. Foto: Ilze Zeltkalne-Znotiņa

PROFESIONALITĀTE, CIEŅA UN CIVĒCĪGUMS – JURIS MAKLAKOVŠ KOLĒĢU SKATĪJUMĀ

Liāna Pļaviņa, NAA vadošā pētniece

NAA sāku strādāt 1993. gadā, kad Juris Maklakovs bija NAA mācībspēks. Ar dziļu cieņu un pateicību atceros kopā ar rektoru pavadītos darba gadus. Viņš kā izcila personība – cilvēks ar plašu redzesloku – veidoja dziļu izpratni par izglītības nozīmi un ar nelokāmu apņēmību pilnveidoja studiju procesu NAA. Jura Maklakova vadībā akadēmijā valdīja profesionalitāte, cieņa un cilvēcīga attieksme. Viņš prata iedvesmot gan kolēģus, gan kadetus, uzklaut, iedrošināt un palīdzēt atrast risinājumus pat sarežģītās situācijās. Rektors baudīja lielu autoritāti personāla un kadetu vidū ne tikai savu zināšanu un pieredzes dēļ, bet arī ar godīgumu, sirsnību un patiesu ieinteresētību cilvēkos. Viņa darbā vienmēr bija jūtama gudrība, cilvēcība un dziļa atbildības sajūta par ikvienu, kurš kalpoja akadēmijas un valsts labā. Atceros Juri Maklakovu kā līderi, skolotāju un cilvēku, kurš ar savu piemēru iedvesmoja citus tiekties pēc izcilības, saglabājot sirds siltumu un cieņu pret katru.

Spilgtākie notikumi, kas palikuši atmiņā, ir tas, ka viņš atbalstīja manu ievēlēšanu asociētās profesores amatā. Tā kā NAA nebija profesoru padomes, šo procedūru veica Latvijas Universitātes Profesoru padome. Tāpat arī Juris Maklakovs atbalstīja dalību starptautiskās zinātniskās konferencēs un kongresos, sagatavojot prezentācijas un iesniedzot publikācijas.

Ligita Upīte, NAA vecākā lietvedības pārzine

Lai gan NAA sāku strādāt tad, kad Juris Maklakovs jau bija ceļa jūtīs uz Ameriku, ar viņu esmu pazīstama jau kopš 2002. gada. Tajā laikā, kad Juris Maklakovs bija rektors, mans vīrs Gunārs Upītis – prorektors mācību darbā. Maklakovs bija īsta kompānijas dvēsele – viņam patika veidot komandu arī ārpus darba vides. Varētu pat teikt, ka viņš veidoja ģimenisku komandu, jo viņam bija svarīgi tikties ne tikai ar darbiniekiem, bet arī ar viņu ģimenēm. Tā bija jauka tradīcija.

Atceros, kā kolēģi kopā ar rektoru brauca pie mums uz sālsmaizi. Tāpat arī tika svinēti Latvijas neatkarības svētki 18. novembrī, dodoties uz krastmalu un vērojot salūtu. Lai gan šī diena sakrita ar kolēģes dzimšanas dienu un Jura Maklakova dēla vārda dienu, ikvienam bija svarīgi būt kopā.

Jurim Maklakovam patika svinēt arī Ziemassvētkus, organizējot kopīgas apdāvināšanās aktivitātes, piemēram, loterijas. Kādā loterijā tieši izlozēju viņa sarūpēto dāvanu, ko aizvien atceros. Tās ir ļoti jaukas un sirsnīgas atmiņas. Būtiskākais, ka tas nebija kā slogs, bet aicinājums un vēlme satīties, un, iespējams, tieši tāpēc, ka Maklakovs vienmēr ir bijis sirsnīgs, sabiedrīks un atsaucīgs.

Pēteris Lovčinovskis, NAA docents

Juri Maklakovu atceros vēl kopš laikiem, kad biju kadets – tie bija NAA pirmsākumi. Vēlāk bijām kolēģi. Jura Maklakova kā rektora laikā jau biju vecākais pasniedzējs. Atceros to, ka kadetiņiem patika viņa lekcijas, jo tās bija interesantas, lai gan mācīja par tehniskiem jautājumiem. Juris Maklakovs bija ļoti draudzīgs, sabiedrīks un kolēģiāls. Viņš nekad nebija savrups, bet vienmēr iesaistījās visos procesos, arī pats daudz darīja.

Laila Tīgere, NAA Bibliotēkas vadītāja

Juri Maklakovu pazīstu no NAA pirmsākumiem, abi sākām strādāt akadēmijā 1992. gada rudenī. Būtībā tas bija brīnumains laiks – veidojās kolektīvs, veidojās akadēmija, viss notika pirmo reizi, rūdījāmie grūtībās, bija liela garīgā motivācija! Tas ļoti vienoja mūs, kas darbojāmie kopīgam mērķim.

Juri Maklakovu atceros kā ļoti draudzīgu un izpalīdzīgu cilvēku. Laikā, kad viņš jau bija Inženierzinātņu katedras vadītājs (90. gadu vidū), bibliotēkā vēl datoru nebija un man ar šo jomu nebija nekādas pieredzes. Atceros, ka tieši Juris man palīdzēja saprast pamatus darbam ar datoru un internetu. Tā kā man bija liela interese par to, viņš, kuram kabinetā jau bija dators, teica: “Tagad man jāiet vadīt lekciju, bet tu vari te palikt un darboties, pati izmēģināt visu.” Un es paliku viena viņa kabinetā un visu viņa nodarbtības laiku bakstīju dažādus taustiņus, mēģinot saprast, kā katrs darbojas un ko var atrast datorā.

Lai gan Jurim Maklakovam ir spoža karjera, viņš nekad nav kļuvis iedomīgs, vienmēr atceras bijušos kolēģus un draugus un satiekoties varam dzīt jokus tieši tāpat kā jaunībā!

*Ilze Zeltkalne-Znotiņa,
NAA studiju programmu direktore*

“BILLĪTES” VISUS VIENO

Intervija ar literāti, muzeja darbinieci, publicisti Diānu Janci

Kadetu talka rakstnieku Edvarta Virzas un Elzas Stērstes memoriālajā mājā “Billītes” ir kļuvusi par NAA tradīciju, ko apliecina talkas desmitgade. Tas arī ir galvenais impulss satikties ar Diānu Janci, kuras vārdu NAA ir dzirdējuši daudzi. Tomēr būtiski akcentēt, ka talka “Billītes” savijas ar vēl vienu nozīmīgu NAA tradīciju – Lāčplēša Kara ordeņa kavaliera, Latvijas armijas ģenerāļa Mārtiņa Hartmaņa Goda zobena nomināciju, ko pasniedz Melnās kafijas vakarā, – tradīciju, bez kuras pieminēšanas nav izstāstāms stāsts par talku “Billītes”. Tas ir stāsts par godu, atbildību un dzejisku, bet kareivīgu garu.

Diāna, sakiet, lūdzu, kā jūs ar sevi iepazīstinātu, ņemot vērā to, ka žurnāla “Kadets” mērķauditorija ir NAA personāls un kadeti?

Esmu viens no cilvēkiem, kas mīl un kopj Latviju un ar ārkārtīgu pateicību un cieņu vienmēr domā par Latvijas bruņotajiem spēkiem. Esmu arī strēlnieku gaitas izgājušā dzejnieka Edvarta Virzas un dzejnieces Elzas Stērstes mazmazmeita. Turklāt dzīve piešķīrusi balvu būt dzejnieces Astrīdes Ivaskas, ģenerāļa Mārtiņa Hartmaņa meitas, kā arī dzejnieka Vitauta Ļūdēna krustmeitai. Vēl esmu arī žurnāliste laikrakstā “Latvijas Avīze”.

Ļoti poētisks pieteikums – gēni apliecina savu. Pastāstiet, kas ir “Billītes” un kā radās talka “Billītes”.

“Billītes”¹ ir dzejnieka Edvarta Virzas dzimtas mājas, kur Lieknu dzimta dzīvo vismaz kopš 1710. gada. Tā kā mēs kopjam “Billītes” un NAA kopj jauno virsnieku garu un fizisko stāju, tad kopā ar Ģenerāļu klubu radās doma reizi gadā tikties ne vien darbā, bet arī domās, caur dzeju, vēsturi un darbiem uzrunājot mūsu jaunus kadetus.

¹ Dzejnieku Edvarta Virzas un Elzas Stērstes memoriālās mājas atrodas Jelgavas novada Salgales pagastā. Tur 1933. gadā Virza sarakstīja ievērojamo poēmu “Straumēni”.

Talkā piedalās NAA kadeti, savukārt no mūsu puses visus šos gadus esam piedalījušies četratā. Visvairāk – es un mana māte Anna Žīgure, bijuši diplomāte un rakstniece. Talka ir ļoti nozīmīga arī viņas vīram Jukam Rislaki, žurnālistam un rakstniekam, kurš, būdams soms, iemīlējis Latviju. Vēl visus šos gadus līdzās bijis mans onkulis Eduards Liekna, "Latvijas Televīzijas" žurnālists. Viņam patika atzīmēt: "Tavi kadeti gan šogad raženi pastrādājuši!"

Protams, ka talka "Billītēs" vien ar mūsu saimes spēkiem nebūtu tik īpaša, ja katru gadu tajā nepiedalītos arī Ģenerāļu kluba pārstāvji – ģenerālleitnants (atv.) Raimonds Graube, viceadmirālis (atv.) Gaidis Andrejs Zeibots un pulkvedis (atv.) Juris Dalbiņš. Ne mazāk svarīgi, ka talkā piedalās arī NAA mācībspēki, lai apliecinātu, ka mācību iestādes pārstāvjiem rūp būt līdzās kadetiem un rādīt viņiem piemēru. Reiz arī šoferis, kas bija pieredzējis vīrs, mācīja kadetiem darīt daudzus lauku darbus. Būtiski, lai ne tikai mācībspēks, bet arī akadēmijas tehniskais personāls ir garīgi un fiziski stiprs, lai kadetiem dotu savas zināšanas.

Vai talkai ir noteikts konkrēts datums?

Pirmajos gados talka notika 6. jūnijā, protams, pieskaņojoties kadetu mācību darbam. Arī laikapstākļi ir neprognozējami un mainīgi, tāpēc talkā ir gan vējš pūtis, gan lietus lijis, gan karsējusi ārkārtīgi karsta saule.

Talkas "Billītēs" tradicionālā noslēguma kopilde. NAA kadeti un personāls kopā ar pulkvedi (atv.) Juri Dalbiņu (1. rindā 1. no kreisās), viceadmirāli (atv.) Gaidi Andreju Zeibotu, Diānu Janci, Annu Žīguri, ģenerālleitnantu (atv.) Raimonu Graubi. 2025. gada 30. maijā. Foto: Rainers Nestro, NAA

Pirms talkas saņemam dienas dalījumu pa norisēm stundās. Pastāstiet, lūdzu, kā talka tiek plānota.

Talka ir strukturēta – sākot ar ģenerāļu uzrunu, ekskursiju muzeja mājā, dienā veicamajiem darbiem un beidzot ar oficiālo noslēgumu un kopbildi, kā arī cienastu pie ugunsкура. Ļoti būtiski, lai darbu saraksts būtu apdarāms, lai nebūtu nepabeigtības

sajūtas. Viena no tradīcijām ir ģenerāļu stāsti par viņu ieroču kolekcijām, kas rada pievienoto vērtību, bet vēl būtiskāk – tajā brīdī neapšaubāmi ļoti jaunie kadeti un ļoti godājamie ģenerāļi ir viens kopums, viņi visi ir savējie. Tas mirklis, kad pie ugunsкура ģenerāļi var pastāstīt savu pieredzi, kadeti – klausīties un jautāt, ir ļoti dziļš un tālejošs brīdis, kas, iespējams, ir ļoti nozīmīgs kadetu karjerā, lai viņi kļūtu tikpat draudzīgi, viedi un klātesoši kā ģenerāļi.

Pēc tradīcijas pateicībā par izdarītajiem darbiem top cienasts. Šajos talkas rītos katru reizi ceļos pirms saullēkta, lai pagūtu izcept rabarberu plātsmaizi. Ne mazāk svarīgs ir noslēguma cienasts pie ugunsкура. Savulaik tā bija kadetu zupa, kuru gatavoja no “Billītēs” augušajiem dārzeņiem. Pēdējās talkās esam cepuši desiņas uz ugunsкура.

Kādi darbi tiek darīti talkās? Vēl būtiskāk – kādi paliekoši darbi ir paveikti?

“Billītes” nav īsta lauku sēta tradicionālā izpratnē, bet gan dzejnieku māja, tāpēc mēs tik ļoti priecājamies, kad kadeti izdara kaut ko neparastāku – ne tikai paveicot aktuālākos darbus, ziemei saskaldot malku vai apzāģējot zarus, bet, piemēram, kopā esam ierīkojuši divus kilometrus garo kadetu dabas taku. Kadetu takā² tapuši divi tiltiņi – viens ir ģenerālleitnanta (atv.) Raimonda Graubes vadībā veidotais Romiešu tilts, kura idejas autors bija kadets Miks Kalvis Kalvišķis. Tilts pēc seno romiešu principiem tika veidots no laukakmeņiem. Otrs ir Gaisa tilts, ko pāri mazam strautiņam veidoja viceadmirālis (atv.) Gaidis Zeibots kopā ar Gaisa spēku kadeti. Cits skaistais un vēsturē paliekošais kopdarbs, kas liecina par ģenerāļu un kadetu satikšanos darbā, ir viņu izveidotā akmens sēta. Noteikti jāpiemin arī ģenerāļu un kadetu kopīgi ierīkotais grāmatplaukts muzeja mājā. Tāpat arī vēsturē paliks Dzejas šķūnis, kuru izveidojām ar kadetu palīdzību. Kopš tā laika tur notikušas gan Eiropas kultūras mantojuma dienas ar gleznotājas Birutas Baumanes un Kurta Fridrihsona gleznām, gan dzejas vakari, gan dziedāšana šķūnī un pie šķūņa. Šķūnī uzstājies Rīgas Latviešu biedrības kamerkoris “Austrums”, pie šķūņa – Zemessardzes koris “Stars”, dziedot dziesmas ar Edvarta Virzas vārdiem. Abus vieno zemessargs un diriģents Ārijs Škapars. Šiem darbiem ir paliekoša vērtība, pateicoties kadetu ieguldījumam.

Vai talkā iecerētie darbi jau laikus tiek plānoti?

Nav gluži kā ar dziesmu svētkiem, kad, beidzoties vieniem, sāk plānot nākamos, bet tā ir drošības sajūta, zinot, ka talka būs, jo tas iekļauts NAA ikgadējā darba un mācību plānā. Savukārt pēc talkas būtiski priecāties par padarīto un atvilkt elpu.

Varbūt jums ir palicis atmiņā kāds amizantākais notikums no kādas talkas?

Atmiņā paliek izdarītie darbi, bet par amizantu es drīzāk sauktu savu lepnumu, jo, kad es kadetiem lūdzu kaut ko izdarīt, viņi man atbild: “Jā, tieši tā!” Civilajā dzīvē tas ikreiz liekas pārsteidzoši. Reiz divi kadeti saņēma uzdevumu doties uz lielo māju, kur mājai pa vidu ir durvis, kur ved trepes uz augšu, bet lejā pa labi – veranda, kurā atradās liels krēsls. Krēslu vajadzēja uznest otrajā stāvā kreisajā pusē esošajā istabā. Protams, kadeti nekad nebija bijuši lielajā mājā. Uzdevumam tika zibenīgi atbildēts: “Tieši tā!”, par ko es mazliet šaubījos. Tomēr pēc kāda brīža jau ziņoja, ka uzdevums ticis pilnībā pabeigts, kā arī patiešām bija.

Jāatzīst, ka jūs tik saimnieciski un pārliecinoši rosījāties talkā, kurā piedalījos arī es. Un jums bija pilnīgi skaidrs risinājums, ja radās kādi sarežģījumi. Tas patiesi pārliecina.

² Taka atklāta 2018. gada 8. jūnijā.

Es bieži apbrīnoju krustmāti Astrīdi Ivasku, kura pirmām kārtām bija dzejniece, bet grūtākos dzīves uzdevumos zināja, ka ir ģenerāļa meita, tāpēc ar uzdevumu ir jātiek galā. Varbūt es tik tiešām esmu šo viņas rakstura šķautni pārmantojusi, lai gan nebijām asinsradnieces. Ar Astrīdi Ivasku iepazinās tikai 1988. gadā, kad viņa kopā ar vīru dzejnieku Ivaru Ivasku pirmo reizi pēc kara apmeklēja Latviju. Kad 2000. gadā Astrīde pārvācās dzīvot uz Latviju pavisam, pamazām saaugām kopā, un viņa mūs sauca par savu otro ģimeni. Noteikti gribētos pieminēt arī Vitautu Ļūdēnu, kas NAA pirmsākumos bija vēstures mācītājs. Redz, kā ceļi mani atkal aizveda uz NAA, tas ir stāsts par to, cik maza, sargājama, būtiska un kopjama mums visi ir Latvija.

Visticamāk, daudzi nav savilkuši paralēles, ka esat saistīta gan ar Mārtiņa Hartmaņa Goda zobena pasniegšanu, gan ar talku "Billītēs", kas veido tādu kā simbiozi. Tāpēc vēl jo vairāk ar šo sarunu vēlos akcentēt saikni starp abām tradīcijām.

Jā, tās patiešām ir saistītas. Es pārspīlētu, ja teiktu, ka tas kaut kādā veidā ir saistīts ar mani, lai gan man ir tas gods abās vietās būt dzimtu pārstāvei. Tas vairāk saistīts ar patriotismu, garīgo un fizisko armijas stāju un, tā kā pārstāvu dzejniekus, – ar pareizajiem vārdiem pareizajos brīžos.

Jūs parasti dēvē par Hartmaņa dzimtas pārstāvi, vai tā teikt ir korekti?

Mani kā šādu pārstāvi akceptēja ne tikai Astrīde Ivaska, ko pazinu ļoti labi, bet arī viņas brālis – zinātnieks Juris Hartmanis, Latvijas Zinātņu akadēmijas goda loceklis, kas dzīvoja Amerikā. Jāatzīmē, ka viņi abi nodibināja Mārtiņa Hartmaņa Goda zobena balvu. Pēc Astrīdes nāves kļuva par viņu abu pārstāvi, turklāt tas apstiprināts arī juridiski – biju Astrīdes Ivaskas pēdējās gribas izpildītāja, un Juris Hartmanis man devis pilnvaru pārstāvēt arī viņu.

Vēloties vēsturiski sasaistīt ģenerāļa Hartmaņa Goda zobena balvu un talku "Billītēs", ļoti meklēju kādu rakstisku apliecinājumu, ka ģenerālis Hartmanis būtu saticies ar Edvartu Virzu. Atmiņu pierakstos tas neparādās, bet viņu ceļi pavisam noteikti tikušies kaujās pie Juglas, arī, iespējams, Valkā, kur Virza uzrakstīja savu nozīmīgāko dzejoli "Karogs". Droši vien ģenerālis un dzejnieks tikās arī brīvās Latvijas laikos, jo abi mīlēja Franciju un tās kultūru un valodu.

Turklāt šo dzimtu pārstāves pagodinājumu izjūtu vēl vairāk, kopš esmu arī komisijā, izvērtējot Goda zobena nominantus. Tā man ir iespēja jautāt par Mārtiņu Hartmani un, pārstāvēt kultūras dzimtas, vaicāt par darbiem, ko kadeti ir lasījuši, kādus kultūras pasākumus apmeklējuši. Tas ir būtiski, jo Mārtiņam Hartmanim kultūra bija ļoti, ļoti būtiska.

Vēl jāatzīmē, ka Goda zobena saņemšana ir apliecinājums jaunām iespējām. Piemēram, Silva Andersone, pirmā kadete, kas ieguva šo nomināciju, atzina, ka Goda zobena iegūšana pavērusi jaunus ceļus, turklāt, aktualizējot dzimumlīdztiesības jautājumu armijā, rādījusi ceļu citām kadetēm.

Atgriežoties atkal "Billītēs", sakiet, kā jūs var apciemot ne tikai kadetu talkas laikā?

"Billītes" ar iepriekšēju pieteikšanos viesiem ir atvērtas vasarā. Bet jo īpaši viens no maniem nākotnes nodomiem būtu "Billītēs" pulcināt Mārtiņa Hartmaņa zobena ieguvējus. Tāpat arī priecātos laiku pa laikam sagaidīt ciemos jaunus virsniekus, bijušos tik strādīgus kadetus. "Billītēs" var smelties pamatu prātam un zem kājām – sajūst Latvijas zemi un dzejisku, bet kareivīgu garu. Pagājušajā gadā man bija liels prieks, ka Hartmaņa Goda zobenu ieguva leitnants Miks Lazdiņš, kurš reiz bija piedalījies talkā "Billītēs" un atzina, ka tas esot bijis viens no jaukākajiem brīžiem mācību laikā.

Patlaban gan esam reālistiskās pārdomās, kā mainīt "Billītes", jo ir mainījusies attieksme, sajūtas un paaudzes. Tas nav tāpēc, ka tautā nenovērtētu Edvartu Virzu, bet mūsdienu cilvēki brauc uz notikumiem, lai rastu īpašas emocijas, piemēram, uz Mājas kafejnīcu dienām vai koncertiem. Ļoti priecājos, ka kadetu talka "Billītēs" noteikti ir viens no emocionāli bagātinošākajiem notikumiem.

Pēc Diānas Jances aicinājuma intervija tiek papildināta ar dzejas rindām, tā paužot viņas dzejisko pārstāvēniecību, jo dzejas klātbūtne jūtama ikvienā pasākumā, īpaši Melnās kafijas vakarā, kad Diāna teic publisku uzrunu.

"1920. gada novembrī Edvarts Virza laikrakstam "Latvijas Kareivis" rakstīja par rudeni, kad Latvijas valsts bija jauna, bet dzejnieks jau nojauta, ka lēnām sāk novīst tautu, tīrbūnu un vientuļu domātāju dzīves pārrādīšanas sapņi, – "jo itin kā no milzīgas, pret debesīm pacēlušās trubas, lielinieki izgrūž iz sevis ārā to vispasaules miglu, kura lēnām velkas no valsts uz valsti un no kontinenta uz kontinentu... un, apņēmot zemi ar draudiem, ar badu un kariem, mēģina noslāpēt ir dvasas, ir asnus, kas tiecas pretim nākamībai."

No Diānas Jances slejas
"Pret maldināšanu un vientiesību" ("Latvijas Avīze")

Astrīde Ivaska
SENČI

*Mana asins ir sāļa,
jo sešpadsmit tāļu
braucēji kapteiņi
sapņo par jūru.*

*Mana asins ir sūra,
jo kuršu ķoniņi,
murgos mostoties,
vicina dūres.*

*Mana asins ir maiga,
jo vieglās vīzēs
lībiešu sievas
roku rokā tur staigā.*

Talka "Billītēs" 2023. gada 6. jūnijā.
Foto: no NAA arhīva

Talka "Billītēs" 2018. gadā. Foto: no NAA arhīva

Talka "Billītēs" 2020. gada 2. jūnijā. Foto: no NAA arhīva

KONFERENCES, RAKSTI, PĒTĪJUMI

Dr. sc. pol. **Toms Rostoks**,
NAA Drošības pētījumu un inovāciju centra vadošais pētnieks

DSPC ZINĀTNISKĀ KONFERENCE. 2025. GADS

Drošības un stratēģiskās pētniecības centra (DSPC) gadskārtējā konference notika 2025. gada 19. jūnijā Latvijas Kara muzejā. Konferences starptautisko kontekstu raksturoja trīs elementi.

Pirmkārt, ASV ārpolitikā bija notikušas nozīmīgas pārmaiņas, pusgadu iepriekš amatā atkal stājoties Donaldam Trampam. Priekšvēlēšanu kampaņas laikā Tramps bija izteicies, ka Krievijas-Ukrainas karu varētu izbeigt 24 stundu laikā. Kopš stāšanās amatā Tramps patiešām centās izbeigt Krievijas karu pret Ukrainu, taču šie centieni nebija veiksmīgi, un 2025. gada vasarā Krievija turpināja īstenot agresiju pret Ukrainu, pastiprinot atsevišķus agresijas elementus, piemēram, dronu un raķešu uzbrukumus. ASV ārpolitikas veidotāji tomēr nebija atmetuši cerības panākt mierizlīgumu starp Ukrainu un Krieviju, tāpēc tika veiktas darbības, kas raksturojamas kā piekāpšanās Krievijas interesēm. Savukārt Krievija neizrādīja gatavību pārskatīt mērķus, kurus tā centās sasniegt ar kara palīdzību.

Otrkārt, ASV prezidenta administrācija īstenoja nesaudzīgu spiedienu pret NATO sabiedrotajiem Eiropā, lai tie kāpinātu aizsardzības izdevumus. DSPC konferences laikā jau bija prognozējams, ka NATO Hāgas samītā 24.–25. jūnijā tiks panākta vienošanās par aizsardzības izdevumu palielināšanu. Samītā tika pieņemts lēmums, ka NATO valstis līdz 2035. gadam kāpinās aizsardzības izdevumus līdz 3,5 % no IKP un papildu 1,5 % tiks novirzīti ar drošības stiprināšanu saistītiem izdevumiem: infrastruktūras attīstīšanai, kibernetiskai, noturības veicināšanai. NATO apņēmība stiprināt aizsardzības izdevumus atbilst arī Latvijas interesēm, jo alianses militāro spēju attīstīšana dara stiprāku arī Baltijas valstu drošību.

Treškārt, 2025. gada jūnija vidū norisinājās karš starp Izraēlu un Irānu. Pēc grupējuma "Hamās" brutālā uzbrukuma 2023. gada 7. oktobrī Izraēla vispirms sakāva grupējumu, bet pēc tam arī īstenoja uzbrukumu Irānas atbalstītajam grupējumam "Hezbollah" Libānā. Visbeidzot, 2025. gada 13. jūnijā Izraēla negaidīti uzbruka Irānai, likvidējot politisko lēmumu pieņēmējus, militāro vadību un kodolzinātniekus. Ņemot vērā, ka Izraēlas skatījumā Irānas kodolprogramma ir uzskatāma par eksistenciālu apdraudējumu ebreju valsts pastāvēšanai, uzbrukums Irānai ar mērķi iedragāt tās kodolprogrammu pats par sevi nav uzskatāms par pārsteigumu. Tomēr pārsteidzoši bija tas, cik veiksmīga bija šī operācija, Izraēlas gaisa spēkiem iegūstot kontroli pār Irānas gaisa telpu. Izraēlas-Irānas karš norāda gan uz politiskās gribas nozīmi stratēģiski svarīgu lēmumu pieņemšanā, gan arī uz militārās varas un tehnoloģiju lomu valsts drošībai svarīgu mērķu sasniegšanā.

DSPC 2025. gada konferences nosaukums bija *"Europe between war and peace: military technology, personnel, and willingness to defend"* ("Eiropa starp karu un mieru: militārās tehnoloģijas, personāls un gatavība aizstāvēt"). Konference tika veltīta četrām Latvijai būtiskām tēmām: Eiropas gatavībai aizstāvēt sevi pret potenciālu Krievijas agresiju, militāro tehnoloģiju attīstībai Ukrainas kara kontekstā, militārā personāla piesaistei Eiropas valstu armijās un gatavībai aizstāvēt savu valsti. Konferencē piedalījās sekojoši ārvalstu runātāji: Keirs Džailss (*Keir Giles, Chatham House*), Lorenss Rūbins (*Lawrence P. Rubin, Georgia Institute of Technology*), Marks Devore (*Marc De Vore, University of St. Andrews*), Semjuels Bendets (*Samuel Bendett, Center for Naval Analysis*), Vinčenco Bove (*Vincenzo Bove, IMT for Advanced Studies Lucca*), Sanna Stranda (*Sanna Strand, Stockholm University*), Tija-Trīna Trūsa (*Tiia-Triin Truusa, Baltic Defence College*), Aine Ramonaite (*Aine Ramonaite, Vilnius University*), Māris Andžāns (*Center for Geopolitical Studies*

Rīga & Rīga Stradins University), Hanna Palī (*Hanna Pali, National Institute for Strategic Studies*). DSPC ikgadējā konference ir iecerēta kā iespēja NAA kadetiem un citiem interesentiem iepazīties ar starptautiski atzītiem pētniekiem, kuri savā profesionālajā darbībā strādā pie Latvijas drošībai nozīmīgām tēmām. Konferences gaitā DSPC pētnieki galvenokārt vadīja paneldiskusijas.

DSPC 2025. gada konferenci saturiski var iedalīt četros blokos. Keirs Džailss konferences sākumā uzstājās ar uzrunu par Krievijas radīto apdraudējumu Eiropas drošībai un Eiropas valstu spēju sevi aizstāvēt pret iespējamo Krievijas agresiju. K. Džailsa uzruna balstījās uz viņa 2024. gadā publicēto grāmatu “Who Will Defend Europe?” (“Kurš aizstāvēs Eiropu?”, *Hurst Publishers*).

Keirs Džailss (*Keir Giles, Chatham House*) uzstāšanās laikā DSPC konferencē. 2025. gada 19. jūnijs. Foto: Santa Vojevodska

Uzrunājot konferences apmeklētājus, K. Džailss brīdināja par nepieciešamību uz Krievijas apdraudējumu paraudzīties no pašas Krievijas skatu punkta. Pārāk bieži Rietumvalstu lēmumu pieņēmēju un ekspertu viedoklis par Krievijas iespējamo tālāko rīcību balstās viņu pašu priekšstatos par to, kāda rīcība ārpolitikā ir vēlama, attaisnojama un pieļaujama, un pārāk reti Rietumvalstīs uz Krievijas rīcību skatās no pašas Krievijas viedokļa, proti, kā Krievija varētu rīkoties, ņemot vērā tās ārpolitisko, iekšpolitisko un vēsturisko kontekstu. Parasti rezultāts ir nespēja prognozēt Krievijas rīcību un nevēlēšanās uztvert nopietni Krievijas radītos apdraudējumus. Piemēram, Rietumvalstīs lielākoties tiek pieņemts, ka pēc Krievijas-Ukrainas kara beigām Krievijai būs vajadzīgi daudzi gadi, lai atjaunotu savu militāro kapacitāti. Attiecīgi Krievija varētu radīt apdraudējumu NATO valstīm tikai pēc vairākiem gadiem. Tas tā varētu būt, taču varētu arī nebūt, jo Krievijas prezidents varētu izmantot militāro asimetriju Baltijas reģionā, lai uzbruktu vienai vai vairākām Baltijas valstīm. Ja Vladimirs Putins uzskatīs, ka militāra konfrontācija ar NATO ir neizbēgama, tad, raugoties no Krievijas viedokļa, ir labāk, ir labāk, lai šī konfrontācija notiktu ātrāk, nevis vēlāk, kad NATO valstis būs kāpinājušas savu militāro potenciālu.

Konferences paneldiskusijā, kas bija veltīta militāro tehnoloģiju attīstībai, tika aplūkoti ceturtnās industriālās revolūcijas militārie aspekti un dronu tehnoloģiju attīstība Krievijas-Ukrainas karā. Lorensa Rūbina uzstāšanās tēma bija ceturtnās industriālās revolūcijas ietekme uz militāro tehnoloģiju attīstību, īpašu uzmanību veltot mazo valstu iespējām izmantot šīs revolūcijas radītās progresa iespējas militārajām vajadzībām. Uzrunas laikā Lorens Rūbins ieskicēja gan ceturtnās industriālās revolūcijas pavērtās iespējas, gan arī potenciālos ierobežojumus mazajām valstīm. Savukārt Marks Devore un Semjuels Bendets pievērsās pēdējos gados strauju attīstību piedzīvojušo dronu tehnoloģiju attīstības analīzei. Marks Devore skaidroja dronu tehnoloģiju attīstības un izplatības ietekmi uz moderno karadarbību, savukārt Semjuels Bendets galvenokārt apskatīja dronu tehnoloģiju attīstību Krievijā. Lai arī Ukraina ir ļoti efektīvi izmantojusi dronus aizstāvoties pret Krieviju, tomēr, pēc S. Bendeta domām, ilgākā laikā Krievijai varētu izdoties iegūt pārsvaru šajā ziņā, jo tā ir krietni lielāka valsts.

Paneldiskusija, kas bija veltīta militārā personāla rekrutēšanai un noturēšanai, izgaismoja dažādus šīs tēmas aspektus. Vispirms Vinčenco Bove prezentēja sava pētnieciskā projekta starprezultātus. Viens no būtiskiem viņa aplūkotajiem jautājumiem ir iemesli, kāpēc cilvēki Eiropas valstīs neizvēlas militāro karjeru. Šādā pētījumā ir būtiski izmantoti kvantitatīvos datus, tādējādi gūstot priekšstatu par situāciju dažādās Eiropas valstīs. Sanna Stranda un Tija-Trīna Trūsa skaidroja situāciju ar militāro rekrutēšanu Zviedrijā un Igaunijā. Sanna Stranda dalījās skatījumā uz Zviedrijas dzimumneitrālo militāro dienestu. Latvijai šis ir būtisks jautājums, jo pēdējos gados ir bijušas diskusijas par to, ka arī Latvijā varētu tikt ieviests dzimumneitrāls militārais dienests, turklāt virkne lēmumu pieņēmēju ir pozitīvi izteikušies par šādu iespēju. Savukārt Tija-Trīna Trūsa skaidroja situāciju ar militāro rekrutēšanu Igaunijā. Vienojošais elements šajā paneldiskusijā bija militārā socioloģija. Jāatzīst, ka arī Latvijā būtu nepieciešams attīstīt šo zinātnes nozari, lai iegūtu labāku izpratni par to, kāpēc cilvēki izvēlas vai – tieši pretēji – neizvēlas militāro karjeru. Šajā ziņā Latvijai ir iespēja mācīties no citu Eiropas valstu pieredzes militārās jomas pētniecībā.

Noslēdzošā paneldiskusija bija veltīta jautājumiem, kas saistīti ar sabiedrības gatavību aizstāvēt savu valsti. Baltijas valstis bieži tiek minētas kā reģions, pret kuru Krievija varētu vērsties ar militāriem līdzekļiem, tāpēc gatavība aizstāvēt savu valsti ir būtiska, lai nosargātu valstiskumu. Tas būtu kopējs bruņoto spēku un sabiedrības nopelns. Vienlaikus gatavība aizsargāt savu valsti ir sarežģīts jēdziens, jo sabiedrības attieksmes līmenī iedzīvotāju paustā gatavība aizstāvēt savu valsti pret iebrucēju tikai aptuveni norāda uz sabiedrības gatavību aizstāvēt valsti reālā konfliktsituācijā. Aine Ramonaite un Māris An-

džāns skaidroja situāciju ar sabiedrības gatavību aizstāvēt savu valsti Lietuvā un Latvijā. Gatavība aizstāvēt valsti varētu būt situatīva un atkarīga no daudziem faktoriem, tomēr galvenie šo gatavību noteicošie faktori ir labi zināmi – aizstāvēt valsti ir gatavi galvenokārt jauni vīrieši. Vienlaikus daudz kas varētu būt atkarīgs arī no konflikta scenārija un sabiedroto gatavības sniegt palīdzību. Hanna Pali skaidroja, kā ir mainījusies sabiedrības gatavība aizstāvēt valsti Ukrainā. Ukrainas pieredze Latvijai ir ļoti nozīmīga, un tā liecina: no vienas puses, sabiedrības gatavība aizstāvēt valsti palīdzēja nosargāt valstiskumu Krievijas pilna mēroga iebrukuma sākumposmā, tomēr, no otras puses, šī gatavība kopš kara sākumposma ir būtiski mainījusies. To ietekmē gan sabiedroto atbalsts Ukrainai, gan iekšpolitiskās norises, gan arī izmaiņas kara gaitā.

Kārtējā DSPC konference ir aizvadīta, un katrs tās apmeklētājs varētu būt guvis atšķirīgas atziņas. Raugoties nākotnē, virkne drošības un aizsardzības jautājumu arī turpmāk būs nozīmīgi Latvijai, tāpēc diskusijas par tiem turpināsies nākamajās DSPC konferencēs. Krievijas agresija pret Ukrainu turpinās, tāpat arī diskusijas par ASV iesaisti Eiropas drošībā. NATO valstis ir apņēmušās kāpināt savas aizsardzības spējas, taču pagaidām ir grūti prognozēt, vai Hāgas samita apņemšanās tiks īstenotas pilnā apmērā. Arī Krievijas iekšpolitika un ārpolitika pēc kara noslēguma būs nozīmīgs diskusiju objekts, un Baltijas valstu drošība joprojām būs atkarīga no tā, cik naidīga un agresīva būs Krievijas politika. Šie nozīmīgie jautājumi tiks apspriesti dažādos formātos, tostarp arī DSPC rīkotajos pasākumos. Arī turpmāk DSPC konferences kalpos par platformu diskusijām par Baltijas valstu, Eiropas un starptautisko drošību.

*Semjuels Bendets (Samuel Bendett, Center for Naval Analysis) uzstāšanās laikā DSPC konferencē. 2025. gada 19. jūnijs.
Foto: Santa Vojevodska*

Marks Devore (Marc De Vore, University of St. Andrews) uzstāšanās laikā DSPC konferencē. 2025. gada 19. jūnijs. Foto: Santa Vojevodska

*Kapteine Dagnija Ozola,
NAA Vispārējo priekšmetu studiju nodaļas
Akadēmisko studiju grupas vecākā pasniedzēja*

NAA PĒTNIECISKĀ KONFERENCE

Pētnieciskās konferences ir nozīmīga daļa no kadetu akadēmiskās un profesionālās izaugsmes procesa, jo tās sniedz iespēju jauniešiem speciālistiem attīstīt prasmes, kas nepieciešamas gan zinātniskajā darbā, gan publiskajā uzstāšanās mākslā. 2025. gada 18. jūnijā Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā (NAA) norisinājās NAA pētnieciskā konference, pulcējot akadēmijas kadetus, pastāvīgo personālu un viesus.

Konferences galvenais mērķis ir veidot pieredzes apmaiņas platformu, kur kadeti iegūst pieredzi no virsniekiem un vecāko kursu kadeti par to, kā veidot pētījuma dizainu, kā prezentēt to plašākai publikai, tādējādi iedvesmojot jaunākos kursu kadetus kvalitatīvi un ar interesi veikt pētījumus. Leinteresējot un iesaistot kadetus zinātnē, tiek apliecināta viņu turpmākā gatavība turpināt pētniecisko darbību, kas ir izaicinājums profesionālajā karjerā.

Šogad zinātniski pētnieciskās konferences tēmas bija taktiskais un tehniskais nodrošinājums vienības uzdevumu izpildē un karavīru kompetenču pilnveidošana. Konferencē savus pētījumus prezentēja NAA bakalaura studiju programmu “Sauszemes spēku militārā vadība”, “Jūras spēku militārā vadība” un “Gaisa spēku militārā vadība”, kā arī profesionālās studiju programmas “Komandējošā sastāva virsnieks” kursu labākie kadeti, kuru bakalaura darbu un diplomdarbu tēmas iepriekš atlasīja NAA docētāju un zinātniski pētniecisko darbu aizstāvēšanas komisija. Konferences ietvaros tika pieaicināti arī citu vienību pārstāvji, kas prezentēja savas jomas pētnieciskos darbus.

NAA prorektors plt. Ēriks Keisters atklāj NAA pētniecisko konferenci
2025. gada 18. jūnijā. Foto: Santa Vojevodska

NAA pētnieciskās konferences 2025 darbu tēmas

Darba nosaukums	Autors
“Marka Aurēlija stoicisma principi darbā “Pašam sev” un to ietekme uz mūsdienu militāro un politisko līderību”	majors Aldis Jermacāns
“Vienības personāla kaujas spējas uzturēšanas un atjaunošanas izaicinājumi periodā pēc starptautiskajām operācijām”	virslieņants Andris Kantinieks
“Studējošo pašpārvaldes darbības pilnveide NAA”	leitnante Kitija Smirnova
“Spēliskošanas izmantošana karavīru militāro prasmju attīstībai”	leitnants Ernests Kristiāns Jantons
“Bezpilota lidaparātu pretpasākumu attīstības izvērtējums Latvijas aizsardzībai”	leitnants Emīls Podziņš
“Taisnīga kara teorijas piemērošana Krievijas-Ukrainas kara periodā no 2022. gada februāra”	leitnante Elīna Nukševica
“Iedzīvotāju agrīnās brīdināšanas nozīme krīzes situācijā”	leitnants Mārcis Pīnups
“Bezpilota virsūdens kuģu izmantošana Latvijas teritoriālās jūras aizsardzībā”	leitnants Edvards Eniņš
“Karavīru zināšanu pilnveide par aizsardzību pret noplicināto urānu”	leitnante Laura Černova
“Supervīzijas izmantošanas iespējas NBS profesionālā dienesta karavīru karjeras veidošanā”	atvaļināts NBS galvenais virsseržants Edgars Joksts-Bogdanovs
“Pusslēgtā elpošanas aparāta nomaiņas nepieciešamība uz elektronisko slēgto elpošanas aparātu JS MKE ūdenslīdzēju komandā”	bocmanis Toms Šupstiks
“Dzimumu līdztiesības integrācija militārajā vidē Latvijā”	kareivis Iļija Jēgers

Konferences nobeigumā sadarbībā ar studentu korporāciju "Tervetia" pirmo reizi konferences ietvarā tika pasniegta balva par izcilu pētniecības darbu "Zelta spalva". Darbus vērtēja žūrija septiņu locekļu sastāvā un konferences klausītāji, par 2025. gada izcilāko pētniecības darbu atzīstot studiju programmas "Gaisa spēku militārā vadība" leitnanta Mārča Pīnupa bakalaura darbu "Iedzīvotāju agrīnās brīdināšanas nozīme krīzes situācijā".

Lai izziņātu kadeta pieredzi un motivāciju, piedaloties pētnieciskajā konferencē, tika veikta intervija ar "Zelta spalvas" ieguvēju leitnantu Mārci Pīnupu, kurš pirmo reizi piedalījās šāda veida konferencē un dalījās pārdomās par konferences nozīmi, tēmu izvēles principiem un personīgo pieredzi, saņemot balvu. Pīnups uzskata, ka šāda veida konferences ir nepieciešamas un vērtīgas, jo tās sniedz iespēju jaunāko kursu kadetiem gūt iedvesmu un idejas no vecāko kursantu darbiem, kā arī prezentēt savu pētījumu plašākai auditorijai. Leitnants norāda, ka tematu izvēle pētnieciskajiem darbiem ir pietiekami plaša un daudzveidīga, un uzsver, ka svarīgākais ir atrast sev personīgi interesantu un nozīmīgu tēmu, lai darbu veiktu ar maksimālu atbildību un sirdsdegsmi. Daloties pārdomās, Mārcis Pīnups atzīst: "Saņemot balvu "Zelta spalva", biju patīkami pārsteigts – pozitīvā šokā. Zināju, ka mans darbs ir kvalitatīvs un vērtīgs, taču pārliecības par to, ka iegūšu labāko novērtējumu, nebija. Mans galvenais mērķis, piedaloties konferencē, bija prezentēt paveikto, jo gan es, gan darba vadītāji bijām ieguldījuši lielu darbu un šķita nepareizi to atstāt nepamanītu. Vēlējos ar izvēlēto tēmu iepazīstināt arī plašāku auditoriju. Tāpēc gandarījuma sajūta par paveikto ir patiesi liela – jo ieguldījums tika novērtēts ne tikai ar apbalvojumu, bet arī ar apkārtējo atzinību ārpus pašas balvas pasniegšanas." Intervijas nobeigumā Mārcis iesaka pārskatīt konferences prezentējamo darbu atlases principus, norādot, ka būtu vērtīgi dot iespēju visiem pētniecisko darbu autoriem izteikt vēlmi brīvprātīgi piedalīties un prezentēt savus pētnieciskos darbus, jo, viņaprāt, motivēti runātāji spēj daudz efektīvāk nodot darba būtību un ieinteresēt klausītājus.

Konferences noslēgumā tika veikta aptauja, kurā piedalījās 160 respondenti. Lielākā daļa respondentu bija kadeti, kuri uzskata, ka šāda veida konferencēs ir jāpopularizē tādas tēmas kā, piemēram, dažādu tehnoloģiju, inovāciju attīstība un integrācija, kas norāda uz augošu interesi kadetos par jauno tehnoloģiju, inovāciju un digitalizācijas risinājumiem aizsardzības un militārajā nozarē. Pēc aptaujas datiem, tehnoloģijas un inovācijas ir dominējošā un strauji augoša tēma, kas atspoguļo modernizācijas tendences militārajā jomā. Taču aptaujāto vidū ir arī augsta interese par tādām tēmām kā militārā vadība – vadības metodēm, līderību un lēmumu pieņemšanu militārajā kontekstā – un fiziskās sagatavotības nozīme NBS.

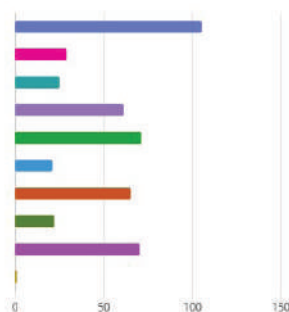
NAA pētnieciskās konferences 2025 klausītāju atbildes uz jautājumu “Kuru jomu pētījumi jums ir visaktuālākie?”

Noslēdzoties konferencē, bija iespēja aprunāties ar konferences dalībniekiem un klausītājiem kafijas pauzē, gūstot vērtīgas atziņas par to, ka pētniecisko darbu kvalitāte uzlabojas, īpaši metodoloģijas un datu analīzes jomā, kas apliecina NAA mācību kvalitātes profesionalitātes līmeni. Konference pierādīja, ka darbu autori spēj piedāvāt inovatīvus risinājumus un oriģinālus skatījumus uz aktuālām militārās jomas problēmām.

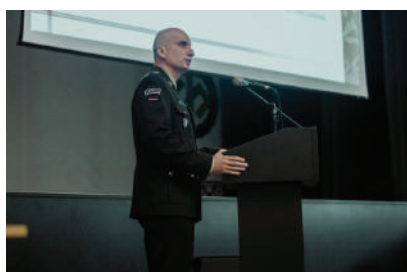
Nākotnes konferences redzējums ir turpināt akcentēt pētniecisko darbu prezentēšanu plašākai publikai, pieaicinot spēku veidu pārstāvjus un attiecīgo jomu ekspertus, lai popularizētu un aktualizētu militārās jomas tendences un veicinātu kadetu iesaisti zinātniskajos projektos.

3. Kuru jomu pētījumi jums ir visaktuālākie?

● Tehnoloģijas un inovācijas	105
● Personāla politika	29
● Militārā vēsture	25
● Militārā psiholoģija	61
● Militārā vadība	71
● AMII	21
● Karu un konfliktu apskati	65
● EW un sakari	22
● Sports, fiziskā sagatavotība NBS	70
● Cits	1

NAA pētnieciskā konference.
Foto: Santa Vojevodska

NAA pētnieciskā konference. Uzstājas maj. Aldis Jermačāns. Foto: Santa Vojevodska

NAA pētnieciskās konferences balva “Zelta spalva 2025”. Foto: korporācija “Tervetia”

Balvas “Zelta spalva 2025” ieguvējs lt. Mārcis Pīnups ar korporācijas “Tervetia” pārstāvjiem. Foto: korporācija “Tervetia”

Dita Blumberga,
NAA Vispārējo priekšmetu studiju nodaļas viesasistente

STARPTAUTISKS SEMINĀRS PAR DZIMUMU LĪDZTIESĪBU

No 2025. gada 3. līdz 4. aprīlim Rumānijā, Brašovā, norisinājās “6th Erasmus+Gender Studies” starptautiskais seminārs par dzimumu līdztiesības jautājumiem “*Good practices and Role Models – Military Gender Challenges*” (“Laba pieredze un lomu modeļi: dzimumu izaicinājumi armijā”), kas norisinājās Henrija Koandas Gaisa spēku akadēmijā. Šajā seminārā piedalījās NAA Militārās vadības studiju nodaļas vadītājs pulkvežleitnants Aivars Spriedējs un nodaļas viesasistente Dita Blumberga.

Pirmo semināra dienu atklāja Rumānijas Henrija Koandas Gaisa spēku akadēmijas komandieris Mariuss Serbeszki (*Marius Serbeszki*). Pirmajā semināra daļā pieredzē dzimumu līdztiesības jautājumos dalījās pulkvede Manuela Elena Mihai (*Manuela-Elena Mihai*), kura atgādināja, ka rezolūcija par sievietēm, mieru un drošību (Nr. 1325) ANO Drošības padome pieņēma jau 2000. gadā. Ņemot vērā rezolūcijas nosaukumu, sākotnēji var likties, ka dzimumu līdztiesības izaicinājumi skar tikai sievietes, tomēr semināra laikā tika uzsvērts, ka līdztiesība attiecas uz abiem dzimumiem.

Semināra atklāšana ar Henrija Koandas Gaisa spēku akadēmijas komandiera Mariusa Serbeszki (*Marius Serbeszki*) uzrunu. Foto: Henrija Koandas Gaisa spēku akadēmijas arhīvs

Semināra ietvaros tika akcentēti izaicinājumi, ar kuriem iespējams saskarties militārajā vidē, piemēram, kultūru atšķirības. Pieredzē dalījās Rumānijas Gaisa spēku pilote Simona Maiereana (*Simona Maierean*); viņa ir pirmā Rumānijas Gaisa spēku pilote sieviete, kura pilotē lielo transporta lidmašīnu C-17 *Globemaster* un turklāt ir šīs lidmašīnas apkalpes komandiere. Esot visaugstākās klases profesionāle, viņa nokļuva situācijā, kur, nolaizoties Irākā, viens no apkalpes locekļiem uzdevās par lidmašīnas komandieri un pilotu, jo pastāvēja liela varbūtība, ka irākiešu oficiālās amatpersonas neatzīs piloti sievieti,

turklāt vēl apkalpes komandiera statusā. Irākā joprojām ir ļoti stipra tradicionālā arābu izpratne par dzimuma lomu iedalījumu sabiedrībā. Sieviete pilote un komandiere vietējām amatpersonām varēja kļūt par iemeslu, lai atrastu formālus šķēršļus tālākai lidojuma veikšanai, un tas savukārt kompromitētu misijas izpildi. Viens no kadetiem dalījās cita veida pieredzē. Viņš minēja pieredzētas situācijas, kad kadetes, manipulējot ar to, ka pārstāv vājāku dzimumu, izmanto iespēju izvairīties no fizisko pārbaudījumu veikšanas. Tādēļ ir būtiski akcentēt, ka semināra mērķis bija dalīties pieredzē un aktualizēt izaicinošus pārbaudījumus no abu dzimumu perspektīvām, lai galarezultātā militārā vide veidotos no profesionāliem karavīriem neatkarīgi no dzimuma.

Semināra otrajā dienā tika veikts sindikātu darbs, kur pieredzē un skatījumā dalījās kadeti (pārstāvji no Rumānijas, Bulgārijas un Polijas) un eksperti. Pozitīvi vērtējams tas, ka kadeti ir pozitīvi atvērti, runājot par dzimumu līdztiesību. Tika akcentēti tādi izaicinājumi kā paaudžu atšķirības, mediatoru nepieciešamība, praktiskie treniņi līdztiesību izprašanā, atvērtība, kompetences un stereotipu laušana. Tāpat tika akcentēts, ka stereotipiem ir liela nozīme un tie var negatīvi ietekmēt cilvēku. Pulkvede Nevena Atanasova-Krasteva (*Nevena Atanasova-Krasteva*) atgādināja kādu ļoti labi zināmu, bet bieži aizmirstu patiesību par stereotipu, kas ir saistīts ar emocionālo veselību. Ja cilvēkam sāp vēders, viņš iet pie ārsta, ja cilvēkam sāp zobs, cilvēks dodas pie zobārsta, un, ja cilvēkam ir kādi pārdzīvojumi, emocionālas sāpes, cilvēkam vajadzētu meklēt palīdzību sāpju ārstēšanā, un palīdzēt var gan psihologs, gan drauga plecs.

Noslēgumā tika akcentēta semināra galvenā atziņa, ka svarīgi ir veidot tādu vidi, lai dominētu profesionalitāte neatkarīgi no dzimuma. Un to var panākt, sākot ar sevi kā piemēru. Lai pats būtu piemērs, ir jābūt zināšanām par dažādiem dzimumu līdztiesības izaicinošiem faktoriem militārajā vidē un jāpārzina rīcības plāns situācijās, kad tiek diskriminēts viens vai otrs dzimums.

Skats no Henrija Koandas Gaisa spēku akadēmijas telpām. Foto: Dita Blumberga

6th Edition of the Military Gender Studies Seminar

"Henri Coandă" Air Force Academy,
3-4 April, 2025, Braşov, Romania

Kopbilde ar semināra dalībniekiem.
Foto: Henrija Koandas Gaisa spēku akadēmijas arhīvs

Dr. sc. pol. **Ieva Bērziņa**,

NAA Drošības un stratēģiskās pētniecības centra vadošā pētniece,
Vidzemes Augstskolas asociētā profesore

POLITISKĀ PRATĪBA UN VISAPTEROŠĀ VALSTS AIZSARDZĪBA

Pētījuma projektā “Patriotisms un nacionālisms: domāšana, attieksmes un to ietekme uz demokrātiskas pilsoniskas sabiedrības attīstību” (projekta Nr. Izp-2022/1-0456), ko finansē Latvijas Zinātnes padome un īsteno Vidzemes Augstskola, tika sagatavota pētījuma atskaite “Patriotisms un nacionālisms pilsoniskajā izglītībā: rekomendācijas politikas veidotājiem”. Tā ir neliela daļa no projekta rezultātiem, kas raksturo situāciju Latvijas pilsoniskās izglītības jomā, balstoties uz 51 daļēji strukturēto dziļo interviju ar jauniešiem un 30 intervijām ar pilsoniskās izglītības skolotājiem, kas tika veiktas no 2023. gada oktobra līdz 2024. gada jūnijam. Viens no secinājumiem, ko atklāj pētījums, ir tas, ka jauniešiem ir nepietiekamas zināšanas par politiku, lai viņi varētu pilnvērtīgi un kompetenti īstenot pilsonisko un politisko līdzdalību, tai skaitā valsts aizsardzībā. Rakstā autore skaidro “politiskās pratības” jēdzienu un tā saikni ar visaptverošu valsts aizsardzību.

Politiskā pratība – prasmes un zināšanas demokrātiskas valsts attīstībai

Zinoša un aktīva pilsoniskā sabiedrība ir demokrātiskas valsts iekārtas būtisks elements, jo, kā teikts Latvijas Republikas Satversmes 2. pantā: “Latvijas valsts suverēnā vara pieder tautai.” Lai tauta varētu sev piederošo varu pilnvērtīgi realizēt, tai ir jāņem daļība tajā, kā tiek pārvaldīta valsts. Primāri tas notiek caur savu priekšstāvju ievēlēšanu parlamentā un pašvaldībās, bet ne mazāk svarīgas ir arī citas politiskās un pilsoniskās līdzdalības formas, piemēram, darbošanās politiskajās partijās, iedzīvotāju padomēs, nevalstiskajās organizācijās vai jebkura cita aktivitāte sabiedrības kopējam labumam. Demokrātiskas valsts un sabiedrības mijiedarbība ir sarežģīts process, tāpēc 20. gadsimta vidū rietumvalstu zinātnieki sāka pievērst uzmanību jautājumiem, kas saistīti ar sabiedrības politisko izglītību. Piemēram, Deivids Īstons (*David Easton*) un Roberts D. Hess (*Robert D. Hess*) 1961. gada publikācijā “Jaunatne un politiskā sistēma” rakstīja, ka politiskās sistēmas (jēdziens, ko Deivids Īstons uzskata par piemērotāku politikas analīzei nekā “valsts”) pastāvēšanai ir nepieciešams “savos dalībniekos attīstīt kopīgu zināšanu kopumu par politiskajiem jautājumiem, kā arī kopīgu politisko vērtību un attieksmju sistēmu”.

1978. gadā tika izdota Bernarda Krika (*Bernard Crick*) un Aleksa Portera (*Alex Porter*) grāmata “Politiskā izglītība un politiskā pratība” (*Political education and political literacy*), kurā viņi formulēja politiskās pratības jēdzienu un piedāvāja risinājumu, kā to attīstīt un iekļaut izglītības saturā. Bernards Kriks un Aleks Poters politisko pratību skaidro kā “zināšanu, prasmju un attieksmju kopumu, kas jāattīsta kopā, katrai no tām ietekmējot pārējās divas” un precizē, ka “pamata politiskā pratība nozīmē praktisku izpratni par jēdzieniem, kas tiek lietoti ikdienas dzīvē un valodā”. Viņi norāda, ka politisko pratību raksturo izpratne par nozīmīgākajām politisko uzskatu sadursmēm un argumentiem, kādus izmanto debatēs iesaistītās puses, un to ietekmi gan uz sevi, gan citiem cilvēkiem, kā arī gatavība rīkoties saistībā ar politiskajām problēmām efektīvā un tolerantā veidā.

Anderss Vestholms (*Anders Westholm*), Arne Lindkvists (*Arne Lindquist*) un Ričards G. Niemi (*Richard G. Niemi*) uzskata, ka politiskā pratība attiecas uz plašu prasmju kopumu, kas balstīts izpratnē par “pamata jēdzieniem un faktiem, kas ir nepieciešami, lai izprastu publiskās diskusijas saturu”. Deivids Denvers (*David Denver*) un Gordons Hendss (*Gordon Hands*) politisko pratību definē kā “zināšanas un izpratni par politisko procesu un politis-

kajiem jautājumiem, kas ļauj cilvēkiem efektīvi pildīt savas pilsoņu lomas". Tāpat politiskā pratība ir jēdziens, kas orientēts uz to, lai veidotu aktīvu un atbildīgu pilsoņu līdzdalību sabiedriskajā dzīvē un valsts pārvaldes procesos, kas ir viena no svarīgām demokrātiskas valsts iekārtas pazīmēm.

Kā politiskā pratība ir saistīta ar visaptverošu valsts aizsardzību

Visaptveroša valsts aizsardzība savlaicīgi sagatavo un integrē visu atbildīgo institūciju un dienestu, kā arī komerciālo un nevalstisko organizāciju un indivīdu darbības, lai novērstu, pretotos un pārvarētu jebkāda veida krīzes, tostarp militāras agresijas. Viens no šīs aizsardzības koncepcijas pamata principiem ir visas sabiedrības iesaiste valsts aizsardzībā, kas nozīmē, ka ikviens sabiedrības loceklis ir aicināts iesaistīties valsts aizsardzībā gan militārā, gan nemilitārā veidā. 2018. gadā izstrādātajā informatīvajā ziņojumā "Par visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas ieviešanu Latvijā" tas formulēts šādi: "Visaptveroša valsts aizsardzības sistēma Latvijas izpratnē ir visu Latvijas iedzīvotāju atbildīga attieksme pret valsti un tās drošību." Atbildīga attieksme var izpausties dažādi – sākot no līdzdalības Zemessardzē un beidzot ar savu individuālo kiberdrošības prasmju pilnveidošanu. Arī politiskā pratība vairākos aspektos var stiprināt Latvijas drošību un veicināt visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas attīstību.

Situācijā, kad Krievija savu politisko un militāro mērķu sasniegšanai izmanto plašu nemilitāru un militāru instrumentu klāstu, tai skaitā konvencionālu karadarbību, vienam no politiskās pratības prioritāriem indikatoriem Latvijas sabiedrībā vajadzētu būt izpratnei par pilsoņa pienākumu aizstāvēt valsti. Demokrātisko valstu labklājība un ilgstošie miera apstākļi pēc Otrā pasaules kara, kā arī nepamatotās cerības, ka Krievija pēc PSRS sabrukuma kļūs par demokrātisku valsti un neapdraudēs kaimiņvalstis, veicināja priekšstatu, ka demokrātija primāri ir saistīta ar individuālajām brīvībām, kas ne tikai Latvijā, bet arī citās valstīs mazināja gribu aizstāvēt valsti. Tomēr demokrātijās pastāv arī pilsoņa-karavīra koncepcija, kas akcentē to, ka pilsonībai kā cilvēka noturīgai saiknei ar valsti ir arī militārā dimensija. Proti, demokrātijām ir jāspēj sevi aizsargāt, lai tiktu saglabātas politiskās sistēmas, kas garantē fundamentālās brīvības un cilvēktiesības. Šie ir jautājumi, kas apgūstami plašākā politisko teoriju un vēsturisku piemēru kontekstā.

Otra svarīga politiskās pratības dimensija visaptverošas valsts aizsardzības kontekstā ir izpratne par starptautisko drošības vidi un Latvijas drošības politiku. Lai sabiedrība būtu gatava pretoties potenciālai militārai agresijai un daudzveidīgiem nemilitāriem ietekmes instrumentiem, nepieciešama izpratne par to, kādus paņēmienus un kādā veidā iespējamais agresors izmanto. Tāpat arī jāveicina sabiedrības izpratne par to, kā Latvija kopā ar sabiedrotajiem pretdarbojas un attur potenciālo ienaidnieku no uzbrukuma un kā iedzīvotāji var atbalstīt šos centienus. Situācijā, kad veidojas jauna divpolāra pasaules kārtība ar ASV un Ķīnu kā diviem nozīmīgākajiem spēka centriem, būtiska ir arī izpratne par demokrātisku un autoritāru režīmu atšķirībām, jo ideoloģiska cīņa starp demokrātijām un autoritāriem režīmiem ir viens no svarīgiem elementiem cīņā par globālo ietekmi. Tas ir aktuāli arī Latvijā kā demokrātiskā valstī, jo autoritāru režīmu interesēs ir panākt pieaugošu neapmierinātību ar demokrātisku politisku procesu, kā rezultātā demokrātiskas valstis īstenotu demokrātijas demontāžu pašas savām rokām. To var nepieļaut, ja cilvēkiem ir zināmi, saprotami un svarīgi demokrātiskas politiskas iekārtas pamata principi un vērtības.

Trešais politiskās pratības aspekts ir kognitīvā drošība jeb spēja atpazīt daudzveidīgas manipulācijas informatīvajā telpā un nepakļauties to ietekmei. Šādā griezumā ir svarīgi zināt un plašākā vēsturiskā un politiskā kontekstā izprast stratēģiskos naratīvus, uz kuriem balstās potenciālo pretinieku veicinātie pasaules uzskati. Tas ir plašāks un sarežģītāks

uzdevums par spēju atpazīt un atmaskot dezinformāciju, kas arī, protams, ir viena no svarīgām tēmām kognitīvās drošības jomā. Tādējādi politiskā pratība ir cieši saistīta arī ar medijpratību, jo informāciju par politiku cilvēki pamatā iegūst no tradicionālajiem un sociālajiem medijiem. Padziļināta politisko tēmu izziņāšana un izpratnes veidošana var uzlabot medijpratību, jo tad cilvēkiem būtu skaidrs ne tikai tas, kā tiek manipulētas informatīvās plūsmas, bet arī informatīvajā telpā izplatīto vēstījumu saturiskā jēga un stratēģiskais nodoms.

Visbeidzot, politiskā pratība ir orientēta arī uz politiskās un pilsoniskās līdzdalības veicināšanu, mācot un skaidrojot, kā iespējams darboties kopējam labumam vietējās kopienas, pašvaldības un valsts līmenī. Tādā veidā sabiedrība iegūst prasmes savstarpēji sadarboties un pašorganizēties, kas var būt izšķiroši svarīgi krīzes situācijās, kad atbildīgās institūcijas ir pārslogotas. Džona Stjuarta Milla (*John Stuart Mill*) vārdiem runājot, tā ir "sabiedriskās apziņas veidošanas skola" (*school of public spirit*), kas sabiedrības locekļus vieno "kopīgām darbībām sabiedriskā labuma veicināšanai".

Politiskā pratība Latvijas pilsoniskajā izglītībā

Pētījums "Patriotisms un nacionālisms pilsoniskajā izglītībā: rekomendācijas politikas veidotājiem" rāda, ka, diemžēl, pagaidām pilsoniskās izglītības saturā politiskā pratība tiek veidota nepietiekami. Tas ir saskatāms vairākos aspektos. Pirmkārt, projekts Skola 2030 paredz samērā lielu skolotāju autonomiju, kas ir radījis situāciju, ka lielā mērā katrs pilsoniskās izglītības skolotājs māca kaut ko savu. Tādējādi, neraugoties uz vienotu izglītības standartu, skolēni var saņemt atšķirīgu izglītības saturu, jo skolotāja uzdevums ir ļoti plaši definēts. Ja katrs skolotājs klasē "dara kaut ko savu", Latvija ir situācijā, kad nav skaidri nodefinēts pilsonisko zināšanu minimums (vēsture, politika, ekonomika, tiesības), kas jauniešiem jāapgūst, lai viņš kā pilsonis varētu pilnvērtīgi iekļauties demokrātiskā procesā, sasniedzot pilngadību. Problēmu padziļina arī tas, ka esošā izglītības sistēma nenodrošina vienotus, pamatīgi izstrādātus un pedagoģiskajā praksē aprobētus mācību materiālus, ko skolotājs varētu izmantot kā pamatu darbam ar skolēniem klasē.

Svarīgs aspekts ir arī skolotāju izglītība, jo vēsture un sociālās zinātnes un zinības ir apvienotas, bet ne visiem pedagogiem ir izglītība abās jomās. Ja skolotājam pamata izglītība ir vēsture, tad mācību saturā lielāks akcents, visticamāk, tiek likts uz vēstures nevis politikas zināšanām. Politikas zināšanu apguvi Latvijā apgrūtinā arī tas, ka attieksme pret politiku sabiedrībā kopumā ir negatīva, kā arī pastāv stereotips, ka politika vai sociālās zinātnes un zinības nav nekāda zinātne un stundas labāk iedot angļu valodai vai matemātikai. Šo iemeslu dēļ ir grūti jauniešus ieinteresēt par aktuāliem politiskiem notikumiem un iesaistīties diskusijās, jo viņiem nav zināšanu un argumentu, kā arī ir liela neticība, ka viņi var kaut ko ietekmēt valstī. Turklāt programma ir plānota, neņemot vērā skolēnu saikni ar reālo dzīvi, jo politisko zināšanu apguve būtu lielākā mērā jāakcentē vidusskolas pēdējās klasēs jeb laikā, kad jauniešiem drīz varēs iesaistīties politikā dzīvē, bet pagaidām tas notiek agrākos vecumos. Skolotāji saskaras arī ar tādu problēmu, ka skolēnu vidū ir ļoti liels sociālo mediju, piemēram, *TikTok*, satura patēriņš, kurā nav nekā dziļa un jēgpilna, bet kas paņem lielu daļu jauniešu uzmanības.

Tajā pašā laikā, neraugoties uz pilsoniskās izglītības mācību satura sadrumstalotību, Latvijas izglītības sistēma izvirza prasības pēc ļoti augsta līmeņa zināšanām, bet no politiskās pratības viedokļa vērtīgāk būtu sākt ar kaut ko mazāku un pašsaprotamu, kas veido pilsoniskās līdzdalības uzvedību. Tāpat arī skolotāji atzīst, ka eksāmena prasības nav orientētas uz pilsoniski patriotiskas saiknes ar valsti veidošanu. Pētījumā atklāto un, iespējams, vēl citu faktoru rezultātā Latvijas jauniešiem neveidojas viengabalains un se-

cīgs priekšstats par Latvijas valstiskumu un savu kā pilsoņa lomu un atbildību tajā. Līdz ar to viena no svarīgām rekomendācijām politikas veidotājiem ir, ka Latvijā nepieciešams aktualizēt politiskās prasības jēdzienu un izstrādāt skaidri definētas vadlīnijas, kā skolās mācīt un skaidrot aktuālo iekšpolitisko un starptautiskās drošības politisko kontekstu.

*Dr. sc. pol. Toms Rostoks,
NAA Drošības pētījumu un inovāciju centra vadošais pētnieks*

ZEMESSARDZES PIEAUGOŠĀ LOMA LATVIJAS AIZSARDZĪBĀ

Valsts aizsardzības dienesta ieviešanu 2023. gadā var uzskatīt par pēdējo gadu nozīmīgākajām izmaiņām valsts aizsardzības sistēmā, tomēr šī raksta ietvaros tiks aplūkota Zemessardzes (ZS) pieaugošā loma valsts aizsardzībā, kam līdz šim pievērsta salīdzinoši mazāka uzmanība. Vispirms tiks ieskicēta ZS loma Latvijas valsts aizsardzības sistēmā kopš 1990. gadu sākuma. Tālāk tiks aplūkots, kā ZS pielāgojas mūsdienu drošības izaicinājumiem, un noslēgumā apskatītas ZS turpmākās attīstības perspektīvas, iezīmējot arī izaicinājumus, ar kuriem tā saskaras, pildot uzdevumus.

Zemessardze tika dibināta 1991. gada 23. augustā, kad Latvijas Republikas Augstākā padome pieņēma "Likumu par Latvijas Republikas Zemessardzi". Tās pirmsākumos ZS tika veidota kā brīvprātīga, uz pilsoņu līdzdalību balstīta teritoriālās pašaizsardzības organizācija, kuras mērķis bija iesaistīt sabiedrību valsts aizsardzībā. ZS ideja sakņojās arī Latvijas starpkaru perioda teritoriālās aizsardzības tradīcijās un neatkarības atjaunošanas posma politiskajā aktīvismā, kad sabiedrības vairākums saliedējās ar mērķi atjaunot Latvijas valstiskumu. Šajā laikā būtiskākais uzdevums bija radīt teritoriālās aizsardzības organizāciju, kas spētu nodrošināt valsts teritorijas aizsardzību, balstoties uz principu, ka valsts aizsardzība ir visas sabiedrības kopīga atbildība. Ļoti būtiska bija ZS loma atjaunotās Latvijas iekšējās drošības un valsts robežu stiprināšanā. Ir svarīgi paturēt prātā, ka Latvijā līdz 1994. gadam atradās Krievijas karaspēks, turpinot radīt apdraudējumu Latvijas drošībai. ZS attiecības ar Latvijā dislocētajām Krievijas karaspēka vienībām var raksturot kā sarežģītas.

Laikam ejot, drošības vide pasaulē un Eiropā būtiski mainījās. Latvijai pievienojoties NATO, lielāks uzsvars tika likts uz kolektīvo aizsardzību un dalību starptautiskajās operācijās, kā rezultātā ZS loma valsts drošībā un aizsardzībā samazinājās. Tālākajos gados nepārprotami pastiprinājās Krievijas radītie apdraudējumi Baltijas valstīm, Krievijai uzsākot militāru agresiju pret Ukrainu un radot apdraudējumu arī NATO valstīm. Reaģējot uz augošajiem apdraudējumiem Latvijas drošībai, ZS pakāpeniski pārtapa no skopi ekipētas teritoriālās pašaizsardzības struktūras par krietni labāk nodrošinātu, profesionālāku un kvalitatīvu apmācītu Nacionālo bruņoto spēku (NBS) komponenti, kurai uzticēti ne vien teritoriālās aizsardzības uzdevumi, bet arī ātrās reaģēšanas spējas, specializētas funkcijas un nozīmīga loma visaptverošas valsts aizsardzības sistēmā, ieskaitot Valsts aizsardzības dienesta (VAD) karavīru apmācību. Pēdējos gados liels darbs ir ticis ieguldīts ZS bezpilota lidaparātu spēju attīstīšanā.

Viens no būtiskākajiem virzieniem ZS transformācijā ir integrācija NBS struktūrā, attiecīgi palielinoties profesionālā dienesta instruktoru un virsnieku klātbūtnei ZS vienībās, tādējādi nodrošinot ciešāku savstarpējo integrāciju NBS ietvaros. Mūsdienās NBS sastāv no profesionālajām vienībām, Zemessardzes un rezerves, VAD karavīriem pildot dienestu gan profesionālajās vienībās un ZS, gan arī pēc dienesta noslēguma tiekot ieskaitītiem rezervē. ZS ir neatņemama NBS struktūras sastāvdaļa. Ņemot vērā Krievijas-Ukrainas kara

pieredzi, acīmredzama ir nepieciešamība ieguldīt ZS personāla, ekipējuma un infrastruktūras attīstībā, nodrošinot augstu kaujas gatavību, kā arī militāro spēju un ugunsjaudas pieaugumu. Ukrainas pieredze, aizstāvoties pret Krievijas iebrukumu kopš 2022. gada, liecina, ka teritoriālās aizsardzības vienības spēlēja būtisku lomu Krievijas iebrukuma apstādināšanā, tāpēc šīs vienības ir nepieciešams stiprināt arī Latvijā. Praksē tas nozīmē ZS sagatavošanu dažādu uzdevumu izpildei. Piemēram, Visaptverošas valsts aizsardzības mācībās "Namejs 2025" ZS stiprināja valsts aizsardzības spējas, pārbaudot mobilizācijas procesu, pilnveidojot kaujas gatavību un sadarbību ar profesionālajām vienībām un NATO sabiedrotajiem. Vienības veica uzdevumus savās atbildības teritorijās, izvērsot personālu un aprīkojumu, kā arī sadarbojoties ar pašvaldībām un citām institūcijām. Paralēli Zemessardze iesaistījās civilmilitārajā sadarbībā, kopā ar valsts un privātā sektora partneriem trenējot visaptverošas aizsardzības principu īstenošanu praksē un sadarbojoties ar citām valsts aizsardzībā iesaistītajām institūcijām. Šajā kontekstā ZS pilda tilta funkciju starp bruņotajiem spēkiem un sabiedrību.

ZS izaugsmi ilustrē ne tikai spēju attīstība, bet arī izmaiņas personāla piesaistes mehānismos. Kopš 2023. gada Latvijā ir ieviests VAD, kas nosaka vairākus militārā dienesta formātus, tostarp iespēju dienestu veikt Zemessardzē. VAD ietvaros paredzēts 11 mēnešu dienests profesionālajās vienībās vai ZS, piecu gadu dienests ZS, piedaloties individuālajās un kolektīvajās apmācībās vismaz 28 dienas gadā, un rezerves virsnieku apmācības studentiem. Vienlaikus tiek paplašinātas iespējas sabiedrībai atbalstīt ZS. Būtisks ZS mērķis ir karavīru skaita palielināšana, cenšoties virzīties no pašreizējā Zemessardzes karavīru skaita – aptuveni 10 000 – uz 12 000. Savukārt 2025. gadā Aizsardzības ministrija nāca klajā ar jaunu – Zemessardzes atbalstītāju – iniciatīvu, piedāvājot iespējas tiem pilsoņiem, kuri vēlas iesaistīties atbalsta aktivitātēs un/vai kuru veselības stāvoklis neatbilst militārā dienesta prasībām. ZS atbalstītāja statuss tiks piešķirts personām, kuras nepiedalās kaujas uzdevumos, bet sniedz atbalstu loģistikā, komunikācijā ar sabiedrību, datu analīzē vai citos veidos. Šie lēmumi apliecina ZS nozīmīgo lomu Visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas ieviešanā.

Būtisks izaugsmes aspekts ir ZS funkcionālo uzdevumu paplašināšanās, liekot lielāku uzsvāru uz konvencionālo militāro kaujas spēju stiprināšanu. Vēsturiski koncentrējoties uz teritoriālo aizsardzību un regulāro spēku atbalstu, ZS patlaban pilda plašāku uzdevumu loku. Saskaņā ar "Latvijas Republikas Zemessardzes likumu" Zemessardze veic Latvijas pilsoņu militāro apmācību, pilda valsts aizsardzības uzdevumus, nodrošina uzņemto valsts atbalsta funkcijas, piedalās starptautiskajās operācijās un ātrās reaģēšanas spēkos, sniedz atbalstu valsts un pašvaldību institūcijām sabiedriskās kārtības un drošības nodrošināšanā, iznīcina sprādzienbīstamus priekšmetus un veic spridzināšanas darbus, kā arī atbalsta informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanu un jaunsargu apmācību. Ņemot vērā Krievijas radītā militārā apdraudējuma pieaugumu, uzsvārs tiek likts uz ZS daļību lielāka mēroga militārajās mācībās, kas prasa ātru mobilizāciju, vienību un spēju izvērsanu ārpus pastāvīgās dislokācijas vietām un sadarbību ar sabiedrotajiem. Savukārt ZS brigāžu uzvietojums Latvijas teritorijā nodrošina ātru reaģēšanu krīzes situācijās. Piemēram, mācību "Namejs 2025" mobilizācijas posmā īpaši tika pārbaudīta zemsargu spēja ātri ierasties savās vienībās, saņemt ekipējumu un izvērsties citos reģionos.

ZS loma valsts aizsardzībā pieaug arī tāpēc, ka tā pilda nozīmīgu lomu sadarbībā ar citām valsts aizsardzībā iekļautajām organizācijām un sabiedrību. Pārejot uz Visaptverošas valsts aizsardzības modeli, kur svarīga ir valsts institūciju, sabiedrības, privātā sektora un NVO kopdarbība, ZS ir būtisks ķēdes posms sadarbībā starp militārajām struktūrām un pašvaldībām, nevalstisko sektoru un uzņēmējiem. Aizsardzības ministrijas iniciatīvas, kas paredz atbalstu darba devējiem, kuri sekmē zemessargu daļību mācībās, un uzņēmēju

izpratnes veicināšanu par drošības jautājumiem, ir nozīmīgs solis ZS tālākajā attīstībā. Arī ZS atbalstītāja statusa ieviešana stiprina šo saikni, jo ļauj iesaistīties tiem, kuri vēlas sniegt intelektuālu, praktisku vai tehnisku atbalstu bez tiešas iesaistes militāru uzdevumu pildīšanā.

Ir arī izaicinājumi. Zemessardzei jāspēj līdzsvarot brīvprātības princips ar augošajām prasībām vairākās jomās: gatavībā, specializētajos uzdevumos un sadarbībā ar profesionālajām vienībām un sabiedrotajiem. Būtiski ir nodrošināt kvalitatīvu apmācību, modernu ekipējumu, kā arī motivēt un sniegt atbalstu zemessargiem, kuri savu brīvprātīgo piensumu valsts aizsardzības stiprināšanā balansē ar pienākumiem civilajā dzīvē. Lai arī zemessargu skaits kopš 2022. gada ir pieaudzis, joprojām pastāv izaicinājumi rekrutēšanā, apmācību kvalitātes nodrošināšanā un sagatavotības līmeņa izlīdzināšanā vienību iekšienē. Palielināt ZS kaujas spējas bez būtiska apmācībās pavadīto dienu skaita pieauguma ir sarežģīts uzdevums. “Pilsoņa-karavīra” identitātes saglabāšana, vienlaikus profesionāli attīstot spējas, pieprasa elastīgu pieeju un nepārtrauktus līdzsvara meklējumus.

Nākotnē ZS attīstība varētu notikt vairākos virzienos. Pirmkārt, nozīmīgs mērķis ir personālsastāva skaita palielināšana, kas nozīmē arī jaunu ZS vienību izveidošanu. Otrkārt, pakāpeniski palielinās ZS loma konvencionālajā karadarbībā, kā rezultātā Zemessardzē ienāk jaunas spējas, kas rada arī nepieciešamību apmācīt tās karavīrus. Treškārt, ZS arvien aktīvāk sadarbojas ar NATO sabiedrotajiem, piedaloties kopīgās mācībās un uzlabojot savietojamību. Ceturtkārt, turpinot ieviest Visaptverošas valsts aizsardzības sistēmu, ZS kļūst par centrālo posmu starp sabiedrību, pašvaldībām, uzņēmējiem un valsts aizsardzības struktūrām.

Rezumējot, pēdējo trīsdesmit gadu laikā Latvijas Republikas Zemessardze ir piedzīvojusi būtisku transformāciju. No brīvprātīgas pilsoņu paš aizsardzības kustības tā kļuvusi par kritiski svarīgu, operacionāli spējīgu un integrētu valsts aizsardzības sistēmas sastāvdaļu, vienlaikus saglabājot brīvprātības principu ZS karavīru piesaistē. Šodien ZS pilda ne tikai teritoriālās aizsardzības funkcijas, bet arī reaģē uz krīzēm, darbojas kibernetikas jomā un sadarbojas ar sabiedrotajiem. Lai gan joprojām pastāv izaicinājumi, kas saistīti ar ekipējuma, apmācību un fiziskās infrastruktūras kvalitātes nodrošināšanu, tendence ir nepārprotama: ZS ir viens no Latvijas aizsardzības sistēmas stūrakmeņiem. Mainīgā drošības vide un mūsdienu apdraudējumi apliecina, ka ZS ir būtiska loma ne tikai valsts aizsardzības spēju stiprināšanā, bet arī sabiedrības noturības veidošanā.

Raksts tapis ar Latvijas Zinātnes padomes finansiālo atbalstu: projekts “Latvijas 20.–21. gadsimta vēsture: sociālā morfoģenēze, mantojums un izaicinājumi”, projekta nr. VPP-IZM-Vēsture-2023/1-0003.

PhD Mārtiņš Hiršs,
NAA Drošības pētījumu un inovāciju centra viespētnieks

KAS PADARA KREMĻA PROPAGANDU EFEKTĪVU LATVIJĀ?

Acīmredzama dezinformācija Kremļa propagandā Latvijā parādās reti. Tā ir efektīva tieši tādēļ, ka tajā tiek prasmīgi izmantoti patiesības graudi. Pētījumi par Krievijas propagandas ietekmi Latvijā liecina, ka visefektīvākajos Kremļa vēstījumos tiek ņemta daļa patiesības, piesātināta ar emocijām, pārspīlēta un sagrozīta. Ja vēlamies cīnīties pret Kremļa ietekmi Latvijā, tad jācīnās ar reālo problēmu, nevis tās kariķēto versiju, jo Kremļa propaganda reti ir klaji meli.

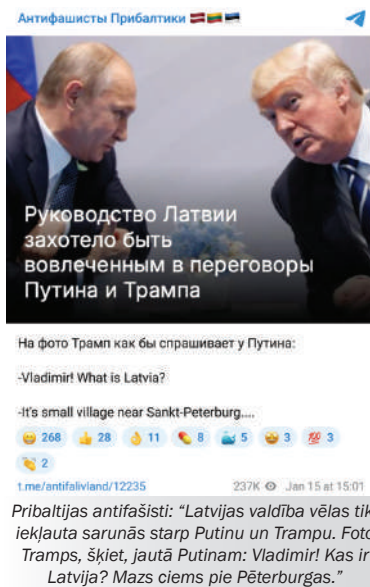
Pētījumā "Atbalsis no Kremļa" un Baltijas dezinformācijas monitorēšanas projektā "Baltic Disinfo" šogad tika detalizēti analizēti populārākie Kremlim labvēlīgie vēstījumi Latvijā. Šajā rakstā apskatīts visskatītāko ierakstu saturs populārākajos problemātisko sociālo tīklu kanālos Latvijā: populārāko vietējo problemātisko mediju – "Baltijas Balss" un "Press" – ieraksti sociālajā tīklā "Facebook", partijas "Stabilitātei!" līdera Alekseja Rosļikova konta saturs ziņojumapmaiņas lietotnē "Telegram", kā arī saturs populārākajos tīras Kremļa propagandas "Telegram" kontos: *Šprotes trimdā*, *Baltnews* un *Pribaltijas antifašisti*.

Rietumu kļūdu izmantošana

Kanāli *Šprotes trimdā*, *Baltnews* un *Pribaltijas antifašisti* ir klaji prokremliski. Visi trīs ir saistīti ar Kremli un bāzēti Krievijā. Tie atbalsta Krievijas iebrukumu Ukrainā un izplata klaju dezinformāciju, tomēr šo kanālu arsenālā šogad ir arī cits bīstams ierocis. Viņi plaši izmanto ASV prezidenta Donalda Trampa simpātijas pret Putinu un kritisko attieksmi pret NATO sabiedrotajiem, lai izplatītu Kremlim labvēlīgus vēstījumus. Krievijas propagandai nav nepieciešams neko safabricēt, pietiek ar Trampa izteikumiem un darbībām, lai sētu sajūtu, ka Rietumu sabiedrotie nodos Baltiju.

Šie kanāli 2025. gadā sistemātiski izmantoja Trampa izteikumus, lai Baltijā palielinātu bažas par Rietumu drošības garantiju ticamību. Pēc Trampa stāšanās amatā šie kanāli prognozēja Amerikas atkāpšanos no globālās līderības, apgalvojot, ka Tramps atceļs sankcijas, atteikties no atbalsta Ukrainai un upurēs Baltijas intereses izdevīgam darījumam ar Krieviju. Izmantojot jokus un smieklīgus attēlus, Baltijas valstis tika ierāmētas kā mazsvarīgas marionetes lielvalstu spēlēs.

Šie vēstījumi visplašāk izplatījās augustā, pēc Trampa un Putina Aļaskas samita. Abu prezidentu tikšanās un Trampa nespēja stingri nostāties pret diktatoru Putinu kļuva par pamatu efektīvam propagandas vilnim. Trampa pielaidīgā nostāja sniedza izejmateriālu pārliecinoša nodevības vēstījuma konstrukcijai. Piesaucot 1939. gada Molotova-Ribentropa paktu, šie kanāli uzjundīja spēcīgas emocijas: vēsture atkārtojas, un par Baltijas likteni atkal lemj lielvalstis aiz slēgtām durvīm. Samita vizuālais tēls – Tramps, kurš padevīgi

izritina sarkano paklāju Putina priekšā, – tika izmantots, lai attēlotu Krieviju kā lielvaru, Rietumus kā sašķeltus un Baltiju kā bezspēcīgu ķīlnieku lielvaru darījumos.

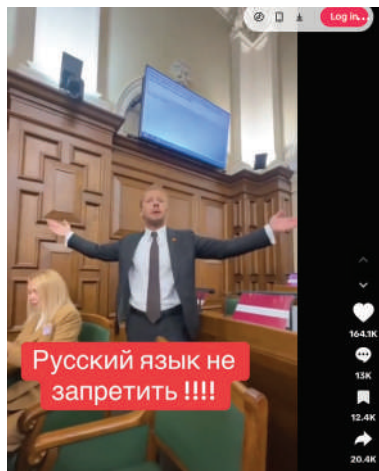
Īstu problēmu paspilgtināšana

Savukārt “Baltijas Balss” un “Press” ir Latvijā bāzēti ziņu portāli. Kopš Krievijas iebrukuma Ukrainā tie vairs nav atklāti prokremliski, bet abu mājaslapu un “Facebook” kontu saturs vēl arvien ir problemātisks: vienpusējs, polarizējošs, Kremlim izdevīgs. Partijas “Stabilitātei!” līderis Aleksejs Rosļikovs izmanto savu “Telegram” kontu, lai mobilizētu krievvalodīgo auditoriju ar populistisku, pret eliti vērstu retoriku. Nepatiesa informācija saturā parādās ļoti reti. Tas gan nenozīmē, ka viss ir kārtībā. Šie kanāli pasniedz informāciju vienpusēji, daļu informācijas noklusējot, un ierāmē reālus notikumus negatīvā perspektīvā.

Visizteiktākais un emocionāli visspēcīgākais vēstījums visos trijos kanālos ir par rusofobiju Latvijā – it kā plaši izplatītu krievvalodīgo diskrimināciju. Šis vēstījums nav jauns – ziņās par Latviju Kremlis to atkārtu kopš deviņdesmitajiem gadiem. Ieraksti ar šo vēstījumu ir par īstiem incidentiem, reāliem konfliktiem starp latviešiem un krieviem, naidīgiem komentāriem sociālajos tīklos vai īstām problēmām valsts politikas īstenošanā. Problēma ir tajā, ka tas viss tiek atspoguļots vienpusēji un selektīvi. Šie kanāli noklusē plašāku kontekstu un neatspoguļo citus viedokļus.

Ierakstos neparādās latviešu perspektīva, valsts iestāžu argumenti vai pozitīvi abu kopienas sadarbības piemēri. Tiek citēti naidīgi atsevišķu latviešu izteikumi sociālajos tīklos, bet netiek atspoguļots pārējās sabiedrības nosodījums šādai agresīvai retorikai. Rakstot par pāreju uz izglītību latviešu valodā, tiek uzsvērtas tikai problēmas. Tās ir patiesas problēmas. Izglītības kvalitātes valsts dienests ziņo, ka 30 % apsekoto skolu skolēnu tikai daļēji spēj komunicēt latviešu valodā vai arī nespēj nemaz, līdz ar to nespēj mācīties latviski. Tomēr monitorētie kanāli noklusē valsts iestāžu skaidrojumus, kādēļ šī novēlotā pāreja uz izglītību valsts valodā ir vitāli nepieciešama. Turklāt šī selektīvā informācija ir arī emocionāli pielādēta, piemēram, Latvijā sākusies ielu pārsaukšanas “epidēmija”, incidenti starp latviešiem un krieviem tiek aprakstīti detalizēti, lai radītu dusmas, aizvainojumu un netaisnības sajūtu. Tas viss nostiprina “mēs pret viņiem” domāšanu, attēlojot krievvalodīgos kā upurus un latviešus kā apspiedējus.

Otrs populārākais vēstījums ir par ekonomisko lejupslīdi un pieaugošo dzīves dārdzību. Inflācija, dzīves dārdzība un nevienlīdzība starp reģioniem ir reālas problēmas, it īpaši Latgalē, kur dzīvo liela daļa krievvalodīgo. Kopš 2021. gada Latvijā inflācija ir bijusi teju 40 % līmenī. Taču arī šajā ziņā kanāli atlasa tikai negatīvu informāciju un ignorē pozitīvo. Tiek izmantota arī emocionāli pielādēta valoda, piemēram, “šokējošs” cenu pieaugums. Izmantoti arī nekonkrēti mājieni: mūsdienu Latvijā “latviešu valoda ir svarīgāka par ekonomisko izaugsmi.” Šāds nekonkrēts apgalvojums ir neatspēkojams, jo runā par sajūtām, nevis konkrētiem faktiem.

Rosļikova TikTok video no 5. jūnija Saeimas sēdes ar viņa paziņojumiem krieviski, ka “Mūsu ir vairāk, mūsu valoda – krievu valoda!” kam likts paraksts: “Krievu valodu neaizlieg!!!!”, ir vairāk par 2,4 miljoniem skatījumu. Šis ir vispopulārākais (ar lielu atrāvieni) ieraksts monitorētajos problemātiskajos sociālo tīklu kontos 2025. gadā

Trešais populārākais vēstījums fokusējas uz Latvijas valsts iestāžu nekompetenci, izceļot dažādas neveiksmes, piemēram, problēmas ar jaunajiem “Vivi” zīmola vilcieniem un sarežģījumus “Rail Baltica” projektā. Aleksejs Rosļikovs plaši izmanto populistisku retoriku un sadala sabiedrību divās nometnēs: korumpētā, zaglīgā elite pret parastajiem cilvēkiem, kurus šī jaunprātīgā elite ignorē. Ar šādu pozicionēšanos Rosļikovs sevi attēlo kā autentisku tautas balsi un vienīgo iedzīvotāju aizstāvi pret nelegitīmo varu. Viņš šim vēstījumam pievieno arī etnisko dimensiju, attēlojot krievvalodīgos kā gan valdības, gan “nacionālistu” upurus un pozicionējot sevi kā viņu vienīgo patieso aizstāvi. Lai gan politiķis Krieviju piemin reti, viņa vēstījumi ir līdzīgi Krievijas vēstījumiem – tie ietver Latvijas valsts iestāžu, ES institūciju un Rietumu “liekulības” kritiku.

Kā cīnīties pret šādu propagandu?

Pret šādi sagrozītu informāciju faktu pārbaudes ir teju bezspēcīgas. Pirmkārt, pierādīt vienpusēju informācijas atlasīšanu ir grūti. Nepietiek atspēkot vienu atsevišķu ierakstu – nepieciešams analizēt lielu daudzumu informācijas, kas prasa laiku un resursus. Otrkārt, nav runa par kļaju nepatiesību. Atspēkot maldinošu informāciju – patiesību, kas ierāmēta manipulatīvā kontekstā, – ir daudz sarežģītāk nekā melus. Treškārt, faktu pārbaudes latviešu valodā nesasniedz krievvalodīgo auditoriju, it īpaši tos, kuriem rusofobijas vēstījums jau ir radījis neuzticēšanos latviešiem. Tikai ar faktu pārbaudēm un medijpratības iniciatīvām nepietiks.

Krievijas propaganda ir ietekmīga nevis tāpēc, ka cilvēki uzķeras uz acīmredzamiem meliem, bet gan tāpēc, ka tā prasmīgi izmanto patiesības graudus, emocijas un plaisas sabiedrībā. Tās spēks slēpjas spējā sasaistīt reālas problēmas – inflāciju, sociālo ne taisnīgumu, etnisko spriedzi – ar sagrozītiem skaidrojumiem, kuros tiek vainoti Rietumi, Latvijas valsts vai “korumpētā elite”. Rezultātā veidojas ticams, taču kropļots pasaules skatījums, kas šķiet loģisks daļai sabiedrības, īpaši tiem, kuri jūtas atstumti vai vilušies.

Lai šai propagandai pretotos, jāstrādā ar iemesliem, kas to padara tik efektīvu. Jāstiprina sabiedrības uzticēšanās valsts institūcijām. Jāsāļiedē sabiedrība, būvējot tiltus starp abām kopienām, nevis padziļinot plaisu starp tām. Jāinvestē Latgalē un jārisina citas sociālekonomiskas problēmas, lai cilvēki nejostos atstumti un aizmirsti. Tikai ar vienkāršām faktu pārbaudēm informācijas karā mēs neuzvarēsim.

Dr. med. Liāna Pļaviņa,

NAA Drošības pētniecības un inovācijas centra vadošā pētniece

FUNKCIONĀLA UN EFEKTĪVA REDZES TREIŅU PROGRAMMAS “EYEDOO” PIELIETOJAMĪBA MILITĀRAJĀ JOMĀ

NAA kadetu izlasē tika organizēti SIA “EYEDOO” redzes treniņi pēc specifiskas metodikas. Redzes apmācība ir aktuāla militārpersonām, lai optimizētu savu vizuālo sniegumu, uzlabotu mērķa identificēšanu, nakts redzamību, palielinātu redzes izturību, pilnveidotu vizuālās un motoriskās prasmes. Redzes uzlabojumi var ievērojami veicināt karavīru darbības efektivitāti militāro operāciju laikā, uzturot un nodrošinot drošību, un celt pieņēmumu izpildes kvalitāti. SIA “EYEDOO” piedāvājums nodrošināja modulāru pieeju un redzes terapijas vingrinājumu izpildi, kas trenē redzes neiromuskulāro sistēmu, uzlabojot dažādus redzes radītājus: fokusēšanās spējas, noturību pret nogurumu, acu savstarpējo koordināciju, acu spēju pielāgoties dažādiem attālumiem, informācijas uztveres ātrumu.

Individuāliem treniņu plāniem ir zinātniski pamatota pieeja. Acs akomodācijas spējas palielinās 2–4 reizes, un atkarībā no redzes sistēmas disbalansa līmeņa redzes atmiņa var uzlaboties par 30 %.

NAA 2025. gadā īstenotā projekta ietvaros no februāra līdz maijam tika veiktas redzes pārbaudes sākuma posmā, starpposmā un noslēgumā, kā arī četras treniņu nodarbības atbilstoši kalendārajam katra mēneša plānam kadetu izlasē. Tajās piedalījās SZS, JS un GS plūsmu kadeti. Kopumā tika izmeklēti 44 kadeti. Pilnā apjomā (100 %) treniņus veikušo kadetu skaits ir 20, bet nepilnā apjomā (75 %) – 13.

Pētījuma laikā tika noteikts, kā regulāri redzes treniņi ar datorprogrammu “EYEDOO” var uzlabot indivīda redzes spējas. Treniņu dalībnieki 11 sesiju garumā veica dažādus uzdevumus, kas prasīja precīzu redzes darbu.

Pētījuma rezultāti fiksēja redzes ātruma un precizitātes rādītāju uzlabojumus. Pēc treniņiem dalībnieki ātrāk atpazina un precīzāk izpildīja uzdevumus uz ekrāna. Īpaši liels progress bija redzams piektajā un sestajā sesijā. Fokusēšanās un acu pārslēgšanas rādītāju izmaiņas izpaudās dalībnieku spējā ātri uzlabot redzes pielāgošanos priekšmetu aplūkošanā dažādos attālumos (no tuva uz tālu un otrādi), kā arī uzlabojās redzes fokusēšanās spēja. Acu saskaņotas darbības parametri treniņu rezultātā uzrādīja pozitīvu efektu vienam no acu sadarbības rādītājiem (tā sauktajās pozitīvajās fūziju rezervēs), bet citos rādītājos būtiskas izmaiņas netika konstatētas. Tas liecina, ka acu sadarbības aspektu uzlabojumiem nepieciešami ilgāki vai atšķirīgi treniņi. Lielākais ieguvums tiem, kam sākmā tika konstatētas redzes problēmas (dalībniekiem, kuru redzes rādītāji sākotnēji bija zem normatīviem), bija tas, ka treniņi palīdzēja panākt un sasniegt redzes rādītāju kāpumu līdz normatīvu līmenim. Savukārt tiem, kam redze jau bija normas robežās, uzlabojumi bija mazāki. Treniņu rezultātā tika uzlabota datora ekrānā redzamo priekšmetu un darbību (kustība, virziena maiņa) atpazīšana un spēja tās novērtēt. Treniņu efektivitāti ietekmēja dalībnieku motivācija un nogurums. Lielākie uzlabojumi bija redzami pirmajās sesijās. Vēlāk progress palēninājās, iespējams, dalībnieku noguruma un motivācijas krituma dēļ (daudzi treniņi notika pēc lekcijām).

Ko redzes treniņi ar datorprogrammu “EYEDOO” sniedz praksē?

Šīs redzes treniņu metodes un prototips uzlabo redzes spējas, īpaši tiem, kuriem sākotnēji redzes rādītāji ir zem normatīviem. Lielākais efekts redzes treniņos tika konstatēts attiecībā uz redzes fokusēšanos un acu pārslēgšanos starp dažādiem attāļumiem. Taču ne visi redzes rādītāji uzlabojās vienādi – dažām acu sadarbības funkcijām nepieciešami ilgāki vai citādi pielāgoti treniņi. Iegūtie rezultāti apstiprina, ka redzes treniņi ir efektīvs rīks ātrākam un efektīvākam redzes funkcijas uzlabojumam, kas ir būtiski gan ikdienas dzīvē, gan veicot profesionālos pienākumus (piemēram, FPV dronu pilotiem, STINGER operatoriem u. c.).

Kādi ir būtiskākie ieguvumi no treniņiem?

Redzes treniņu sistēmas uzlabotas uzmanības fokusēšanas un koncentrēšanās spējas ir svarīgas militārajā vidē un dronu operatoru darbībās, kā arī izlūku aktivitātēs informācijas iegūšanā. Redzes treniņu sistēma pilnveido acu-roku koordinācijas iemaņas, kas ir būtiskas militāriem speciālistiem vidē dažādu darbību veikšanai. Militārajā vidē taktisko operāciju vadības nodrošināšanai ir nozīmīga uzlabota vizuālā atmiņa uz detaļām un specifiskām formām, kuras būtisku uzlabojumu sniedz testēta projekta ietvaros redzes treniņu sistēmās. Kā vienu no pozitīviem sistēmas raksturojumiem var minēt to, ka tā

ir vienkārša un viegla lietošanā. Redzes treniņu rīks ir lietojams dažādās vidēs. Redzes treniņi militārpersonām uzlabo mērķa identifikāciju šaušanā, palielina redzes izturību, pilnveido vizuāli motorās iemaņas, uzlabo redzes atmiņu, īpaši attiecībā uz detaļām un specifiskām formām.

Projekta ietvaros veiktie redzes treniņi ar datorprogrammu “EYEDOO” uzrādīja sistēmas funkcionalitāti un efektīvu tehnisko risinājumu, attīstot militārajai jomai paredzētu redzes spēju treniņu moduli, kurā būtu ietverti vingrinājumi ar noteiktu redzes īpašību treniņiem, veicinot uzlabojumus vairākos redzes rādītājos: redzes pielāgošanās ātrumā dažādiem attālumiem, redzes spējā koncentrēties, redzes noturīgumā pret nogurumu. Redzes treniņi ar datorprogrammu “EYEDOO” ir pielietojami militārajā jomā dažādu speciālistu apmācībā: snaiperiem un izlūkiem uzlabojot spēju atpazīt formas, objektus; FPV dronu pilotiem – uzmanības noturēšanu, izšķirtspēju; virsniekiem – redzes atmiņu, vizuālās uztveres ātrumu; STINGER operatoriem – pārslēgšanos starp tuvu un tālu skatu; elektroniski vadāmu ieroču sistēmu operatoriem.

LATVIEŠU VIRSNIĒKU APVIENĪBA

Latviešu Virsnieku apvienība (LVA) stāsta žurnāla lasītājiem par notikumiem, kurus tā organizējusi vai atbalstījusi 2025. gadā, kā arī iepazīstina ar organizācijas biedru veikumu vairākās jomās.

*Kapteinis (atv.) Andris Kļaviņš,
LVA biedrs*

INTERVIJA AR LATVIJAS AIZSARDZĪBAS ATAŠEJU ZIEMEĻVALSTĪS PULKVEDI GUNĀRU KAULIŅU¹

Jūsu dienesta gaitas sākās pirms trīsdesmit gadiem tikko dibinātās Nacionālās aizsardzības akadēmijas (NAA) slavenajā pirmajā pilnas apmācības kursā. Vai pat vispārdošākajos sapņos varējāt cerēt, ka jums spiež roku Zviedrijas karalis Kārlis XVI Gustavs, ka jūs kopā ar NATO ģenerāļiem plānojat stratēģijas jautājumus štābā Briselē? Kas īpašs no šī laika ir saglabājies atmiņā?

Ko jūs?! Kadetu laikos brīvajos brīžos sapņojām par gulēšanu, siltu ēdienu un dušām! Jaunībā nebiju plānojis kļūt par virsnieku. Biju aktīvs sportists, labi skrēju sprintu, mērķēju uz studijām Fizikultūras institūtā (tagad – Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija), bet netiku budžeta grupā. Un neiestājos arī Daugavpils Pedagoģiskajā institūtā (tagad – Daugavpils Universitāte), jo sākās augusta puča notikumi. Manas dienesta gaitas sākās 1992. gadā, kad saņēmu pavēsti par iesaukumu obligātajā militārajā dienestā. 1993. gada martā, uzzinot par NAA dibināšanu, izvēlējos militārās studijas, lai gan mamma par to nebija sajūsmā, jo mans vecaistēvs Roberts Sebris savulaik bija Latviešu leģionā, pēc kara nokļuva Zviedrijā, bet netika izdots krieviem tikai tāpēc, ka bija izlūks un amerikāņiem bija interese paņemt viņu savā paspārnē. 1951. gadā viņš izceļoja uz ASV.

Mana karjera varēja aprauties NAA sienās. Es un mans kursabiedrs Agris Jermacāns uzrakstījām iesniegumu, lai mūs atbrīvo no tālākām studijām, jo uzskatījām, ka mūsu komandieris mūs nepamatoti sodījis. Situāciju glāba prorektors pulkvedis (vēlāk brigādes ģenerālis) Kārlis Krēsliņš, nomierinot iekarsušos “jaunos gailēnus” un, iedzīļinoties mūsu iesniegumos, motivēja turpināt dienestu. Agris vēlāk sasniedza pulkvežleitnanta pakāpi. Šis notikums man vēlāk palīdzēja pašam, kad biju komandiera amatos. Esmu centies iedzīļināties gan padoto komandieru ziņojumos, gan arī ieklausīties karavīros ar zemākām pakāpēm. Cenšos pieņemt pragmatiskus un nesasteigtus lēmumus. Vienam otram tas reizēm nepatīk, bet domāju, ka tas manu autoritāti karavīru acīs ir tikai cēlis.

Kā jaunais leitnants sāka savas dienesta gaitas? Droši vien ne visur jaunos izglītos virsniekus ar sajūsmu uzņēma amatos iesēdušies “vecie” krievu karaskolu audzēkņi, kurus nereti dēvēja par sarkanajiem pulkvežiem?

Pēc akadēmijas absolvēšanas mūs, piecus jaunos leitnantus, tajā skaitā pašreizējo NBS Apvienotā štāba priekšnieku ģenerālmajoru Georgu Kerlinu, nosūtīja dienestā Zemessardzes (ZS) štābā. Tas bija 1995. gads, un Zemessardzes štābā militārā ekspertīze kopumā bija veidošanās stadijā, jaunie leitnanti ienāca ar iniciatīvu un jaunām zināšanām, praktiski arī ZS kopumā tajā laikā sāka veidoties kā militāra bruņoto spēku struktūra. Ar ZS ir saistīta liela daļa manas militārās karjeras. Atceros laiku, kad mani no ZS štāba pārcēla uz Valmieru un nedēļas laikā vajadzēja uzsākt dienestu jaunajā vietā. Uz jautājumu par dzīvesvietu saņēmu atbildi, ka pagaidām varu ar ģimeni un bērnu apmesties bataljona štāba atpūtas telpā. Biju kapteiņa pakāpē ar 100 latu algu. Izdevās dabūt

¹ Laikraksts “Brīvā Latvija” Nr. 20 (1868), 2025.27.05.–2.06., saīsināts.

kredītu dzīvokļa īrei. Tad makā palika 70 latī mēnesī. Izdzīvo nu ar ģimeni, kurā ir mazgadīgs bērns! Tagad jau tā vairs nenotiek, rotācija ir nodrošināta, visiem ir savs auto, cits atalgojums. Tāpēc mani pārsteidz, ka viens otrs jaunais leitnants gatavs atvaļināties no NBS, jo, lūk, kāda dienesta vieta viņam ir pārāk tālu no Rīgas.

Vai nav tā, ka, jo augstāku amatu ieņem, jo nevari vairs pajauties tikai uz sevi – ir pārāk daudz iesaistītu personu? Jāprot vadīt, iesaistot un uzklausot citus? Ja turpināsi izlikties, ka zini visu, un tikai kliegsi vai rakstīsi pavēles, tad ir lielāks risks pieļaut kļūdas. Ar kādiem izaicinājumiem jūs saskārāties?

Taisnība. Spilgtāk tas ir izpaudies divas reizes. Pirmo reizi, kad 2008. gadā pusgadu dienēju Afganistānā un kopā ar Norvēģijas karavīriem palīdzējām veidoties Afganistānas armijai, un otro reizi, esot ZS 2. Vidzemes brigādes komandierim, no 2021. līdz 2023. gadam. Tas man bija arī emocionāls un iedvesmojošs laiks, jo pats esmu vidzemnieks. Šajā amatā bija jāveido sistēma, lai visu līmeņu komandieri, t. sk. jaunākais komandējošais sastāvs, kara gadījumā varētu pieņemt lēmumus, negaidot brigādes komandiera pavēli. Brigādes komandiera amats uzlika lielu pienākumu un atbildību būt gataviem reaģēt krīzes situācijā. ZS 2. brigādes pārziņā ir robeža ar Krieviju, tajā laikā uz Baltkrievijas robežas aktivizējās hibrīdkarš, bet robežas izbūve bija nesen sākusies. Turklāt mums bija jāsniedz atbalsts Latgales brigādei, kurai jācīnās ar imigrantu plūsmu uz robežas ar Baltkrieviju. Bija jāiekļaujas daudz nacionālās divīzijas “Ziemeļi” (dislocēta Ādažos) apmācību ciklā, aktīvi jāsadarbomas ar igauņiem, lai “X” stundā būtu gatavi slēgt trīsstūri starp mūsu valstīm vietā, kur atrodas Pleskavas šosejas trase. Turklāt no sešiem bataljoniem divi bija profesionālā dienesta bataljoni: 54. kaujas atbalsta bataljons, kura atbildībā ir nespārušās munīcijas neitralizēšana, un 25. kaujas atbalsta bataljons, kurš kā viens no pirmajiem uzņēma obligātā militārā dienesta (OMD) jauniesaucamos. Un tur bija ko darīt, jo bija jāpārveido infrastruktūra, jāmeklē instruktori, būtībā viss jāsāk no nulles! Pāri visam – kaujas atbalsta un kaujas nodrošinājuma spēju uzlabošana Vidzemes brigādē artilērijas, prettanku, pretgaisa, inženieru, medicīnas un citās nozarēs.

Brigādē tika veiktas arī ukraiņu karavīru apmācības?

Ukraiņu apmācība notika Vidzemes brigādes teritorijā, tāpēc vajadzēja sniegt atbalstu apmācību organizācijā. Bez karavīru pamatapmācības programmā iekļautas arī štāba virsnieku, izlūkošanas speciālistu un ieroču savietojamības, kā arī citas apmācības. Nav noslēpums, ka ukraiņiem ar angļu valodu vēl ir grūtības, tāpēc apmācībās reizēm papildus tika skaidrots arī krieviski.

Vai kara laikā tanki zaudē savu taktisko nozīmīgumu un droni jau ir konvencionālā kara galvenais ierocis?

Krievija karā Ukrainā mācās no savām kļūdām. Iespējams, ka militārā ziņā tā virzās uz priekšu ātrāk un apsteidz mūs dronu spēju attīstībā. Līdz ar to kaujas transportam, ko mēs pērkam vai ko paši ražojam Latvijā, piemēram, “Patria”, jābūt aprīkotam ar pretodronu aizsardzības sistēmām. Tanks un kaujas mašīnas pašas par sevi nav aizsargātas no dronu uzbrukuma. To visefektīvāk var veikt ar modernām radaru sistēmām uz sauszemes un uz kuģiem. Nedomāju, ka tanks zaudē un zaudēs savu vērtību kaujā, jo tas ir ierocis ar lielu ugunsjaudu un manevrētspēju, vēl vairāk, ja tas ir nodrošināts ar pretodronu spēju.

Jūsu ziņā bija obligātā militārā dienesta atjaunošanas pirmie soļi. Vai varat salīdzināt mūsu un Zviedrijas OMD?

Zviedrija, Norvēģija un Dānija pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā ir aktivizējušās savu

militāro spēju attīstībā, piešķirot investīcijas, palielinot skaitlisko sastāvu, kā arī mainot un veltot uzmanību OMD un rezervju veidošanai. Somija ir īpaša, jo viņiem OMD tika saglabāts kopš laikiem, kad Ziemeļu karā somi cīnījās par neatkarību leģendārā Karla Gustava Mannerheima vadībā. Zviedrija atjaunoja OMD 2017. gadā, tagad tajā ir septiņi līdz astoņi tūkstoši cilvēku, un mērķis ir palielināt līdz 12 tūkstošiem 2030. gadā. Latvijā plāns ir četri tūkstoši iesaucamo gadā. Ja salīdzina ar iedzīvotāju skaitu, tad proporcionāli mēs pat esam labāki. Atšķirība ir dienesta ilgumā: Latvijā visi dienē 11 mēnešus, bet Zviedrijā un pārējās Ziemeļvalstīs dienesta ilgums var būt dažāds, atkarībā no specialitātes un amata. Skandināvijā izsūta aptauju visiem 18 gadus sasniegušajiem, un pagaidām tur brīvprātīgi piesakās tik daudz cilvēku, ka var izvēlēties un atlasīt piemērotākos. Latvijā kādu daļu jau esam spiesti iesaukt ar pavēstēm. Brīvprātīgi pieteicies karavīrs ir labāks un motivētāks karavīrs, tā vajadzētu būt, bet es atbalstu arī tādu modeli, kurā jauniešu iesaukšanu regulē ar pavēstēm. Kad nokļūsti tajā vidē, izrādās, ka tur nemaz nav slikti, un tu kļūsti labāks par vienu otru apriori motivēto. Es tam esmu piemērs, jo nepieteicos dienestam, bet lēmumu turpināt dienestu pieņēmu, kad jau biju dažus mēnešus nodienējis.

Tiekoties ar jauniešiem gan Latvijā, gan Skandināvijā, nereti dzirdu – ja saņemtu pavēsti, tad nekas cits neatliktu, kā aut kājas un doties dienēt. Sākot ar 2027. gadu, OMD tiks pakļauti arī Latvijas pilsoņi un valstspiederīgie, kas uzturas ārzemēs. Tas būs saistoši arī tiem, kam ir divas pilsonības. Viņiem gan ir iespēja savlaicīgi izvēlēties, kurā valstī dienēt. Mans uzdevums Skandināvijas valstu kontekstā ir organizēt skaidrošanu, lai nākamajā gadā, saņemot pavēstes, jaunieši un viņu vecāki netiktu pārsteigti, bet gan zinātu, ko darīt. Latviešiem ar divām pilsonībām nevajadzētu satraukties par valsts valodas prasmi, ja viņi izlems dienēt Latvijā. Tas nebūs šķērslis, visticamāk, viņi armijā latviešu valodas prasmes uzlabos. Man bieži ir plānotās tikšanās ar latviešu diasporu Zviedrijā, bet tiekos arī neformālās situācijās. Latviešu diaspora ir pietiekoši aktīva, vairākas reizes esmu ticis ar ievērojamā ģenerāļa Kārļa Goppera mazdēlu.

Vai ieviestā Valsts aizsardzības mācība skolās ir novēlota, bet veiksmīgs solis jauniešu izglītošanā par valsti, par jaunā pilsoņa pienākumu un vietu tās aizsardzībā?

Tam vajadzētu būt motivējošam solim, lai ne tikai izglītos, bet arī jau skolas gados iesaistītos savas valsts aizsardzības spēju celšanā. Zviedrija arī šogad desmitajās un vienpadsmitajās klasēs atver obligātu Visaptverošās valsts aizsardzības mācības (VVAM) programmu, kur jauniešiem mācīs par valsts aizsardzību, par rīcību krīzes situācijās, ko darīt, ja noticis uzbrukums valstij un ar to saistītās ķēdes reakcijas. Ir nepieciešams valsts amatpersonu dialogs, diskusijas ar saviem iedzīvotājiem. Brošūru laiks ir beidzies. Jākoncentrējas uz kvalitāti. Ja VVAM būs ķeksīša dēļ, tad mērķis netiks sasniegts. Tātad ļoti būtiska ir instruktoru sagatavošana un atlase.

Latvijā joprojām ir problēma ar valsts valodu. Jābūt spēcīgam instruktoram, kas mācīs, piemēram, Zolitūdes Valsts ģimnāzijas audzēkņiem valodas prasmi un veidos motivāciju.

Zviedrijā ir līdzīga situācija. Sakarā ar gadu gaitā piekopto tolerances politiku valstī ir izveidojusies etniski nebijusi situācija. Tikai 2025. gada janvārī vien valstī tika notika trīsdesmit sprādzieni un šaušanas gadījumi. Tā kā pie mums “trakajos” deviņdesmitajos. Tās ir nekontrolētas imigrācijas sekas. Es redzu šo situāciju, braucot piepilsētas vilcienā uz darbu Stokholmā: etnisko zviedru ir ļoti maz, bet vilcienā brauc galvenokārt ieceļotāji. Par situācijas nopietnību liecina premjerministra uzrunā tautai sacītais, ka kaut kas ir jādara visiem kopā, lai šo situāciju mainītu. Tā ir aizgājusi par tālu, problēma nav savlaicīgi risināta. Latvijai nevajadzētu kāpt uz šī grābekļa. Pēc Zviedrijas likumiem visaptverošai

valsts aizsardzībai ir pakļauti arī jaunieši, kuriem ir tikai uzturēšanās atļaujas. Tā manai meitai, kura mācās Starptautiskās ģimnāzijas 10. klasē, arī būs obligāta VVAM un var tikt doti uzdevumi šajā mācībā. Runājot par Latvijas un Zviedrijas sadarbību – tā mums ir izveidojusies ļoti laba, nodibināta cieša sadarbība ne tikai vadības līmeņos, piemēram, starp dažādu struktūru augstākajām militārpersonām un valsts amatpersonām, ieskaitot premjerministru, bet arī zemākos līmeņos, piemēram VVAM.

Pēc Apvienotā štāba Plānošanas departamenta priekšnieka amata jūs aizrotēja uz NATO štābiem Eiropā.

2018. gadā mans dienests turpinājās NATO štābā Beļģijā: pirmo reizi, kad iestājāmie NATO, biju štāba virsnieks no 2004. gada līdz 2007. gadam, un otrreiz, dienot NATO, biju Latvijas nacionālais militārais pārstāvis, kura uzdevums ir koordinēt sadarbību ar NATO Eiropas pavēlniecību.

Pēc divu gadu dienesta Zemessardzes 2. Vidzemes brigādes komandiera amatā 2023. gadā tiku norīkots par aizsardzības atašeju Zviedrijā, Dānijā, Somijā un Norvēģijā ar rezidenci Stokholmā. Kad mani nominēja atašeja amatam, NBS komandieris izvirzīja trīs galvenos uzdevumus: 1) sekmēt Zviedrijas iestāšanos NATO, 2) rūpēties par Zviedrijas bataljona (NATO brigādes sastāvā) atrašanos Latvijā, 3) veicināt paātrinātu Zviedrijas iesaistīšanos Baltijas jūras aizsardzībā. Abi pirmie uzdevumi ir izpildīti. Tagad dienaskārtībā ir trešais uzdevums: aktivizēt Zviedrijas iesaistīšanos daudznacionālajā Ziemeļu divīzijā, ko veidojam kopā ar Dāniju un Kanādu. Tā ir mana darba praktiskā puse. Emocionālā? Protams, Zviedrijas karaļa rokasspiedienu! Tuvākajā laikā, iespējams, maijā, Kārlis XVI Gustavs būs Latvijā un apmeklēs savus karavīrus Ādažos.

Mani pamatuzdevumi ir koordinēt militāro sadarbību starp Latviju un minētajām valstīm. Pēdējā gadā vairāk darba prasīja jautājumi saistībā ar Zviedrijas iestāšanos NATO, rūpes par Zviedrijas bataljona nosūtīšanu uz Latviju, zviedru karavīru ieceļošanas dokumentu un nodrošinājuma risinājumi. Vēl viens atašeja pienākums ir sekot visiem jaunumiem, kas šajās valstīs notiek, ne tikai militārajā ziņā. Protams, ļoti svarīgi ir sekot militārās attīstības plāniem, jaunajām tehnoloģijām, kā arī sadarbībai militārajā industrijā, lai mūsu valsts varētu attīstīt savējo.

Kā karavīram jums bieži nākas mainīt dzīvesvietu. Vai tas nav liels izaicinājums jūsu ģimenei?

Mana sieva Dagnija ir militārpersona, dienē NBS Apvienotajā štābā. Kad viņa dodas līdz ģimenei uz manu dienesta vietu, viņas dienesta gaita tiek apstādināta, bet viņai nav jādembolizējas. Zināmā mērā Dagnija upurē savu karjeru manas dienesta izaugsmes dēļ. Vecākā meita Agate man ir dāvājusi mazmeitu Elzu. Jaunākā meita Gerda, kurai ir sešpadsmit, Beļģijā mācījās skolā, kur mācības notika franču valodā, tagad, Zviedrijā, viņas skolā ir angļu valoda. Iegūtās perfektās svešvalodas ir manu meitu bagātība, arī dzīve un komunikācija starptautiskā vidē paver plašāku apvāršni, lai saprastu sarežģīto pasauli. Ir bijuši arī grūti laiki, par to jau iepriekš runājām.

Vai, stājoties militārā atašeja amatā, jums bieži nācās prezentācijās un pieņemšanās atcerēties vienu no karaskolā mācītajiem baušļiem: “Sarunājoties ar dāmām, virsniekam jāmeklē savienot kavaliera un karavīra pienākumus”?

Leitnantam tas ir tā jāiemācās un jāattīsta, lai, esot pulkvedim, tas būtu pa redzamu kilometru! Joks. Bet, ja nopietni, tas ir viens no virsnieka pamatbaušļiem, un domāju, ka Latvijas virsniecībai ar to nav problēmu.

Kapteinis (atv.) **Zīgurds Markovičs**,
LVA biedrs

KĀ DRONAM “DRAUDZĒTIES” AR MĀKSLĪGO INTELEKTU

Sveicināti, Latvijas kadeti!

Jūs uzrunā Zemessardzes Studentu bataljona Veterānu rotas virsleitnants (atv.), pamatdarbā Rīgas Tehniskās universitātes profesors, kas savai *alma mater* ir kalpojis 62 gadus. Tālā pagātnē, kad sāku studijas universitātes pirmajā kursā, fakultātes dekāns jau pirmajā lekcijā pārsteidza ar dīvainu salīdzinājumu, proti, ka mācību procesu skolā varot salīdzināt ar bērna barošanu, izmantojot mazu tējkarotīti, pie tam raugoties, lai nekas neizlīst garām mutei. Toties mācību procesu universitātē varot pielīdzināt cilvēka barošanai ar lielo zupas kausu, neinteresējoties par to, līst vai nelīst kaut kas garām. Šo vārdu patiesīgumu izjutām visu studiju laiku un arī vēlāk.

Tāda patlaban ir arī jūsu situācija, kad kauss ir piesmelts ne tikai ar militāra rakstura zinībām, bet arī ar zināšanām no pavisam citām jomām, piemēram, par mākslīgo intelektu (MI), kas nav tik viegli “sagreimojams”.

Pašreizējās karadarbības [Ukrainā] dalībnieks ar gandarījumu stāstīja, ka viņa drons-izlūks, pateicoties MI, uzvedoties kā sunītis: tas izpildot visus uzdevumus, pēc tam atgriežoties pie sava saimnieka un nosēžoties viņam pie kājām. Bet kā to panākt? Kā iepazīties ar MI?

Mans nodoms ir sākt ar īsu ievadu šajā jomā, pēc tam parādīt MI būtību un pielietojumu atšķirīgās lietojumsfērās. Mēs ar studentiem priekšmetos “Robotu vadības sistēmas” un “Intelektuālie roboti” esam izmēģinājuši robotu vadību tādās jomās kā medicīna, kultūra un māksla, kas var kalpot kā piemēri dronu pielietojumam arī militārajā jomā.

Problēmas nostādne

Reizē ar tehnikas un rūpniecības attīstību progresē arī militārā tehnika un kara vešanas paņēmieni. Vēsturnieki ir izpētījuši, cik ilgi ir karojuši ar t. s. “aukstajiem” ieročiem, kad parādījās t. s. “karstie” ieroči jeb šaujamo ieroči, šaujampulveris u. tml. To visu jums māca jūsu pasniedzēji. Es pieminēšu tikai Pirmā un Otrā pasaules kara fronti.

Pirmajā pasaules karā dominēja ierakumu karš, kājnieku vienības ar kājnieku ieročiem. Tanku un lidmašīnu bija ļoti maz. Pilsoņu karā Krievijā parādījās bruņuvilcieni, dominēja arī jātnieku vienības. Toties Otrajā pasaules karā pārsvarā bija bruņutehnika, aviācija, mīnas, artilērija, ložmetēji. Vēsturnieki stāsta, ka karā piedalījies arī jātnieku divīzions maršala Budjonija vadībā, lai karotu pret vācu tankiem. Kā zināms, karš beidzās ar divu atombumbu pielietojumu, un katrai no tām bija savs vārds: “Mazulis” eksplodēja Hirosimā, “Resnulis” – Nagasaki.

Aukstā kara laikā attīstījās raķešu tehnika ar un bez atomieročiem, atombumbām un ūdenraža bumbām, pretgaisa aizsardzības elektrotehnika.

Pašreizējā karā [Ukrainā] negaidīti dominē bezpilotu lidaparāti jeb droni gaisā, bezstūrmaņa kuteri ūdenī, tuvas, vidējas un tālas sniedzamības raķetes. To kopējā īpatnība ir datorvadība gan pārvietošanās laikā, gan kaujas operācijas izpildē – informācijas vākšanā, spridzināšanā un atpakaļceļā, ja drons nav kamikadze.

Kā zināms, visi transportlīdzekļi uz zemes, ūdenī un gaisā tiek vadīti. To dara šoferi, stūrmaņi un piloti. Precizējot un analizējot datora darbības, var teikt: dators fiksē uzdoto galamērķi, izstrādā maršrutu (vai saņem to no cilvēka), novērtē situāciju trasē, izmēra attālumu līdz šķērslim vai citam dalībniekam, [varbūt] izmēra to lielumu, kustību ātrumu,

atpazīst šķēršļus, tad pieņem lēmumus, ko un kā darīt. Beigās, lai izpildītu uzdevumu, tiek fiksēts maršruta galapunkts.

Tātad datora funkcijas var sadalīt divās daļās: pirmā daļa ir mērīšana un atpazīšana, kas attiecas uz apkārtējo vidi un situāciju; otrā ir LP (lēmumu pieņemšanas) daļa, kas jā dara datoram lidojuma un uzdevuma pildīšanas laikā.

Pirmās daļas realizācijai var izmantot datorredzi, tēlu atpazīšanas teoriju u. c. labi izstrādātas metodes. Otrās daļas īstenošanai jāizmanto LP teorija tās klasiskajā variantā skaitliskajā vidē. Tas ir sarežģīts posms – lēmumi jāpieņem daudzkritēriju un daudzparametru telpā ar daudzām optimizēta lēmuma atrašanas metodēm vismaz četrus risināšanas apstākļu vidē.

Sāksim ar lēmumu pieņemšanas elementiem un apstākļu variantiem. Literatūrā ir aprakstīti četri apstākļu tipi: lemšana noteiktības apstākļos, lemšana riska apstākļos, lemšana nenoteiktības apstākļos un lemšana pretdarbības apstākļos. Visvieglākā LP ir noteiktības apstākļos, tad visi lielumi ir noteikti viennozīmīgi, nav lietota varbūtības teorija. Riska apstākļi veidojas, ja kādam no lielumiem jāievēro tā parādīšanās varbūtība. Nenoteiktības apstākļi veidojas, ja varbūtību lielumi jāievēro diviem vai vairākiem lielumiem. Ceturtā apstākļa tips – lemšana pretdarbības apstākļos – ir saistīta ar varbūtību teoriju, jo pretinieka rīcība reti kad ir pārliecinoši zināma. Parasti risinājuma pamatu veido lemšana nenoteiktības apstākļos, lēmuma derīgumu precizējot ar ievērotu pretinieka varbūtēju pretdarbību.

Lai risinātu problēmu skaitliskā vidē, klasiskā LP teorija paredz matemātisko vienādojumu sastādīšanu un katra iespējamā lēmuma derīguma aprēķināšanu. Tiek pieņemts lēmums ar lielāko derīgumu. Piemēram, ja ir jāizvēlas – celt tiltu pāri upei vai rakt tuneli –, lēmumu noteiks finansiālie lielumi, kas ir skaitļi. Neskaitliskais kritērijs var būt tikai viens – kā tilta izskats iekļausies kopīgajā pilsētas arhitektūrā. Ja gribam lēmuma derīguma aprēķināšanu uzticēt datoram, to var realizēt bez problēmām, jo datoru tā pirmsākumos sauca par skaitļošanas mašīnu. Bet ko darīt situācijās, kad prevalē neskaitliski lielumi, skaitliskie lielumi ir tikai daži, vai arī to nav vispār? Piemēram, kā panākt, lai dators pieņem lēmumu par diagnozi slimniekam, ja skaitliskie simptomi ir tikai divi – asinsspiediens un temperatūra –, vai arī – kā izvēlēties medikamentus pie konkrētās diagnozes, ja skaitlisko lielumu vispār nav?

Līdzīga situācija ir kultūras un mākslas vidē. Piemēram, Barselonas izklaides strūklaku komplekss, kur ūdens strūklku konfigurācija un secība, gaismas un krāsu konfigurācija un secība tiek salāgota ar skanošo mūziku. Skaidrs, ka nekādu vienādojumu sistēmu izveidot nav iespējams, neko skaitliski aprēķināt nevar. Ir jāmeklē citi LP veidi, un tie ir atrasti MI vidē. Un tie ir lemšanas koki un produkciju likumi: JA – TAD.

Lēmumu pieņemšanas risinājuma variants

Kas ir MI (angliski: *Artificial Intelligence*)? No daudzām definīcijām izvēlos RTU profesora Arkādija Borisova piedāvājumu: “Mākslīgais intelekts ir zinātnes disciplīna, kuras uzdevums ir izstrādāt cilvēku intelektuālo funkciju matemātiskos aspektus un palīdzēt tos realizēt ar skaitļošanas tehnikas līdzekļiem.”

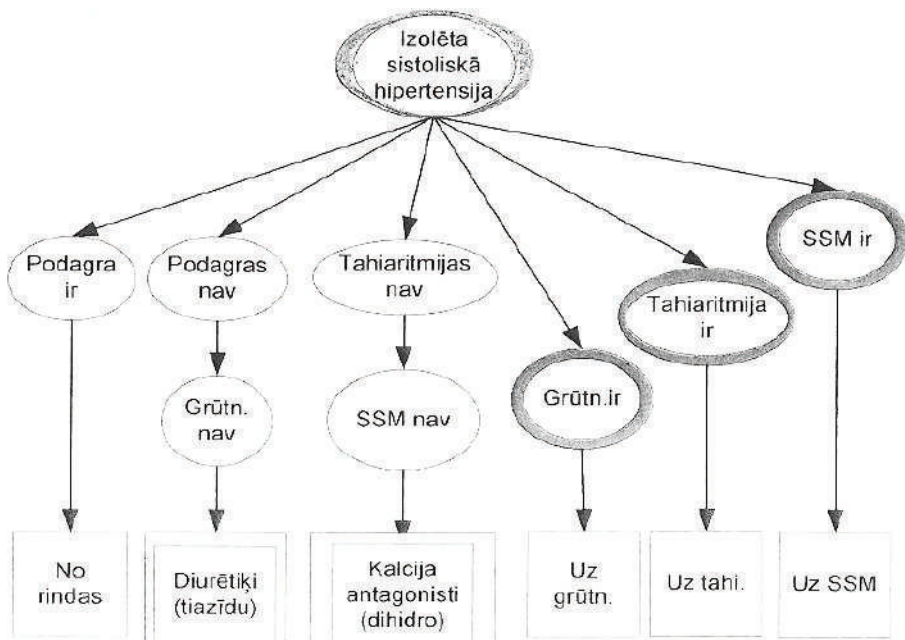
Aplūkosim dažus civilās jomas piemērus, lai pārliecinātos, ka militārajā jomā var būt ļoti līdzīgi risinājumi. Medicīnā, kultūrā, mākslā visu līdz šim ir noteicis cilvēks. Grūti iedomāties, ka dators (skaitļošanas mašīna) ārsta vietā varētu noteikt slimniekam diagnozi, izvēlēties terapiju, ķirurģiskās iejaukšanās veidu. Tāpat grūti iedomāties, ka dators mākslinieka vietā varētu iesaistīties mūzikas atskaņošanā vai raķešu salūta projektēšanā atbilstoši mūzikas pavadījumam. Mēs praksē pārliecinājāmies, ka to var īstenot kā maģis-

tranti, tā bakalauri savos gala darbos. Militārajā jomā gan neesmu strādājis.

Vispirms ir jāsastāda lemšanas koki, kas atbilst visām parciālajām diagnozēm, kas ietilpst arteriālās hipertensijas (AH) jēdzienā, piemēram:

- sirds sastrēguma mazspēja SSM,
- tahiaritmija,
- perifērā vaskulārā slimība,
- izolēta sistoliskā hipertensija,
- karotīdu ateroskleroze utt.

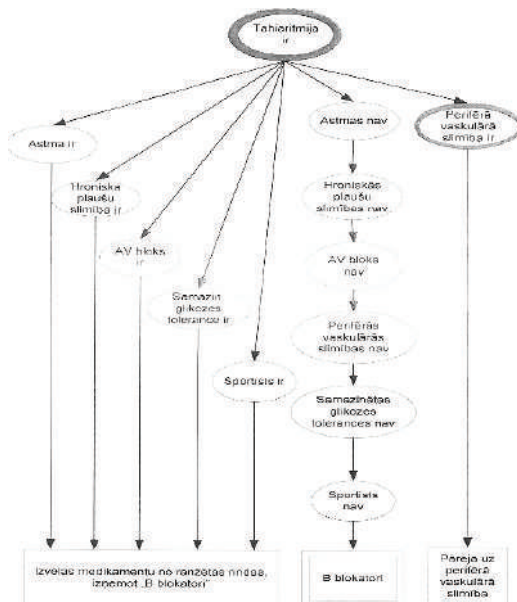
1. un 2. attēlā ir parādīti divi šādi lemšanas koki: izolētai sistoliskai hipertensijai un tahikardijai. Ar biežajiem ovāliem ir apzīmētas parciālās diagnozes, ar parastajiem ovāliem – simptomi, ar divlīniju četrstūriem – izvēlētās terapijas, ar parastajiem četrstūriem – pārejas uz citiem kokiem.

1. attēls. Lemšanas koks izolētās sistoliskās hipertensijas diagnozes terapijas izvēlei

Kā redzams, katrai parciālajai diagnozei var vienlaicīgi būt dažas citas diagnozes, parasti sauktas par blakusslimībām. Konkrētajā situācijā ir parādīts, ka diagnozei “tahiaritmija” ir savs lemšanas koks, jo tā ir blakussaslimšana. Attēlos nav redzama nekāda skaitliska informācija.

Jautājums – kur ņemt informāciju, lai sastādītu šādus lemšanas kokus? Atbilde ir vienkārša – ārstnieciskā personāla zināšanās, kas tagad var būt koncentrētas Eiropas vadlīnijās katrai diagnozei.

2. attēls. Lemšanas koks tahiaritmijas diagnozes terapijas izvēlei

Nākamais solis – sarakstīt produkciju likumus katram lemšanas kokam.

Piemēram, produkciju likumi tahiaritmijas diagnozei būs:

JA ir tahiaritmija

UN ir astma

VAI ir hroniska plaušu slimība

VAI ir atrioventrikulārs bloks

VAI ir samazināta glikozes tolerance

VAI ir sportists

TAD izvēlas medikamentu grupu no to ranžētās rindas

JA ir tahiaritmija

UN nav astmas

UN nav hroniskas plaušu slimības

UN nav atrioventrikulāra bloka

UN nav samazināta glikozes tolerance

UN nav sportists

TAD izvēlas β blokatorus

c) **JA** ir tahiaritmija un ir perifērā vaskulārā slimība (PVS)

TAD pāreja uz PVS lemšanas koku

Dators matemātisko vienādojumu vietā risina šos produkciju likumus.

Bez AH varianta mums ir izdevies izstrādāt vairākus projektus ERAF un EURECA ietvaros kopā ar Lietuvas kolēģiem. Viens no tiem ir "Datorizēta LP par terapijas izvēli nierakmeņu slimniekiem". Ir aprakstīta ķirurģiskās metodes izvēle. Latvijā tiek lietotas: stenta ievietošana, distances litotripsija ESWL, pretplūsmas virziena iekšnieru operācija RIRS, perkutāna nefrolitofomija PNL, laparoskopija, operatīvā terapija. Zināšanu bāzē ietilpst ķirurģisko metožu priekšrocību tabulas atkarībā no akmeņu ķīmiskā sastāva un lieluma, metožu indikācijas un kontraindikāciju saraksti.

Projekts MTSK – mobils telemedicīnas skrīninga komplekss. Skrīningdiagnotika nozīmē, ka sākumā tiek noteikts, ar kāda orgāna vai apakšsistēmas saslimšanu būs jāērķinās, pie kāda mediķa jāvērsas, piemēram, pulmonologa, gastroenterologa, okulista utt.

Pēdējais projekts ir “Draudzīga sistēma noguruma novēršanai, *Fatigue*”. Tas transporta vadītājiem un aviodispečeriem nosaka noguruma un miegainības līmeni darba laikā un ar apsteidzošu trauksmes produkciju likuma palīdzību novērš avārijas stāvokli (projekts tika prezentēts starptautiskā konferencē Singapūrā).

Mākslas un kultūras jomā mums ir piemērs, kā panākt, lai dators “piespēlē” pavadījumu solo priekšnesumam paša kompozīcijā. Tēmu drosmīgi atrisināja mūzikas skolu pabeigusi meitene (spēlēja flautu, zināja mūzikas teoriju). Viņa spēja izveidot datorprogrammu, kas atpazīst esošā brīdī spēlētās notis pēc to parametriem – augstums, ilgums, skaļums, nošu secība –, t. i., atpazīst situāciju. Tā ir procesa pirmā daļa. Mūzikas teorija deva iespēju pieņemt lēmumus par pavadījuma skaņām un akordiem, kas piemēroti solo skaņām. Noslēgumā varēja demonstrēt, kā dators savā pavadījumā nav ielicis nevienu disonansi, bet ir pieskaņojies solo dziesmu atšķirīgajam stilam, kad pēc kārtas spēlē dažāda rakstura dziesmas, piemēram, pēc “Aijā, žūžū, lāča bērni” seko “Kur tu teci, gailīti manu”.

Pretdarbības vidē mums ir tikai divi risinājumi: robots-dambretists un robots-šahists. Visos gadījumos ir lietoti lēmumu pieņemšanas koki un atbilstošie produkciju likumi. Ir zināms, ka to vietā var lietot freimu struktūras. Ir pārbaudīts, ka rezultāti ir vienādi. Bet freimu variants ir krietni sarežģītāks un nepārskatāmāks, īpaši situācijās, kad kaut kas jāmaina darba laikā.

Ir studentu darbi par dronu vadības sistēmām, drona šķēršļu apiešanu, dronu ar izvaiŗīšanās funkciju, drona sekošanu objektam pēc lietotāja izvirzītiem noteikumiem.

Militārā jomā ir darīšana ar droniem-izlūkiem, droniem-iznīcinātājiem, droniem-kamikadzēm, darbojoties pretdarbības situācijās.

Drona vadības datorsistēmas izveidošanu varētu veikt šādā secībā:

fiksējam dronam paredzēto galamērķi, uzdevumus, izpildes secību;

konstatējam izpildes soļus, lidojuma augstumus, nepieciešamos pagriezienus, augstuma izmaiņus;

fiksējam šķēršļus, traucējumus;

izvēlamies, kā izmēŗīt skaitliskos lielumus, ja tādi ir;

sintezējam skaitļošanas kokus;

pāŗejam uz iespējamajiem pretdarbības pasākumiem katrā no lemšanas kokiem – kā tos ievēŗot un neitralizēt, koriŗģēt lemšanas kokus;

sastādām produkciju likumus;

izveidojam datorprogrammas.

Var paredzēt militarizēto pasākumu izmaiņas, piemēŗam, nosūtīt dronu ienaidnieka teritorijā priekšlaicīgi, nosēdināt spleņā vietā, īstenot uzbrukumu, kad parādās pretinieka kara tehnika un personāls, aktivizēŗot dronu-mīnu u. tml.

Tas ir tikai neliels ievads dronu vadības pasaulē, kas, iespējam, palīdzēs jums iekļauties aprakstītajā vidē.

AKTIVITĀTES UN NOTIKUMI 2025. GADĀ²

“Latviešu virsnieks starp vēstures dzirnakmeņiem”³

2025. gada 29. aprīlī lekciju un diskusiju ar šādu virsrakstu rīkoja Latvijas Kara muzejs. Pasākumā uzstājās britu žurnālists un vēsturnieks Vinsents Hants (*Vincent Hunt*), daloties savas jaunākās grāmatas “Bēgšana no Berlīnes: Latviešu 15. SS divīzijas Januma kaujas grupas neticamais ceļojums 1945. gada aprīlī” (“*Escape from Berlin: The Incredible Journey of the Latvian 15th SS Janums Battle Group April 1945*”) sagatavošanas gaitā veiktajos pētījumos.

Grāmatas autors iepazīstināja klausītājus ar Januma kaujas grupas pēdējām dienām 1945. gada aprīlī, kad grupas komandieris pulkvedis Vilis Janums, ignorējot Vācijas armijas vadības pavēli doties uz Berlīni, lai to aizstāvētu, ar savu kaujas grupu apgāja apkārt Berlīnei un padevās gūstā ASV armijai. Tādējādi no bezjēdzīgām kaujām Berlīnē un krišanas padomju gūstā tika izglābti apmēram 850 latviešu karavīri. Grāmatā izmantota Januma adjutanta pulkvežleitnanta Edvīna Bušmaņa dienasgrāmata, kuras oriģināls glabājas Latvijas Kara muzeja krājumā; dienasgrāmata soli pa solim atklāj Januma grupas neticamās bēgšanas dramatismu.

Pasākuma gaitā notika arī grāmatas atvēršana (žurnāla “Kadets” Nr. 54 gatavošanas laikā grāmata publicēta arī latviski).

Diskusiju vadīja žurnālists un publicists Eduards Liniņš (Latvijas Radio). Tika meklētas atbildes uz jautājumiem par latviešu virsnieku lomu, nozīmi, motivāciju un darbību Otrā pasaules kara laikā, kad bija jāveic sarežģītas personīgas un profesionālas izvēles, atrodoties starp divu lielvaru dzirnakmeņiem.

Vēsturisko diskusiju klausījās arī LVA un karavīru organizāciju pārstāvji.

Pasākuma afiša

² Rakstus ar nenorādītu autoru sagatavojuši Sarma Līne un Andris Meikulāns pēc LVA valdes rīcībā un internetā esošas informācijas. Visi foto, kuriem nav uzrādīts foto autors: no LVA arhīva.

³ <https://www.karamuzejs.lv/lkm/aicina-uz-pasakumu-latviesu-virsnieks-starp-vestures-dzirnakmeņiem>

Latviešu strēlnieku vienībām – 110

Kā liecina plakāts, 9. augustā tika atzīmēta vēsturisko strēlnieku vienību – Latviešu strēlnieku bataljonu – dibināšanas 110. gadadiena. To rīkoja Latviešu Strēlnieku apvienība, Latviešu Virsnieku apvienība un Latvijas Nacionālo karavīru biedrība ar Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas atbalstu.

2025. GADA 9. AUGUSTĀ
 PLKST. 13.00
 LATVIJAS KARA MUZEJĀ

“PULCĒSIMIES ZEM LATVIEŠU KAROGIEM”

LATVIEŠU STRĒLNIĒKU BATALJONU DIBINĀŠANAS 110.
 GADADIENAI VELITĪS PASĀKUMS

PASĀKUMA PROGRAMMĀ:

PRIEKŠLAŠĪJUMI PAR
 LATVIEŠU STRĒLNIĒKU
 GAITĀM

SVĒTKU KONCERTS

VĒSTURISKO IEROČU
 DEMONSTRĒJUMI

Latviešu strēlnieku bataljonu kareivju drosme, pašai dziedība un vienotība kļuva par pamatu Latvijas valstiskumam. Godinot strēlnieku piemiņu, Daugavas ūdeņos aizpeldēja krāšņs vainags, tika nolikti ziedi pie Latviešu strēlnieku pieminekļa. Kara muzeja laukumā muzicēja NBS orķestra grupa un vīru kopa “Vilki”.

Viesošanās Eiropas Parlamentā

Atsaucoties Eiropas Parlamenta deputāta Riharda Kola ielūgumam, 2025. gada 8. un 9. aprīlī LVA valde kopā ar Latvijas Politiski represēto apvienības pārstāvjiem apmeklēja Eiropas Parlamentu Briselē. Vīzītes gaitā notika tikšanās ar Eiropas Parlamenta deputātu Rihardu Kolu, iepazīšanās ar Eiropas Parlamenta darbu, kā arī ekspozīciju apskate Eiropas Vēstures namā.

Skati no vīzītes Eiropas Parlamentā. Foto: Ilze Mājeniece

14. jūnijs Gulbenē

Pieminot represētos un nobendētos Latvijas armijas virsniekus, 2025. gada 14. jūnijā LVA pārstāvji piedalījās piemiņas pasākumos Gulbenē pie Gulbenes stacijas, Litenes kapsētā un Latvijas armijas bijušās nometnes vietā Litenē.

Pie pieminekļa Gulbenes stacijā ziedus noliek LVA biedri – majors (atv.) Gunārs Rusiņš un kapteine (atv.) Sarma Līne

Virslieņants (rez.) Kārlis Līdaka, tērpiet atjaunotā 1930. gadu Latvijas armijas formas tērpā, bijušās Litenes nometnes vietā. Fonā redzams pagrabs – vienīgā līdz mūsdienām saglabājusies nometnes būve

LVA virsnieku grupa ar biedrības karogu pie Gulbenes stacijas ēkas

Tikšanās ar Ukrainas armijas pulkvedi

2025. gada 8. jūlijā NBS karavīru Labklājības centrā notika LVA organizēta tikšanās ar Ukrainas armijas pulkvedi Viktoru Holumbivski, kurš iepazīstināja ar izaicinājumiem un sarežģījumiem Ukrainas frontē, piefrontē, kā arī visā Ukrainā.

27. Karoga svētki pulkveža Oskara Kalpaka "Liepsalās"

2025. gada 19. septembrī pulkveža Oskara Kalpaka dzimtas mājās "Liepsalās" notika 27. Karoga svētki. Tos rīkoja pulkveža Oskara Kalpaka Piemiņas fonds sadarbībā ar Aizsardzības ministriju, NBS, Jaunsardzes centru, Latviešu Virsnieku apvienību, Madonas novada pašvaldības, Ošupes pagasta pārvaldes un apkārtnes skolu pedagogu atbalstu.

Militarizētās sporta spēlēs un militarizētā stafetē sacentās 5.–6., 7.–9. un 10.–12. klašu jaunsargu un skolēnu komandas, kopskaitā vairāk nekā simts jauniešu. Sacensību uzvarētājkomandām par iegūto 1., 2. un 3. vietu katrā vecuma grupā LVA virsnieki pasniedza biedrības sarūpētus kausus un medaļas ar LVA simboliku. Medaļas saņēma katrs uzvarētājkomandas dalībnieks.

Sacensību nobeigumā LVA pārstāvji kopā ar sacensību dalībniekiem un viesiem piedalījās lāpu gājienā.

Mores kauju piemiņai

2025. gada 27. septembrī Morē notika LVA organizētais Mores kauju atceres pasākums.

Virslieņants (rez.) Kārlis Līdaka ar LVA karogu Mores kaujās kritušo Latviešu karavīru brāļu kapos pie Roznēnu ozola

Brīvības cīņu atcere pie Vareļu pieminekļa un Melnās kafijas vakars

2025. gada 28. novembrī LVA pārstāvji, bijušie NAA mācībbspēki, pulkvedis (atv.) Gunārs Veide un pulkvedis (atv.) Gunārs Goba piedalījās atceres pasākumā pie Vareļu pieminekļa, godinot 1919. gadā kritušos 14 Latvijas Karaskolas kadetus.

Skati no atceres pasākuma. Foto: Gatis Dieziņš

Karavīru biedrību svētku pusdienas

2025. gada 16. novembrī Rīgas Latviešu biedrības (RLB) namā notika Lāčplēša dienai veltīta svētku pēcpusdiena, ko organizēja un kurā piedalījās Latviešu Virsnieku apvienības, Latvijas Nacionālo karavīru biedrības, Latviešu Strēlnieku apvienības un Latvijas Rezerves virsnieku asociācijas pārstāvji.

Viesu vidū bija Latvijas Republikas aizsardzības ministrs Andris Sprūds, Zemessardzes komandieris brigādes ģenerālis Aivars Krjukovs un RLB priekšsēdētājs Guntis Gailītis. Koncertēja Latvijas Nacionālās operas solisti un NBS orķestra stīgu instrumentu grupa.

Sarīkojuma dalībnieku dziesmas ar akordeona pavadijumu atbalstīja LVA biedrs-veicinātājs, profesors Arvīds Platpers.

Majors **Raimonds Krasinskis**,
LVA biedrs

LATVIJAS DELEGĀCIJA VATIKĀNĀ

No 22. līdz 24. novembrim, atzīmējot pirmā Latvijas nacionālā svētceļojuma simto gadadienu, notika Latvijas Nacionālais Jubilejas gada svētceļojums uz Romu. Tajā piedalījās vairāk nekā 200 svētceļnieku – dažādu konfesiju ticīgie, garīdznieki, valsts un pašvaldību amatpersonas, vairāki NBS karavīri, kapelāni, viņu vidū NBS komandieris ģenerālmajors Kaspars Pudāns. Latvijas svētceļnieku audiencē un pēc tam arī individuālā audiencē pie pāvesta Leona XIV ieradās Latvijas premjerministre Evika Siliņa.

Latvijas svētceļnieki apskatīja Mūžiġo pilsētu, kopīġi lūdzās dievkalpojumos, tikās Ģetru Svēto Kronēto bazilikā (*Basilica dei Santi Quattro Coronati*), kas pasludināta par Jubilejas gada latviešu baznīcu Romā. Jubilejas gada svētceļojuma kulminācija bija gājiens caur Svētā Pētera bazilikas Svētajām durvīm, kā arī tikšanās ar pāvestu.

Pāvests, uzrunājot mūs, atġādināja svētceļojuma simtgades nozīmi, pateicās par Latvijas svētceļnieku klātbūtni, mudināja ar cerību vērsties pie Dieva un lūġt Dieva stiprinājumu pārbaudījumos, ar kuriem patlaban saskaramies, īpaši ņemot vērā militāro konfliktu Ukrainā.

Pēc tikšanās ar pāvestu premjerministre Evika Siliņa Vatikāna Radio latviešu redakcijā teica: “Un mēs visi noteikti gribam mieru. Latvijai ir ļoti sareġģīti kaimiņi. Mēs vienmēr esam bijuši dažādu karu krustcelēs, un mums ir bijis jānosargā gan mūsu valsts, gan mūsu cilvēki. Tāpat kā katoļticīġie dodas uz šejieni, meklējot mieru, tāpat arī mēs Latvijā, šobrīd palīdzot Ukrainai, meklējam mieru. Tāpēc es domāju, ka arī politiskās sarunas, ko varam vest, lai panāktu cilvēkiem mierīġu dzīvi, vieno gan Latviju, gan Vatikānu.”

No labās: NBS komandieris ġmaj. Kaspars Pudāns un ZS vecākais kapelāns maj. Raimonds Krasinskis Apustuliskajā pilī, Vatikānā 2025. gada 24. novembrī. Foto: no LVA arhīva

IN MEMORIAM

2025. gadā LVA zaudējusi vairākus savus biedrus, pārliecinātus Latvijas patriotus, viņu vidū – 1991. gada barikāžu dalībnieku paaudzes profesionāli virsnieki, kā arī tās virsnieku saimes pārstāvji, kuri dienestu NBS uzsāka pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas. Noliecam galvas viņu darba un mūža priekšā.

ASV armijas pulkvežleitnants (atv.)

Frīcis Freds Harijs Strobels

15.02.1942. – 13.08.2025.

Visdziļākā līdzjūtība plt. Strobela radiem, draugiem, kolēģiem un studentu korporācijai “Fraternitas Lataviensis”!

8. novembrī pulkvežleitnanta pelnu urna guldīta Masačūsetsas kapsētā (*Massachusetts National Cemetery*).

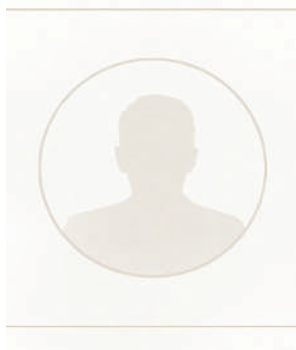
Leitnants (atv.)

Andris Jurdžs

17.07.1963. – 18.10.2025.

Ļaužu pilnā Rīgas Vecās Svētās Ģertrūdes baznīcā 25. oktobrī ardievas leitnantam, kura mūžs aprāvās negaidīti, teica tuvinieki, draugi un kolēģi.

Andra Jurdža pēdējā atdusas vieta – Naurēnu pagasta Dekteru ciema Desetņiku kapi.

Kapteiņleitnants (atv.)

Haralds Darguzis

19.05.1970. – 05.11.2025.

Bijis Speciālo uzdevumu vienības (SUV) karavīrs. Apbalvots ar SUV dibināšanas Piemiņas medaļu, Piemiņas nozīmi “SUV 10 gadi”, 1991. gada Barikāžu dalībnieka Piemiņas zīmi, NBS komandiera goda zīmi “Par centību militārajā dienestā” un NBS Apvienotā štāba krūšu zīmi. Pēdējos gados dienējis NBS Apvienotajā štābā. LVA biedrs kopš 2020. gada.

2025. gada 13. novembrī ar militāru godu guldīts I Meža kapos Rīgā.

Gaišu zvaigžņu ceļu Tev, Harald!

Virslieņants (atv.)

Jānis Lejiņš

06.01.1954. – 01.11.2025.

Noslēdzies talantīga rakstnieka, stāstu, romānu, kinoscenāriju autora, viena no militārā žurnāla “Kadets” ilggadējiem redaktoriem mūžs. Jānis Lejiņš bija 1991. gada Barikāžu dalībnieka Piemiņas zīmes laureāts, zemessargs, Triju Zvaigžņu ordeņa kavalieris, uzticams kolēģis ar apņēmīgu, vīrišķīgu raksturu un labu humoru

Tuvinieki, draugi, kolēģi un domubiedri pulcējās “Willa teātrī” Rīgā 8. novembrī, īsfilumā izstaigāja Jāņa Lejiņa savulaik ietos dzīves ceļus un piedzīvotos notikumus, pateicās viņa darbam un vēlēja gaišas Aizsaules gaitas.

Leitnants (atv.)

Žanis Vācietis

23.05.1958. – 23.11.2025.

Mūžības ceļos devies zemessargs, 1991. gada Barikāžu dalībnieka Piemiņas zīmes laureāts, LVA biedrs kopš 2005. gada. Apbalvots ar vairākiem Aizsardzības ministra, NBS komandiera, Zemessardzes komandiera apbalvojumiem.

Atvadījāties ar militāru godu tuvinieku, draugu, kolēģu un domubiedru klātbūtnē pilnā Rīgas Krematorijas Lielajā atvadu zālē 29. novembrī.

Žani, gaišu Tev zvaigžņu ceļu!

Mēs klusējot paliekam...

Bet tava vieta, kas bija šai dzīvē,

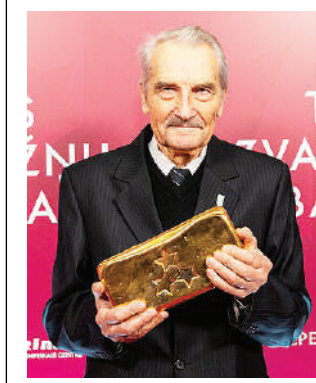
Ir, bija un vienmēr būs.

(Naula Dzirkale)

**LATVIEŠU VIRSNIEKU APVIENĪBA SVEIC
savus biedrus un 2026. gada jubilārus!**

Valdes priekšsēdētāju, majoru (atv.) **Gunāru Rusiņu** ar Ukrainas vēstnieka Latvijā Anatolija Kucevola Pateicību par nesavtīgo brīvprātīgo darbu un personīgo ieguldījumu, atbalstot Ukrainas karavīrus, kuri atrodas rehabilitācijā Latvijā

Triju Zvaigžņu ordeņa kavalieri, volejbola treneri, kapteini (atv.) **Andri Vitautu Kļaviņu** ar “Trīs Zvaigžņu balvu” par mūža ieguldījumu sportā (<https://tv3.lv> · Sports · Trīs Zvaigžņu balva)

Daudz baltu dieniņu, Laimiņa, dod(i)!

95 gadi	Majors (atv.)	Osvalds Edvards BLAUS	25. augustā
94 gadi	Pulkvežleitnants (atv.)	Ilmārs DAMBERGS	7. maijā
93 gadi	Pulkvežleitnants (atv.)	Aivars Kārlis PĒTERSONS	22. jūnijā
	Majors (atv.)	Tālvāldis Modris BOĢIS	11. jūlijā
92 gadi	Pulkvežleitnants (atv.)	Gunārs GOBA	30. jūnijā
	Pulkvedis (atv.)	Gunārs VEIDE	4. augustā
	Jūras kapteinis (atv.)	Ilmārs KRASTS	14. oktobrī
91 gads	Virslleitnants (atv.)	Ģirts OZOLIŅŠ	19. martā
90 gadi	Kapteine (atv.)	Sarma LĪNE	13. jūlijā
	Virslleitnants (atv.)	Zigurds MARKOVIČS	3. decembrī
70 gadi	Kapteinis (atv.)	Raitis JĒKABSONS	20. aprīlī
	Kapteinis (atv.)	Harijs MENCIS	16. oktobrī
65 gadi	Pulkvežleitnants (atv.)	Gunārs KUČĀNS	3. martā
	Pulkvežleitnants (atv.)	Zigmunds BALODIS	21. martā
60 gadi	Majors (atv.)	Pēteris LOVČINOVSKIS	2. februārī
	Dižkareivis (atv.)	Raimonds BERGMANIS	25. jūlijā
	Majors (atv.)	Andris BUKOVSKIS	24. augustā
	Majors (atv.)	Brendons KOLTONS	22. septembrī
	Pulkvedis	Igors KALNAČS	24. septembrī
55 gadi	Virslleitnants (atv.)	Kārlis LĪDAKA	9. aprīlī
	Kapteinis	Didzis ŠEVELS	24. jūnijā
	Majors	Raimonds POŽARSKIS	14. jūlijā
50 gadi	Majors	Anita BRŪVERE	8. maijā
	Virslleitnants (atv.)	Raimonds ROZENFELDS	8. augustā
40 gadi	Kapteine	Inese RĒRIHA	9. februārī
	Virslleitnants	Kristaps KRŪMIŅŠ	12. jūlijā

Sagatavoja:
kapteine (atv.) **Sarma Līne**,
LVA biedre

*Aļona Brence,
NAA Administrācijas pārvaldes
Mācību daļas lietvedības pārzine*

LATVIJAS NACIONĀLĀS AIZSARDZĪBAS AKADEMIJAS ABSOLVENTI 2025. GADĀ

NAA pirmā cikla Profesionālās augstākās izglītības studiju programma Komandējošā sastāva virsnieks

Artūrs Bogdanovičs
Armands Briedis
Laura Černova
Aivars Dobris
Matīss Matigars Ezeriņš
Vadims Gusevs
Lauris Gustsons
Aksels Indrijaitis
Ilja Jēgers
Kristaps Kapzems
Pāvels Kulakovs
Jānis Laizāns
Elīna Nukševica
Zane Putniņa
Sandra Reigase
Jānis Segliņš
Ilja Soboļevs
Aleksandrs Vasiļjevs
Elīza Zemitāne

NAA pirmā cikla Profesionālās augstākās izglītības bakalaura studiju programma Jūras spēku militārā vadība

Elīze Lauma Bajinska
Kristians Cīrulis
Artūrs Elīts
Edvards Eniņš
Matīss Katlaps

NAA pirmā cikla Profesionālās augstākās izglītības bakalaura studiju programma Gaisa spēku militārā vadība

Artis Aizporietis
Aksels Blanks
Beāte Goba
Mārcis Pīnups
Rūdis Ruciņš Vējiņš
Matīss Elvis Villerts
Arkādijs Vucāns
Rūdofls Zunde

NAA pirmā cikla Profesionālās augstākās izglītības bakalaura studiju programma Sauszemes spēku militārā vadība

Artūrs Alksnis
Dairis Augstkalns
Adriāns Bergmans
Eva Bērziņa
Ernests Kristiāns Jantons
Ivo Jarmaļuks
Artūrs Jurgītis
Žanis Mičuļš
Emīls Podziņš
Uvis Ronis
Artūrs Rūtiņš
Rolands Osipovs
Andris Rencis
Kitija Smirnova
Linards Sproģis
Ragnārs Reinis Stabiņš
Aleksandra Tihomirova
Rūdis Niklāvs Vēvers
Edijs Voitiņš
Sonors Zālītis

Vidējā līmeņa komandējošā sastāva un štāba virsnieku kursa 2. modulis

Lukas Andziulis (LIT)
Jānis Āboltiņš
Taavi Kāosaar (EST)
Agīta Kimmele
Argo Kūngas (EST)
Edgars Elvis Lielmežs
Laurynas Maslauskas (LIT)
Veronika Pasnova
Marius Ralickas (LIT)
Elgars Romanovskis
Kristaps Smiltnieks
Viktoras Stončius (LIT)
Māra Vilnīte

Vidējā līmeņa komandējošā sastāva un štāba virsnieku kurss

Inta Agriņa
Rinalds Apeins
Lauris Avotiņš
Māris Ābele
Matīss Bajārs
Aigars Čodars
Artis Čudars
Māris Eņģelis
Agnese Goldmane
Oskars Grizāns
Aigars Kalnietis
Andris Kantinieks
Arnis Kokins
Leonārs Ēriks Kaupmanis
Jānis Lazdāns
Ilze Lāce
Klāvs Lemkens
Sintija Lesniece
Elvijs Līvmanis
Toms Melkers
Artūrs Oliņš
Rihards Priedolts
Edvards Putniņš
Juris Spalva
Mārtiņš Šarņicks
Uldis Šteinbergs
Mārtiņš Vovers
Edgars Vucins
Toms Zvirbulis
Filips Žuks

Virsnieka speciālista pamatkurss

Laima Apsīte
Ilze Branta
Raivis Gailums
Dāvis Mackēvičs
Kristiāns Patrijuks
Dainis Pušļaks
Daniela Reihēnbaha
Deniss Aleksandrs Ševeļovs
Gunta Zīmele

Zemessardzes vada komandiera kurss

Aldis Bērziņš
Jānis Bloks
Jānis Ratkevičs
Artūrs Martinsons
Vitālijs Romanovskis
Anete Šakina
Luīze Tjarve
Kaspars Zudrags

SAĪSINĀJUMI

- 3D – trīs dimensiju
- AIK – Augstākā instruktora kurss
- AM – Aizsardzības ministrija
- AMII – Aizsardzība no masu iznīcināšanas ieročiem
- ASV – Amerikas Savienotās Valstis
- Atv. – atvaļināts
- BALTDEFCOL – *Baltic Defence College* (Baltijas aizsardzības koledža)
- BPLA – bezpilota lidaparāti
- CMO – *Crisis Management Operations*
- Dr. – doktors (zinātņu grāds)
- DSPC – Drošības un stratēģiskās pētniecības centrs
- DPIC – Drošības pētījumu un inovāciju centrs
- Erasmus* – ES programma izglītības, apmācības, jaunatnes un sporta atbalstam Eiropā
- ES – Eiropas Savienība
- FIBUA – *Fighting in built-up areas*
- Fl – flotiles
- FTX – *Field Training Exercise*
- GS – Gaisa spēki
- GS MV – Gaisa spēku militārā vadība
- HAFA – *Hellenic Air Force Academy* (Grieķijas Gaisa spēku akadēmija)
- HŠU – *Helmut Schmidt Universität* (Helmuta Šmita universitāte, Vācija)
- ILIAS – *Integriertes Lern-, Informations- und Arbeitskooperations-System* (Integrēta mācību, informācijas un sadarbības sistēma)
- IT – *Information Technology* (informācijas tehnoloģijas)
- JLK – Jaunākā līdera kurss
- JS – Jūras spēki
- JSMC – Jūras spēku mācību centrs
- JS MV – Jūras spēku militārā vadība
- JS VLVŠVK – Jūras spēku Vidējā līmeņa vadības un štāba virsnieka kurss
- KIK – Kaujas izturības kurss
- KNK – Kājnieku nodaļas komandiera kurss
- KOV – kaujas operāciju veidi
- KS – Kājnieku skola
- KSV – Komandējošā sastāva virsnieka (kurss)
- LDP – *Leadership Development programme*
- LKS – Latvijas Kara skola
- LPP – lēmuma pieņemšanas process
- LNKB – Latviešu Nacionālā karavīru biedrība
- LTOC – *Land Tactical Operations Course*
- LU – Latvijas Universitāte
- LUIS – Latvijas Universitātes Informācijas sistēma
- LSA – Latviešu Strēlnieku apvienība
- LVA – Latviešu Virsnieku apvienība
- LZA – Latvijas Zinātņu akadēmija
- MEDEVAK – medicīniskā evakuācija
- Mg. hist. – vēstures zinātņu maģistrs
- MI – mākslīgais intelekts

MNC – Medicīnas nodrošinājuma centrs
MTL – materiāltehniskie līdzekļi
MV – Militārā vadība
MVP – Mācību vadības pavēlniecība
NAA – Nacionālā aizsardzības akadēmija
NATO – *North Atlantic Treaty Organization* (Ziemeļatlantijas līguma organizācija)
NBS – Nacionālie bruņotie spēki
NG – Nacionālā gvarde
NJK – Novikontas jūras koledža
NMPD – Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests
OC – *Observer Controllers*
OPFOR – *opposing forces* (pretinieka jeb opozicionārie spēki)
“Patria 6X6” – sešriteņu bruņutransportieris, ko ražo Somijas aizsardzības rūpniecības uzņēmums “Patria”
PMD – profesionālais militārais dienests
PMV – Praktiskā militārā vadība
RISEBA – Biznesa, mākslas un tehnoloģiju augstskola
RLB – Rīgas Latviešu biedrība
RTU – Rīgas Tehniskā universitāte
SNMCMG1 – viena no četrām NATO pastāvīgajām Jūras spēku grupām
SPECOP – Speciālo operāciju pavēlniecība
SSTOK – Sauszemes spēku taktisko operāciju kurss
SzS – Sauszemes spēki
SzS MKBde – Sauszemes spēku mehanizētā kājnieku brigāde
SzS MV – Sauszemes spēku militārā vadība
TLP – *Troop leading procedures*
TOC – *Tactical Operations Center*
TSI – Transporta un sakaru institūts
UA – uguns atbalsts
UNG – *University of North Georgia* (Ziemeļdzordžijas universitāte, ASV)
VAD – Valsts aizsardzības dienests
VBS – *Virtual Battle Space*
VIK – Vecākā instruktora kurss
VK – vada komandieris
VLKS ŠVK – Vidējā līmeņa komandējošā sastāva un štāba virsnieka kurss
VLN – Vasaras lauka nometne
VRK – Valsts robežsardzes koledža
VS – Valodu skola
VS – vada seržants
VTK – Vada taktikas kurss
VYSK – Vecāko virsnieku speciālistu kurss
ZS – Zemessardze
ZS VKK – Zemessardzes vada komandiera kurss

Dienesta pakāpju saīsinājumi

kareivis (kar.), dižkareivis (dkar.), kaprālis (kpr.), seržants (srž.), virsseržants (vsrž.), štāba virsseržants (štvsrž.), galvenais virsseržants (gvsrž.), augstākais virsseržants (avsrž.), leitnants (lt.), virsleitnants (vlt.), kapteinis (kpt.), majors (maj.), pulkvežleitnants (plt.), pulkvedis (plkv.), brigādes ģenerālis (brģen.), ģenerālmajors (ģmaj.), ģenerālleitnants (ģlt.).

Jūras spēku dienesta pakāpes: matrozis (mtr.), dižmatrozis (dmtr.), kaprālis (kpr.), seržants (srž.), bocmanis (bcm.), štāba bocmanis (štbcm.), galvenais bocmanis (gbcm.), augstākais bocmanis (abcm.), leitnants (lt.), virsleitnants (vlt.), kapteinleitnants (kptlt.), komandleitnants (klt.), komandkapteinis (kkpt.), jūras kapteinis (jkpt.), flotiles admirālis (fadm.), kontradmirālis (kadm.), viceadmirālis (vadm.).

Kļūdas labojums žurnāla "Kadets" Nr. 53

6. lpp. Pulkveža Māra Utināna amata nosaukums ir:

Mācību vadības pavēlniecības komandieris, NAA rektors